

ROČENKA

**zahraničnej politiky
Slovenskej republiky**

2 0 0 6

Výskumné centrum Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku, n. o.

Bratislava 2007

© Výskumné centrum Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku, n. o., Bratislava
2007

Editor

Peter Brezáni

Edičná rada

Peter Brezáni, Alexander Duleba, Ivan Korčok, Milan Nič, Urban Rusnák, Tomáš
Strážay, Štefan Šebesta a Peter Weiss

Jazyková redaktorka

Magdaléna Hatinová

Publikácia vychádza s podporou Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky.

ISBN 978-80-969186-9-0

Obsah

Predhovor	5
Slovenská republika a Európska únia	
<i>Erik Láštic</i>	
Slovensko v EÚ	9
<i>Aneta Világi</i>	
Zmluva zakladajúca ústavu pre Európu	23
<i>Alexander Duleba</i>	
Východná politika Európskej únie: fínske a nemecké predsedníctvo	29
Bezpečnostná politika Slovenskej republiky	
<i>Ivo Samson</i>	
Pôsobenie SR v Bezpečnostnej rade OSN	41
<i>Matúš Korba</i>	
Severoatlantická aliancia a Slovensko	55
Nosné témy bilaterálnych a regionálnych vzťahov SR	
<i>Kálmán Petöcz</i>	
Slovensko-maďarské vzťahy: ako ďalej?	75
<i>Karel Hirman</i>	
Energetika ako faktor medzinárodnej bezpečnosti	93
<i>Juraj Marušiak</i>	
Slovenské predsedníctvo – druhý dych Vyšehrada?	103
<i>Milan Šagát</i>	
Zahraničná politika SR voči západnému Balkánu v roku 2006	113
<i>Marián Čaučík, Zuzana Krátka, Ludmila Pastorová</i>	
Slovensko a rozvojová pomoc v roku 2006	127
Prílohy	
Chronológia dôležitých udalostí v slovenskej zahraničnej politike v roku 2006	137
Zoznam zmlúv uzavretých Slovenskou republikou v roku 2006	151

Prehľad vybraných dokumentov so zahranično-politickým dopadom predložených na rokovanie vlády SR v roku 2006	157
Štruktúra orgánov štátnej správy pôsobiacich v oblasti medzinárodných vzťahov a európskych záležitostí	179
Zoznam zastupiteľských úradov krajín EÚ, NATO a niektorých ďalších krajín	187
Zoznam konzulátov v Slovenskej republike	191
Zoznam zastupiteľských úradov Slovenskej republiky, stálych misí, generálnych konzulátov a slovenských inštitútov	194
Zoznam konzulárnych úradov SR vedených honorárnymi konzulmi	201
Počty príslušníkov OS SR v súčasných misiách na podporu mieru	207

Predhovor

Pri uvedení tohtoročnej edície *Ročenky zahraničnej politiky SR* nemôžem nezačať konštatovaním, že rok 2006 bol pre slovenskú zahraničnú politiku a aj pre samotnú publikáciu výnimočný. V polovici roka sa po predčasných voľbách zmenila vláda a po prvýkrát od roku 1998, teda približne od obdobia, ktoré *Ročenka* zatiaľ reflektovala, došlo k úplnej politicko-mocenskej výmene, a teda aj k výmene doterajšieho tvorca zahraničnej politiky. Aj keď oblasť zahraničnej politiky bola pravdepodobne jedinou, v ktorej sa očakávala kontinuita, pričom túto skutočnosť naznačovalo i programové vyhlásenie novej vlády, ktoré sa výrazne v zmysle hodnotovej orientácie zahraničnej politiky SR neodlišovalo od vyhlásenia predchádzajúcej vlády, či menovanie skúseného diplomata Jána Kubiša do funkcie ministra zahraničných vecí, určitý nesúlad medzi povolebnou rétorikou a samotnou realizáciou vyvolával diskusiu od počiatku.

O prvé komplexné hodnotenie zahraničnopolitického smerovania SR po nástupe novej vlády sa pokúsilo *Výskumné centrum Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku, n.o.* začiatkom apríla na svojej pravidelnej hodnotiacej konferencii zahraničnej politiky SR s názvom *Kontinuity a zmeny zahraničnej politiky SR*. Už samotný názov podujatia, ktorý čiastočne vyplynul i z predchádzajúceho diškurzu, vyvolal medzi účastníkmi pomerne živú debatu, pričom jednotliví rečníci a diskutéri v ňom konštantne zamieňali v názve zlučovaciu spojku *a* za vylučovaciu spojku *alebo*.

Možno aj preto sme sa rozhodli v tejto diskusii – komparatívnom hodnotení zahraničnej politiky „starej“ a „novej“ vlády – pokračovať i na stránkach *Ročenky zahraničnej politiky SR 2006* v trochu širšom meradle. Publikácia tentoraz analyzuje zahraničnú politiku v troch kľúčových oblastiach – pôsobenie v EÚ, bezpečnostná politika a regionálna a bilaterálna agenda.

Prvá časť sa už tradične zameriava na pôsobenie SR v Európskej únii. Otvára ju príspevok Erika Láštica z Katedry politológie UK v Bratislave, ktorý analyzuje inštitucionálne zázemie Slovenskej republiky v EÚ. Keďže ide o tému, ktorá v *Ročenke* nebola samostatne spracovaná, jeho text prekračuje rámec roku 2006. Príspevok Anety Világi, podobne ako minulý rok, približuje domácu (ne)diskusiu o *Zmluve zakladajúcej ústavu pre Európu*. Alexander Duleba, riaditeľ RC SFPA a vedúci výskumného programu *Východná Európa*, na základe svojej analýzy východnej politiky EÚ, ktorá sa SR bezprostredne týka, odporúča vytvorenie dvojúrovňovej stratégie a prepojenie východnej politiky s agendou spoločných priestorov s Ruskom.

Aj druhá časť publikácie sčasti pripomína minuloročnú štruktúru dvoma štúdiami zameranými na kľúčovú agendu v rámci bezpečnostnej politiky SR, t.j. pôsobenie v Bezpečnostnej rade a NATO. Prvú problematiku spracoval vedúci programu *Medzinárodná bezpečnosť* v RC SFPA Ivo Samson. Jeho dokumentačne podrobne spracovaný príspevok analyzuje rámec pôsobenia SR v tomto orgáne OSN, účasť SR na koncipovaní rezolúcií a na hlasovaní o nich, samotné predsedníctvo a reformu bezpečnostného sektora ako kľúčovú agendu v ňom. Transformáciu a vývoj v rámci Severoatlantickej aliancie mapuje Matúš Korba z *Centra bezpečnostných štúdií*. Vo svojej štúdii sa nevyhol ani analýze zapojenia sa SR do práce štruktúr Aliancie, účasti na misiách krízového manažmentu či výzvam, ktoré pred SR ako členskou krajinou stoja.

Na rozdiel od minulých rokov má *Ročenka* časť mapujúcu nosné témy bilaterálnych regionálnych vzťahov, t.j. sústreďuje sa na priority a nástroje zahraničnej politiky SR v rámci jednej časti. Túto kapitolu otvára problematika slovensko-maďarských vzťahov, ktorá bola v roku 2006, ako to výstižne pomenoval autor úvodného príspevku Kálmán Petőcz z *Fórum inštitútu pre výskum menšín v Šamoríne*, plná mediálne vďačných tém. Nemenej vďačnou a nemenej diskutovanou témou v roku 2006 (no v širšom medzinárodnom meradle) bola nepochybne aj energetická politika a bezpečnosť. Nezávislý energetický analytik Karel Hirman sa vo svojej analýze pozrel bližšie na rusko-ukrajinský spor o plyn zo začiatku roku 2006, novú ruskú stratégiu a jej dôsledky pre SR. V rámci regionálnej agendy SR dominovalo predsedníctvo Slovenska vo *Vyšehradskej štvorke*, ktorej činnosť bola v roku 2006 výrazne ovplyvnená vnútropolitickým vývojom v jednotlivých členských štátoch. Túto tému spracoval Juraj Marušiak z *Ústavu politických vied pri Slovenskej akadémii vied*. Komplexnú a komplikovanú tému politiky SR voči západnému Balkánu spracoval Milan Šagát z *Nadácie Pontis*. Vo svojom texte poukazuje na fakt, že pre nasledujúce obdobie je veľmi dôležité, aby sa slovenská zahraničná politika voči západnému Balkánu viac diverzifikovala, a napriek dominancii Srbska, bola vyvážená voči celému regiónu. Traja autori, Marián Čaučík, Zuzana Krátka a Ludmila Pastorová, sa v záverečnom príspevku zamerali na problematiku najdôležitejšieho bilaterálneho nástroja slovenskej zahraničnej politiky v roku 2006 – rozvojovej pomoci. V texte zmapovali aktivity slovenských subjektov v rámci sektorových a teritoriálnych priorít a inštitucionálne a legislatívne zmeny v systéme ODA SR.

Textovú časť tradične dopĺňajú prílohy – chronológia dôležitých zahraničnopolitických udalostí, vybraných politických dokumentov, medzinárodných zmlúv a ďalšie informácie (o štruktúre a predstaviteľoch MZV SR, zoznam diplomatických misií a predstaviteľov SR v zahraničí, diplomatického zboru v SR, o vojenských misiách v zahraničí atď.).

To, či je zahraničná politika novej vlády kontinuálna alebo nie, nechávam na úsudok čitateľa. Pevne však verím, že všetky texty prispievajú k diskusii o ďalšom smerovaní slovenskej zahraničnej politiky a publikácia si nájde svojich čitateľov.

Peter Brezáni

Slovenská republika
a Európska únia

Erik Láštík

Slovensko v EÚ

Slovenská republika je aj po necelých troch rokoch v EÚ zatiaľ iba opatrným aktérom, ktorý, až na niektoré výnimky, skôr vyčkáva, ako iniciuje. To je spôsobené nie len úplnou výmenou vládnej garnitúry v júli 2006, ale aj doterajšou nepotrebnosťou/neochotou/neschopnosťou vytvoriť a presadzovať udržateľné integračné priority Slovenska.

Východiská: Možnosti ovplyvňovania

Možnosti členskej krajiny na presadzovanie svojich priorít v rámci EÚ a na ovplyvňovanie európskej agendy závisia od jej štrukturálnych a inštitucionálnych podmienok ako aj personálnych kapacít. Aj stratégie Slovenska teda závisia od

- a) veľkosti krajiny;
- b) stupňa ekonomického rozvoja;
- c) ideových a programových preferencií vlády a jej reprezentantov;
- d) dosiahnutého politického konsenzu;
- e) personálnych zdrojov a kapacít.

Doterajšie skúmanie politických stratégií „starých“ členských štátov ukázalo, že ich cieľom je ovplyvniť spoločné politiky EÚ alebo komplexné pravidlá, ktoré regulujú správanie členských štátov, organizácií, podnikov a iných kolektívnych a individuálnych aktérov tak, aby sa čo najviac podobali na už existujúce politiky členskej krajiny. To

Kapitola vychádza z projektu *Formovanie národných preferencií a členské stratégie v nových východoeurópskych štátoch EÚ*, podporeného Agentúrou pre vedu a výskum SR, APVV-0660-06.

Erik Láštík pracuje na Katedre politológie Filozofickej fakulty UK v Bratislave (Erik.Lastik@fphil.uniba.sk).

umožňuje zníženie nákladov nutných na implementáciu príslušnej politiky na minimum. Štáty, ktoré sú v tomto zmysle najefektívnejšie, sa správajú aj najaktívnejšie: snažia sa vytvoriť taký želateľný model, ktorý by sa mohol stať vzorom pre novú európsku politiku.

Podľa aktivity a pozícií členských štátov voči integrácii, ktorá preniká do stále nových a nových oblastí, ktoré boli tradične doménou národných vlád, prof. Tanja Börzel odvodila tri typy možných stratégií¹. Po prvé, je to líderstvo (*pace-setting*), čiže aktívne presadzovanie vlastných národných politík na európskej úrovni s cieľom minimalizovať náklady na ich implementáciu. Po druhé, členské krajiny môžu zvoliť brzdenie (*foot-dragging*), čiže blokovanie alebo spomalenie nákladných spoločných politík, aby sa vyhli ich implementácii, či získali nejakú kompenzáciu za ich prijatie. Po tretie, niektoré štáty sa môžu rozhodnúť pre vyčkávanie (*fence-sitting*), čiže pozíciu, keď členský štát ani nepresadzuje vlastné národné politiky na európskej úrovni, ale sa ani nesnaží zablokovať prijatie niektorej z pripravovaných politík a buduje taktické koalície s niektorým z táborov. Táto pozícia sa vyznačuje ambivalentnosťou a vychádza z toho, že daná oblasť politiky nepatrí medzi základné priority konkrétneho štátu. Najčastejšie sa to stáva kvôli tomu, že domáci aktéri v konkrétnej oblasti nedostatočne artikulovali svoje preferencie, resp. relevantní aktéri ani neexistujú.

Formovanie strategických integračných pozícií je tak v prvom rade ovplyvnené tým, či jednotlivé politiky sú prioritou na národnej úrovni a či sa môžu stať aj politikami celoeurópskymi. Tzv. zelené rozšírenie Európskej únie o krajiny EFTA (Fínsko, Rakúsko a Švédsko), ktoré kladli dôraz na národnú environmentálnu politiku, znamenalo, že sa pre ne ich strategickou prioritou stalo presadzovanie zvýšených štandardov ochrany životného prostredia na úrovni Európskej únie. Environmentálne politiky týchto krajín sa postupne „europeizovali“. Na základe kvalitnej expertízy, vďaka množstvu vysokokvalifikovaných a špecializovaných odborníkov v oblasti životného prostredia, ktorí pôsobili v inštitúciách EÚ a podieľali sa na príprave jednotlivých politík v Bruseli, dokázali uvedené krajiny presadiť veľkú časť zo svojich domácich pravidiel na európskej úrovni.

Druhým dôležitým momentom je stupeň ekonomického rozvoja, keďže „ekonomicky rozvinuté krajiny sa častejšie správajú ako lídri a tvorcovia politík na európskej úrovni, lebo doma majú striktné regulatívy, silné motívy a aj zdroje potrebné na ich zavedenie. Naopak, ekonomicky menej vyspelé krajiny nedisponujú ani politikami, ani potrebnými kapacitami na ich presadenie, preto sa viac správajú ako aktéri brzdiaci proces“.²

Iným pohľadom na skúmanie integračných stratégií členských štátov je chápanie európskej integrácie ako procesu, ktorého výsledkom sa stáva europeizácia

¹ Börzel, T.: *Pace Setting, Foot Dragging and Fence Sitting: Member State Responses to Europeanization*. In: *Journal of Common Market Studies* Vol. 40, No. 2/2002, s. 193 – 214.

² Tamže, s. 208.

(Hix – Goetz).³ Integrácia vedie k dvom typom dôsledkov, ktoré sú navzájom previazané. Na jednej strane, delegovanie právomocí z národnej úrovne na inštitúcie EÚ vedie k tvorbe záväzných politických rozhodnutí, ktoré obmedzujú rozhodovanie a konanie domácich aktérov. Na strane druhej, vytvorenie vyššieho stupňa vládnutia (*governance*) zase poskytuje domácim aktérom možnosť obísť prípadné bariéry na národnej úrovni a presadzovať či vetovať niektoré politiky na úrovni EÚ. Súčasne tak získavajú informačnú výhodu oproti iným domácim aktérom, ktorí prístup k informáciám o dianí v orgánoch EÚ nemajú, resp. v obmedzenej miere.⁴

Európska integrácia a vládnutie na európskej úrovni má pre národné politické systémy priame i nepriame dopady. Priame dopady súvisia s požiadavkami na zmenu národných politík spôsobom, aby boli v súlade s európskymi normami. Medzi tieto dopady je možné zaradiť liberalizáciu trhu, otvorenie sa národných trhov najprv tovarom, potom službám, kapitálu a pracovnej sile, a následné vytvorenie jednotného európskeho trhu. Už počas prístupovej fázy na Slovensku vznikli nové inštitúcie, ktoré boli práve výsledkom priameho dopadu integrácie. Do politického systému sa tak napr. dostali regulačné orgány, ktoré mali dohliadať v jednotlivých oblastiach na napĺňanie požiadaviek súvisiacich s liberalizáciou príslušných trhov.

Po druhé, nepriamy vplyv európskej integrácie mení národné politické inštitúcie, aktérov a výsledky domáceho rozhodovacieho procesu. Nepriamy vplyv zahŕňa všetky zmeny, ktoré explicitne nevyplývajú z členstva, ale sú dôsledkom špecifickej „národnej“ reakcie na členstvo v EÚ. Členské krajiny vytvárajú inštitúcie, organizácie a normy, ktoré majú zabezpečiť efektívne fungovanie krajiny v rámci EÚ. Pripomeňme len zmeny, ktoré nastali na úrovni vlády SR v období rokov 1998 – 2003. Odlišná intenzita diplomatických vzťahov k EÚ sa po voľbách 1998 prejavila vytvorením *Pracovnej skupiny na vysokej úrovni (EU – Slovakia High level working group)*. V období necelého roka (november 1998 – september 1999) mala skupina za cieľ napomôcť novej vládnej koalícii v urýchlení integračného procesu.⁵ Zmeny sa tiež dotkli priamo vlády vytvorením osobitnej pozície podpredsedu vlády pre európsku integráciu, ktorého úlohou sa stala koordinácia ministerstiev v súvislosti s európskou integráciou. Namiesto *Rady vlády pre integráciu* bola vytvorená *Ministerská rada vlády pre európsku integráciu*, fungujúca ako poradný a koordinačný orgán vlády SR pod vedením podpredsedu vlády pre európsku integráciu. Jej pomocným orgánom sa stal *Pracovný výbor*, tvorený vedúcimi útvarov pre európsku integráciu na ministerstvách a ostatných

³ Hix, S., Goetz, K.H.: *Introduction: European Integration and National Political Systems*. In: Goetz, K.H., Hix, S. (eds): *Europeanised Politics? European Integration and National Political Systems*. Frank Cass, Londýn 2001, s. 1 – 26.

⁴ Tamže, s. 10.

⁵ Bilčík, V.: *EÚ Monitoring 2003: Prístupový proces Slovenska a implikácie pre politické inštitúcie, právny štát a regionálnu politiku*. Slovenská spoločnosť pre zahraničnú politiku, Nadácia Friedricha Eberta, Bratislava 2004, s. 7 – 8.

orgánoch štátnej správy a vedúcimi 29 pracovných skupín rokovacieho tímu. Svoju pozíciu v prístupovom procese posilnilo ministerstvo zahraničných vecí, kde sa vytvorila nová pozícia – štátny tajomník pre európsku integráciu, ktorá je spojená s pozíciou hlavného vyjednávača SR pre vstup SR do EÚ. Ten súčasne riadil aj *Sekciu európskej integrácie* na MZV a *Pracovný výbor*. V oblasti aproximácie práva nastala zmena prijatím nového štatútu *Legislatívnej rady vlády SR* (uznesenie vlády SR č. 60 z 20. januára 1999). Na jeho základe začala legislatívna rada vlády posudzovať súlad prerokúvaných návrhov zákonov a legislatívnych zámerov s právom ES/EÚ a s dohovormi *Rady Európy*. Ku každému materiálu, predloženému na rokovanie legislatívnej rady, vypracoval *Inštitút pre aproximáciu práva* písomné stanovisko ohľadom súladu návrhu právneho predpisu s európskym právom a dohovormi Rady Európy. A napokon, po podpise *Prístupovej zmluvy* v apríli 2003 SR získala SR štatút pozorovateľa v EÚ, čo opätovne prinieslo niektoré inštitucionálne zmeny. Vláda SR uznesením č. 431/2003 schválila návrh koordinácie rozhodovacieho procesu v záležitostiach EÚ a vzorové štatúty rezortných koordináčnych skupín a *Komisie pre záležitosti EÚ*. Sekcia MZV pre európsku integráciu sa zmenila na sekciu európskych záležitostí a došlo i k zmene príslušných odborov.

Podobne ako v prípade vlády sa ako nepriamy, explicitne nepredpísaný dôsledok integrácie modifikovalo aj postavenie parlamentu v politickom systéme SR.

Nepriamy vplyv integrácie – spolupráca vlády a NR SR v európskych záležitostiach

Práve na postavení Národnej rady SR je možné ukázať, ako prístupový proces i následné členstvo krajiny v EÚ vplyvajú na postavenie a právomoci národných inštitúcií. Už podoba integračného procesu, počnúc *Asociačnou zmluvou* a končiac prístupovými rokovaniami, naznačila, že úloha parlamentu v prístupovom procese bude v lepšom prípade druhoradá, v horšom okrajová. Dominantným aktérom sa stala vláda, ktorá v niektorých momentoch (koniec 90. rokov) nepotrebovala parlament na nič viac ako na formálne potvrdzovanie vládou navrhovanej legislatívy. Cez hojné využívanie skráteného legislatívneho konania až po množstvo zákonov predkladaných a schvaľovaných v NR SR, sa parlament stal iba prevodníkom vlády slúžiacim na efektívne vládnutie. Pri predvstupovom tlaku inštitúcií EÚ na efektivitu napĺňania prístupových podmienok sa parlament nezmohol na odpor, ktorý by pripomenul, že Slovensko je podľa ústavy SR parlamentnou demokraciou, v ktorej sa vláda zodpovedá parlamentu.

Tlak na maximálnu efektívnosť prijímania právnych predpisov nutných k implementovaniu *acquis* sa v roku 2001 prejavil aj v novele ústavy SR. Zakotvenie tzv. aproximačných nariadení umožnilo, aby v zákonom stanovených oblastiach vláda

regulovala spoločenské vzťahy bez splnomocnenia parlamentu. Ak do roku 2001 môžeme hovoriť o posilňovaní vlády v rámci využívania existujúcich pravidiel, novela ústavy z roku 2001 dala tomuto stavu právne zakotvenie v podobe nového ústavného posilnenia vlády na úkor parlamentu. Platí to aj napriek tomu, že išlo o nezamýšľané dôsledky ústavodarného procesu, keďže cieľom tejto zmeny bolo „iba“ odbremenenie rozhodovacej činnosti parlamentu. V tomto zmysle poslancov „varoval“ aj jeden z autorov novely ústavy L. Orosz, ktorý vysvetlil, že „ak bude hroziť vstup do Európskej únie, tak budeme musieť prebrať okolo 90-tisíc právnych predpisov. Z nich väčšina bude mať charakter technických noriem. Ak by to robil parlament, tak by jednoducho iné veci robiť nemohol“. Spolu s tým, že parlament vláde ustanovil zákonný rozsah používania aproximačných nariadení, si v zákone súčasne zabezpečil aj kontrolnú úlohu. Podľa zákona musí vláda parlament o schválených a pripravovaných aproximačných nariadeniach každých šesť mesiacov informovať, súčasne môže žiadať o predloženie konkrétneho aproximačného nariadenia v podobe návrhu zákona. Niekoľkoročné skúsenosti s využívaním inštitútu aproximačných nariadení ukazujú, že parlament nejaví záujem o to, čo v nich vláda schvaľuje. O pravidelných polročných správach vlády poslanci nediskutujú. Dostiaľ ani jedno aproximačné nariadenie nechceli poslanci predložiť v podobe zákona. Prostredníctvom novelizácií zákona sa pôvodný rozsah aproximačných nariadení výrazne rozšíril a zahŕňa už aj oblasti pôdohospodárstva či životného prostredia. Vstup Slovenska do EÚ na existencii tohto pôvodne prístupového mechanizmu nič nezmenil a vláda používa aproximačné nariadenia naďalej. V roku 2004 potvrdil parlament odôvodnenosť existencie aproximačných nariadení vlády na plnenie záväzkov z medzinárodnej zmluvy podľa článku 7 ods. 2 Ústavy SR. Nezaujím poslancov o obsah aproximačných nariadení ešte viac prehľbuje nerovnovážne postavenie vlády a parlamentu v európskych záležitostiach. Formálna dominancia vlády sa ešte viac upevnila neformálnymi praktikami. Naznačuje to, že aproximačné nariadenia chápu poslanci ako druhoradý typ normotvornej činnosti, ktorá sa zatiaľ nedotýka záujmov politických strán. Nedá sa však vylúčiť, že v budúcnosti príde k politizácii týchto legislatívnych noriem vo chvíli, keď sa ich uplatňovanie dostane do rozporu so záujmami vplyvných politických a sociálnych subjektov.

Poslednou výraznou zmenou v postavení Národnej rady bolo vstúpenie SR do EÚ. Prenesenie výkonu časti práv na EÚ obmedzilo možnosti ústavných orgánov SR, parlamentu nevynímajúc. Po necelých troch rokoch od schválenia ústavného zákona o spolupráci vláda naďalej dominuje politickému systému. Ústavný zákon zostáva viac symbolickým aktom ako skutočným posilnením Národnej rady voči vláde. Podľa predkladateľov ústavného zákona mal byť parlament a jeho *Výbor pre európske záležitosti* rovnocenným partnerom vlády SR v záležitostiach EÚ. Z niekoľkých dôvodov to tak nie je. Prvý rok činnosti výboru neexistovali procedurálne pravidlá, ktoré by umožnili naplnenie ustanovení ústavného zákona o spolupráci. Keďže ich neprijatie zjavne nespôsobovalo v ústavnom systéme výraznejšie problémy, nemala ani NR SR veľkú motiváciu, aby tento proces urýchlila. Naopak, dvakrát to bola

samotná Národná rada, ktorá zastavila formálne ukončenie prípravy pravidiel o spolupráci vlády a parlamentu, keď raz neschválila prezidentom vrátený návrh rokovacieho poriadku a druhýkrát vrátila zákon o VEZ na dopracovanie už v prvom čítaní. Novela rokovacieho poriadku, ktorá po vyše roku od vytvorenia VEZ upravila jeho fungovanie, nadobudla účinnosť v máji 2005. Selektívny prístup VEZ k návrhom slovenských pozícií k návrhom legislatívy EÚ limituje jeho kontrolnú funkciu vo vzťahu k vláde SR. Výbor už na začiatku svojej existencie avizoval, že sa nebude zameriavať na všetky oblasti normotvorby spoločenstiev, ale bude k nim pristupovať výberovo. Práve samotné ministerstvá, ktoré má výbor kontrolovať, definujú príslušné priority, ku ktorým má VEZ zaujímať stanoviská záväzné pre vládu. Doteraz však výbor nebol schopný, až na niekoľko výnimiek, výraznejšie ovplyvniť návrhy slovenských pozícií, ktoré pripravovali jednotlivé ministerstvá. V niektorých momentoch sa prejavila absencia vykonávacieho predpisu, ktorý by pravidlá spolupráce ministerstiev a vlády v záležitostiach EÚ upravil podrobnejšie. VEZ tak musel, napríklad, na svojej schôdzi 3. novembra 2005 vyjadriť nespokojnosť, že napriek existencii ústavného zákona na zasadnutia VEZ chodia často iba štátni tajomníci bez toho, aby sa príslušní ministri vlády SR ospravedlnili.

Uvedené problémy vo fungovaní ústavného zákona pretrvávajú aj v novom volebnom období po júni 2006. *Výbor pre európske záležitosti* výrazne obmenil svoje personálne zloženie, pričom niektorí členovia nemajú žiadnu skúsenosť s problematikou európskych záležitostí. Profesionalizácii výboru nepomáha ani skutočnosť, že jeho členovia súčasne sedia aj v iných výboroch NR SR. Kontrolný rozmer ústavného mechanizmu spolupráce vlády a NR SR oslabuje fakt, že na rozdiel od minulého volebného obdobia, si terajšia vládna koalícia ponechala predsednícke kreslo VEZ. Napriek tomu vo výbore po prvýkrát sedia aj členovia z radov parlamentnej opozície, ktorí majú z predchádzajúceho obdobia dostatok skúseností s európskou politikou na Slovensku.

Vstup do EÚ teda zmenil priority a postavenie politických, ekonomických a sociálnych aktérov, ktorí majú možnosť pôsobiť na nových úrovniach, kde sa prijímajú rozhodnutia. V prípade Slovenska integrácia, najmä uplatňovanie politickej kondicionality, podnietila aj formovanie niektorých aktérov v občianskej spoločnosti. Vznikli mimovládne organizácie, ktoré najprv aktívne podporovali zápas o demokraciu na Slovensku a teraz sa zapájajú do demokratizácie v iných krajinách, napr. v Ukrajine, Bielorusku a západnom Balkáne.

Prístup prof. Börzel skúma stratégie jedného kolektívneho aktéra – členský štát, ktorý reprezentuje vláda – prístup Hix a Goetza umožňuje analyzovať integračné stratégie komplexnejšie. Pripúšťa, že aj iní aktéri, napríklad politické strany, záujmové skupiny, podniky a aktivisti, majú šancu presadiť svoje požiadavky nezávisle na oficiálnej stratégii, ktorú vytvorila a prijala vláda. Stratégie iných aktérov nemusia byť nevyhnutne v konflikte s oficiálnymi prioritami národnej vlády. Naopak, predpokladom je, že čím väčšia je zhoda medzi národnými stratégiami a aktivitami iných domácich aktérov na európskej úrovni, tým väčšia je nádej na efektívne

presadzovanie vládou oficiálne deklarovaných priorít a integračných stratégií. Platí ale aj opak: čím menšiu vnútropolitickú podporu od ďalších vplyvných domácich aktérov majú vládne stratégie, tým ťažšie sa budú na úrovni EÚ presadzovať. A čím väčšia je domáca opozícia voči vládnym stratégiám, tým vyššia je pravdepodobnosť, že v prípade zmeny vlády dôjde aj k zmene integračných priorít a integračnej stratégie. Ako reagovalo Slovensko na zmenu vlády v júni 2006? Sú integračné priority vlády Roberta Fica odlišné od priorít vlády Mikuláša Dzurindu v rokoch 2002 – 2006?

Integračné priority Slovenskej republiky v období 2004 – 2006

Integračné stratégie SR v kontexte členstva v EÚ je možné skúmať v spojitosti s veľkosťou krajiny, stupňom ekonomického rozvoja, programom vlády, dosiahnutým politickým konsenzom a s personálnymi zdrojmi a kapacitami. Tieto stratégie nie sú statické, menia sa, predovšetkým v závislosti od vnútorného politického vývoja, zmeny vlády alebo stavu ekonomiky.

Slovensko patrí v EÚ k malým štátom, a to nielen rozlohou, ale najmä svojou váhou v systéme orgánov EÚ, ktorá sa odvíja od počtu obyvateľov jednotlivých krajín. Podľa počtu hlasov dohodnutých v *Zmluve z Nice* patrí Slovensko spolu s Dánskom, Fínskom, Írskom a Litvou medzi „veľké malé krajiny EÚ“. Na základe prístupového procesu, keď vláda zvolila stratégiu doháňania, nemala rozsiahle požiadavky na trvalé výnimky a ani na prechodné obdobia, z ktorých časť sa stala irelevantnými vzhľadom na zmeny po roku 2002 – bolo možné očakávať, že Slovensko sa bude ďalej vzdávať vlastnej suverenity a rozhodovacích právomocí v prospech nadnárodných inštitúcií EÚ. Slovensko sa v predvstupovom období snažilo vybudovať svoj imidž prointegračnej krajiny a stať sa „dobrým Európanom“. Ďalšie očakávanie vyplývajúce z postavenia „veľkého malého štátu“ bolo možné spojiť s obhajovaním rovnosti v participácii na riadení EÚ, čiže podpory rotujúceho predsedníctvu Európskej rady, rovnosti pri používaní všetkých národných jazykov ako rokovacích jazykov EÚ, presadzovaní zásady jedna krajina – jeden komisár a pod. Inými slovami, od Slovenska sa po vstupe do EÚ dalo očakávať, že nebude meniť svoju prointegračnú líniu.⁶

⁶ Malová, D., Rybář, M.: *European Unions Policies Towards Slovakia: Carrots and Sticks of Political Conditionality*. In: Rupnik, J., Zielonka, J.: *The Road to the European Union: The Czech and Slovak Republics*. Manchester University Press, Manchester 2003; Malová, D., Rybář, M.: *Exerting Influence on a Contentious Polity: The European Union's Democratic Conditionality and Political Change in Slovakia*. In: Dimitrova, A. (ed.): *Driven to Change*. Manchester University Press, Manchester 2004.

Po voľbách v roku 2002 vláda stanovila ukončenie rokovaní s EÚ do konca roku 2002 a deklarovala vôľu vstúpiť do EÚ v takom časovom horizonte, aby sa Slovenská republika mohla zúčastniť na voľbách do Európskeho parlamentu v roku 2004 už ako členský štát. Medzi povstupové priority zaradila v programovom vyhlásení podporu reformám a opatreniam, ktoré budú v primeranej miere zohľadňovať vplyv členských krajín v EÚ nezávisle od ich veľkosti, zachovanie národnej identity v kultúrno-etických záležitostiach, posilňovanie *Spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky EÚ* a Európskej *bezpečnostnej a obrannej politiky*, efektívne využívanie európskych fondov v rámci predstupového procesu aj po získaní členstva, prístupenie SR k menovej únii a prijatie potrebných opatrení pre prístup Slovenskej republiky k *Schengenským dohodám (Programové vyhlásenie vlády 2002)*.

V roku 2004 vláda deklarovala, že jej prioritou je udržať niektoré politiky na úrovni národných štátov, a zároveň podporila princíp jednomyseľného prijímania rozhodnutí. To znamená, že viac ako harmonizáciu jednotlivých politík v rámci Únie presadzovalo Slovensko udržanie národnej suverenity členských štátov v oblastiach, ktoré sa ešte nestali súčasťou spoločných politík a práva. Za prioritné oblasti vláda označila ponechanie práva veta v rozhodovaní v oblastiach daňovej a sociálnej politiky, spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky, hospodárskej a sociálnej kohézie, obrany a rodinného práva. Vláda sa zaviazala ku skorému zavedeniu eura (2009), ktoré síce vyplýva z prístupovej zmluvy, ale vlády členských krajín majú voľnosť v načasovaní splnenia tohto záväzku. Medzi ďalšie priority patrilo ukončenie prístupových rokovaní medzi EÚ a Rumunskom a Bulharskom a začatie prístupových rokovaní s Chorvátskom. V prípade Turecka zastávala SR skôr váhavý a zdržanlivý postoj, preferovala otvorenie rokovaní o vstupe, ale bez záruky, že sa skončia vstupom. Na rozdiel od Turecka zaujalo Slovensko v prípade Chorvátska rozhodnejší a aktívnejší postoj. Keď EÚ na základe odporúčaní hlavnej prokurátorky *Medzinárodného súdneho dvora pre bývalú Juhosláviu (ICTY)* Carly del Ponte odmietla začať prístupové rokovania s Chorvátskom kvôli nedostatočnej spolupráci krajiny s ICTY v prípade bývalého generála Anteho Gotovinu, slovenský premiér Mikuláš Dzurinda spolu s rakúskym kancelárom Wolfgangom Schlüsselom iniciovali na pôde EÚ ustanovenie špeciálnej komisie, ktorá by prehodnotila rozhodnutie Medzinárodného súdneho dvora. Táto iniciatíva pripomenula aktivitu Fínska, ktorému sa podarilo krátko po vstupe do EÚ predstaviť sa ako „dobrý“ Európan, keď prišlo s myšlienkou tzv. *Severnej dimenzie*, ktorá má za cieľ integrovať spoluprácu všetkých severských štátov, vrátane tých, ktoré nie sú členmi EÚ. Táto stratégia sa stala známou, i keď veľmi nejasnou a prakticky nerealizovateľnou.

Európska únia pre druhú Dzurindovu vládu predstavovala predovšetkým možnosť, ako rýchlejšie dobehnúť ekonomických lídrov Európy. Nebola však miestom, kde by SR chcela presadzovať svoje politiky na celoeurópskej úrovni, aby tak znížila náklady na ich implementáciu. Prioritou Slovenska sa z toho dôvodu stalo udržanie národnej suverenity a práva veta v doteraz ešte neharmonizovaných politikách EÚ. Integrované stratégie presadzované v období 2004 – 2006 ukázali, že na jednej strane SR

podporovala ďalšiu európsku integráciu a ďalšie rozširovanie, na strane druhej udržanie národnej suverenity členských štátov v oblastiach, ktoré tradične patria do právomoci členských štátov, najmä zachovanie práva veta v oblasti priamych daní a sociálnej politiky.

Udržateľnosť integračných stratégií Slovenska

Už počas prvých dvoch rokov členstva SR v EÚ bolo možné tvrdiť, že integračné postoj Slovenska boli potenciálne krehké a nepredstavovali základ pre trvalo udržateľné integračné stratégie štátu.⁷ Európska politika druhej vlády Mikuláša Dzurindu bola artikulovaná v dvoch líniách. Na jednej strane je slovenská vláda v širokom zmysle „prointegračná“, pretože na oficiálnych európskych fórach, napr. na zasadaniach Európskej rady, podporila fakticky všetky dôležité návrhy Predsedníctva Únie, resp. Európskej komisie (ratifikáciu ústavnej zmluvy, ďalšie rozširovanie únie na východ, otvorenie rokovaní s Tureckom). V rámci možností „malého veľkého“ členského štátu EÚ sa SR stotožnila s úlohou „bezproblémového člena“, prispievajúceho k zhode v zásadných celoeurópskych integračných otázkach. Druhá línia integračnej politiky druhej Dzurindovej vlády sa niesla v znamení opakovane zdôrazňovaného odporu proti harmonizácii priamych daní či proti vytváraniu záväznej sociálnej politiky. Vládni predstavitelia opakovane zdôraznili, že dane a sociálna politika sú pre nich kľúčové otázky, v ktorých nemienia ustúpiť návrhom na ich harmonizáciu.

Takýto postoj sa stáva problematickým v prípade, že vláda čelí silnej politickej opozícii, ktorej kritika je založená práve na odlišných predstavách o daniach či sociálnej politike. Akokoľvek boli národné pozície v týchto oblastiach v zhode s hospodárskou politikou vlády, len ťažko môžu predstavovať dlhodobý základ integračnej stratégie Slovenska v Európskej únii. Problémom tvorby verejnej politiky na Slovensku (európsku nevyvímajúc) v minulosti bolo, že sa nestala predmetom rozsiahlejšieho vyjednávania s relevantnými aktérmi, rodila sa často s vylúčením verejnosti, za obmedzeného prístupu organizovaných záujmov a s obmedzenou možnosťou uplatnenia politickej zúčtovateľnosti voči niektorým aktérom (nezaradení poslanci počas druhej Dzurindovej vlády).

⁷ Malová, D., Haughton, T.: *Challenge from the Pace-Setting Periphery: The Causes and Consequences of Slovakia's Stance on Further European Integration*. In: Sadurski W. (ed.): *Après Enlargement: Taking Stock of the Immediate Legal and Political Responses to the Accession of Central and Eastern European States to the EU*. Robert Schuman Center, Varšava 2005; Malová, D., Haughton, T.: *The Experiences of the New Member States: the Case of Slovakia*. In: *Deepening and Widening in an Enlarged Europe: the Impact of the Eastern Enlargement*. Výskumné centrum Maďarskej akadémie vied, Budapešť 2006, s. 117 – 136.

Hoci vláda Roberta Fica, ktorá nastúpila do úradu v júli 2006, deklaruje snahu rozšíriť konzultačné mechanizmy aj na v minulosti opomenutých aktérov (odbory), stále je možné tvrdiť, že integračné priority Slovenska sú produktom skupín v rámci politickej a ekonomickej elity, ktoré sa v danom momente nachádzajú v rozhodovacej pozícii. Keďže nie sú produktom koordinácie a konsenzu mnohých aktérov, sú zraniteľné, pretože nemajú širšiu politickú a spoločenskú podporu. Z logiky usporiadania a fungovania politických inštitúcií a interakcií dôležitých politických hráčov tak vyplýva, že integračné priority presadzované Slovenskom nepredstavujú pre ostatných aktérov v Európskej únii dosiaľ skutočnú výzvu. Takúto výzvu dosiaľ teda nepriniesli ani integračné pozície vlády Roberta Fica.

Najsilnejšia strana vládnej koalície SMER sa k téme EÚ vyjadrila vo svojom volebnom programe veľmi obmedzene, o nič podrobnejšie nie je ani *Programové vyhlásenie vlády SR*. Vyhlásenie síce naznačuje základné smerovanie európskej politiky v SR v podobe podpory pokračovania „ratifikačného procesu *Zmluvy o Ústave pre Európu*“ a snahu nevyhýbať sa ani „ďalšej diskusii o zjednodušení európskeho právneho systému, o jednoznačnejšom vymedzení právomocí medzi EÚ a členskými štátmi a o vytvorení účinného systému rozhodovania rozšírenej únie“, ale vzhľadom na opatrný jazyk nepredstavuje žiadny posun doterajších pozícií SR.⁸ Napriek všeobecnosti Programového vyhlásenia vlády je možné na základe doterajších krokov vlády premiéra Fica poukázať na niekoľko momentov, ktoré ovplyvnili, ovplyvňujú alebo môžu ovplyvniť integračné priority Slovenska.

Vláda Roberta Fica dosiaľ zachovala podporu ďalšiemu rozširovaniu EÚ, osobitne podporou Chorvátska a Srbska, k istej obozretnosti prichádza v prípade krajín ako Čierna Hora či Ukrajina. Vo vzťahu k Turecku došlo k posunu. Na rozdiel od opatrného postoja vlády Mikuláša Dzurindu, predseda vlády Robert Fico na zasadnutí VEZ v decembri 2006 jednoznačne deklaroval podporu vstupu Turecka do EÚ a označil ho za prínos „z ekonomického, politického i strategického hľadiska“. Nemožno však nevidieť, že iné strany vládnej koalície majú k vstupu Turecka jednoznačne odmietavý názor (SNS), ani to, že vstup Turecka nepredstavuje pre vládu SR ani komunikačnú, ani skutočnú prioritu, ktorej by bolo potrebné venovať väčšiu pozornosť.

Vzhľadom na krátku pôsobenie vlády Roberta Fica nie je možné zhodnotiť postoje vlády k integračným prioritám minulej vlády v oblasti hospodárskeho rastu, ktorá sa prejavila najmä v odmietaní daňovej harmonizácie. Doterajšie kroky sú nejednoznačné. Vláda SR sa, i napriek počiatočným nejasnostiam, prihlásila k pôvodnému záväzku o pristúpení k spoločnej mene v roku 2009. V septembri 2006 zase poslanci vládnej koalície odmietli v parlamente podporiť návrh skupiny opozičných poslancov na prijatie *Deklarácie o daňovej suverinite v priamych daniach*, ktorá by zaviazala vládu

⁸ *Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky*. <http://www-8.vlada.gov.sk/index.php?ID=1671>; Bilčík, V.: *Slovensko a Európska únia*. In: Bútora M., Kollár M., Mesežnikov G. (eds): *Slovensko 2006: Súhrnná správa o stave spoločnosti*. Inštitút pre verejné otázky, Bratislava 2007.

odmietnuť akékoľvek pokusy o harmonizáciu priamych daní. Deklarácia bola v predloženej podobe najmä politickým aktom bez toho, aby reagovala na konkrétny návrh na harmonizáciu priamych daní v rámci EÚ. Istý posun, zatiaľ iba rétorický, naznačil predseda vlády Robert Fico v marci 2007. Hoci zdôraznil význam súčasného daňového systému pre Slovensko, naznačil tiež, že si uvedomuje, „že najmä silné krajiny Európskej únie budú len ťažko rešpektovať daňové zvýhodňovanie, ktoré nové členské štáty Európskej únie spustili. My sa nevyhneme tomu tlaku, preto búchať sa do prís a tváriť sa, že nikdy, je nezmysel“⁹. Vláda SR v januári 2007 zažalovala Európsku komisiu pre zníženie emisných kvót oxidu uhličitého (CO₂). Slovenskom požadovanú kvótu na 41,3 ton skleníkových plynov ročne EK znížila na 30,5 milióna ton. Hlavným argumentom žaloby je podľa ministerstva životného prostredia práve ohrozenie hospodárskeho rastu krajiny.

Na diskontinuitu integračných stratégií Slovenska môžu vplývať aj ďalšie faktory. Zloženie súčasnej vládnej koalície a jej obmedzené politické previazanie na hlavné politické platformy v rámci EÚ môže vládne komplikovať získavanie politickej podpory v rámci inštitúcií EÚ. Vzhľadom na dosiaľ stabilnú prevahu vládnej koalície v Národnej rade i zloženie Výboru pre európske záležitosti je možné očakávať, že európske záležitosti budú naďalej dominované vládou, resp. jednotlivými ministerstvami. Doterajšie fungovanie vládnej koalície naznačuje obdobný model straníckej kontroly nad jednotlivými ministerstvami ako počas trvania druhej Dzurindovej vlády. Pokračuje prax *rezortizmu*, teda tendencia jednotlivých ministrov prezentovať stanoviská SR v Rade ministrov bez výraznejšej koordinácie v rámci vládneho kabinetu, ktorý ústava definuje ako kolektívnu inštitúciu. V minulosti sa tak stávalo, že rozhodnutia ministrov v Rade reprezentovali predovšetkým pozície politickej strany, ktorá ich do exekutívnej funkcie menovala. Takáto dôsledná „deľba práce“ medzi predstaviteľmi politických strán vedie k stavu, keď stanoviská slovenských predstaviteľov nevznikli v dôsledku rokovaní a konsenzu v parlamente, ba dokonca ani na základe rokovaní medzi vládnymi partnermi, ale iba v rámci politickej strany, ktorá získala na základe koalíckej dohody právo nominovať príslušného ministra. Za takýchto okolností hrozí, že pozície SR k európskym záležitostiam nebudú dlhodobé a „trvalo udržateľné“, pretože vznikajú skôr na základe náhodných faktorov než na základe inštitucionálnej koordinácie na národnej úrovni. Prípadná zmena súčasného fungovania európskych záležitostí by prichádzala do úvahy v prípade, keby niektorá zo strán vládnej koalície a záujmy, ktoré zastupuje, boli ohrozené práve niektorou európskou politikou.

Pokiaľ ide o integračné stratégie Slovenska, možno konštatovať, že SR ako nová „veľká malá“ členská krajina EÚ sa zatiaľ len prispôsobuje fungujúcim mechanizmom v Únii, hľadá v nej svoju pozíciu, nemá dostatočné odborné kapacity, ktoré by vedeli

⁹ Pozri Televízne noviny, TV Markíza 11. marec 2007, *Zmierňujeme odpor*, alebo ČTK, 12. marec 2007, <http://ekonomika.sme.sk/c/3190598/Fico-privustil-harmonizaciu-dani-v-EUopozicia-je-proti.html>

presadiť záujmy krajiny. Pozícia Slovenska je vo väčšine oblastí skôr vyčkávacia, resp. blokujúca. Aj kvôli týmto znakom sa správa prointegračne len v tzv. širokých koncepcných stratégiách (ako napríklad podpora ďalšiemu rozširovaniu), ktoré nevyžadujú bezprostredné národné investície, či už finančné alebo personálne. Odpoveď na otázku, či Slovensko môže presadzovať svoje národné politiky ako vzor pre ďalšie krajiny EÚ, je tiež určovaná mierou vnútroštátneho konsenzu čo najväčšieho množstva domácich aktérov. S intelektuálnymi, administratívnymi a finančnými kapacitami, ktoré má Slovensko k dispozícii, nemáme možnosť zásadne ovplyvňovať smerovanie EÚ a jej politik. Môžeme však definovať prioritné oblasti v rámci jednotlivých politik EÚ, ktorých výsledná podoba sa nás bude v budúcnosti bytostne dotýkať. Práve na tvorbu týchto politik a ich ovplyvňovanie je potrebné vyčleniť dostatok politických, administratívnych a finančných kapacít, aby budúce záujmy Slovenska v týchto oblastiach mal kto, s čím a za čo hájiť. Tomu však musí predchádzať širšia politická zhoda o prioritách Slovenska, schopná prežiť výmenu vlád, ktorej obsahom bude jasné politické zadanie smerom k administratíve, hovoriace o tom, aké priority chce Slovensko vlastne presadiť.

Referencie

- Bilčík, V.: *EÚ Monitoring 2003: Prístupový proces Slovenska a implikácie pre politické inštitúcie, právny štát a regionálnu politiku*. Slovenská spoločnosť pre zahraničnú politiku, Nadácia Friedricha Eberta, Bratislava 2004.
- Bilčík, V.: *Slovensko a Európska únia*. In: Bútora M., Kollár M., Mesežnikov G. (eds): *Slovensko 2006: Súhrnná správa o stave spoločnosti*. Inštitút pre verejné otázky, Bratislava 2007.
- Börzel, T.: *Pace Setting, Foot Dragging and Fence Sitting: Member State Responses to Europeanization*. In: *Journal of Common Market Studies* Vol. 40, No. 2/2002, s. 193 – 214.
- Hix, S., Goetz, K.H.: *Introduction: European Integration and National Political Systems*. In: Goetz, K.H., Hix, S. (eds): *Europeanised Politics? European Integration and National Political Systems*. Frank Cass, Londýn 2001, s. 1 – 26.
- Malová, D., Haughton, T.: *Challenge from the Pace-Setting Periphery: The Causes and Consequences of Slovakia's Stance on Further European Integration*. In: Sadurski, W. (ed): *Après Enlargement: Taking Stock of the Immediate Legal and Political Responses to the Accession of Central and Eastern European States to the EU*. Robert Schuman Center, Varšava, Florencia 2005.
- Malová, D., Haughton, T.: *The Experiences of the New Member States: The Case of Slovakia*. In: *Deepening and Widening in an Enlarged Europe : the Impact of the*

Eastern Enlargement. Výskumné centrum Maďarskej akadémie vied, Budapešť 2006, s. 117 – 136.

Malová, D., Rybář, D.: *European Unions Policies Towards Slovakia: Carrots and Sticks of Political Conditionality*: In: Rupnik, J., Zielonka, J.: *The Road to the European Union: The Czech and Slovak Republics*. Manchester University Press, Manchester 2003.

Malová, D., Rybář, M.: *Exerting Influence on a Contentious Polity: The European Union's Democratic Conditionality and Political Change in Slovakia*. In: Dimitrova, A. (ed): *Driven to Change*. Manchester University Press, Manchester 2004.

Aneta Világi

Zmluva zakladajúca ústavu pre Európu

V posledných rokoch je s problematikou inštitucionálnej reformy EÚ spätý osud dokumentu, známeho pod názvom *Zmluva zakladajúca ústavu pre Európu*¹. Zatiaľ, čo rok 2005, pokiaľ ide o spomínaný dokument, bol rokom ratifikácie, rok 2006 bol charakterizovaný iným prívlastkom: rok reflexie.

Ratifikácia nedopadla z pohľadu ústavnej zmluvy najlepšie. Odmietli ju občania hneď dvoch členských krajín vo všeľudovom hlasovaní. Ani obdobie reflexie však neskončilo o nič lepšie – nevymyslelo sa nič nové a zatiaľ neexistuje prijateľné riešenie z „konštitučnej krízy“. A tak si Európska únia svoj inštitucionálny „balvan“ tlačí pred sebou aj v roku 2007.

Ani oblečená, ani nahá

Zmluva zakladajúca ústavu pre Európu mala ambíciu pripraviť EÚ po inštitucionálnej stránke tak, aby neustále sa zvyšujúci počet jej členov neznamenal úpadok efektivity únie ako celku. Napriek všeobecne prospešným cieľom, ktoré mal dokument dosiahnuť, sa konsenzus nerodil ľahko. Na dôvažok, v ratifikačnom procese počas roku 2005 zmluvu odmietli občania dvoch členských krajín, v dôsledku čoho viaceré

¹ Ďalej v texte aj ako ústavná zmluva alebo zmluva o ústave pre Európu.

Aneta Világi pracuje vo Výskumnom centre Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku, n.o. ako analytička programu Európske štúdie (vilagi@sfp.sk).

členské štáty pozastavili vlastný ratifikačný proces ako za danej situácie bezpredmetný. Zmluva, ktorá mala nahradiť všetku doposiaľ platnú primárnu legislatívu únie, sa od polovice roku 2005 až dodnes ocitla v akomsi hybernovanom stave. Prijali ju hlavy členských štátov únie², nie však samotné členské štáty (presnejšie, ich parlamenty alebo občania), a tak ústava je aj nie je.

Ratifikačný proces ústavnej zmluvy v Slovenskej republike je na tom veľmi podobne ako samotný dokument v európskom meradle. Slovensko ho ratifikovalo aj neratifikovalo – záleží od uhla pohľadu. V máji 2005 Národná rada Slovenskej republiky prostredníctvom 116 poslancov, zo 147 prítomných, vyjadrila súhlas s ústavnou zmluvou. K úspešnému zavŕšeniu ratifikačného procesu chýbal už len prezidentov podpis. Prezident sa však rozhodol počkať na rozhodnutie Ústavného súdu SR, na ktorý sa v júli 2005 obrátila skupina 13 občanov so sťažnosťou proti uzneseniu NR SR vo veci ústavnej zmluvy. Žalujúca strana považovala ratifikačný proces tohto dokumentu parlamentom SR za porušenie svojich ústavných práv rozhodovať o tejto veci formou referenda. Sťažovatelia totiž namietali, že ústavnou zmluvou sa Európska únia stáva novou politickou entitou, ktorá má povahu štátu, a o vstupe Slovenska do štátneho zväzku s inou krajinou rozhoduje podľa platnej ústavy SR všeľudové hlasovanie. Tak ako Európskej únii, ani Ústavnému súdu SR nestačil rok na reflexiu a, najmä, na prijatie rozhodnutia, čo ďalej s ratifikáciou ústavnej zmluvy. Vykonateľnosť uznesenia NR SR v tejto otázke bola predbežným rozhodnutím Ústavného súdu SR odložená.

Osud ratifikačného procesu ústavnej zmluvy zároveň odzrkadľuje stav, v akom sa nachádza debata o inštitucionálnej reforme EÚ. Európski lídri aj technokrati v snahe zvýšiť jej efektívnosť už identifikovali, ktoré zmeny v inštitucionálnom dizajne únie sú potrebné. Nakoľko sú však tieto zmeny súčasťou ústavnej zmluvy, čaká sa s ich implementáciou na rozhodnutie o osude dokumentu.

Ako sa do hory volá, tak sa z hory ozýva

Celkovo možno konštatovať, že v roku 2006 téma budúcnosti *Zmluvy zakladajúcej ústavu pre Európu* nedominovala, dokonca nepatrila ani len medzi významné témy v slovenskom politickom či spoločenskom diškurze.

Nemožno sa čudovať, že záujem o debatu týkajúcu sa ústavnej zmluvy, príp. inštitucionálnej reformy EÚ, zo strany verejnosti nie je veľký. Táto téma, napriek „roku reflexie“, nezaujala ani slovenskú politickú elitu. Ústavná zmluva sa nestala súčasťou predvolebnej ani povolebnej agendy politických strán. Zo súčasných šiestich parlamentných strán explicitne referovali vo svojom volebnom programe k osudu ústavnej zmluvy len *Kresťanskodemokratické hnutie* (KDH) a *Slovenská národná strana*.

² Zástupcovia členských štátov podpísali ústavnú zmluvu 29. októbra 2004.

Potvrdzujúc tézu o kritikoch ústavnej zmluvy ako ostrovčekoch „pozitívnej deviácie“, ktorí jediní majú záujem rozprúdiť verejnú debatu o dokumente³, sa obidva politické subjekty v programoch venujú tejto problematike a naznačujú zdržanlivosť voči dokumentu. KDH odmietlo návrh ústavnej zmluvy, pretože jej znenie považovalo za „zásadný krok k vytvoreniu európskeho štátu a zásadnú premenu európskej integrácie do podoby, ktorá ohrozuje národné a ekonomické záujmy Slovenska“⁴. Hnutie rovnako odmietlo opakovanie ratifikácie návrhu ústavnej zmluvy v tých krajinách, v ktorých sa ich občania vyjadrili proti aktuálnemu zneniu dokumentu. SNS tiež zdôrazňovala vo svojom programovom dokumente zachovanie princípu nezávislých suverénnych štátov ako základného kameňa v architektúre EÚ. V texte volebného programu síce priamočiaro neodmietla ústavnú zmluvu, ale jasne naznačila, že v prípade, ak bude taká možnosť, „podporí referendum o jej prijatí ešte pred podpisom prezidenta“⁵. Inými slovami, pokiaľ bude príležitosť oddialiť dokončenie ratifikačného procesu ústavnej zmluvy v SR a možno aj následne zmeniť jeho výsledok, SNS ju využije. SMK a SDKÚ sa síce vyhli vo svojich volebných programoch priamej referencii k textu ústavnej zmluvy, ale obidve strany ponúkli aspoň nešpecifickú víziu toho, akým smerom by sa mala v budúcnosti EÚ uberať. SDKÚ sľubovala voličom, že bude „aktívne vstupovať do procesu budúceho usporiadania EÚ i jej ďalšieho rozširovania a (bude) presadzovať jej väčšiu zrozumiteľnosť a príťažlivosť pre občanov“⁶. Z princípov, ktoré by mali určiť toto usporiadanie, SDKÚ-DS zdôraznila princíp subsidiarity a snahu o redukciu a zvýšenie efektivity „bruselskej administratívy“ (rozumej byrokracie EÚ). Rovnako sa na princíp subsidiarity, ako na základný determinant ďalšieho fungovania EÚ, odvoláva SMK, ktorá vo volebnom programe zdôrazňuje, že „akákoľvek spolupráca „medzi členskými krajinami (má byť) budovaná zdola nahor“, a tiež to, že strana „podporuje ďalšiu európsku integráciu v tých oblastiach, ktoré sú v súlade s výzvami 21. storočia riadené efektívnejšie z jedného európskeho centra než z členských krajín“. Taktiež vyzýva, aby sa „trochu neplodná“ diskusia o európskych záležitostiach preorientovala z diskusie o inštitúciách na diskusiu o „riešení spoločných problémov Európanov v rámci EÚ“⁷. Víťaz parlamentných volieb, strana SMER, rovnako ako aj jej koaličný partner, strana HZDS, nepriniesli žiadnu víziu, ktorá by sa týkala ústavnej zmluvy alebo ďalšieho smerovania únie. SMER síce v podkladovom dokumente k volebnému programu hovorí o podpore pre revíziu právnej základne EÚ/ES, ale bez trvaní na „akceptácii terajšieho textu tzv. Európskej ústavy“. V oficiálnej verzii volebného programu však zmienka o vízii inštitucionálneho alebo iného usporiadania EÚ úplne vypadla.

³ Bližšie pozri Világi, A.: *Zmluva zakladajúca ústavu pre Európu*. In: Brezáni, P. (ed): *Ročenka zahraničnej politiky Slovenskej republiky 2005*. Výskumné centrum Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku, n.o., Bratislava 2006, s. 10.

⁴ <http://volby.kdh.sk/program.php>, 15.2. 2007

⁵ http://www.sns.sk/images/dokumenty/program_sns_2006.pdf, 15.2. 2007

⁶ <http://www.sdkuonline.sk/program/index.shtml>, 15.2. 2007

⁷ http://www.niton.sk/documents/10-8-618-volprog_n_sk.pdf, 16.2. 2007

Na spoločenskej úrovni sa z väčších odborných podujatí venovala ústavnej zmluve len verejná debata v rámci projektu *Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku Národný konvent o EÚ*,⁸ ktorú iniciovalo Ministerstvo zahraničných vecí SR v novembri.⁹ Debata potvrdila pretrvávajúci názor, podľa ktorého osud dokumentu predstavuje v prvom rade politický problém. Vystúpenia oficiálnych reprezentantov MZV SR k tejto otázke poukázali na priority slovenskej diplomacie. Slovensko sa aj naďalej profiluje ako jednoznačný zástanca pokračovania ratifikačného procesu v krajinách EÚ, ktoré sa doposiaľ nevyjadrili, i ako zástanca zachovania dokumentu v jeho súčasnej celistvej podobe. Napriek tomu, že text ústavnej zmluvy nereflektoval viaceré pôvodné priority Slovenskej republiky a situácia sa medzičasom zmenila aj v iných členských krajinách, oficiálne stanovisko Slovenska podporuje zachovanie dokumentu v jeho súčasnej podobe. Slovensko sa nesnaží o zmenu dokumentu, prípadne len uplatnenie tých častí zmluvy, ktoré sú zo slovenského pohľadu výhodné, ale plne podporuje oficiálny postoj nemeckého predsedníctva, ktoré sa v „poreferendovom“ období¹⁰ vyjadrilo v prospech zachovania pôvodného dokumentu najjednoznačnejšie.

Politický rámec pre pozíciu SR v otázke ústavnej zmluvy vytvára programové vyhlásenie vlády, ktoré vzišlo z parlamentných volieb v roku 2006. V súčasnom volebnom období bola k ústavnej zmluve naformulovaná silná kontinuita s predchádzajúcou pozíciou Slovenska. Programové vyhlásenie jasne deklaruje, že vláda SR bude podporovať pokračovanie ratifikačného procesu zmluvy o ústave pre Európu, a to ako v slovenskom, tak aj v celoeurópskom meradle. Slovensko ratifikovalo ústavnú zmluvu prostredníctvom širokej politickej podpory v parlamente, a preto je vláda za to, aby bol tento proces ukončený. V prípade osudu ústavnej zmluvy v celoeurópskom meradle formulovala vláda SR svoju prioritu ako „záujem na dosiahnutí dohody. Pokiaľ by si však tento záujem na dosiahnutí dohody vyžadoval renegociáciu zmluvy, vláda SR by sa nevyhýbala ani ďalšej diskusii o zjednodušení európskeho právneho systému, pričom by presadzovala predovšetkým jednoznačnejšie vymedzenie právomocí medzi EÚ a členskými štátmi a vytvorenie účinného systému rozhodovania rozšírenej únie.

Popri oficiálnych postojoch reprezentantov SR odznali na pôde *Národného konventu o EÚ* aj názory protichodné s tými politickými. Najmä postoje právnikov, ktorí sa podujatia zúčastnili, boli v rozpore jednak s hodnotením *Zmluvy zakladajúcej ústavu pre Európu* ako právneho dokumentu, jednak s postupom, ktorý sa v SR zvolil pri jeho ratifikácii. Názory právnych expertov poukazovali najmä na to, že ústavná zmluva

⁸ Projekt Národný konvent o EÚ realizuje *Slovenská spoločnosť pre zahraničnú politiku* v spolupráci s Úradom vlády SR a Ministerstvom zahraničných vecí SR.

⁹ Podujatie sa volalo *Ako ďalej s inštitucionálnou reformou EÚ?*. Viac informácií k tomuto podujatiu na: www.eurokonvent.sk/clanok.aspx?mi=7&sy=2006&iid=331&et=1 .

¹⁰ Myslí sa tým obdobie po francúzskom (máj 2005) a holandskom (jún 2005) referende. V druhej polovici roku 2005 predsedala EÚ Veľká Británia, do júla 2006 predsedalo EÚ Rakúsko a v druhej polovici 2006 Fínsko.

vo svojej súčasnej podobe mení úpravu systémových prvkov inštitucionálnej architektúry únie smerom k federalizácii vzájomného usporiadania. Z tohto faktu vyvodili pre pozíciu Slovenska tri závery, ktoré možno sumarizovať nasledovne: Nakoľko prijatím dokumentu EÚ mení svoju povahu vyššie uvedeným spôsobom, jediný model ratifikácie takéhoto dokumentu, ktorý pozná slovenská ústava, je všeľudové hlasovanie. Pokiaľ by sa SR jednoznačne vyjadrila za referendum ako *modus operandi* pri akejkoľvek zmene primárneho práva únie a jej zmluvných základov, takýto spôsob mi mohol posilniť vyjednávaciu pozíciu Slovenska v budúcnosti a napomôcť pri presadzovaní tzv. *opt-outs*. Z hľadiska debaty o inštitucionálnom usporiadaní/reforme EÚ by mala byť pre SR kľúčová, bez ohľadu na to, či sa text ústavnej zmluvy zachová alebo zmení, snaha o čo najpresnejšie zadefinovanie kompetencií orgánov EÚ a členských štátov. Týmto spôsobom by sa pri (či už priznanom alebo skrytom) federatívnom usporiadaní únie zamedzilo popieraniam hraníc medzi úniou a jej konštitučnými prvkami (členskými štátmi), príp. ich prekračovaniu. Diskusia, ktorú vyvolali kontroverzné názory o povahe ústavnej zmluvy a únie ako takej, bola veľmi živá, avšak neprekročila prah Kongresovej sály Ministerstva zahraničných vecí SR a nevyvolala v slovenskej spoločnosti výraznejšiu odozvu.

Čiastočne sa ústavnej zmluve, aj keď najmä z pohľadu toho, aké zmeny prináša v oblasti druhého piliera, teda *Spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky*, venovala konferencia, ktorú v septembri organizovala v Trenčíne *Informačná kancelária Európskeho parlamentu a Zastúpenie Európskej komisie v SR* pod názvom *EÚ ako globálny aktér*. Práve v tejto oblasti prináša ústavná zmluva viacero pozitívnych inovácií, ktoré majú šancu zlepšiť fungovanie EÚ v oblasti medzinárodnej a zahraničnej politiky. Podľa viacerých expertov práve inštitucionálne zmeny v zahraničnopolitickom pôsobení EÚ majú šancu stať sa jadrom inštitucionálnej reformy, ktorá by mala podporu členských krajín a ich občanov v prípade neúspechu ústavnej zmluvy. Reformné kroky ústavnej zmluvy, týkajúce sa tejto oblasti, zároveň nie sú v protiklade s pôvodne vyjadrenými prioritami vlády SR, ktoré sa týkajú reformy inštitucionálneho usporiadania EÚ.

Dovtedy sa chodí s džbánom po vodu....

V dvoch volebných rokoch (1998, 2002) sa problematika európskej integrácie ukázala ako dôležitý faktor, ktorý výrazne ovplyvňoval voličské preferencie. Voľby v roku 1998 označili viacerí autori¹¹ ako za rozhodujúce obdobie, kedy sa Slovensko

¹¹ Bližšie pozri: Bútora, M., Mesežnikov, G., Bútorová, Z.: *Slovenské voľby '98: Kto? Prečo? Ako?* Inštitút pre verejné otázky, Bratislava 1999; Krivý, V.: *Výsledky volieb v rokoch 1998 a 1999*. In: Mesežnikov, G., Ivantýšyn, M. (eds): *Slovensko 1998 – 1999, Súhrnná správa o stave spoločnosti*. Inštitút pre verejné otázky, Bratislava 1999.

ocitlo znovu „na križovatke“ ďalšieho vývinu a volič bol postavený pred voľbu prodemokratického smerovania krajiny a naplnenia integračných snáh i voľbu zachovania existujúceho smerovania krajiny a oddialenia (ak nie zabrzdenia) integrácie krajiny do EÚ a Severoatlantickej aliancie.

Vo voľbách v roku 2002 sa rozhodovalo o zachovaní kontinuity prodemokratického smerovania krajiny a novozískanej dôvery zahraničných partnerov. Priamo či nepriamo sa zachovanie politického vývoja vtedajšieho Slovenska spájalo v predvolebnej kampani aj s možným úspechom krajiny pri jej integračných ambíciách.

Uplynulý rok jednoznačne preukázal, že Európska únia už nie je zaujímavou volebnou témou, a v tomto ohľade sa Slovensko zaradilo medzi staré členské krajiny. Nakoľko politické strany (ktoré tvoria vládu a parlament) nevidia v téme európskej integrácie potenciálny politický kapitál, európskym témam sa venuje menej pozornosti, a to aj počas volebného roku a roku reflexie. Téma *Zmluvy zakladajúcej ústavu pre Európu* sa tak v „období reflexie“ stala centrom pozornosti na Slovensku len pre niekoľkých kariérnych diplomatov a ľudí z akadémie a mimovládnych organizácií.

Referencie

- Bútorá, M., Mesežnikov, G., Bútorová, Z.: *Slovenské voľby '98: Kto? Prečo? Ako?* Inštitút pre verejné otázky, Bratislava 1999.
- Krivý, V.: *Výsledky volieb v rokoch 1998 a 1999*. In: Mesežnikov, G., Ivantyšin, M. (eds.): *Slovensko 1998 – 1999, Súhrn správa o stave spoločnosti*. Inštitút pre verejné otázky, Bratislava 1999.
- Világi, A., *Zmluva zakladajúca ústavu pre Európu*. In: Brezáni, P. (ed): *Ročenka zahraničnej politiky Slovenskej republiky 2005*. Výskumné centrum Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku, n.o., Bratislava 2006, s. 10.

Alexander Duleba

Východná politika Európskej únie: fínske a nemecké predsedníctvo

Fínsko i Nemecko patria ku krajinám, ktoré majú už tradične záujem rozvíjať a prehľbovať vzťahy z východnými susedmi EÚ. Spoločne sa im podarilo vďaka ich koordinovanému úsiliu počas po sebe idúcich predsedníctiev v EÚ, vrátane úzkej spolupráce s Európskou komisiou, postúpiť o výrazný krok vpred pri vytváraní strategického rámca politiky EÚ voči východným susedom. Obe krajiny sa totiž v prvom rade zamerali na hlavné nedostatky existujúceho rámca východnej politiky EÚ.

Potreba regionálnej stratégie pre východnú politiku EÚ

Záujmy Únie v regióne východnej Európy majú najmä regionálny charakter – napr. energetická bezpečnosť, boj s nelegálnou migráciou, rozvoj dopravnej infraštruktúry, skvalitnenie ochrany životného prostredia a podobne. Inými slovami, agenda EÚ vo východnej časti Európy prekračuje hranice jednotlivých štátov. Je zrejmé, že EÚ nemôže efektívne presadzovať svoje regionálne záujmy voči východnej Európe bez toho, aby svoju regionálnu politiku uskutočňovala v rámci komplexnej, konzistentnej a jednotnej regionálnej stratégie. Navyše, vzájomné vzťahy a pôsobenie medzi východoeurópskymi krajinami, t. j. Rusko – Ukrajina, Rusko – Bielorusko, Ukrajina – Moldavsko, predstavujú dôležitý faktor, ktorý ovplyvňuje jednak efektívnosť EÚ, jednak jej schopnosť presadzovať bilaterálne záujmy *vis-a-vis* jednotlivým krajinám

Alexander Duleba pracuje vo Výskumnom centre Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku, n.o. ako vedúci výskumného programu Východná Európa (duleba@sfp.sk).

regiónu. Pokiaľ teda Európska únia nebude schopná zamerať sa na regionálny rámec interakcií medzi regionálnymi hráčmi a vzťahmi medzi jednotlivými krajinami vo východnej Európe, nebude efektívna ani v individuálnych rokovaniach s jednotlivými krajinami. Dobrým príkladom takejto bezzubej politiky EÚ je Bielorusko.

Ak chce byť Európska únia efektívne zaangažovaná v určitých sektoroch, akými sú napr. spravodlivosť a vnútorná politika, energetika, liberalizácia zahraničného obchodu, doprava, ochrana životného prostredia a iné, musí si jednoducho vytvoriť regionálnu stratégiu. Po prvé, ak by EÚ dokázala zabezpečiť svoju východnú hranicu efektívnejšie a lacnejšie, mohla by východoeurópskym krajinám napomôcť v rozvíjaní spolupráce v oblasti spravodlivosti a vnútornej politiky. Únia síce môže vynaložiť pomerne objemné finančné prostriedky na zabezpečenie svojej východnej hranice, avšak tá by bola oveľa bezpečnejšia, keby sa na bielorusko-ruskej a ukrajinsko-ruskej hranici zvýšili bezpečnostné štandardy. Ak to poslúži európskym záujmom, tak prečo neinicovať spoluprácu v oblasti spravodlivosti a vnútorných záležitostí s Ruskom, Ukrajinou, Moldavskom či, dokonca, s nejakou inou krajinou v regióne? Po druhé, od októbra 2002 energetický dialóg medzi EÚ a Ruskom zahŕňa aj otázku ruských dodávok energetických surovín a otázku nových trás ropovodov a plynovodov, ktoré by eventuálne prechádzali cez územie Ukrajiny a Bieloruska. Tranzit ropy a plynu je vysoko ziskový a je v priamej súvislosti so strategickými ekonomickými záujmami tranzitnej krajiny. Od EÚ by bolo preto politicky korektné, keby do energetického dialógu EÚ – Rusko prizvala aj ostatné dotknuté východoeurópske krajiny. Inak pôjde o dialóg za ich chrbtami, čo z EÚ urobí netransparentného a nespoľahlivého hráča v regióne.

V nedávnej minulosti môžeme nájsť niekoľko príkladov, ktoré demonštrujú negatívne dôsledky takéhoto správania. Prvým je prípad plynovodu *Jamal 2*, ktorého cieľom bolo obísť Ukrajinu. *Jamal 2* mal byť modifikáciou poľsko-ruskej dohody z polovice 90. rokov o plynovode *Jamal*, ktorý viedol cez územie Poľska do Nemecka. Ruský koncern *Gazprom*, plynový monopol podporovaný ruskou vládou a Kremľom, odvolávajú sa na postoje EÚ – ktoré boli prezentované ako identické s tými ruskými – sa pokúšal presvedčiť poľskú vládu, aby pristúpila na kompromis, ktorý by bol pre ňu výhodný nie len z ekonomického, ale aj politického hľadiska. Následnému „nedorozumeniu“ medzi EÚ a Poľskom (vtedy kandidátskou krajinou na členstvo v EÚ) sa dalo predísť, keby boli Poľsko i ostatné kandidátske krajiny zapojené do energetického dialógu medzi EÚ a Ruskom. Podobná situácia nastala v prípade vybudovania plynovodu cez Baltické more, kedy opäť vzniklo „nedorozumenie“, tentoraz medzi členskými krajinami EÚ – Poľskom a Nemeckom. Navyše, „plynový“ spor medzi Ruskom a Ukrajinou v januári 2007 potvrdil, že je v záujme EÚ, aby si vytvorila spoločnú a „inklúziivnú“ energetickú politiku voči všetkým východoeurópskym krajinám tak relevantnú pre energetickú bezpečnosť EÚ. Posunom by jednoznačne bola regionalizácia energetického dialógu EÚ – Rusko zainteresovaním minimálne Ukrajiny, Bieloruska a Moldavska.

Dialóg EÚ – Rusko o vytvorení *Spoločného hospodárskeho priestoru* (*Common Economic Space* (CES)) sa zameriava na liberalizáciu obchodu medzi oboma partnermi. Únia aj Rusko sú zároveň kľúčovými obchodnými partnermi krajín, ležiacich medzi nimi, t.j. Ukrajiny, Bieloruska a Moldavska. Prečo ich teda do tohto dialógu nezapojiť? Navyše, je ešte viacero sektorových politík, v rámci ktorých by mala EÚ uplatňovať regionálny prístup. V prvom rade by šlo o pozitívny krok Únie smerom k presadzovaniu vlastných záujmov vo východnej Európe. EÚ by sa taktiež stala transparentnejším a spoľahlivejším partnerom v regióne. *Summa summarum*, komplexnú regionálnu stratégiu EÚ pre východnú Európu je nemožné nahradiť bilaterálnymi stratégiami. Európska únia kvôli absencii regionálneho prístupu nedokázala jasne reagovať na otázky, vyplývajúce z jej deklarovaných cieľov a záujmov vo východnej Európe.

Hodnotenie nemeckého návrhu Európskej politiky susedstva Plus

Nemeckí politickí predstavitelia si na svoje predsedníctvo stanovili štyri priority, v rámci ktorých si predsavzali realizáciu nových iniciatív a rozvoj politiky EÚ:

- a) ústavná zmluva;
- b) dynamické hospodárstvo a sociálna zodpovednosť vrátane energetickej politiky;
- c) spravodlivosť a vnútorné záležitosti;
- d) vonkajšie vzťahy a *Spoločná zahraničná a bezpečnostná politika* (SZBP).

Ako poznamenal štátny tajomník nemeckého ministerstva zahraničných vecí Reinhard Silberberg, časťou štvrtej, tzv. „SZBP“ priority pre Nemecko, je rozvoj atraktívnej politiky pod názvom *Nová Ostpolitik EÚ*, ktorá by zahŕňala tri hlavné komponenty: *Európsku politiku susedstva* (*European Neighbourhood Policy* (ENP)), Rusko a Strednú Áziu.¹ V polovici roku 2006 vypracoval *Odbor plánovania nemeckého ministerstva zahraničných vecí* návrh takejto politiky s názvom *Európska politika susedstva Plus* (*ENP Plus*). Aj keď tento dokument ešte nebol oficiálne publikovaný, niektoré médiá informovali pomerne detailne o jeho hlavných tézach a myšlienkach.²

Zhodnotenie iniciatívy *ENP Plus* z pohľadu existujúceho strategického rámca pre vzťahy EÚ s východnými susedmi nabáda k nasledujúcim záverom: Ak sa táto

¹ Prednáška štátneho tajomníka nemeckého ministerstva zahraničných vecí Reinharda Silberberga s názvom *A Preview of Germany's EU Presidency: The Status of the Federal Government's Preparations* 4.10. 2006.

² Pozri *Berlin entwickelt neue Nachbarschaftspolitik fuer die EU*. In: *Frankfurter Allgemeine Zeitung* 2. 7. 2006; *Poyas bezopasnosti dlya suverennoj demokratiji*. In: *Nezavisimaya gazeta* 9. 8. 2006 a iné.

iniciatíva stane realitou, je potrebné vnímať ju ako pozitívny krok smerom ku konzistentnej a efektívnejšej politike EÚ voči (a vo) východnej Európe aj napriek tomu, že na niektoré zásadné otázky *ENP Plus* neodpovedá. Aké sú však pozitíva tohto návrhu?

Po prvé, nemecký návrh jasne rozlišuje *európskych susedov* na východe a *susedov Európy* na juhu. Vyzýva na akčnejšiu politiku EÚ, väčšiu angažovanosť vo východnej časti Európy a vyššiu interaktivitu vo vzťahu k jednotlivým krajinám regiónu. Európska politika v *Európe* nesmie byť jednoducho taká istá ako európska politika v Afrike alebo Ázii. Z tohto pohľadu *ENP Plus* umiestnila na politickej mape Európy región východnej Európy do kvalitatívne novej a korektnejšej pozície. Navyše sa tak stalo v krátkej histórii vonkajšej politiky EÚ po prvýkrát.

Po druhé, návrh *ENP Plus* sa sústreďuje na najslabšiu stránku existujúceho rámca, t.j. exkluzívny bilateralizmus vo vzťahu k východným susedom. Práve bilateralizmus je najväčšou prekážkou EÚ vo vysporadúvaní sa s regionálnymi výzvami a regionálnou povahou svojich záujmov vo východnej Európe. Návrh regionálnej politiky EÚ, ktorý je súčasťou konceptu *ENP Plus*, by mal byť vnímaný ako „revolúcia“ – v pozitívnom zmysle – v strategickom prístupe EÚ voči krajinám východnej Európy od obdobia vstupu *Amsterdamskej dohody* do platnosti v roku 1999. Zároveň zužuje aj strategickú „medzeru“ v súčasnej východnej politike EÚ.

Po tretie, *sektorová dohoda* je podľa jej definovania v návrhu *ENP Plus* – teda návrhu nového nástroja EÚ na skvalitnenie vzťahov s východnými susedmi – ukázkovým príkladom obsahu zahraničnej politiky EÚ, ktorý by len ťažko by fungoval bez „rozširovacieho“ či „integračného“ komponentu. Sektorová dohoda ako nástroj na export európskeho *acquis* do východnej Európy bude slúžiť jednak na modernizáciu tej danej krajiny, jednak na realizáciu regionálnych záujmov EÚ v určitých špecifických sektoroch. Zahraničná politika EÚ by určite bez tohto komponentu vo východnej Európe nefungovala. Je v životnom záujme Únie, aby sa postkomunistická východná Európa modernizovala podľa európskeho modelu. *Sektorová dohoda*, ako nástroj na rozširovanie právneho prostredia EÚ, tomuto účelu určite poslúži. Je potrebné zdôrazniť, že sektorové dohody, tak ako sú prezentované v nemeckej iniciatíve *ENP Plus*, predstavujú exemplárny príklad jednoty medzi zahraničnou politikou a politikou rozširovania. V kontexte pokračujúcej debaty o tom, kde končí zahraničná politika a kde začína politika rozširovania, ide o veľmi dôležitý prvok.

Po štvrté, *ENP Plus* a *sektorálna dohoda* ako nástroj tohto konceptu predpokladajú významnú zmenu v súčasnej politike susedstva. Záväzná sektorová dohoda by mala zmeniť dobrovoľný charakter „klasického“ *Akčného plánu Európskej politiky susedstva*, v rámci ktorého si každá krajina určí „koľko“ *acquis* a v ktorých sektoroch chce a bude implementovať. Významnou zmenou je totiž to, že sektorové dohody sú navrhnuté tak, aby boli záväzné pre obe strany, teda aj pre EÚ. Toto kompletne mení súčasný „dobrovoľný“ prístup voči východoeurópskym krajinám v rámci existujúcej susedskej politiky. Stačí len spomenúť, že Európska komisia stále nie je pripravená predložiť hodnotenie Ukrajiny v plnení cieľov stanovených v *Akčnom pláne*. Pre krajinu v rámci

európskeho susedstva nie je možné skvalitniť a rozvíjať svoje aktivity smerom k plneniu všetkých cieľov bez spätnej väzby zo strany EÚ. Inými slovami, súčasná ENP vytvorila dva svety, ktoré existujú buď paralelne, alebo existuje len jeden svet tzv. „neopätovanej lásky“. Na jednej strane je krajina v rámci susedstva, ktorá sa snaží zaujať EÚ, na strane druhej „nereagujúca“ EÚ, ktorá si nedbalo všima počínanie eventuálneho čitateľa bez akejkoľvek zodpovednosti zareagovať. Práve záväzné sektorové dohody by osvetlili túto „tmavú uličku“ súčasnej susedskej politiky. Ide o hlavné pozitívne aspekty nemeckého návrhu, ktoré poskytujú riešenie najväčších deficitov súčasnej východnej politiky EÚ.

Ako už bolo spomenuté, sú aj otázky, na ktoré tento návrh neodpovedá. Prvá sa týka politickej geografie návrhu, keďže vieme, že neexistuje východná Európa bez Ruska. *ENP Plus* nerieši otázku, ako vytvoriť jednotnú „európsku“ východnú politiku. Podľa nemeckých predstaviteľov, ktorí túto iniciatívu prezentovali, odvolávajú sa na tzv. *Ostpolitik* EÚ, *ENP Plus* pozostáva z troch hlavných komponentov: Rusko, východná Európa/Kaukaz a Stredná Ázia. To je však v rozpore s vyhláseniami, že prístup EÚ voči svojim *európskym susedom* sa musí líšiť od prístupu voči *susedom Európy*. Stredoázijské republiky nie sú ani európskymi susedmi, a už vôbec nie susedmi EÚ. Únia potrebuje jednotnú, koherentnú „európsku *Ostpolitik*“ voči východoeurópskym susedom. Stále jej však chýba jednotný strategický rámec na rozvoj vzťahov EÚ s Ukrajinou, Bieloruskom, Moldavskom a Ruskom.

Druhá otázka sa týka angažovania sa Ruska vo východnej politike EÚ. Iniciatíva *ENP Plus* vyzýva k aktívnejšej a konštruktívnejšej zaangažovanosti zo strany Ruska a k partnerstvu Rusko – EÚ v rámci spoločného susedstva (východná Európa/Kaukaz). Nehovorí však nič o tom, ako to dosiahnuť. Ruská zainteresovanosť v európskej susedskej politike je dôležitým krokom, ktorým sa skôr či neskôr bude musieť EÚ zaoberať. Vyvstáva tiež otázka, „ako zaangažovať krajiny v rámci ENP do dialógu medzi EÚ a Ruskom“. Prečo nie je priestor EÚ – Rusko spoločný aj pre ich spoločných susedov? Ani súčasný, ani navrhovaný koncept na túto otázku neodpovedá. Navyše, EÚ sa týmto problémom zatiaľ ani nezaoberala. Aby bola východná politika EÚ úspešným projektom, mala by v prvom rade nájsť spôsob, ako prepojiť Rusko a krajiny v ENP v regióne východnej Európy.

Tretia nedoriešená otázka nadväzuje na predchádzajúce dve. Nemecká iniciatíva totiž neposkytuje odpoveď na otázku, ako spraviť z EÚ východoeurópskeho hráča alebo vplyvný prvok medzištátnych vzťahov. Napríklad, ak by Ukrajina podpísala sektorovú dohodu s EÚ v oblasti energetiky a implementovala by v tejto oblasti aj *acquis*, nevytvorilo by to žiaden *politický mechanizmus*, ktorý by slúžil na riešenie či prípadnú prevenciu „sporov o plyn“ medzi Ruskom a Ukrajinou, ktoré by ohrozili záujmy EÚ. Na jednej strane, Únia má legitímny záujem na zabezpečení stabilných dodávok zemného plynu z Ruska cez Ukrajinu, avšak nemá žiaden politický nástroj na to, aby zohrala významnú úlohu v tejto rusko-ukrajinskej agende, ktorá je pre energetickú bezpečnosť EÚ veľmi dôležitá. EÚ dokáže identifikovať svoje záujmy v regióne východnej Európy, ale nemá žiaden politický nástroj na ich presadzovanie.

Pokiaľ nebude ruská agenda EÚ prepojená s agendou ENP v regióne, EÚ nebude „východoeurópskym“ hráčom. Nemecká iniciatíva na túto výzvu však nereaguje.

Štvrtá otázka sa týka strategickej konzistencie medzi konceptom *ENP Plus* a súčasnou ENP. Nie je jasné, čo sa stane so „starým“ nástrojom ENP (*Akčným plánom*), ak sa EÚ rozhodne implementovať nový nástroj – *sektorové dohody*. Aké bude medzi nimi prepojenie? Napríklad, Ukrajina ukončí implementáciu svojho *Akčného plánu* v roku 2007. Aká bude jeho budúcnosť? Majú v blízkej budúcnosti sektorové dohody nahradiť akčné plány? Ak áno, *ENP Plus* bude úplne novým strategickým rámcom voči východným susedom – tretím po SZBP (1999 – 2001) a ENP (2002 – 2004). EÚ môže s krajinami v rámci ENP uzavrieť sektorové dohody v oblasti energetiky, dopravy a podobne, čo môže týmto krajinám pomôcť v ich sektorovej modernizácii. Ako však môže niekto uzavrieť sektorovú dohodu o budovaní demokracie či modernizácii politiky? *Akčný plán* možno nie je najideálnejší nástroj, zameriava sa však na najdôležitejšiu politickú agendu v rámci vzťahov medzi EÚ a krajinami ENP. Nie je jasné, ako sa s touto výzvou vysporiada návrh *ENP Plus*. Aká bude budúcnosť *Akčného plánu* je kľúčovou otázkou ENP EÚ, ktorú jasne nerieši ani návrh *ENP Plus*. Ustúpi EÚ zo svojej úlohy pomôcť krajinám ENP v ich politickej modernizácii? Mala by *ENP Plus* zaviesť nový nástroj (sektorové dohody) a ignorovať hlavný nástroj súčasnej ENP (akčné plány)? Ak áno, v politike EÚ na to existuje precedens. Nedávno EÚ vytvorila koncept ENP s akčnými plánmi ako jeho hlavnými nástrojmi a odignorovala vtedy existujúci nástroj TACIS predchádzajúceho konceptu SZBP. Pokračujúc vo svojej politike s konceptom *ENP Plus* by EÚ zaviedla svoj tretí strategický rámec vo vzťahu k východným susedom za posledných osem rokov. Aby sa predišlo v tejto oblasti „nekonečnej“ strategickej nekonzistentnosti, musí koncept *ENP Plus* nadväzovať na súčasnú ENP.

Piata otázka súvisí s tým, či môžeme považovať v návrhu *ENP Plus* za nesprávny predpoklad to, že existuje riziko integračného a bezpečnostného vákua vo východnej Európe a na Kaukaze. Rusko, Bielorusko a Kazachstan budú pripravené podpísať balík 85 dohôd, prostredníctvom ktorých bude vytvorená colná únia v rámci *Spoločného hospodárskeho priestoru (Common Economic Space (CES))* začiatkom roku 2007. Ukrajina je pod veľkým tlakom Ruska, aby sa k CES pripojila, vrátane pripojenia sa k colnej únii ešte predtým, ako sa stane členom *Svetovej obchodnej organizácie*. Ak by Ukrajina súhlasila, Moldavsku ani ostatným štátom v regióne by nezostávalo na manévrovanie veľa priestoru. Inými slovami, vo východnej Európe nie je integračné vákuum, ale skôr pokračujúci proces integrácie v rámci CES. Ak by k tomu došlo, EÚ a krajiny ENP by nemohli rokovať o dohode o voľnom obchode. Tá je zároveň, v prípade Ukrajiny, považovaná za kľúčový aspekt novej „rozšírenej“ dohody medzi EÚ a Ukrajinou. Ako teda môžu sektorové dohody fungovať ako modernizačný nástroj vo východnej Európe, ak hlavný cieľ ENP – teda vstup krajín ENP na spoločné trhy EÚ či ich častí – bude neuskutočniteľný? Ak nastane takáto situácia, v Európe vzniknú na integráciu dva priestory: EÚ a CES, alebo v budúcnosti Euroázijská únia. Možnože sektorové dohody napomôžu implementovať určité väčšie infraštruktúrne projekty

v rámci východoeurópskeho susedstva, no stratia svoju politickú dimenziu a neposilnia rolu EÚ vo východnej Európe.

Záverečná otázka zahŕňa ENPI – (*European Neighborhood Policy Instrument*) v kontexte *ENP Plus*. *ENP Plus Initiative* totiž nehovorí, ako používať nástroje ENPI na dosiahnutie cieľov EÚ vo východnej Európe. EÚ by sa mala poučiť zo svojej skúsenosti s TACIS, ak nechce opakovať svoje chyby. Po prvé, štruktúra rozpočtu ENPI a jej programové priority musia byť prispôsobené hodnotovo orientovanej zahraničnej politike EÚ v regióne východnej Európy. Po druhé, ENPI musí umožniť flexibilné plánovanie politiky EÚ na najbližšie obdobie voči východným susedom. Nemecko bude prvou krajinou EÚ, ktorá prevezme predsedníctvo v novom finančnom rámci na obdobie 2007 – 2013. Teraz je preto ten správny čas, aby sa mohlo začať plánovanie budúcich rokov.

K čomu sme vlastne dospeli?

V politike sa často stáva, že vzdialenosť medzi plánovaním a implementáciou je neprekonateľná. Aj napriek tomu, že nemecká rétorika je v roku 2007 oproti roku 2006 zmierlivejšia vďaka koordinovanému úsiliu Nemcov, Fínov a Európskej komisie, je vo východnej politike EÚ badateľný významný posun. Len pre úplnosť si zosumarizujeme aktivity Fínov i Nemcov v tejto oblasti počas ich predsedníctiev: Po prvé, Fínsku sa počas predsedníctva v druhej polovici roku 2006 podarilo prispôbiť iniciatívu EÚ, tzv. *Severnú dimenziu*, štruktúre spolupráce v rámci politiky spoločných priestorov EÚ a Ruska. *Severná dimenzia*, ktorá sa zrodila v roku 1997, sa zameriava na osobitné regionálne rozvojové výzvy severnej Európy a reflektuje vo vonkajších vzťahoch a cezhraničnej politike EÚ svoj vzťah s Ruskom (najmä s jeho severozápadnou časťou) v regióne Baltického mora a Severného ľadového oceánu. Zameriava sa na špecifické výzvy a možnosti v jednotlivých regiónoch a sústreďuje sa na posilnenie dialógu a spolupráce medzi EÚ a jej členskými krajinami, severskými štátmi pridruženými k EÚ v rámci tzv. *Európskeho hospodárskeho priestoru* (*European Economic Area* (EEA)) – Nórsko a Island – a Ruskou federáciou. Aj keď *Severná dimenzia* nezahŕňa okrem Ruska žiadnu krajinu, ktorá nie je členom EÚ, bola táto fínska iniciatíva v roku 2006 veľmi dôležitá, pretože načrtla model budúcej adaptácie rámca *Európskej susedskej politiky* na spoločné priestory EÚ – Rusko.

Po druhé, na konci fínskeho predsedníctva, 4. decembra 2006, vydala Európska komisia dokument s názvom *Communication on Strengthening the European Neighborhood Policy* (*Komunikácia o posilňovaní Európskej politiky susedstva*).³

³ *Communication from the Commission to the Council and the European Parliament on Strengthening the European Neighborhood Policy*. Európska komisia, Brusel 4. 12. 2006 (COM(2006)726 final).

Dokument pojednáva o hlavných myšlienkach nemeckého návrhu *ENP Plus*, vrátane sektorových dohôd ako hlavného nástroja ENP. Zároveň nabáda k vytvoreniu tzv. *tematickej dimenzie* ENP. Ide v podstate o zmenený názov pre rámec regionálnej a sektorovej spolupráce EÚ s krajinami ENP. Dokument tiež uvádza, že je nevyhnutné a urgentné vypracovať multilaterálnu zmluvu medzi EÚ a krajinami ENP najmä v oblasti energetiky a dopravy. Taktiež navrhuje, ako k nej dospieť prostredníctvom rozšírenia spoločenstva *Energetickej Charty* aj o krajiny ENP, ktoré sú ochotné aj pripravené prijať príslušné sektorové *acquis*. Ďalším novým elementom ENP je možnosť pre krajiny ENP participovať na aktivitách jednotlivých agentúr a programoch *Európskych spoločenstiev*. Dokument zároveň položil základy na rozvoj regionálnej politiky EÚ a pre vytvorenie rámca spolupráce vo svojom východnom susedstve.

Na záver: Počas nemeckého predsedníctva 11. apríla 2007 komisia publikovala dokument s názvom *Communication on Black Sea Synergy – a New Regional Cooperation Initiative (Komunikácia čiernomorskej synergie – nová iniciatíva regionálnej spolupráce)*.⁴ Táto iniciatíva je prvým pokusom v modernej histórii východnej politiky EÚ, ktorý je namierený na vytvorenie regionálneho formátu pre politický dialóg medzi EÚ, krajinami ENP, susediacich s EÚ, vrátane Ruska a Turecka. EÚ sa v súlade s týmto dokumentom sústreďuje na skvalitnenie koordinácie v rámci svojich troch politík: predvstupový proces s Tureckom, participácia piatich východoeurópskych krajín na ENP a strategické partnerstvo s Ruskom. Inými slovami, čiernomorská synergie je testom prebádania ďalších možností prekrývania *Európskej politiky susedstva* so strategickým partnerstvom s Ruskom a rozvoja regionálnej politiky EÚ voči východoeurópskym krajinám. To je jediný spôsob, ako sa môže EÚ stať skutočným hráčom schopným presadiť svoje záujmy vo východnej Európe. Fínsko a Nemecko pootočili EÚ správnym smerom.

Perspektívy: politické odporúčania

Na základe tejto analýzy boli vypracované aj nasledujúce dve hlavné odporúčania, ktorých cieľom je skvalitnenie strategického rámca východnej politiky EÚ:

1. *Dvojúrovňová stratégia*: EÚ by si mala na svoju východnú politiku vytvoriť dvojúrovňovú stratégiu. Existujúci *bilaterálny rámec* by predstavoval prvú úroveň vzťahov EÚ s jednotlivými východoeurópskymi krajinami a *nový regionálny rámec* alebo rámce politiky EÚ voči východoeurópskemu regiónu by boli druhou úrovňou

⁴ *Communication from the Commission to the Council and the European Parliament on Black Sea Synergy – A New Regional Cooperation Initiative*. Európska komisia, Brusel 11. 4. 2007 (COM(2007)160 final).

stratégie. ENP by si mala zachovať a ďalej rozvíjať existujúce nástroje svojho bilaterálneho vplyvu u východných susedov EÚ – *Akčný plán*. Ten by mal byť zároveň v prvom rade vnímaný ako nástroj, ktorý uľahčuje spoluprácu medzi EÚ a príslušnou krajinou v rámci ENP v oblasti politickej modernizácie a budovania demokratických inštitúcií. Popritom by nový nástroj, navrhnutý v *ENP Plus (sektorové dohody)*, mal slúžiť záujmom EÚ v regióne a modernizácii jednotlivých odvetví v krajinách ENP. Bilaterálny rámec musí byť zároveň otvorený aj eventuálnej integrácii krajín ENP do EÚ, zatiaľ čo regionálny rámec bude slúžiť napĺňaniu zahraničnopolitických cieľov EÚ v regióne. *ENP Plus* tak bude predstavovať dôležitý krok smerom k rozvoju a nasledovaniu súčasnej ENP. EÚ môže svojim východným susedom napomôcť v ich postkomunistickej modernizácii v súlade s *Európskym* modelom, či posilniť svoju úlohu, respektíve prítomnosť v regióne iba kombináciou zahraničnej politiky EÚ a politiky rozširovania/integrácie (prinajmenšom uplatňovaním politiky „otvorených dverí“) v rámci tejto dvojúrovňovej stratégie.

2. Prepojenie ENP s politikou voči Rusku: EÚ by sa mala zamerať na to, aby našla spôsob, ako prepojiť politiku Európskeho susedstva s agendou spoločných priestorov s Ruskom. EÚ sa inak nestane reálnym a vplyvným hráčom, ktorý by bol schopný presadzovať svoje záujmy v regióne. Takisto nebude schopná zamerať sa na vzťahy medzi jednotlivými krajinami, ktoré majú na záujmy EÚ dôležitý dopad. Nástroje regionálnej politiky a formáty spolupráce s účasťou EÚ, krajín ENP a Ruska sú stále chýbajúcim elementom.

Vhodným spôsobom na ich rozvoj môžu vplývať práve regionálne sektorové dohody, navrhnuté v iniciatíve *ENP Plus*. Tie môžu predstavovať základy regionálneho sektorového dialógu s krajinami *ENP Plus* Ruska. Ďalšou možnosťou by bolo vytvorenie takého regionálneho formátu na dialóg medzi EÚ, ENP a Ruskom, ktorý by bol komplementárny s agendou spoločných priestorov EÚ – Rusko. Je veľký predpoklad, že Rusko by takúto iniciatívu rozšíreného a regionálneho formátu na dialóg s EÚ nikdy neprijalo. Je len na Rusku, ako sa rozhodne. Oveľa dôležitejšie však je, čo bude EÚ považovať za nevyhnutné s pohľadu svojich vlastných záujmov. Takto zahraničná politika začína aj končí. Je na EÚ, aby presadzovala svoje vlastné záujmy v regióne, ak chce byť vplyvným zahraničnopolitickým hráčom. Rusko nemôže rozhodovať namiesto EÚ, čo je pre ňu a jej členské štáty lepšie či horšie. Naviac, nemecká iniciatíva vyzýva ku konštruktívnemu, nešpecifickému zaangažovaniu sa Ruska do susedskej politiky. Takýto inštitucionalizovaný dialóg medzi EÚ, krajinami ENP a Ruskom, prinajmenšom v oblastiach, v ktorých má EÚ svoje životné záujmy (energetická bezpečnosť, boj s nelegálnou migráciou a pod), môže predstavovať spôsob, ako prepojiť ENP so spoločnými priestormi s Ruskom.

Referencie

Berlin entwickelt neue Nachbarschaftspolitik fuer die EU. In: *Frankfurter Allgemeine Zeitung* 2. 7. 2006.

Communication from the Commission to the Council and the European Parliament on Black Sea Synergy – A New Regional Cooperation Initiative. Európska komisia, Brusel 11. 4. 2007 (COM(2007)160 final).

Communication from the Commission to the Council and the European Parliament on Strengthening the European Neighborhood Policy. (Európska komisia, Brusel 4. 12. 2006 (COM(2006)726 final).

Poyas bezopasnosti dlya suverennoj demokratiji. In: *Nezavisimaya gazeta* 9. 8. 2006.

Bezpečnostná politika
Slovenskej republiky

Ivo Samson

Pôsobenie SR v Bezpečnostnej rade OSN

Od januára 2006 vykonáva Slovensko svoj dvojročný mandát nestáleho člena *Bezpečnostnej rady OSN* (BR OSN). Nesie tak – v súlade s *Chartou OSN* – stále ešte exkluzívnu zodpovednosť za medzinárodný mier a bezpečnosť aj napriek tomu, že sa čoraz častejšie objavujú názory o zlyhávaní počiatkovej (v intenciách kapitoly č. VII *Charty OSN*) nádeje, že „nový svetový poriadok bude môcť byť založený na OSN“ a jeho „centre“ (t.j. BR OSN).¹ Táto pochybnosť má znamenať (a celkom oprávnené), že BR OSN sa jednoducho nestala zaväzujúcim garantom povojnového svetového poriadku tak, ako o tom hovorí *Charta OSN*. Formálne je však výsadné postavenie OSN (a najmä BR OSN) stále v platnosti a Slovenská republika (SR) oficiálne považuje svoje členstvo v tomto exkluzívnom orgáne za „niečo, čo zvyšuje prestíž krajiny“.²

Východiskom pre činnosť SR v BR OSN sa stal *Základný rámec pre pôsobenie SR v BR OSN v rokoch 2006 – 2007*.³ Prioritné záujmy SR v BR OSN nadobudli dodatočnú dimenziu, ktorá rozšírila zahraničnopolitické priority SR tak, ako sú videné

¹ Malon, D.M.: *Chapter VII of the UN Charter*. In: *Introduction*. In: Malon, D.M. (ed): *The UN Security Council: From the Cold War to the 21st Century*. Boulder, Londýn 2004, s. 11.

² Vystúpenie ministra zahraničných vecí Jána Kubiša na hodnotiacej konferencii zahraničnej politiky SR za rok 2006, ktorá sa uskutočnila na pôde MZV SR 2. apríla 2007 pod názvom *Kontinuita a zmeny zahraničnej politiky SR*.

³ *Základný rámec pre pôsobenie SR v Bezpečnostnej rade OSN v rokoch 2006 – 2007*. In: http://www.vlada.gov.sk/infoservis_archiv.php?adm_action=13&ID=292. (Voľba SR za člena BR OSN podľa tohto materiálu potvrdila, že svetová komunita vníma Slovensko ako „aktívny, predvídateľný členský štát OSN“).

Ivo Samson pracuje vo Výskumnom centre Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku, n.o. ako vedúci výskumného programu *Medzinárodná bezpečnosť* (samson@sfp.sk).

z Európy, resp. EÚ. Oblasťami prioritného záujmu SR v globálnej svetovej dimenzii sú „teritória západného Balkánu“⁴ (najmä otázka budúceho štatútu Kosova), všeobecne definovaná „východná Európa“ (v praxi slovenského pôsobenia v BR, vrátane špecifickej časti post-sovietskeho priestoru, ktorým je Gruzínsko a jeho bezpečnostné problémy) a Stredný, resp. Blízky východ (SR sa v BR musela fakticky sústrediť na tzv. užší Stredný východ, teda oblasť izraelsko-arabského konfliktu vrátane libanonskej „dimenzie“, ako sa ukázalo po „letnej vojne“ medzi *Hizballáhom* a Izraelom v roku 2006).

V čase prijímania SR za člena BR OSN a v počiatkoch jej pôsobenia patrilo medzi prvoradé priority vývoj aktivít mnohonárodných síl v Afganistane a v Iraku. Aj keď sa aj v roku 2007 SR naďalej zúčastňuje na plnení svojich povinností, vyplývajúcich z príslušných rezolúcií BR OSN o Afganistane a Iraku, priestor sa pre tento záber (Stredný východ všeobecne) v oblasti tzv. širšieho Stredného východu zúžil po stiahnutí hlavného slovenského kontingentu z Iraku začiatkom roku 2007⁵ a kondicionalite rozmiestnenia slovenského kontingentu na juhu Afganistanu. Nová slovenská vláda v roku 2006 najprv odmietla vyhovieť žiadosti generálneho tajomníka NATO o presun svojej jednotky na juh Afganistanu (oblasť Kandaháru), no dodatočne túto žiadosť akceptovala.⁶ Na pozadí týchto bezpečnostno-politických reorientácií v oblasti transatlantických vzťahov sa odohrával aj výkon mandátu SR v BR OSN.

Rámec činnosti zastúpenia SR v BR OSN

Počas roku 2006 zastával stály predstaviteľ SR (Peter Burian) funkciu predsedu *Výboru rezolúcie č. 1540 (2004)*⁷ a bol aj spolupredsedom *Ad hoc výboru pre revíziu mandátov BR OSN*. Od októbra 2006 SR zastávala tiež miesto predsedu *Výboru zriadeného na základe rezolúcie č. 1718 (2006)*, ktorá sa uzniesla na sankciách proti Severnej Kórei. Tento post tak celkom korešpondoval s prioritami SR v BR OSN a s odbornou expertízou, ktorú SR v tejto oblasti mohla ponúknuť. Na začiatku roku 2007 rozhodovala BR o predsedoch svojich pomocných orgánov na rok 2007. Rada

⁴ *Prioritné záujmy SR*. In: *Slovensko v Bezpečnostnej rade OSN*. In: <http://unnewyork.mfa.sk>.

⁵ Z Iraku sa stiahol vyše 100-členný vojenský kontingent, ale „slovenská vlajka“ v Iraku ostala v tom symbolickom zmysle, že tam naďalej ostalo pôsobiť šesť dôstojníkov vo veliteľstvách koalície operácie *Iracká sloboda*. In: <http://www.mosr.sk/ine-misie>. Ďalších päť slovenských dôstojníkov ostalo pôsobiť v MTI (výcviková misia v Iraku).

⁶ *Slovenskí vojaci v Kábule odídu na juh krajiny*. In: <http://www.mosr.sk/index.php?page=203&type=news&id=9&method=main&art=5504&PHPSESSID=de4157d52e75cce19f1a3e33fb0c70a3>.

⁷ *Otázky šírenia zbraní hromadného ničenia*. In: *Press Release SC/8076*. In: <http://www.un.org/News/Press/docs/2004/sc8076.doc.htm>.

rozhodla, že SR bude naďalej predsedáť výboru, ktorý sa zaoberá otázkami nešírenia zbraní hromadného ničenia. Tento výbor údajne patrí spolu s ostatnými protiteroristickými výbormi medzi najvýznamnejšie a zároveň najnáročnejšie pomocné orgány BR. Spoločne s Juhoafrickou republikou ostala SR aj v roku 2007 j spolupredsedom *Ad hoc* výboru pre revíziu mandátov.⁸

Počas roku 2006 kládlo Slovensko v rámci BR OSN všeobecne dôraz na nasledujúce elementy slovenskej zahraničnej politiky:

- implementáciu záverečného dokumentu svetového summitu OSN v roku 2005 vo veci komplexnej reformy OSN;⁹
- efektívny multilateralizmus a posilnenie úlohy OSN ako hlavného normotvorného aktéra v oblasti medzinárodného práva;
- úzku koordináciu spoločného postupu členských krajín OSN.

Za určitý deficit pôsobenia SR v BR OSN je možné považovať štatisticky stále ešte absolútnu agendu problematiky Afriky. Pri limitovaných kapacitách ambasád SR na africkom kontinente bolo „pokrytie“ africkej agendy náročnejšie v porovnaní s inými agendami ako Gruzínsko, Stredný východ, Irán či zbrane hromadného ničenia (ZHN).

Rezolúcie BR OSN v roku 2006

Účasť na koncipovaní rezolúcií a hlasovanie treba vidieť ako test zodpovednosti každej jednotlivej členskej krajiny v BR. V roku 2006 prijala BR OSN najvyšší počet rezolúcií od roku 1993, celkom 87.¹⁰ V priebehu roku 2006 vystupovala SR ako tzv. „kosponzor“ celkom 10 rezolúcií, ktoré sa týkali predovšetkým:

- nešírenia ZHN vo vzťahu k iránskej jadrovej programu (S/RES/1696/2006);
- riešenia konfliktu medzi Izraelom a Libanonom (S/RES/1701/2006);
- jadrovej programu KĽDR (S/RES/1718 /2006).

Geografická špecifikácia rezolúcií BR OSN sa logicky prekrýva s hlavnými ohniskami napätia a bezpečnostných kríz vo svete. Napriek tomu, že podľa očakávania ostal v roku 2006 najkrízovejším regiónom africký kontinent, podiel rezolúcií, vzťahujúcich sa explicitne na konkrétne africké štáty alebo na africké subregióny, predstavuje menej ako 60% všetkých rezolúcií (46 rezolúcií z celkovo 87 rezolúcií¹¹)

⁸ Slovensko ostáva v predsedníctve Výboru BR OSN. In: *Sme* 12. 1. 2007.

⁹ *World Summit 2005*. In: http://www.un.org/summit2005/presskit/fact_sheet.pdf.

¹⁰ Pre porovnanie: v roku 2005 to bolo 71 rezolúcií, v roku 2004 59 rezolúcií, v roku 2003 67 rezolúcií (v roku 1993 to bolo 92 rezolúcií). In: *UNSC Resolutions*. In: <http://www.un.org/documents/scres.htm>.

¹¹ *UNSC Resolutions*. In: <http://www.un.org/documents/scres.htm>.

s tým, že niektoré rezolúcie prierezového charakteru, ako napr. ochrana civilistov v ozbrojených konfliktoch, sa viac-menej vzťahujú predovšetkým k africkému regiónu. Z tohto kvantifikačného hľadiska sa najsledovanejšími africkými štátmi stali Sudán (8 rezolúcií), Demokratická republika Kongo (7), Pobrežie Slonoviny (7) nasledované Libériou (6), eritrejsko-etiópskym sporom (5), Somálskom (3) a Sierrou Leone (2 rezolúcie). Ďalšou veľkou agendou v rezolúciách BR OSN bol tradične Stredný východ, špecificky oblasť arabsko-izraelského konfliktu (8 rezolúcií). Samostatne sa BR venovala aj Afganistanu (3) a, samozrejme, Iraku, keď v novembri 2006 jednohlasne predložila na žiadosť irackej vlády mandát mnohonárodných síl na území Iraku o jeden rok. Slovenská delegácia hlasovala za tento návrh, hoci SR napokon svoj hlavný kontingent z Iraku stiahla.

Okrem týchto dvoch oblastí tradične dlhodobého napätia sa do popredia dostala bezpečnostná situácia vo Východnom Timore (4) a v Gruzínsku (3 rezolúcie). Ani Európa neostala mimo zorného uhla záujmu BR, keďže dve rezolúcie sa venovali Cypru a jedna Bosne a Hercegovine. Nasledujúci prehľad prijatých rezolúcií BR OSN za rok 2006 má zvýrazniť bezpečnostno-politický záber členskej krajiny (najmä malej) a rozsah i hĺbku expertízy a agendy vôbec, ktorou sa príslušná reprezentácia zapodieva.

Tabuľka 1: Prehľad prijatých rezolúcií v roku 2006¹²

S/RES/1738 (2006)	Ochrana civilistov v ozbrojených konfliktoch
S/RES/1737 (2006)	Nešírenie zbraní (neproliférácia) ¹³
S/RES/1736 (2006)	Situácia v Demokratickej republike Kongo
S/RES/1735 (2006)	Hrozby pre medzinárodný mier a bezpečnosť zo strany teroristických aktov
S/RES/1734 (2006)	Situácia v Sierra Leone
S/RES/1733 (2006)	Pocta pre odchádzajúceho generálneho tajomníka
S/RES/1732 (2006)	Všeobecné otázky týkajúce sa sankcií
S/RES/1731 (2006)	Situácia v Libérii
S/RES/1730 (2006)	Všeobecné otázky týkajúce sa sankcií
S/RES/1729 (2006)	Situácia na Strednom východe
S/RES/1728 (2006)	Situácia na Cypre
S/RES/1727 (2006)	Situácia na Pobreží Slonoviny
S/RES/1726 (2006)	Situácia na Pobreží Slonoviny
S/RES/1725 (2006)	Situácia v Somálsku
S/RES/1724 (2006)	Situácia v Somálsku
S/RES/1723 (2006)	Situácia týkajúca sa Iraku
S/RES/1722 (2006)	Situácia v Bosne a Hercegovine
S/RES/1721 (2006)	Situácia na Pobreží Slonoviny
S/RES/1720 (2006)	Situácia týkajúca sa Sierry Leone
S/RES/1719 (2006)	Situácia v Burundi
S/RES/1718 (2006)	Nešírenie zbraní / Kórejská ľudovo-demokratická republika

¹² Tamže.

¹³ Rezolúcia sa týka ZHN, najmä šírenia jadrových zbraní v súvislosti s Iránom.

S/RES/1717 (2006)	Medzinárodný trestný tribunál pre stíhanie osôb, zodpovedných za genocídu a iné vážne porušenia medzinárodného humanitárneho práva na území Rwandy, a rwandských občanov, zodpovedných za genocídu a iné porušenia práva na území susedných krajín v čase medzi 1. a 31. decembrom 1994
S/RES/1716 (2006)	Situácia v Gruzínsku
S/RES/1715 (2006)	Odporúčanie pre menovanie generálneho tajomníka OSN
S/RES/1714 (2006)	Správy generálneho tajomníka o Sudáne
S/RES/1713 (2006)	Správy generálneho tajomníka o Sudáne
S/RES/1712 (2006)	Situácia v Libérii
S/RES/1711 (2006)	Situácia týkajúca sa Demokratickej republiky Kongo
S/RES/1710 (2006)	Situácia medzi Eritreou a Etiópiou
S/RES/1709 (2006)	Správy generálneho tajomníka o Sudáne
S/RES/1708 (2006)	Situácia na Pobreží Slonoviny
S/RES/1707 (2006)	Situácia v Afganistane
S/RES/1706 (2006)	Správy generálneho tajomníka o Sudáne
S/RES/1705 (2006)	Medzinárodný trestný tribunál pre stíhanie osôb, zodpovedných za genocídu a iné vážne porušenia medzinárodného humanitárneho práva na území Rwandy a rwandských občanov zodpovedných za genocídu a iné porušenia práva na území susedných krajín v čase medzi 1. a 31. decembrom 1994
S/RES/1704 (2006)	Situácia vo Východnom Timore
S/RES/1703 (2006)	Situácia vo Východnom Timore
S/RES/1702 (2006)	Otázky týkajúce sa Haiti
S/RES/1701 (2006)	Situácia na Strednom východe
S/RES/1700 (2006)	Situácia, ktorá sa týka Iraku
S/RES/1699 (2006)	Všeobecné otázky týkajúce sa sankcií
S/RES/1698 (2006)	Situácia týkajúca sa Demokratickej republiky Kongo
S/RES/1697 (2006)	Situácia na Strednom východe
S/RES/1696 (2006)	Nešírenie zbraní
S/RES/1695 (2006)	List zo 4. júla 2006 od stáleho zástupcu Japonska Organizácii spojených národov, adresovaný predsedovi Bezpečnostnej rady (S/2006/481)
S/RES/1694 (2006)	Situácia v Libérii
S/RES/1693 (2006)	Situácia týkajúca sa Demokratickej republiky Kongo
S/RES/1692 (2006)	Situácia v Burundi
S/RES/1691 (2006)	Prijímanie nových členov
S/RES/1690 (2006)	Situácia vo Východnom Timore
S/RES/1689 (2006)	Situácia v Libérii
S/RES/1688 (2006)	Situácia v Sierra Leone
S/RES/1687 (2006)	Situácia na Cypre
S/RES/1686 (2006)	Situácia na Strednom východe
S/RES/1685 (2006)	Situácia na Strednom východe
S/RES/1684 (2006)	Medzinárodný trestný tribunál pre stíhanie osôb, zodpovedných za genocídu a iné vážne porušenia medzinárodného humanitárneho práva na území Rwandy, a rwandských občanov zodpovedných za genocídu a iné porušenia práva na území susedných krajín v čase medzi 1. a 31. decembrom 1994
S/RES/1683 (2006)	Situácia v Libérii

Bezpečnostná politika Slovenskej republiky

S/RES/1682 (2006)	Situácia na Pobreží Slonoviny
S/RES/1681 (2006)	Situácia medzi Eritreou a Etiópiou
S/RES/1680 (2006)	Situácia na Strednom východe
S/RES/1679 (2006)	Správy generálneho tajomníka o Sudáne
S/RES/1678 (2006)	Situácia medzi Eritreou a Etiópiou
S/RES/1677 (2006)	Situácia vo Východnom Timore
S/RES/1676 (2006)	Situácia v Somálsku
S/RES/1675 (2006)	Situácia týkajúca sa Západnej Sahary
S/RES/1674 (2006)	Ochrana civilistov v ozbrojených konfliktoch
S/RES/1673 (2006)	Nešírenie zbraní hromadného ničenia
S/RES/1672 (2006)	Správy generálneho tajomníka o Sudáne
S/RES/1671 (2006)	Situácia týkajúca sa Demokratickej republiky Kongo
S/RES/1670 (2006)	Situácia medzi Eritreou a Etiópiou
S/RES/1669 (2006)	Situácia týkajúca sa Demokratickej republiky Kongo
S/RES/1668 (2006)	Medzinárodný tribunál pre stíhanie osôb, zodpovedných za vážne porušenia medzinárodného humanitárneho práva na území bývalej Juhoslávie od roku 1991
S/RES/1667 (2006)	Situácia v Libérii
S/RES/1666 (2006)	Situácia v Gruzínsku
S/RES/1665 (2006)	Správy generálneho tajomníka o Sudáne
S/RES/1664 (2006)	Situácia na Strednom východe
S/RES/1663 (2006)	Správy generálneho tajomníka o Sudáne
S/RES/1662 (2006)	Situácia v Afganistane
S/RES/1661 (2006)	Situácia medzi Eritreou a Etiópiou
S/RES/1660 (2006)	Medzinárodný tribunál pre stíhanie osôb, zodpovedných za vážne porušenia medzinárodného humanitárneho práva na území bývalej Juhoslávie od roku 1991
S/RES/1659 (2006)	Situácia v Afganistane
S/RES/1658 (2006)	Otázky týkajúce sa Haiti
S/RES/1657 (2006)	Situácia na Pobreží Slonoviny
S/RES/1656 (2006)	Situácia v Gruzínsku
S/RES/1655 (2006)	Situácia na Strednom východe
S/RES/1654 (2006)	Situácia týkajúca sa Demokratickej republiky Kongo
S/RES/1653 (2006)	Situácia v oblasti Veľkých jazier
S/RES/1652 (2006)	Situácia na Pobreží Slonoviny

V roku 2006 nastali dva prípady, keď sa členské krajiny BR OSN nedokázali vopred zhodnúť na konsenze. BR OSN potom pristúpila k hlasovaniu, ale rezolúcia nebola prijatá, keďže jeden zo stálych členov BR využil právo veta. V oboch prípadoch sa neprijaté rezolúcie týkali palestínsko-izraelského konfliktu a obe vetovali USA. Slovensko sa v prvom aj v druhom prípade zdržalo hlasovania. SR odôvodňovala svoju zdržanlivú pozíciu tým, že obe rezolúcie neboli dostatočne vyvážené. Peter Burian vysvetlil pozíciu SR už pri prvej neprijatej rezolúcii 13. júla 2006 tak, že v návrhu rezolúcie sa dostatočne neodsudzujú teroristické útoky, páchané palestínskou stranou a tiež tým, že „palestínska

vláda, vytvorená a vedená *Hamasom*, sa ešte stále nezaviazala dodržiavať tri princípy stanovené *Kvartetom* v jeho vyhlásení z 30. januára¹⁴. Na otázky, či sa Slovensko nekriticky neprikláňa k pozíciám USA, neskôr odpovedal, že SR sa v BR usiluje o samostatnosť a o presadzovanie vlastných „hodnôt“ a že nie je pravidlom, aby delegácia SR automaticky súhlasila či už s niektorými spojencami v EÚ alebo so spojencami v USA.¹⁵

Tabuľka 2: Rezolúcie vetované v BR OSN v roku 2006¹⁶

Dátum hlasovania	Vetujúca krajina	Hlasovanie za /veto/proti/ zdržanie sa	Oficiálny záznam BR vedený ako:	Draftový text č..	Predmet hlasovania
11. 11.	USA	10-1-4	S/PV.5565	S/2006/878	1) Vojenská operácia Izraela v pásme Gazy Palestínske raketové útoky na Izrael 2) Výzva na okamžité stiahnutie IDF z pásma Gazy 3) Zastavenie násillia na oboch stranách ¹⁷
13. 7.	USA	10-1-4	S/PV.5488	S/2006/508	1) Výzva na bezpodmienečné prepustenie uneseného izraelského vojaka 2) Okamžité stiahnutie sa IDF z pásma Gazy ¹⁸ 3) Prepustenie desiatok predstaviteľov Palestínskej samosprávy, zadržávaných v Izraeli

¹⁴ *Security Council Sixty-First Year*. 5488. zasadnutie, 13. 7. 2006 New York.

¹⁵ *Slovenská ruka v OSN je samostatná*. In: *Pravda* 31. 1. 2007. In: http://servis.pravda.sk/pda_art.asp?cl=A070131_091637_sk_svet_p23&o=sk_spravy&obr=1.

¹⁶ *Subjects to UN Security Council Vetoes*. In: <http://www.globalpolicy.org/security/membership/veto/vetosubj.htm>.

¹⁷ V prospech rezolúcie hlasovalo desať krajín. Štyri krajiny sa zdržali hlasovania: Spojené kráľovstvo, Peru, Dánsko a Slovensko. USA využili právo stáleho člena BR a rezolúciu vetovali.

¹⁸ Za rezolúciu hlasovali v pomere 10:1. Vetujúcou krajinou boli USA. Spojené kráľovstvo, Dánsko, Japonsko a Slovensko sa zdržali hlasovania.

Predsedníctvo SR v BR OSN

Funkciu predsedu BR OSN vykonávala SR v súlade s interným systémom rotácie členov vo februári 2007. Išlo o jediné predsedníctvo počas vykonávania mandátu nestáleho člena BR a súčasne o vôbec prvé predsedníctvo na tomto poste v dejinách SR.¹⁹

Výkon predsedníctva spočíva v tom, že predsednícka krajina počas jedného mesiaca riadi činnosť BR tak, že koná v mene BR po dohode s jej ostatnými členmi. Povinnosťou SR ako predsedníckej krajiny bolo pripravovať program zasadnutí BR, viesť jej rokovania, vystupovať v jej mene vo vzťahu ku generálnemu tajomníkovi OSN a jej iným orgánom či členským štátom. Súčasťou výkonu funkcie je aj predkladanie návrhu vyhlásení k aktuálnemu daniu vo svete.

Slovensko absolvovalo určitú predprípravu na predsedníctvo v BR vďaka tomu, že ešte pred svojím nástupom pôsobilo v pozícii predsedu v niektorých tzv. pomocných orgánoch BR, predovšetkým vo *Výbore zriadenom na základe rezolúcie BR OSN č. 1540* z roku 2004 (otázky nešírenia ZHN). Skúsenosti mali slovenskí zástupcovia aj z výborov pre revíziu mandátov OSN a zo sankčného výboru pre KILDR.

Úlohou SR ako predsedníckej krajiny BR bolo detailne pripraviť program činnosti tohto orgánu na mesiac február 2007. SR musela zvládnuť obsahovú prípravu všetkých februárových zasadnutí, čo zahŕňalo aj načasovanie, formu a zameranie rokovaní. Možno ešte náročnejšou úlohou bolo zaisťovanie konsenzu pred samotnými podujatiami v podobe bilaterálnych rokovaní so zainteresovanými stranami, ostatnými členskými krajinami BR, jednotlivými sekciami Sekretariátu OSN aj mimovládnyimi organizáciami, ktoré na pôde OSN v súčasnosti predstavujú mimoriadne vplyvnú silu. Účelom takéhoto predbežného „lobovania“ býva vopred odstrániť trecie plochy pri rokovaníach a vyhnúť sa zbytočným nedorozumeniam či konfliktným situáciám. Výsledkom bolo, že počas slovenského predsedníctva prebehli prakticky všetky rokovania v BR hladko a slovenskej diplomacii sa za jej pôsobenie dostalo všeobecného uznania.²⁰

Výsledky pôsobenia SR na poste predsedu BR OSN kvantitívne zhŕňa *Informácia o výkone predsedníctva SR v Bezpečnostnej rade OSN* z februára 2007.²¹ Správa konštatuje, že počas slovenského predsedníctva sa konali celkom tri otvorené diskusie ku kľúčovým otázkam, z toho dve tematické, iniciované Slovenskom, a otvorená diskusia k aktuálnej situácii na Strednom východe, týkajúca sa najmä palestínskeho

¹⁹ *Informácia o výkone predsedníctva SR v Bezpečnostnej rade OSN* (február 2007). In: [http://www.rokovanie.sk/appl/material.nsf/0/4745B1AFAAFB9D70C12572A3004D5813/\\$FILE](http://www.rokovanie.sk/appl/material.nsf/0/4745B1AFAAFB9D70C12572A3004D5813/$FILE).

²⁰ Demeš, P.: *Bola to lekcia diplomacie*. In: *Hospodárske noviny* 1. 3. 2007.

²¹ *Informácia o výkone predsedníctva SR v Bezpečnostnej rade OSN* (február 2007). In: [http://www.rokovanie.sk/appl/material.nsf/0/4745B1AFAAFB9D70C12572A3004D5813/\\$FILE](http://www.rokovanie.sk/appl/material.nsf/0/4745B1AFAAFB9D70C12572A3004D5813/$FILE).

problému. Ďalej jedna verejná schôdza k situácii vo Východnom Timore za účasti tamajšieho predsedu vlády, osem uzatvorených konzultácií, týkajúcich sa všeobecnej agendy BR, najmä problematiky konfliktov v Afrike. Popri týchto akciách sa za predsedníctva SR uskutočnili dva pracovné obedy členov BR s novým generálnym tajomníkom OSN Pan Ki Munom (z toho jeden venovaný prioritnej téme reformy bezpečnostného sektora aj za účasti ministra zahraničia SR Jána Kubiša) a štyri hlasovania o návrhoch rezolúcií. Vo februári 2007 tak SR predsedala prijatiu štyroch rezolúcií, dvom predsedníckym vyhláseniam, ktoré iniciovala SR (o reforme bezpečnostného sektora a o nešírení ZHN) a siedmim vyhláseniam pre tlač (z ktorých dve navrhla predsednícka krajina): o Somálsku, o Konžskej demokratickej republike, dvakrát o Libanone, o Pobreží Slonoviny, o teroristickom útoku v Iráne a o teroristickom útoku v Indii.

Reforma bezpečnostného sektora (RBS) sa stala hlavným príspevkom členstva SR v BR OSN, teda tým povestným *niche*, ktorým SR od začiatku svojho pôsobenia chcela ako prierezovou témou naplniť svoje predsedníctvo v BR. Predpokladalo sa, že táto téma je vzhľadom na rizikovosť niektorých regiónov (najmä v Afrike) globálna a že bude univerzálne rezonovať najmä v prostredí krajín, ktoré sa nachádzajú v procese post-konfliktnej obnovy.²²

Reforma bezpečnostného sektora

Reforma bezpečnostného sektora (RBS) sa stala kľúčovou agendou predsedníctva SR v BR vo februári 2007. Na prezentáciu tejto tematiky sa SR pripravovala už od počiatku roku 2006 a MZV SR v tejto otázke spolupracovalo najmä s expertnou podporou ženevského *Strediska pre demokratickú kontrolu ozbrojených síl* (DCAF)²³. Prezentácii hlavného dokumentu počas predsedníctva SR v BR predchádzalo niekoľko odborných iniciatív. Prvou hlavnou medzinárodnou iniciatívou bol expertný seminár *Vývoj reformy bezpečnostného sektora*, ktorý sa konal v júli 2006 na MZV pod záštitou MZV SR, DCAF a MO SR.²⁴ Už na tomto stretnutí sa sformulovali hlavné východiská, ktoré napokon SR predstavila počas svojho predsedníctva v BR OSN vo februári nasledujúceho roku.

Na tomto medzinárodnom stretnutí panovala všeobecná zhoda, že OSN by mala v oblasti RBS vyvinúť univerzálne úsilie a stanoviť všeobecné princípy a zásady, ktoré

²² *Slovenské predsedníctvo v BR OSN*. In: *Slovensko v Bezpečnostnej rade OSN*. In: <http://www.unnewyork.mfa.sk/App/WCM/ZU/NewYorkOSN/main.nsf?Open>.

²³ *Geneve Centre for the Democratic Control of Armed Forces*.

²⁴ *Developing a Security Sector Reform (SSR): Proceedings of the Expert Workshop held in Bratislava, Slovakia 7. 7. 2006* (samostatná publikácia).

by mali rešpektovať jednotlivé špecifiká krajín.²⁵ V rámci multiinštitucionálneho prístupu sa za najbližších partnerov OSN považujú OECD, EÚ, OBSE a NATO. Vzhľadom na to, že koncepcia RBS má najširšie uplatnenie predovšetkým v rozvojových krajinách, pričom niektoré africké regióny môžu slúžiť ako hlavný recipient, organizácie, ako Africká únia a ECOWAS²⁶, sa oslovujú ako najdôležitejší partneri v Afrike – ako organizácie, ktoré už medzitým dokázali rozvinúť príslušné iniciatívy, resp. prijali nástroje a mechanizmy, umožňujúce demokratické riadenie bezpečnostného sektora. Predstavitelia SR tu navrhli vyvinúť koncepciu RBS pre OSN s tým, že SR môže zúžitkovať svoje transformačné skúsenosti z prechodu od nedemokratického modelu ozbrojených síl na ich demokratickú kontrolu.

Druhým významným odborným podujatím bol okrúhly stôl v New Yorku v novembri 2006.²⁷ Záber tohto expertného stretnutia sa prednostne sústredil na konkrétne krajiny (Sierra Leone, Haiti, Východný Timor) a na podujatí rezonoval konsenzus, že treba vypracovať „post-konfliktnú stratégiu“ RBS. Požaduje sa tiež zohľadnenie regionálnych špecifik (západná Afrika, západný Balkán²⁸). Štruktúrovaný prístup celej koncepcie je založený na vypracovaných princípoch – stratégii, koordinácii, zdrojoch a regionálnej dimenzii. Konštatuje sa, že RBS spadá do tzv. sivej zóny a je komplementárna k aktivitám, ako sú nastolenie mieru (*peace-making*), udržiavanie mieru (*peace-keeping*) či post-konfliktné budovanie mieru (*peace-building*). Miesto RBS teda treba vidieť niekde medzi tradičným udržiavaním mieru a mierovou rekonštrukciou, čo si však vyžaduje dlhodobé investície do ľudských a finančných zdrojov.²⁹

Posledným veľkým podujatím, organizovaným MZV SR v spolupráci so stálym zastupiteľstvom SR v BR OSN a so zahraničnými partnermi, bol okrúhly stôl v New Yorku v decembri 2006 s názvom *Multilaterálne a regionálne prístupy k reforme bezpečnostného sektora: Východiská pre vývoj koncepcie BR OSN*³⁰.

Na tomto odbornom podujatí sa stanovili zásady pre rozvoj RBS, ktoré sa, nakoniec, aj objavili v správe SR o RBS počas slovenského predsedníctva vo februári 2007:

- komplexnosť a holistický prístup k RBS

²⁵ Tamže, s. 7.

²⁶ *Economic Community of West African States.*

²⁷ *Report from the Roundtable co-organized by Slovakia and the Netherlands (The Role of the United Nations in Post-Conflict Security Sector Reform (SSR)).* 3. 11. 2006. In: <http://www.unnewyork.mfa.sk/App/WCM/ZU/NewYorkOSN/main.nsf?Open>.

²⁸ Tamže, s. 5.

²⁹ *Report from the Roundtable co-organized by Slovakia and the Netherlands (The Role of the United Nations in Post-Conflict Security Sector Reform (SSR)).* 3. 11. 2006. In: <http://www.unnewyork.mfa.sk/App/WCM/ZU/NewYorkOSN/main.nsf?Open>, s. 4 – 5.

³⁰ *Multilateral and Regional Approaches to Security Sector Reform: Lessons for the Development of a UN SSR Concept.* UNSC, 8. 12. 2006. In: <http://www.unnewyork.mfa.sk/App/WCM/ZU/NewYorkOSN/main.nsf?Open>.

- demokratické spravovanie (*governance*) so zohľadnením rodovej rovnosti a ľudských práv;
- kontrola štátu;
- dlhodobá perspektíva zvládnutia problému;
- nezastupiteľná úloha OSN³¹.

Všetky tieto aktivity a z nich vychádzajúce návrhy nakoniec vyvrcholili v základnom dokumente *Udržovanie medzinárodného mieru a bezpečnosti – úloha Bezpečnostnej rady pri podpore reformy bezpečnostného sektora (RBS)*³², ktorý predložila slovenská delegácia pri BR počas svojho predsedníctva vo februári 2006.

Záver

Za úspech slovenského pôsobenia v BR OSN, ako aj slovenského predsedníctva v tejto organizácii, a za dôkaz potvrdenia vhodného výberu témy (RBS) má slúžiť skutočnosť, že nový generálny tajomník OSN Pan Ki-mun prijal osobný záväzok venovať tejto téme v nadchádzajúcom období prioritnú pozornosť a do leta 2007 predložil do všetkých relevantných orgánov OSN komplexnú správu o tejto otázke. Na tematickej diskusii o RBS sa zúčastnila okrem Pan Ki-muna aj predsedníčka VZ OSN pani H. Rašíd Al-Chalif, čo sa považuje za pozitívne nezvyčajné³³. Treba povedať, že počas výkonu predsedníctva malo Slovensko tak trochu „šťastie“, že sa na rokovanie BR nedostala rezolúcia, ku ktorej by chýbal konsenzus stálych členov (palestínsko-izraelský konflikt, Kosovo). Je pravdepodobné, že práve v otázke Kosova bude musieť SR ako nestála členská (už nie predsedníčka) krajina BR OSN v priebehu roku 2007 zaujať pozíciu k dileme lojality voči jednotlivým spojencom vnútri NATO/EÚ aj voči domácej politickej konštelácii. Hoci sa v otázke Kosova v BR OSN v roku 2006 nijaká rezolúcia neprijímala, Kosovo sa stalo prioritnou témou diskusií, do ktorých predstavitelia SR zasiahli. Veľvyslanec SR v BR Peter Burian už v decembri 2006 vyjadril plnú podporu Slovenska *Ahtisaariho plánu*, ktorý fakticky predpokladá obmedzenú nezávislosť Kosova.³⁴ Situáciu ich východiskovým pozíciám zrejme

³¹ *Multilateral and Regional Approaches to Security Sector Reform: Lessons for the Development of a UN SSR Concept*. UNSC, 8. 12. 2006. In: <http://www.unnewyork.mfa.sk/App/WCM/ZU/NewYorkOSN/main.nsf?Open>, s. 5 – 6.

³² *Maintenance of International Peace and Security – Role of the Security Council in Supporting Security Sector Reform (SSR)*.

³³ *Informácia o výkone predsedníctva SR v Bezpečnostnej rade OSN* (február 2007).

³⁴ *Statement of H. E. Peter Burian, Ambassador, Permanent Representative of the Slovak Republic to the United Nations in the Debate of the UN Security Council on Kosovo – UNMIK*. 13. 12. 2006). In: <http://www.mzv.sk/servlet/newyorkosn?MT=/App/WCM/ZU/ne...>

skomplikuje diskusia o Kosove na pôde NR SR koncom marca 2007. Počas nej sa konsenzuálne prijalo také uznesenie budúcnosti Kosova, ktoré je produktom pôvodne kontroverzných pohľadov jednotlivých politických strán na budúcnosť Kosova a na charakter jeho predpokladanej autonómie, resp. samostatnosti.³⁵

Referencie

- Demeš, P.: *Bola to lekcia diplomacie*. In: *Hospodárske noviny* 1. 3. 2007.
- Informácia o výkone predsedníctva SR v Bezpečnostnej rade OSN (február 2007)*. In: [http://www.rokovanie.sk/app/material.nsf/0/4745B1AFAAFB9D70C12572A3004D5813/\\$FILE](http://www.rokovanie.sk/app/material.nsf/0/4745B1AFAAFB9D70C12572A3004D5813/$FILE).
- Malon, D.M.: *Chapter VII of the UN Charter*. In: *Introduction*. In: Malone, D.M. (ed): *The UN Security Council: From the Cold War to the 21st Century*. Boulder, Londýn 2004.
- Multilateral and Regional Approaches to Security Sector Reform: Lessons for the Development of a UN SSR Concept*. UN SC 8. 12. 2006. In: <http://www.unnewyork.mfa.sk/App/WCM/ZU/NewYorkOSN/main.nsf?Open>.
- Otázky šírenia zbraní hromadného ničenia*. In: *Press Release SC/8076*, In: <http://www.un.org/News/Press/docs/2004/sc8076.doc.htm>.
- Prioritné záujmy SR*. In: *Slovensko v Bezpečnostnej rade OSN*. In: <http://unnewyork.mfa.sk>.
- Report from the Roundtable co-organized by Slovakia and the Netherlands (The Role of the United Nations in Post-Conflict Security Sector Reform (SSR))*. 3. 11. 2006. In: <http://www.unnewyork.mfa.sk/App/WCM/ZU/NewYorkOSN/main.nsf?Open>.
- Slovenská ruka v OSN je samostatná*. In: *Pravda* 31. 1. 2007. In: http://servis.pravda.sk/pda_art.asp?cl=A070131_091637_sk_svet_p23&o=sk_spravy&obr=1.
- Slovenské predsedníctvo v BR OSN*. In: *Slovensko v Bezpečnostnej rade OSN*. In: <http://www.unnewyork.mfa.sk/App/WCM/ZU/NewYorkOSN/main.nsf?Open>.
- Slovenskí vojaci v Kábule odídu na juh krajiny*. In: <http://www.mosr.sk/index.php?page=203&type=news&id=9&method=main&art=5504&PHPSESSID=de4157d52e75cce19f1a3e33fb0c70a3>.
- Slovensko ostáva v predsedníctve Výboru BR OSN*. In: *Sme* 12. 1. 2007.
- Statement of H. E. Peter Burian, Ambassador, Permanent Representative of the Slovak Republic to the United Nations in the Debate of the UN Security Council on Kosovo – UNMIK*. 13. 12. 2006). In: <http://www.mzv.sk/servlet/newyorkosn?MT=/App/WCM/ZU/>.

³⁵ NR SR sa síce deklamatívne postavila proti nezávislosti Kosova, ale prijala text, z ktorého vyplýva, že s nezávislosťou vlastne súhlasí, ak nebude „úplná a ničím neobmedzená“. Tým sa fakticky viac než stotožnila s tzv. *Ahtisaariho plánom*, ktorý smeruje k (spočiatku) obmedzenej nezávislosti Kosova.

Subjects to UN Security Council Vetoes. In: <http://www.globalpolicy.org/security/membership/veto/vetosubj.htm>.

UNSC Resolutions. In: <http://www.un.org/documents/scres.htm>.

World Summit 2005. In: http://www.un.org/summit2005/presskit/fact_sheet.pdf.

Základný rámec pre pôsobenie SR v Bezpečnostnej rade OSN v rokoch 2006 – 2007. In: http://www.vlada.gov.sk/infoservis_archiv.php?adm_action=13&ID=292.

Matúš Korba

Severoatlantická aliancia a Slovensko

Zmenený charakter globálneho bezpečnostného prostredia a nové bezpečnostné hrozby si vynútili prehĺbenie medzivládnej spolupráce v rámci existujúcich integračných zoskupení. Popri reforme Severoatlantickej aliancie si vyžiadali aj posilňovanie bezpečnostnej a obrannej dimenzie Európskej únie. Členské štáty NATO na základe skúseností z Bosny a Hercegoviny (od roku 1995), Kosova (od roku 1999), Afganistanu (od roku 2003) a pod tlakom aktuálnych bezpečnostných hrozieb postupne akceptujú, že v prípade budúcich rozsiahlych kríz a konfliktov vysokej intenzity bude nasadenie vojenských nástrojov krízového manažmentu predstavovať najúčinnější prostriedok v prípade zlyhania diplomatického úsilia. Popri tom však patričnú pozornosť venujú aj civilným nástrojom krízového manažmentu, ktorých koordinované nasadenie spolu s vojenskými nástrojmi predstavuje najefektívnejší spôsob prevencie a eliminácie bezpečnostných kríz a konfliktov.

Tieto aktuálne trendy, prejavujúce sa v Severoatlantickej aliancii, začala po svojom vstupe reflektovať aj Slovenská republika. NATO a EÚ sa stali najdôležitejšími platformami pre uskutočňovanie slovenskej zahraničnej, bezpečnostnej a obrannej politiky a nástrojmi na presadzovanie jej zámerov a cieľov. V tejto súvislosti je v prioritnom záujme Slovenskej republiky prispieť k efektívnej deľbe práce medzi oboma organizáciami, zabrániť ich vzájomnej konkurencii a následnému oslabeniu. Najväčšiu hrozbu preto zo slovenského hľadiska predstavuje súperenie medzi jednotlivými členskými krajinami NATO a EÚ, ktoré by mohlo viesť k paralýze akcieschopnosti a strate dôveryhodnosti oboch organizácií.

Matúš Korba pracuje v *Centre bezpečnostných štúdií* ako projektový koordinátor (*korba_mat@yahoo.co.uk*).

Transformácia Severoatlantickej aliancie

Prvá fáza transformácie Aliancie sa úspešne zavŕšila v roku 1999 prijatím *Strategickej koncepcie NATO* a vstupom troch nových členských krajín zo strednej Európy. V období po vyriešení humanitárnej krízy v Kosove v roku 1999 sa zdalo, že Aliancia sa s definitívnou platnosťou vysporiadala s výzvami, ktoré so sebou priniesol koniec Studenej vojny. Táto situácia sa však zásadným spôsobom zmenila po teroristických útokoch na USA 11. septembra 2001. Útoky demonštrovali závažnosť a akútnosť asymetrických bezpečnostných hrozieb a viedli k zmene vnímania globálneho bezpečnostného prostredia. Od konca roku 2001 sa táto skutočnosť stala významným determinujúcim faktorom reforiem NATO a iniciovala druhú fázu jeho transformácie. Rovnako ako po skončení Studenej vojny, tak aj po 11. septembri bola Aliancia postavená pred výzvu prispôbiť sa zmeneným bezpečnostným podmienkam, avšak už nie v regionálnom rámci Európy, ale v globálnom rámci celého sveta.

Táto výzva postavila členské krajiny NATO pred zložitú otázku, akým spôsobom reformovať Alianciu, aby aj naďalej ostal zachovaný jej politický význam a vojenská akčioschopnosť. Diskusiu o politickej a vojenskej transformácii NATO skomplikovala iracká kríza v roku 2003, ktorá viedla k zabrzdeniu reforiem v politickej dimenzii. Bolo to spôsobené odlišnosťou strategických vízií a rozdielnosťou názorov jednotlivých členských štátov na rolu Aliancie v rámci medzinárodnej bezpečnosti. Nakoľko dosahovanie kompromisov a konsenzu v politických otázkach je procesom náročným a zdĺhavým, transformácia NATO sa po roku 2003 sústredila najmä na vojenskú dimenziu. V tejto dimenzii politickí predstavitelia členských štátov relatívne rýchlo našli zhodu v tom, že dôveryhodnosť a efektívnosť Aliancie sa odvíja od jej vojenských spôsobilostí. Vychádzali z univerzálne platného pravidla, podľa ktorého diplomacia funguje oveľa účinnejšie vtedy, keď sa môže oprieť o adekvátnu vojenskú silu.¹

Napredovanie transformácie NATO vo vojenskej dimenzii (formovanie *Sil rýchlej reakcie* – NRF a postupná implementácia *Pražského záväzku spôsobilostí* – PCC) však ostávalo limitované nízkou mierou politickej zhody v takých kľúčových otázkach strategického významu ako, napríklad, rola Aliancie v globálnej bezpečnosti, podmienky pre použitie vojenskej sily či spôsob nasadenia NRF. Kompromis členských krajín sa týkal len reformy ich ozbrojených síl a zlepšovania vojenských spôsobilostí, ale neriešil už politické otázky súvisiace s ich konkrétnym využitím pri čelení aktuálnym bezpečnostným hrozbám. Zatiaľ čo v období po irackej kríze tento kompromis vyhovoval všetkým členom Aliancie, postupom času narastala potreba otvoriť diskusiu aj o citlivých politických otázkach. V dôsledku toho sa v roku 2006 politická dimenzia transformácie NATO stala rovnako pertraktovanou témou ako jej vojenská dimenzia.²

¹ Shea, J.: *NATO Going Global – or Almost*. Transatlantic Security Issues Project 2005. In: http://www.ataedu.org/article_new.php?id=109.

² Hye, F.: *Demystifying Transformation*. Clingendael Institute. In: http://www.clingendael.nl/cscpl/events/20051214/speech_Hye.pdf.

Potvrdil to aj samit Aliancie v Rige v dňoch 28. – 29. novembra 2006, ktorý sa zaoberal otázkami, týkajúcimi sa politického charakteru a strategických úloh NATO v prvých dvoch dekádach 21. storočia. Napriek dosiahnutým kompromisom sa však v Rige nepodarilo nájsť zhodu v kľúčovom politickom probléme. Kritériom úspešného napredovania transformácie NATO v politickej dimenzii je totiž získanie takého postavenia, v ktorom Aliancia bude využitá ako prvá možná inštitucionálna opcia nie len pre transatlantické bezpečnostné konzultácie, ale aj pre koordinovanie spoločného expedičného nasadenia USA a ich európskych spojencov. V záujme toho sa niektoré európske krajiny musia vzdať predstavy, že najprv dohodnú svoju politiku v rámci EÚ a až potom ju predložia USA na pôde NATO s tým, že americká strana ju bude môcť buď prijať alebo odmietnuť, ale nebude môcť participovať na jej formovaní. Taktiež USA sa v rovnakom záujme budú musieť vzdať predstavy, že vždy individuálne vypracujú politiku riešenia konkrétneho medzinárodného problému a potom len oslovia svojich európskych spojencov, aby sa k nim pridali v rámci ad-hoc koalície „ochotných a schopných“.³

Najväčšou prekážkou pre rozvoj politickej diskusie v rámci Aliancie, ktorá by pomohla riešiť tieto problémy, sú partikulárne záujmy niektorých členských štátov. Krajiny, ako napríklad Francúzsko, blokujú strategický dialóg o dôležitých otázkach s cieľom zabrániť tomu, aby NATO zvýšilo svoj politický význam a získalo väčšiu dôležitosť vo vzťahoch medzi USA a európskymi krajinami.⁴ Tento prístup je motivovaný strategickou víziou, v ktorej by Európa mala predstavovať protiváhu USA a jedno z mocenských centier multipolárneho systému svetovej bezpečnosti. Táto koncepcia vychádza z tradícií francúzskej zahraničnej a bezpečnostnej politiky⁵, avšak ďalšie európske štáty sa k nej stavajú diferencovane (miera podpory francúzskej koncepcie závisí od vplyvu tých domácich politických strán a hnutí, ktoré sú orientované a priori „antiamericky“).

Väčšina politikov a odborníkov v európskych štátoch si uvedomuje, že vo svete neexistuje žiadna ďalšia krajina, ktorá by mala s Európou toľko spoločného v politickej,

³ Naumann, K.: *Speech at the first of the SHAPE Lecture Series*. In: *NATO Speeches*, <http://www.nato.int/shape/opinions/2005/s050510a.htm>.

⁴ Kamp, K.H.: *NATO Summit 2006 – The Alliance in Search of Topics*. Konrad Adenauer Stiftung, Berlín 2006.

⁵ Francúzsko sa tradične stavia proti posilneniu roly NATO ako medzinárodného bezpečnostného aktéra. Vidí v tom hrozbu posilnenia veľmocenskej pozície USA a rovnako aj hrozbu pre realizovanie svojej koncepcie EÚ ako náhrady za NATO pri zaisťovaní bezpečnosti v Európe. Tento prístup je založený na tradíciách politiky prezidenta Charlesa De Gaulle zo 60. rokov minulého storočia a v súčasnosti nezodpovedá realite bezpečnostného prostredia na začiatku 21. storočia. Francúzsko v dôsledku Druhej svetovej vojny a po porážkach vo Vietname a v Alžírsku stratilo štatút svetovej veľmoci a s týmto procesom sa, na rozdiel od Veľkej Británie, nedokázalo vyrovnáť racionálnym spôsobom. Francúzske politické elity bez ohľadu na stranícku príslušnosť sa snažia o presadzovanie princípov „gaullistickej politiky“, v rámci ktorej sebavňovanie Francúzska ako svetovej veľmoci predstavuje kľúčový prvok jeho zahraničnopolitickej aj vnútro politickej identity.

hospodárskej a kultúrnej oblasti ako USA. Politika, ohrozujúca transatlantické vzťahy, nevyhovuje ich záujmom, pretože by mohla viesť nie len k rozpadu spojenectva medzi USA a európskymi krajinami, ale v prvom rade k vnútornému rozštiepeniu Európy. Rozdelená a akcie neschopná Európa nebude v USA nikdy vnímaná ako rovnocenný bezpečnostný partner, čo by v konečnom dôsledku viedlo k preváženiu unilateralistických tendencií v americkej politike a k výraznému zredukovaní európskeho vplyvu na pôsobenie USA.⁶

Debata o zefektívnení politického dialógu v rámci NATO prebiehala a prebieha aj na druhej strane Atlantiku a na existujúce problémy reagovali aj americkí odborníci. Väčšinou vyjadrili názor, že USA budú musieť nájsť nejaký spôsob, aby v rámci Severoatlantickej rady (*North Atlantic Council* – NAC) mohli prejednávať rôzne strategické otázky ešte predtým, než prejdú medzirezortným pripomienkovým konaním a schvaľovaním v Kongrese. Zároveň zdôraznili potrebu zmeny v prístupe tých európskych členov Aliancie, ktorí sú tradične najmenej ochotní pripustiť, aby NAC diskutovala o takých strategických otázkach, ktoré považujú za vnútorné záležitosti EÚ. Tieto štáty by mali akceptovať záujem USA prediskutovať, napríklad, vesmírny program *Galileo* alebo zbrojné embargo voči Číne a nepovažovať bezpečnostný dialóg o týchto otázkach za „neoprávnené zasahovanie“ zo strany NATO.⁷

Vývoj v rámci NATO a pôsobenie Slovenskej republiky

Politická dimenzia transformácie NATO neostala len predmetom odborných a politických debát, ale premietla sa aj do vývoja vo vnútri Aliancie. Táto problematika najviac rezonovala v súvislosti s požiadavkami vyšších vojenských veliteľov. Tí už dlhý čas vyvíjali tlak na vypracovanie politického dokumentu, ktorý by aktualizoval strategické ciele a zámery NATO. Na jeho základe by potom bolo možné prispôbiť proces reforiem novým podmienkam. *Strategická koncepcia NATO* z roku 1999 síce predstavuje súhrn princípov bezpečnostnej politiky Aliancie, avšak pre potreby obranného plánovania je príliš všeobecná. Z tohto dôvodu boli v priebehu roku 2006 urýchlené práce na *Komplexnej politickej smernici* (*Comprehensive Political Guidance* – CPG). Ide o kompromis, ktorý mal za cieľ predísť ideologickým debatám a „teologickým“ sporom o charaktere Aliancie a o spôsobe jej ďalšej činnosti.⁸

⁶ Naumann, K.: *Speech at the first of the SHAPE Lecture Series*. In: *NATO Speeches*. <http://www.nato.int/shape/opinions/2005/s050510a.htm>.

⁷ Bell, R.: *Ako prebieha transformácia NATO*. In: *NATO Review* No. 1/2005, <http://www.nato.int/docu/review/2005/issue1/slovak/art3.html>.

⁸ Kriendler, J.: *NATO Headquarters Transformation – Getting Ahead of the Power Curve*. Conflict Studies Research Centre, Shrivenham 2005.

Komplexná politická smernica bola prijatá na samite NATO v Rige. Jej politický význam potvrdzuje skutočnosť, že každá formulácia bola veľmi dlho diskutovaná a prijatá len po dosiahnutí kompromisu. Tento pomalý postup na jednej strane zaistil vnútornú zhodu medzi členmi Aliancie, avšak na strane druhej viedol k príliš všeobecnému a formálnemu charakteru CPG:⁹ namiesto strategickej vízie a politických smerníc sa tento dokument sústreďuje viac na vojenské a technické aspekty.

Slovensko sa v priebehu roku 2006 zapojilo do debaty o politickej aj vojenskej dimenzii transformácie Severoatlantickej aliancie. Politickí predstavitelia a odborníci z rezortov zahraničných vecí a obrany sa zúčastňovali na zasadaniach orgánov, ktoré pripravovali agendu samitu v Rige. V dôsledku domácej predvolebnej atmosféry v prvej polovici roku 2006 však bola táto debata v tieni vnútro politickej situácie, nebola sledovaná médiami a reflektovaná v rámci verejnej diskusie. Určitú úlohu zohral aj slabnúci záujem verejnosti o problematiku NATO. Po roku 2004 sa téme NATO nevenovala nijaká širšia informačná kampaň, v dôsledku čoho sa o Aliancii hovorilo a písalo málo a verejná mienka ju vlastne vnímala až ako tretieho garanta slovenskej bezpečnosti (po OSN a EÚ).¹⁰

Samit NATO v Rige sa v novembri 2006 venoval trom hlavným okruhom problémov. Prvá časť agendy bola venovaná vojenskej dimenzii transformácie a týkala sa operácií realizovaných Alianciou s dôrazom na Afganistan. Druhá časť agendy patrila politickej dimenzii transformácie, zaoberala sa rozvojom partnerstiev s nečlenskými krajinami a prípravou tzv. výcvikovej iniciatívy pre krajiny *Stredomorského dialógu* a *Istanbulskej iniciatívy pre spoluprácu*. V neposlednom rade bola táto časť agendy samitu venovaná aj otázkam energetickej bezpečnosti. Tretia časť agendy sa už tradične zaoberala otázkou vojenských spôsobilostí a PCC. Veľký dôraz bol položený na NRF, ktoré pri príležitosti konania samitu oficiálne deklarovali dosiahnutie plnej operačnej spôsobilosti.¹¹

Ešte pred konaním samitu sa o otázkach, súvisiacich s touto agendou, a o postojoch SR uskutočnili rokovania medzi politickými predstaviteľmi SR a generálnym tajomníkom NATO Jaapom de Hoop Schefferom, ktorý 30. októbra 2006 navštívil Bratislavu. V mene Aliancie deklaroval pretrvávajúci záujem o pôsobenie slovenských vojakov v Afganistane, kde by Aliancia privítala ich premiestnenie z hlavného mesta Kábulu do Kandaháru na juh krajiny. Minister zahraničných vecí SR Ján Kubiš pri

⁹ Túto kritiku potvrdzuje aj skutočnosť, že *Komplexná politická smernica* znovu opakuje záväzok vyčleňovať na obranné výdavky minimálne 2 % hrubého domáceho produktu. Tento záväzok bol prijatý už na Pražskom samite NATO v novembri 2002 a zopakovaný na Istanbulskom samite v júni 2004, avšak rešpektuje ho len sedem členských krajín Aliancie. Ďalších 19 členov NATO, vrátane SR, tento záväzok systematicky nenapĺňa.

¹⁰ Gyárfášová, O.: *Verejná mienka a médiá*. Príspevok na hodnotiacej konferencii MO SR, Bratislava 25. 4. 2006. In: http://www.mosr.sk/dokumenty/konf/mosr_hodnotiaca_konferencia1.pdf.

¹¹ *Riga Summit Declaration Issued by the Heads of State and Government participating in the Meeting of the North Atlantic Council in Riga on 29 November 2006*, In: <http://www.nato.int>

tejto príležitosti potvrdil podporu politike otvorených dverí NATO a za dôležitý príspevok SR označil očakávané prevzatie postu kontaktného veľvyslanectva NATO v Kyjeve od roku 2007.¹²

Slovenskú republiku na samite NATO v Rige zastupovali prezident Ivan Gašparovič, minister obrany František Kašický, minister zahraničných vecí Ján Kubiš a náčelník Generálneho štábu OS SR generálporučík Ľubomír Bulík. I. Gašparovič vyjadril potešenie, že v záverečnej deklarácii samitu sa hovorilo o budúcnosti NATO ako o organizácii, ktorá naďalej bude garantom svetového mieru a boja proti terorizmu. Podľa jeho vyjadrenia SR na samite potvrdila svoje pozície z minulosti.¹³

V priebehu roku 2006 SR participovala na činnosti piatich agentúr a programov NATO, medzi ktoré patrí aj *Program obranných investícií*. Ide predovšetkým o zlepšovanie infraštruktúry OS SR, konkrétne o rekonštrukciu vzdušnej základne na Sliachi podľa štandardov NATO, na ktorú Aliancia vyčlenila 26 miliónov eur. V rámci nej sa zrealizuje rekonštrukcia vzletovej a pristávacej dráhy, modernizácia testovacej plochy motorov, rekonštrukcia operačného vybavenia letky a úprava hangárov pre údržbu a opravy (pôjde spolu o 12 modernizačných projektov).¹⁴

Ďalšou dôležitou formou spolupráce s NATO bolo zapojenie SR do projektu *Dočasné riešenie v oblasti strategickej leteckej prepravy (Strategic Air Lift Interim Solution – SALIS)*. Memorandum o spolupráci podpísal náčelník generálneho štábu OS SR generálporučík Ľ. Bulík 24. marca 2006 v Lipsku. V rámci projektu SALIS majú jeho účastnícke krajiny¹⁵ k dispozícii šesť prenájomných lietadiel typu Antonov AN-124. SR si na rok 2006 predplatila 20 letových hodín, ktoré mala využiť na prepravu výzbroje, techniky a materiálu svojich jednotiek, pôsobiacich v operáciách pod vedením NATO a EÚ. Slovensko sa tiež podpisom *Letter of Intent* v roku 2006 pridalo k iniciatíve NATO, zameranej na spoločný nákup strategických vojenských prepravných lietadiel C-17. Na rozdiel od programu SALIS, ktorý využíva civilné lietadlá, ide v prípade C-17 o špecializované vojenské lietadlá, ktoré sú schopné operovať v bojových podmienkach, aké sa očakávajú pri nasadení *Sil rýchlej reakcie* NATO.

Významným medzníkom pôsobenia SR v Aliancii bolo zapojenie *Vzdušných síl* OS SR do systému obrany vzdušného priestoru Severoatlantickej aliancie, ku ktorému došlo 1. januára 2006. Slovenskí vojenský piloti sa prostredníctvom tzv. transferovej autority dostali pod právomoc mnohonárodného strediska riadenia vzdušných operácií

¹² *Správy MO SR* 30. 10. 2006, In: <http://www.mosr.sk/index.php?page=294&type=news&id=16&method=main&art=5643>.

¹³ *Správy MO SR* 30. 11. 2006, In: <http://www.mosr.sk/index.php?page=288&type=news&id=23&method=main&art=5773>.

¹⁴ *Správy MO SR* 28. 4. 2006, In: <http://www.mosr.sk/index.php?page=288&type=news&id=23&method=main&art=4947>.

¹⁵ Česko, Dánsko, Fínsko, Francúzsko, Kanada, Luxembursko, Maďarsko, Nemecko, Nórsko, Poľsko, Portugalsko, Slovenská republika, Slovinsko Švédsko a Veľká Británia.

NATO so sídlom v nemeckom meste Messtetten. Toto stredisko zabezpečuje obranu vzdušného priestoru južnej časti Nemecka, Českej republiky a Slovenska. K prvému praktickému overeniu fungovania systému nepretržitej pohotovosti došlo dňa 15. augusta 2006, keď slovenské nadzvukové stíhacie lietadlo MiG-29 vyštartovalo k podozrivému dopravnému lietadlu Boeing 757, ktoré nekomunikovalo so slovenskými orgánmi letovej prevádzky. O vzlet stíhačky požiadalo stredisko NATO v Messtettene a stroj Mig-29 bol vo vzduchu do šiestich minút od vyhlásenia poplachu. Následne našiel a identifikoval dopravné lietadlo nemeckej spoločnosti *Condor*, ktoré sledoval, až kým neopustilo vzdušný priestor nad územím SR.¹⁶

Podiel Slovenskej republiky na reformách NATO

Po vstupe Slovenskej republiky do NATO sa hlavná pozornosť v oblasti bezpečnostnej a obrannej politiky sústredila na jej zapojenie do existujúcich štruktúr a programov Aliancie. Na rozdiel od prechodového roku 2004, kedy dobiehali predvstupové programy, ako napríklad *NP PRENAME*, v rokoch 2005 – 2006 došlo k plnému zapojeniu SR do obranného plánovania NATO. V období posledných dvoch rokov pokračovala realizácia tzv. *Cielov síl (Force Goals)*, ktoré predstavujú záväzky SR voči Aliancii vo vojenskej oblasti. Tieto záväzky sú prispôbené veľkosti, ľudským zdrojom a hospodárskemu potenciálu každej členskej krajiny a predstavujú základ pre obranné plánovanie a rozpočtovanie Slovenskej republiky.

Prostredníctvom *Cielov síl* sa SR zaviazala vyčleniť pre operácie NATO vybrané vojenské jednotky a tie v stanovenom časovom horizonte vycvičiť, vyzbrojiť a vybaviť takým spôsobom, aby boli kompatibilné a interoperabilné s vojenskými jednotkami ďalších členských štátov Aliancie. Týka sa to ľahkých mechanizovaných jednotiek, jednotiek radiačnej, chemickej a biologickej ochrany (RCHBO), ženijných jednotiek a jednotiek vojenskej polície. Týmto záväzkom sa prispôobil aj proces reformy Ozbrojených síl SR, keď bol veľký dôraz položený na vybrané jednotky a ich prípravu na nasadenie v celom spektre mnohonárodných expedičných operácií krízového manažmentu. Pôsobenie vybraných jednotiek budú zaisťovať jednotky bojovej podpory a bojového zabezpečenia, ktoré budú zostavené podľa požiadaviek konkrétnej misie.

Bezpečnostná stratégia SR (2005) a *Obranná stratégia SR (2005)* definujú *Ozbrojené sily SR* ako jeden z najdôležitejších nástrojov realizácie zahraničnej a bezpečnostnej politiky štátu. Tento nástroj je za súčasných medzinárodných podmienok efektívny len za predpokladu, ak disponuje adekvátnymi vojenskými

¹⁶ *Správy MO SR* 15.8.2006, In: <http://www.mosr.sk/index.php?page=294&type=news&id=16&method=main&art=5325>.

spôsobilosťami. Aby OS SR dosiahli tieto vojenské spôsobilosti, prechádzajú procesom profesionalizácie a modernizácie, ktorý využíva výhody kolektívnej obrany, zaisťovanej v rámci NATO. Aliancia garantuje SR spojeneckú pomoc v prípade jej ohrozenia, zároveň však požaduje, aby OS SR boli pripravené pomôcť spojencom v prípade ich ohrozenia. Podľa článku 5 Severoatlantickej zmluvy z roku 1949 ide o pomoc pri priamom teritoriálnom ohrození členských štátov a podľa *Strategickej koncepcie NATO* z roku 1999 ide aj o pomoc proti nepriamym hrozbám, vznikajúcim mimo územia členských štátov Aliancie. Slovensko musí byť preto pripravené poskytnúť vojenskú pomoc prostredníctvom zapojenia svojich vojenských jednotiek do mnohonárodných expedičných operácií, ktoré budú v zahraničí čeliť priamym aj nepriamym bezpečnostným hrozbám. Tieto operácie môžu byť realizované nie len v rámci NATO, ale rovnako aj v rámci EÚ alebo inej medzinárodnej organizácie či ad-hoc koalície spojeneckých štátov.

Najvyšší politickí predstavitelia členských krajín Aliancie, vrátane slovenských, na samite v Rige v politicko-deklaratívnej rovine potvrdili záväzok presunúť finančné zdroje zo zastaraných a nepotrebných vojenských štruktúr a programov teritoriálnej obrany na rozvoj v súčasnosti potrebných expedičných vojenských spôsobilostí. Použitelnosť, nasaditeľnosť a udržateľnosť vojenských jednotiek v mnohonárodných expedičných operáciách mimo vlastného teritória sa stali hlavnými kritériami reforiem ozbrojených síl členských štátov Aliancie. Pre SR z toho vyplýva potreba reformovať svoje ozbrojené sily takým spôsobom, aby sa zvýšila ich údernosť, pružnosť, mobilnosť a schopnosť dlhodobého nasadenia mimo domáceho územia.

Ako kľúčový ukazovateľ úspešnosti reforiem bola v rámci NATO naformulovaná požiadavka 40 % nasaditeľnosti a 8 % udržateľnosti príslušníkov pozemných síl v mnohonárodných expedičných operáciách krízového manažmentu. S výnimkou USA, Veľkej Británie a Francúzska žiadna ďalšia členská krajina Aliancie nie je v súčasnosti schopná naplniť toto kľúčové kritérium a musí reformovať svoje ozbrojené sily s cieľom adekvátne zvýšiť ich vojenské spôsobilosti. Slovenská republika naplní toto kritérium vtedy, keď bude nasaditeľných 3 600 príslušníkov pozemného vojska OS SR (40 %), pričom 720 vojakov z tohto počtu bude udržateľných (8 %) – trvalo nasadených v mieste operácie pri pravidelnej rotácii záloh.

Nakoľko SR považuje NATO za najdôležitejší rámec svojej bezpečnostnej a obrannej politiky, reforma OS SR a zvyšovanie ich vojenských spôsobilostí prebieha v súlade s požiadavkami Aliancie. Prostredníctvom *Cielov síl* sa SR zaviazala vyčleniť pre operácie NATO vybrané vojenské jednotky, tie v stanovenom časovom horizonte vycvičiť, vyzbrojiť a vybaviť takým spôsobom, aby boli kompatibilné a interoperabilné s vojenskými jednotkami ďalších členských štátov Aliancie. V krátkom časovom horizonte roku 2007 bude ako hlavný príspevok vyčlenený mechanizovaný prápor s príslušnými prvkami bojovej podpory a zabezpečenia, ďalej prápor radiačnej, chemickej a biologickej ochrany a dve ďalšie menšie jednotky. V strednom časovom horizonte roku 2010 bude pripravený ako hlavný príspevok mechanizovaná brigáda

s kompletnými prvkami bojovej podpory a bojového zabezpečenia a ďalšie menšie jednotky na úrovni roty.¹⁷

V júni 2006 sa na Slovensku uskutočnili parlamentné voľby, avšak vnútropolitický vývoj nemal väčší vplyv na pôsobenie SR v Severoatlantickej aliancii. Počas predvolebnej kampane sa jednou z tém stala aj problematika, súvisiaca s bezpečnostnou a obrannou politikou SR. Išlo o otázku zotrvania slovenského vojenského kontingentu v Iraku, ktorý tam pôsobil v rámci spojeneckej operácie *Iracká sloboda*. Na pozadí tejto témy sa príležitostne objavovali aj vyjadrenia predstaviteľov politických strán a hnutí k otázkam strategickej orientácie SR, k problematike vzťahov v rámci NATO a EÚ, ako aj k otázkam súvisiacich s transformáciou a fungovaním ozbrojených síl. Problematika bezpečnostnej a obrannej politiky však nemala charakter profilovej témy a vo väčšej miere neovplyvnila rozhodovanie voličov.¹⁸

Zapojenie SR do expedičných operácií NATO

Účasť SR na misiách krízového manažmentu, ktoré realizuje NATO, EÚ i ďalšie medzinárodné organizácie a medzištátne koalície, je prirodzenou reakciou na aktuálne bezpečnostné hrozby. Slovensko si zvolilo proaktívny prístup k riešeniu bezpečnostných problémov, pretože najlepšie zodpovedá jeho štátnym záujmom a strategickej orientácii. Vláda bývalého premiéra Mikuláša Dzurindu sa stotožnila s pozíciou NATO a EÚ, že na prevenciu a elimináciu bezpečnostných hrozieb a na projekciu stability do oblastí mimo hraníc ich členských štátov sú predovšetkým potrebné vojenské jednotky, ktoré by boli expedične použiteľné, rýchlo nasaditeľné a dlhodobo udržateľné v operáciách krízového manažmentu. V deklaratívnej rovine sa k týmto princípom hlási aj nový

¹⁷ Tlačová beseda náčelníka Generálneho štábu ozbrojených síl SR gen. mjr. Lubomíra Bulíka dňa 4. apríla 2005, <http://www.mosr.sk/index.php?page=161&type=news&id=8&method=main&art=1254>.

¹⁸ Po volebnom víťazstve a zostavení vládnej koalície v júli 2006 post ministra obrany obsadil František Kašícký a post štátneho tajomníka Jaroslav Baška (predstaviteľa strany Smer-SD). Nové vedenie Ministerstva obrany SR potvrdilo zachovanie všetkých záväzkov, vyplývajúcich z členstva SR v NATO, a deklarovalo kontinuitu bezpečnostnej a obrannej politiky Slovenskej republiky. Minister F. Kašícký medzi prioritami svojho pôsobenia uviedol hlŕbkový audit na ministerstve, vrátane auditu ekonomických vzťahov. V strednodobom horizonte sa chce zamerať na personálnu stabilizáciu rezortu a udržanie profesionálnych vojakov. Má sa tiež posilniť úloha Ozbrojených síl SR v oblasti nevojenských ohrození i súčinnosť medzi silovými rezortmi, spravodajskými službami a ďalšími orgánmi štátu v oblasti bezpečnosti. Prioritou sa má stať aj podpora domáceho obranného priemyslu. Nový minister chce tiež klásť dôraz na komunikáciu s prezidentom a parlamentom (6. 7. 2006).

kabinet premiéra Roberta Fica, ktorý s výnimkou operácie v Iraku, podporuje pôsobenie príslušníkov OS SR v zahraničných misiách.

V roku 2006 sa slovenskí vojaci podieľali na dvoch operáciách krízového manažmentu pod velením NATO (Kosovo a Afganistan) a prostredníctvom niekoľkých štábných dôstojníkov boli tiež zapojení do činnosti veliteľstva NATO v Bosne a Hercegovine. Niekoľko slovenských vojenských inštruktorov pôsobilo v rámci výcvikovej misie NATO v Iraku.

V súčasnosti po misii v Afganistane je druhou najnáročnejšou operáciou NATO misia KFOR, ktorá funguje od júna 1999. V jej prípade ešte neboli dosiahnuté všetky ciele a vojenská prítomnosť jednotiek Aliancie v Kosove je potrebná v záujme post-konfliktnej stabilizácie a hospodárskej rekonštrukcie tejto oblasti. V neposlednom rade je aj predpokladom politického riešenia otázky štatútu Kosova. V januári 2006 bola v Kosove posilnená slovenská vojenská prítomnosť a na základe rozhodnutia Národnej rady SR tam bola vyslaná 35-členná čata logistickej podpory. Táto jednotka sa pripojila k 100-člennejrote, ktorá pôsobí v zostave spoločného česko-slovenského práporu KFOR. V súvislosti s rotáciou vojakov, pôsobiacich v rámci KFOR, došlo k tragickej leteckej nehode, pri ktorej sa dňa 19. januára 2006 zrútilo vojenské lietadlo AN-24 so 43-člennou posádkou pri obci Hejce v Maďarsku.¹⁹ Nehodu neprežilo 42 slovenských vojakov, ktorí sa vracali z Prištiny do Košíc.²⁰

Najdôležitejšou a najnáročnejšou spojeneckou operáciou krízového manažmentu pod velením Severoatlantickej aliancie je misia ISAF (*International Security Assistance Force*) v Afganistane, ktorá funguje od augusta 2003. V súvislosti s ňou generálny tajomník NATO Jaap de Hoop Scheffer už pri nástupe do svojej funkcie začiatkom roku 2004 vyhlásil, že ostáva hlavnou prioritou pre Alianciu, ako aj pre neho samého.²¹ Významný medzník prinieslo stretnutie ministrov obrany členských štátov NATO v Bruseli, kde bol 8. decembra 2005 prijatý aktualizovaný operačný plán. Od konca júla 2006 sa potom počet vojakov pod velením NATO zvýšil na 33 000 (k decembru 2006), pričom svoje pôsobenie rozšírili aj na juh Afganistanu. Ich úlohou je asistencia pri presadzovaní autority afganskej vlády v provinciách a zaisťovanie bezpečnosti a stability v spolupráci s vládnymi vojenskými a policajnými zložkami.²²

¹⁹ *Tlačová beseda ministra obrany a veliteľa vzdušných síl k pádu AN-24*. 20. 1. 2006, In: <http://www.mosr.sk/index.php?page=161&type=news&id=8&method=main&art=4463>.

²⁰ OS SR už tradične obsadzujú v prieskumoch verejnej mienky pozíciu najdôveryhodnejšej štátnej inštitúcie a podľa výsledkov z mája 2006 im dôveruje 71 % občanov. Pozitívny názor verejnosti výrazne nezmenila ani tragická havária vojenského lietadla AN-24. Podľa O. Gyárfásovej takáto reakcia verejnosti dokladuje, že „jedna z najtragickejších udalostí v našich moderných dejinách bola zvládnutá dôstojne, so všetkou vážnosťou a úctou k obetiam, že prevládol rozmer ľudskosti a nie politikárčenie“.

²¹ Scheffer, J. de Hoop: *Speech at the National Defence University*. In: <http://www.nato.int/docu/speech/2004/s040129a.htm>.

²² Samson, I.: *Ako NATO stráca víziu: NATO po summite v Rige*. In: *Strategické štúdie*, No. 6/2006, s. 7 – 8. In: *Zahraničná politika* Vol. X, No. 6/2006.

Na základe rozhodnutia slovenského parlamentu došlo v januári 2006 k zlúčeniu našej jednotky, pôsobiacej v rámci ISAF, s ďalšou slovenskou jednotkou, nasadenou v Afganistane, v koalíčnej operácii *Trvalá sloboda (Enduring Freedom)*. Ženíjní čata, ktorá predtým pôsobila na letisku v Bagrame, posilnila jednotku v Kábule. Ich spojením vznikla multifunkčná ženijná rota s celkovým počtom 57 vojakov, ktorá sa venuje oprave letiskových plôch a ženijným prácam. Popritom SR poskytla Afganistanu aj technickú pomoc a v apríli 2006 bol jeho vláde darovaný prebytočný vojenský materiál OS SR.²³ Celkovo poskytlo Slovensko 2 200 ton vojenského materiálu.²⁴

Misie Severoatlantickej aliancie predstavujú kľúčovú časť operačného nasadenia jednotiek OS SR v zahraničí. Ich politický význam potvrdila aj nová vládna garnitúra. Pri svojej ceste do centrály NATO v Bruseli sa premiér R. Fico a minister obrany F. Kašický stretli 6. septembra 2006 s generálnym tajomníkom NATO Jaap de Hoop Schefferom. Zdôraznili záujem vlády posilniť účasť v Afganistane a deklarovali pripravenosť prispieť aj do provinčných rekonštrukčných tímov NATO. V neposlednom rade vyjadrili záujem prispieť do *Podporného fondu NATO pre Balkán*.²⁵ Aktivizácia slovenskej vlády, týkajúca sa Afganistanu, bezprostredne súvisela s jej rozhodnutím stiahnuť jednotku OS SR, nasadenú v Iraku. Posilnenie slovenskej vojenskej prítomnosti v Afganistane by mohlo kompenzovať politické dôsledky odchodu z Iraku a udržať renomé SR ako dôveryhodného spojencu. Nepriamo to potvrdil aj minister obrany F. Kašický na rokovaní ministrov obrany členských štátov NATO v slovinskom meste Portorož 28. septembra 2006, kde predstavil plány na posilnenie slovenského príspevku v misii ISAF a uviedol, že vláda SR preskúma možnosť nasadenia ženijnej jednotky pri plnení odmínovacích a stavebných úloh v Kandaháre na juhu krajiny, kam sa presunulo ťažisko operácie NATO.²⁶

Neskôr sa však okolo pôsobenia slovenskej jednotky v Afganistane rozprúdila diskusia, spojená s bezpečnostnými stránkami tejto misie. Niektorí oficiálni predstavitelia SR totiž začali väčšmi akcentovať práve tento aspekt. Situáciu vyhrotili výroky predsedu slovenskej vlády R. Fica, ktorý vyhlásil, že nijaké apely, ani apel generálneho tajomníka NATO, ho neprinúti zmeniť rozhodnutie – totiž vyslať slovenských vojakov do oblasti Kandaháru na juhu Afganistanu iba vtedy, ak Aliancia vytvorí dostatočné záruky ich bezpečného pôsobenia. Vecná stránka operačného

²³ Íšlo o vojenský materiál v účtovnej hodnote 455 miliónov korún – 94 ťažkých a 513 ľahkých guľometov, 103 pancieroviek, 24 húfnic, 790 pištolí a 40-tis. kusov munície. Prepravu do Afganistanu na vlastné náklady zabezpečili USA prostredníctvom transportných lietadiel C-17 Globemaster III.

²⁴ *Správy MO SR* 10. 4. 2006, In: <http://www.mosr.sk/index.php?page=294&type=news&id=16&method=main&art=5022>.

²⁵ *Správy MO SR* 7. 9. 2006, In: <http://www.mosr.sk/index.php?page=288&type=news&id=23&method=main&art=5387>.

²⁶ *Správy MO SR* 28. 9. 2006, In: <http://www.mosr.sk/index.php?page=294&type=news&id=16&method=main&art=5536>.

nasadenia slovenskej jednotky, konkrétne, jej pripravenosť zvládnuť neštandardné situácie a požiadavka zaistiť v čo najväčšej miere bezpečnosť pôsobenia slovenských vojakov²⁷ – bola v dôsledku toho prekrytá politickými spormi, ktoré mohli skomplikovať konečný príspevok SR k bezpečnosti a stabilite Afganistanu. V tejto situácii bolo užitočné vyslanie expertného tímu Ministerstva obrany SR, ktorý v novembri 2006 vykonal rekognoskáciu podmienok v oblasti Kandaháru. Išlo o miesto nového pôsobenia slovenského kontingentu v rámci misie ISAF, o presune ktorého vláda SR nakoniec rozhodla 28. februára 2007.

Rozhodnutie o ďalšom pôsobení slovenskej jednotky v rámci síl NATO v Afganistane a diskusia, ktorá tomuto rozhodnutiu predchádzala, predstavovali jeden z dôležitých politických signálov, ktoré povolebné Slovensko vyslalo svojim spojencom v Aliancii. Na jeho základe sa následne formuloval aj názor na kontinuitu bezpečnostnej a obrannej politiky SR a na medzinárodné renomé OS SR. Politické vedenie Slovenskej republiky bolo v tejto situácii postavené pred rovnakú dilemu, ako vlády ostatných členských krajín. Ide o dilemu medzi vojensko-operačnými požiadavkami na efektívnosť a zmysluplnosť nasadenia vojakov a politickými požiadavkami na vyhnutie sa stratám na životoch nasadených vojakov. Táto dilema predstavuje vážny handicap všetkých operácií medzinárodného krízového manažmentu, ktoré realizuje NATO. Bezpečnostní odborníci a vojenský experti z členských krajín Aliancie v tejto súvislosti upozorňujú najmä na problematickosť praktík tzv. národných obmedzení (national caveats). Týmito kritériami vlády niektorých členských krajín ohraničujú činnosť svojich vojenských kontingentov, pôsobiacich v rámci misií NATO.

Tieto obmedzenia majú rôzny charakter (napríklad: zákaz operovať v teréne po zotmení, zákaz vzdalovať sa od vojenskej základne na viac ako 80 kilometrov, zákaz zapájať sa do potláčania verejných nepokojov atď.). Ich cieľom je znížiť pravdepodobnosť kritiky zo strany domácich politických síl a časti médií, ktorej by bola vláda vystavená v prípade strát v radoch svojich vojakov.²⁸ Takýto prístup však podľa špecialistov môže znížiť operačnú efektívnosť príslušného národného kontingentu a spochybniť opodstatnenosť jeho nasadenia. V prípade, ak sú národné obmedzenia také rozsiahle, že de facto paralyzujú činnosť vojenského kontingentu danej krajiny, nasadenie jej vojakov sa mení len na formálne politické gesto, ktoré z vojenského hľadiska predstavuje iba veľmi slabý príspevok k spoločnému spojeneckému úsiliu v operačnej oblasti.²⁹ Za súčasných medzinárodných bezpečnostných podmienok by

²⁷ *Správy MO SR* 30. 11. 2006, In: <http://www.mosr.sk/index.php?page=288&type=news&id=23&method=main&art=5773>.

²⁸ Miranda-Calha, J. (ed): *Lessons Learned from NATO's Current Operations*. NATO Parliamentary Assembly 2006, <http://www.nato-pa.int/default.asp?SHORTCUT=920>.

²⁹ Podľa štúdie, vypracovanej pre Parlamentné zhromaždenie NATO skupinou expertov pod vedením Julia Miranda-Calha, boli zaznamenané aj také extrémne prípady, keď jeden národný kontingent mal zákaz opustiť vojenskú základňu, na ktorej bol umiestnený, a jeho pobyt v misii NATO sa obmedzil len na činnosti vnútri základne. Poľní velitelia jednotiek členských štátov NATO pôsobiacich

eventuálne vyhýbanie sa nasadeniu slovenských vojakov do celého spektra operácií NATO znamenalo vážne spochybnenie dôveryhodnosti Slovenskej republiky ako plnohodnotného spojenca. Z tohto dôvodu stráca zmysel diskusia o tom, či expedičné nasadenie príslušníkov OS SR má mať iba nebojový charakter, alebo či môže dôjsť aj k ich zapojeniu do bojovej činnosti. Závazky Slovenskej republiky voči NATO a EÚ jednoznačne predpokladajú zapojenie našich vojakov aj do bojových operácií či už v rámci Síl rýchlej reakcie NATO alebo v rámci bojových skupín EÚ.³⁰

Aktuálne výzvy vyplývajúce z členstva v NATO

Najdôležitejším princípom zahraničnej, bezpečnostnej a obrannej politiky SR by mala byť snaha, aby sa Slovenská republika postupne stávala prispievateľom k regionálnej a globálnej bezpečnosti a neostala iba jej konzumentom. Len takýmto spôsobom sa SR stane rešpektovaným medzinárodným aktérom a dôveryhodným spojencom. Členstvo v NATO a EÚ umožnilo podstatne zvýšiť bezpečnosť SR a jej občanov, avšak efektívne využitie rámca týchto organizácií pre obhajobu vlastných štátnych záujmov je možné len za podmienky existencie domáceho konsenzu a koherentnej vonkajšej politiky.

V súvislosti s NATO to bude vyžadovať od Slovenskej republiky naplnenie niekoľkých predpokladov. Prvým z nich bude definitívne zavŕšenie transformácie bezpečnostnej kultúry a zmeny strategického myslenia. V súčasnom globálnom medzinárodnom prostredí už nie je možné čeliť bezpečnostným hrozbám rovnakým spôsobom ako v minulosti a sústreďovať sa len na teritoriálnu obranu štátu. Naopak, ozbrojené sily je potrebné pripravovať na nasadenie za hranicami v expedičných operáciách krízového manažmentu všade tam, kde sa objavia fenomény, ohrozujúce územie a občanov Slovenskej republiky a jej spojencov. Na prevenciu a elimináciu týchto hrozieb a na projekciu stability do oblastí mimo hraníc SR je potrebné, aby reforma OS SR viedla k spôsobilosti generovať v dostatočnom počte expedične použiteľné, rýchlo nasaditeľné a dlhodobo udržateľné vojenské jednotky.

Druhým predpokladom efektívneho pôsobenia SR v rámci NATO je podpora mnohonárodnej vojenskej spolupráce a spoločného financovania chýbajúcich vojenských

v operácii ISAF, označujú tzv. národné obmedzenia za jeden z najvážnejších problémov tejto misie (podľa niektorých z nich by súpis všetkých národných obmedzení mal rozsah telefónneho zoznamu stredne veľkého mesta). V rovnakom duchu sa vyjadril aj Jamie Shea, riaditeľ pre politické plánovanie pri osobnom úrade generálneho tajomníka NATO, ktorý vo svojej analýze konštatoval, že v prípade odstránenia národných obmedzení by mohol byť počet jednotiek KFOR znížený na polovicu, pričom by ich efektivita ostala plne zachovaná.

³⁰ Valášek, T.: *Bojovať či nebojovať? O duši ozbrojených síl*. In: *Euro-Atlantic Quarterly* No. 1/2007.

spôsobilostí. Slovenská republika, rovnako ako väčšina ďalších členov Aliancie, je malou krajinou s limitovanými ľudskými zdrojmi a obmedzeným hospodárskym potenciálom. Prístup k využitiu najmodernejších a prevádzkovo nákladných vojenských kapacít môže získať len prostredníctvom financovania spoločných projektov NATO. Spolufinancovanie je preto jeden z najlepších spôsobov, ako racionálne nakladať s limitovanými rozpočtovými zdrojmi, určenými na obranu Slovenska.

Tretím predpokladom udržania SR v hlavnom prúde transformácie Aliancie je revízia štruktúry výdavkov na obranu. V prípade neplánovaného nasadenia expedičných jednotiek OS SR, ku ktorému dochádza v prípade rýchlej eskalácie neočakávanej bezpečnostnej krízy, sa operačné náklady týchto jednotiek financujú na úkor ostatných častí rozpočtu rezortu obrany. Dochádza k odčerpávaniu zdrojov najmä z modernizačných a akvizičných programov a paralyzuje sa systém dlhodobého obranného plánovania. Pred Slovenskou republikou stojí výzva, aby v dohľadnej dobe reformovala svoj systém financovania a zaviedla doplnkovú položku v rozpočtovej rezerve ministerstva obrany, respektíve priamo v rezerve vlády, ktorá by bola určená na financovanie zahraničných misií.

Aktuálne strednodobé trendy stavajú Slovenskú republiku pred celý rad výziev týkajúcich sa charakteru jej zahraničnej, bezpečnostnej a obrannej politiky a smerovania jej strategickej orientácie. Otázka spôsobu použitia vojenskej sily pri prevencii a eliminácii tých bezpečnostných hrozieb voči Slovenskej republike a jej občanom, ktoré majú svoj pôvod v zahraničí, patrí medzi kľúčové a bude musieť byť prediskutovaná na odbornej a politickej úrovni. Východiskom tejto diskusie by mala byť skutočnosť, že postmoderný model riešenia medzištátnych problémov, ktorý aplikovali európske krajiny v rámci svojho integračného procesu, nie je ani zďaleka možné použiť v celosvetovom rámci a vo všetkých prípadoch. V dôsledku toho je potrebné reflektovať reálny charakter súčasných medzinárodných vzťahov, založených na princípe štruktúrovanej anarchie³¹, a akceptovať nevyhnutnosť použitia vojenskej

³¹ Systém medzinárodných vzťahov má aj po skončení Studenej vojny stále rovnaký charakter ako v minulosti - charakter štruktúrovanej, respektíve organizovanej „anarchie“. Jednotlivé štáty naďalej zostávajú najdôležitejšími aktérmi medzinárodných vzťahov, pričom nerešpektujú žiadnu vonkajšiu autoritu a nestojí nad nimi už žiadna vyššia suverénna moc. Rola medzinárodných organizácií, ako napríklad OSN, je z tohto hľadiska len koordinačná, keďže ich vplyv sa presadzuje na základe rozhodnutí jednotlivých členských štátov. Tieto faktory v globálnom meradle spôsobujú nerovnomerný a živelný vývoj, ktorý je prirodzeným rámcom fungovania medzinárodných vzťahov. Štruktúrovaná anarchia je objektívnou realitou globálneho a regionálneho bezpečnostného prostredia každého štátu. Jej charakter však závisí od mnohých premenných a v jednotlivých oblastiach sa jej prejavy zásadným spôsobom rôznia. Aj keď ide o univerzálny princíp medzinárodných vzťahov a medzinárodnej bezpečnosti, jeho konkrétna podoba závisí od spôsobu distribúcie moci a od bezpečnostných záujmov vybraných štátov. V niektorých regiónoch dosiahli vzájomné vzťahy medzi štátmi takú intenzitu a vzájomnú previazanosť (interdependence), že bezpečnosť jedného štátu podmieňuje bezpečnosť ďalších (Európa a Severná Amerika). V iných regiónoch ostáva charakter štruktúrovanej anarchie vo svojej tradičnej podobe navzájom sa ohrozujúcich a konkurujúcich si štátov.

sily v takých prípadoch, keď diplomacia a všetky ďalšie politické a ekonomické nástroje nedokážu odstrániť hrozbu voči členským štátom NATO a ich občanom.

Vojenská sila naďalej ostáva legitímnym nástrojom zahraničnej a bezpečnostnej politiky štátu a Slovenská republika, rovnako ako jej spojenci v NATO a EÚ, by mala odpovedať na otázku, týkajúcu sa spôsobu jej použitia. V tomto kontexte je možné hovoriť o troch základných alternatívach pre použitie *Ozbrojených síl SR* – nasadenie OS SR len s mandátom Bezpečnostnej rady OSN; nasadenie OS SR v súlade s rozhodnutím Severoatlantickej rady (t.j. s mandátom všetkých členov NATO), respektíve v súlade s rozhodnutím Európskej rady (t.j. s mandátom všetkých členov EÚ); nasadenie OS SR bez ohľadu na iné štáty v rámci ad-hoc koalícií s mandátom ich spojeneckých vlád.

V súvislosti s politickou transformáciou NATO stojí Slovenská republika pred rozhodnutiami dlhodobého a strategického významu, ktoré budú ovplyvňovať mieru bezpečnosti jej občanov v najbližších 10 – 15 rokoch. Z tohto dôvodu bude potrebné hľadať odpovede na existujúce otázky v otvorenej a intenzívnej odbornej a politickej diskusii, ktorá by mala vyústiť do nadstraníckeho konsenzu o charaktere pôsobenia SR ako bezpečnostného aktéra a o úlohe NATO pri zaisťovaní svetovej bezpečnosti. Prvým krokom tejto debaty by malo byť zjednotenie percepcie globálnych bezpečnostných hrozieb a zhoda vo vnímaní ich akútnosti, respektíve latentnosti vo vzťahu k Slovensku a jeho občanom.

Domáca odborná a politická debata o ďalšom smerovaní zahraničnej, bezpečnostnej a obrannej politiky SR by mala priniesť aj odpovede na konkrétne otázky, súvisiace s politickou a vojenskou dimenziou transformácie NATO. S určitou mierou zovšeobecnenia je možné konštatovať, že v prípade politickej transformácie musí SR vyhodnotiť, či je v jej záujme podporovať premenu Aliancie na politicko-bezpečnostnú organizáciu s celosvetovou pôsobnosťou. Strategickou úlohou takejto Aliancie by bolo zaisťovanie globálnej stability prostredníctvom partnerstiev, prostredníctvom vojenských a nevojenských zásahov a v prípade potreby aj prostredníctvom svojho ďalšieho rozširovania. V prípade vojenskej transformácie NATO musí SR vyhodnotiť, či je v jej záujme podporovať ambíciu NATO realizovať všetky typy operácií krízového manažmentu od humanitárnej pomoci až po bojové nasadenie vysokej intenzity všade tam, kde vzniknú hrozby pre členské štáty a ich občanov. Napĺňanie tejto ambície by si vyžiadalo ďalšie zlepšovanie operačných spôsobilostí vojenských aj civilných nástrojov krízového manažmentu.

V súvislosti s diskusiou o týchto otázkach bude potrebné vyvarovať sa ich ideologizácii a populistickej interpretácii. Transformácia Severoatlantickej aliancie nemá za cieľ pretvoriť NATO na „svetového policajta“ ani na „svetovú humanitárnu službu“. Aliancia ostane tak, ako to bolo v období Studenej vojny a počas poslednej dekády 20. storočia, exkluzívnou organizáciou, založenou na spoločných demokratických hodnotách a bezpečnostných záujmoch. Posilňovanie vojenských spôsobilostí ozbrojených síl členských štátov nepredstavuje militarizáciu ich spoločností, ale je len prirodzenou reakciou na nestabilné a turbulentne sa meniace globálne

bezpečnostné prostredie, ktoré produkuje vážne hrozby. Životným záujmom Slovenskej republiky a ďalších členov NATO a EÚ je udržanie globálnej vojenskej prevahy na strane demokratických krajín. Aj keď sa toto vyjadrenie môže zdať „politicky nekorektným“, určite je vyjadrením strategicky korektným a jediným realistickým.³²

Transformácia NATO si vyžaduje nie len prehlbovanie vojenskej interoperability ozbrojených síl členských krajín, ale rovnako aj prehlbovanie politickej interoperability v kľúčových otázkach strategického významu – vzťahy medzi NATO a partnerskými krajinami, vzťahy medzi NATO a inými organizáciami, vzťahy medzi NATO a mimovládnyimi aktérmi. Strategicky najvýznamnejšou však ostáva politická interoperabilita medzi Severnou Amerikou a Európou pri zdieľaní spoločného pohľadu na problémy medzinárodnej bezpečnosti a pri ochote niesť spoluzodpovednosť za ich riešenie.³³ Slovenská republika je integrálnou súčasťou týchto procesov a má možnosť ich ovplyvniť. Členstvo v Severoatlantickej aliancii jej umožňuje podieľať sa na rozhodovaní o politickej a vojenskej transformácii. Predpokladom toho je však oživenie domácej odbornej a politickej debaty, ktorá by viedla k posilneniu nadstraníckeho konsenzu o ďalšom smerovaní zahraničnej, bezpečnostnej a obrannej politiky SR vo vzťahu k NATO.

Referencie

- Bell, R.: *Ako prebieha transformácia NATO*. In: NATO Review No. 1/2005, <http://www.nato.int/docu/review/2005/issue1/slovak/art3.html>.
- Hye, F.: *Demystifying Transformation*. Clingendael Institute, In: http://www.clingendael.nl/cscp/events/20051214/speech_Hye.pdf.
- Kamp, K. H.: *NATO Summit 2006 – The Alliance in Search of Topics*. Konrad Adenauer Stiftung, Berlin 2006.
- Kriendler, J.: *NATO Headquarters Transformation – Getting Ahead of the Power Curve*. Conflict Studies Research Centre, Shrivenham 2005.
- Lindley-French, J.: *Big world, big future, big NATO*. In: NATO Review Winter 2005, <http://www.nato.int/docu/review/2005/issue4/english/opinion.html>.
- Miranda-Calha, J. (ed): *Lessons Learned from NATO's Current Operations*. NATO Parliamentary Assembly 2006, In: <http://www.nato-pa.int/default.asp?SHORTCUT=920>.
- Naumann, K.: *Speech at the first of the SHAPE Lecture Series*. In: *NATO Speeches*, <http://www.nato.int/shape/opinions/2005/s050510a.htm>.

³² Lindley-French, J.: *Big world, big future, big NATO*. In: NATO Review Winter 2005, <http://www.nato.int/docu/review/2005/issue4/english/opinion.html>.

³³ Shea, J.: *NATO Going Global – or Almost*. Transatlantic Security Issues Project 2005, www.ataedu.org/article_new.php?id=109.

- Riga Summit Declaration Issued by the Heads of State and Government participating in the Meeting of the North Atlantic Council in Riga on 29 November 2006.* In: <http://www.nato.int>.
- Samson, I.: *Ako NATO stráca víziu: NATO po summite v Rige.* In: *Strategické štúdie*, č. 6/2006, s. 7 – 8. In: *Zahraničná politika* Vol. X, No. 6/2006.
- Shea, J.: *NATO Going Global – or Almost.* Transatlantic Security Issues Project 2005, In: http://www.ataedu.org/article_new.php?id=109.
- Scheffer, J. de Hoop: *Speech at the National Defence University.* In: <http://www.nato.int/docu/speech/2004/s040129a.htm>.
- Valášek, T.: *Bojovať či nebojovať? O duši ozbrojených síl.* In: *Euro-Atlantic Quarterly* No. 1/2007.

Nosné témy bilaterálnych
a regionálnych vzťahov SR

Kálmán Petőcz

Slovensko-maďarské vzťahy: ako ďalej?

Obdobie od jari 2006 do jari 2007 bolo v slovensko-maďarských vzťahoch nabité mediálne vďačnými témami. Aj napriek tomu, že bolo medzi nimi niekoľko naozaj konštruktívnych a pozitívnych momentov¹, záujem médií a verejnosti priťahovali hlavne konfliktné udalosti.² V pamäti nezávislého pozorovateľa preto uplynulý rok utkvел ako rok zhoršenia slovensko-maďarských vzťahov a zároveň ako rok, keď sa otvorené otázky a nevyriešené problémy vo vzájomných vzťahoch stali nástrojom vnútroštátnych politických bojov na oboch stranách hranice.

Politické napätie po zostavení novej slovenskej vlády v júni 2006

Prílišné zdôrazňovanie negatívnych aspektov vzájomných vzťahov v médiách dohnalo prezidenta Sólyoma vo svojej banskobystrickej prednáške až k takémuto apelu:

¹ Napríklad spoločné vystúpenie prezidentov Ivana Gašparoviča a László Sólyoma pred poslucháčmi univerzít v Banskej Bystrici a v Piliscsabe 16., resp. 17. novembra, alebo stretnutie ministrov zahraničných vecí V4 5. septembra v Bratislave, na ktorom sa zhodli na navýšení príspevkov do *Medzinárodného vyšehradského fondu*.

² Stručný prehľad rôznych incidentov na oboch stranách poskytujú Marušiak, J., Bates, Z., Duleba, A., Strážay, T., Žemlová-Shepperd, J.: *Zahraničná politika – hlavné trendy, dvojstranné vzťahy a regionálna spolupráca*. In: Kollár, M., Mesežnikov, G., Bútor, M.: *Slovensko 2006. Súhrnná správa o stave spoločnosti*. Inštitút pre verejné otázky, Bratislava 2007, s. 336 – 337.

Kálmán Petőcz pracuje ako riaditeľ pre zahraničné vzťahy Fórum inštitútu pre výskum menšín v Šamoríne. Je bývalým veľvyslancom SR pri OSN v Ženeve (petocz@foruminst.sk).

„Prosím predstaviteľov tlače v oboch krajinách, aby verejnosť informovali aj o tých faktoch a udalostiach, ktoré patria do sveta reality a normálnosti, a nemajú senzáčný ráz.“³ Jeho apel však nenašiel adresáta. K spoločnej iniciatíve oboch prezidentov sa médiá totiž zachovali dosť nežičlivo a verejnosť sa o nej nedozvedela takmer nič.

Už od začiatku vyostrenia vzťahov, ktoré nasledovalo po zostavení novej slovenskej vlády s účasťou *Slovenskej národnej strany* (SNS), sa o návrat do sveta reality a normálnosti usilovali aj diplomacie oboch krajín. Udalosti nabrali spád najmä po zverejnení rozhovoru lídra SNS Jána Slotu v českých *Lidových novinách*, v ktorom nepriamo vyslovil ľútosť nad tým, že po II. svetovej vojne neodsunuli z Československa spolu s Nemcami aj Maďarov (*Lidové noviny* 22. 7. 2006). Na druhej strane sa ústretové kroky oboch diplomacií, resp. politických predstaviteľov nie vždy stretávali v čase a priestore. V iniciatívach často dochádzalo k fázovým posunom, z čoho plynuli nedorozumenia. Navyše, diplomatické úsilie nie vždy korešpondovalo s výrokmi a skutkami iných ústavných činiteľov oboch štátov, predovšetkým premiérov.

Slovenská diplomacia mala pocit, že maďarská strana nedostatočne oceňuje jej snahu o ústretovosť, vyjadrenú napríklad tým, že prvá zahraničná cesta ministra zahraničných vecí J. Kubiša viedla do Budapešti, alebo že recepciu k štátnemu sviatku Maďarskej republiky poctil svojou prítomnosťou v sprievode ministra J. Kubiša aj premiér Robert Fico (čo v diplomatickej praxi naozaj nie je obvyklé), či to, že podpredseda vlády Dušan Čaplovič poslal veľvyslancovi blahoprajný list, v ktorom sa prihlásil k odkazu sv. Štefana. *Správa o plnení úloh zahraničnej politiky SR za rok 2006* toto sklamanie opisuje takto: „Napriek tomu, že nová vláda SR od začiatku deklarovala záujem o spoluprácu s HU, o čom svedčí aj skutočnosť, že prvá zahraničná cesta ministra zahraničných vecí J. Kubiša viedla do Budapešti, HU začalo vyvíjať na SR neprimeraný diplomatický a politický tlak, hraničiaci až so zasahovaním do vnútorných záležitostí, a pristúpila k internacionalizácii našich vzťahov.“⁴

Na tomto mieste treba poukázať na fakt, že starostlivosť o zahraničných Maďarov je ústavnou povinnosťou maďarského štátu, a popri euroatlantickej spolupráci a dobrom susedstve tvorí jednu z troch rovnocenných dimenzií zahraničnej politiky Maďarskej republiky. Skutočnosť, že vo vláde susednej krajiny, kde žije početná maďarská komunita, je strana, ktorej pôsobenie je spájané s protimaďarskou rétorikou a potvrdené aj politickou praxou z obdobia rokov 1994 – 1998, jednoducho nemôže nechať žiadnu maďarskú politickú reprezentáciu chladnou. Je otázne, či kritické výhrady k účasti SNS vo vláde SR možno za takýchto okolností považovať za útoky proti Slovenskej republike ako takej, alebo za neprimerané zasahovanie do vnútorných záležitostí štátu. Osobitnú príchuť dodala povolebnému vývoju aj skutočnosť, že SNS

³ *Speech by President László Sólyom at the Matthias Bel University of Banská Bystrica*. In: http://www.keh.hu/keh_en/speeches/20061116banska_bystrica_slovak.html.

⁴ *Správa o plnení úloh zahraničnej politiky SR v roku 2006*. Ministerstvo zahraničných vecí SR, Bratislava 2007, <http://www.foreign.gov.sk/pk/mat/159-sprava.htm>, s. 40.

pozvala do vlády strana SMER, ktorá sa hlási k sociálnej demokracii. Prieči sa to kódexu zoskupenia európskych sociálnodemokratických strán. Oslabili sa tak výhody vyplývajúce z faktu, že po dlhšom čase sa v oboch krajinách dostali súčasne k moci politické strany rovnakého ideologického zamerania (SMER a *Maďarská socialistická strana*), integrované v rovnakých medzinárodných straníckych zoskupeniach.

Reakcie premiéra Roberta Fica, ale niekedy aj iných ústavných činiteľov, počas leta chtiac-nechtiac pripomínali neslávne obdobie rokov 1994 – 1998, keď niektoré strany a niektorí politici stotožňovali samých seba so štátom a akúkoľvek kritiku svojich politických krokov inými subjektami považovali za útok proti štátnym záujmom, alebo keď kritiku medzinárodných inštitúcií a zahraničných partnerov označovali za výsledok ohovárania politickej opozície. Ako keby zahraniční partneri nemali svoj vlastný systém hodnôt, svoje vlastné informácie alebo vlastný úsudok.

Autor tohto príspevku tým ani zďaleka nechce naznačiť, že výsledkom vyjadrenia obáv a kritiky či už zo strany Maďarskej republiky alebo trebárs *Strany európskych socialistov* (PES), ktorá 12. októbra nakoniec pristúpila k pozastaveniu členstva strany SMER v jej štruktúrach do júna 2007, by mala byť rekonštrukcia slovenskej vlády. Legitimita slovenskej vlády, zostavenej na základe výsledkov slobodných, demokratických volieb, je nespochybniteľná. Navyše, jej zloženie je logickým vyústením predvolebného politického vývoja.

V tejto súvislosti je užitočné si pripomenúť, ako sa zachovali súčasné opozičné strany na Slovensku a v Maďarsku v rokoch 2000 – 2001, keď sa členmi vládnej koalície v susednom Rakúsku stali slobodní Jörga Haidera, známi svojou xenofóbnou rétorikou voči cudzincom a menšinám. Stredoeurópske kandidátske krajiny nepristúpili na politiku izolácie Rakúska v rámci EÚ, ktorú nakoniec musel Brusel zrušiť ako neúčinnú. Autor tejto štúdie bol sám svedkom kuriózneho udalosti pri voľbe predsedu *Európskej hospodárskej komisie OSN* v Ženeve na jar v roku 2001. Rakúskeho kandidáta pri absencii podpory „starých“ členských štátov EÚ „zachránili“ hlasy kandidátskych krajín, ako aj ostatných krajín EHK, vrátane krajín *Spoločenstva nezávislých štátov*.⁵

Slovenská vláda by však znepokojenie maďarskej strany, resp. *Strany európskych socialistov* nemala ani bagatelizovať. Pozvať do vlády nacionalistickú stranu sa jednoducho v súčasnej Európe nenosí. Symbolickým v tomto ohľade je postoj *Združenia slobodných demokratov* (SZDSZ), menšej vládnej strany v Maďarsku. Poslanci za SZDSZ boli totiž jediní, ktorí v roku 2001 nehlasovali v maďarskom parlamente za prijatie *Zákona o zahraničných Maďaroch*, ktorý vyvolal na Slovensku kontroverzné reakcie. Takisto boli v roku 2004 proti riešeniu otázky dvojitého občianstva zahraničných Maďarov prostredníctvom ľudového hlasovania. Svoje postoje

⁵ Prvým politikom, ktorý izoláciu Rakúska v roku 2001 porušil, bol Viktor Orbán, predseda opozičnej maďarskej strany FIDESZ, vtedy predseda maďarskej vlády. Jeho stranícky kolega Zsolt Németh označil koncom leta 2006 slovenskú vládu za „polofašistickú“. Schüsselovu vládu s Haiderom FIDESZ za polofašistickú nepovažoval.

zdôvodňovali tým, že týmito krokmi sa síce čiastočne naplňa jedna z prioritných dimenzií maďarskej zahraničnej politiky, ale narúša sa – hlavne vo vzťahu k Slovensku, partnerskej kandidátskej, neskôr členskej krajine Európskej únie – dimenzia dobrého susedstva, čo môže mať spätný dopad aj na menšinových Maďarov. Politici SZDSZ boli na základe týchto svojich postojov označovaní niektorými maďarskými kruhmi doma i v zahraničí div nie za zradcov maďarského národa.

Avšak aj politici SZDSZ, najmä predseda parlamentného výboru pre záležitosti EÚ Mátyás Eörsi, volili pri komentovaní novej politickej situácie na Slovensku ostré slová. Práve Eörsi, považovaný za jedného z najústretivejších maďarských politikov voči Slovensku, nevytlúčil iniciovanie ani takých opatrení voči SR, aké EÚ zaviedla roku 2001 v prípade Rakúska. V článku, uverejnenom 12. júla 2006 v denníku *Népszabadság*, odrádza premiéra Gyurcsányu od toho, aby aktívne inicioval kontakty s premiérom Ficom.⁶ Vyjadruje názor, že „maďarský ministerský predseda by mal navrhnúť svojim partnerom, aby sa počas existencie súčasnej slovenskej vládnej koalície vyhýbali akýmkoľvek bilaterálnym stretnutiam so slovenským predsedom vlády“. Podľa Eörsiho je Slotu ešte horší ako Haider. EÚ mala aj v rakúskom prípade dotiahnuť bojkot vlády až do konca, čo znemožnil práve Viktor Orbán, ktorý pozval kancelára Schüssela do Budapešti. Je zrejme, že Eörsi v článku niektoré fakty interpretuje mylne⁷ a jeho reakcie sú prehnané. Na druhej strane však nemožno nechať bez povšimnutia skutočnosť, že účasť SNS vo vláde vyvolala zdesenie aj v demokraticky zmýšľajúcich liberálnych maďarských kruhoch.

Postupom času sa v očiach Maďarov a citlivo vnímajúceho zahraničia stávala iritujúcou ani nie tak samotná účasť SNS vo vláde, ale hlavne to, že premiér Fico sa nikdy jednoznačne nedištancoval ani od výrokov Jána Slotu, ani od protimaďarských incidentov. Neurobil to ani v prípade útoku na študentku nitrianskej univerzity Hedvigu Malinovou 25. augusta 2006. V tomto prípade je nepodstatné, či sa nakoniec ukáže, že si napadnutie študentka zaranžovala sama, alebo či ju naozaj zbili preto, že hovorila na ulici po maďarsky. Horko-fažko vznikajúca a napokon prijatá spoločná deklarácia Národnej rady SR proti prejavom extrémizmu a neznášanlivosti⁸ nemohla nahradiť jasné slovo šéfa výkonnej moci štátu. Aj v tomto vyhlásení, podobne ako v prípade programového vyhlásenia vlády, je očividná rezervovanosť a opatrnosť, ktorá je prítomná v postojoch slovenských politických strán a všeobecne verejných aktérov vtedy, ak sa majú pozitívnym spôsobom vyjadriť k tzv. maďarskej otázke. Dištancovanie sa od protimaďarských prejavov by bolo zrozumiteľnejšie, keby sa nekombinovalo

⁶ Eörsi, M.: *Haider után Slotu. (Po Haiderovi Slotu.)* In: *Népszabadság* 12. 7. 2006.

⁷ Orbán nemohol znemožniť bojkot EÚ, keďže vtedy ešte MR nebola jej členskou krajinou. EÚ jednoducho bojkot zrušila sama ako neúčinný a od počiatku pomýlený.

⁸ *Spoločné vyhlásenie Národnej rady Slovenskej republiky k pamätnému Dňu obetí holocaustu a rasového násillia a proti prejavom extrémizmu a neznášanlivosti.* In: *Uznesenie NR SR č. 57.* Národná rada SR, Bratislava 6. 9. 2006.

s pamiatkou na Holocaust a všeobecným abstraktným odsúdením extrémizmu a rasového násillia.

V čase slovensko-maďarských diplomatických prestreliek prijala 2. augusta Národná rada SR *Programové vyhlásenie vlády*, ktorého text je síce voči národnostným menšinám ústretový, avšak, podobne ako ostatné pasáže tohto strategického dokumentu, málo konkrétny. V programovom vyhlásení sa explicitne hovorí o Rómoch a o programoch pre rómsku komunitu. Nehovorí sa však explicitne o maďarskej menšine. Vzhľadom na fakt, že tá je najväčšou a najorganizovanejšou národnostnou komunitou na Slovensku a aj vzhľadom na okolnosti vzniku vládnej koalície, by bola osobitná zmienka oprávnená. V časti *Miestna a menšinová kultúra* sa píše: „Vláda SR bude prostredníctvom grantového systému zabezpečovať podporu kultúry národnostných menšín, etnických skupín a znevýhodnených skupín obyvateľstva. Súčasne podporí aj rozvoj slovenskej kultúry na jazykovo zmiešaných územiach.“ Programové vyhlásenie ďalej predpokladá zriadenie bližšie nešpecifikovaného *Úradu pre menšiny*. Predstava „zglajchšaltovania“ autochtónnych národnostných komunit, etnických skupín (migrantov?) a zraniteľných, znevýhodnených sociálnych skupín pod jednu byrokratickú inštitúciu nevyvoláva v radoch maďarskej menšiny a jej politickej elity príjemné pocity. Zámer podpory slovenskej kultúry na jazykovo zmiešaných územiach je chvályhodný, no bez bližšej špecifikácie iba vytvára u predstaviteľov maďarskej menšiny obavy, ktoré sa spätne premietajú aj do bilaterálnych vzťahov.

Zrušenie bilaterálneho stretnutia premiérov

K nervóznejšej atmosfére v slovenských diplomatických kruhoch prispelo sčasti aj to, že maďarská strana odďaľovala zvolanie samitu premiérov V4, ktoré sa podľa zvyklosti koná vždy začiatkom leta. Na tomto samite mala totiž predsednícku funkciu od Maďarska prebrať práve Slovenská republika. Navyiac, stretnutie malo mať aj slávnostnejší charakter v súvislosti s pripomenutím si 15. výročia existencie *Vyšehradskej štvorky*. Dôvody odkladania termínu zo strany hostiteľskej krajiny boli zrejme aj vnútropolitické (o vnútrostraníckych napätiach v rámci vládnucej Maďarskej socialistickej strany – MSZP sa verejnosť dozvedela až neskôr, počas jesene), no na strane druhej treba objektívne povedať, že všetky štyri krajiny prechádzali v júni, t. j. v čase zvyčajného konania samitu, štádiom dosť zásadných politických zmien, alebo sa priam zmiatali v politických krízach. V Poľsku vyústila kríza začiatkom júla k abdikácii premiéra Kazimierza Marcinkiewicza, v Česku sa po patových júnových voľbách nedarilo zostaviť vládu niekoľko mesiacov a povolebný vývoj na Slovensku zaskočil nie len maďarskú menšinu a voličov bývalých vládnych strán, ale aj medzinárodnú komunitu. Slovenská diplomacia a politická reprezentácia však aj

posunutie oficiálneho odovzdania predsedníctva vo V4 na neskorší termín považovala za súčasť „negativistického prístupu Maďarska voči Slovensku“⁹.

Popri všetkých týchto skutočnostiach treba podotknúť, že zrušenie plánovaného bilaterálneho stretnutia Ferenc Gyurcsány a Robertom Ficom v rámci samitu premiérov V4, ktoré sa nakoniec konalo až 10. októbra, bolo veľkým prešľapom maďarskej strany. V hodnotení tohto kroku sa vzácnne zhodli skoro všetky mienkotvorné médiá na Slovensku aj v Maďarsku. Denník *Új Szó* sa vo svojom šéfredaktorskom komentári o Gyurcsányových poradcoch vyjadruje dosť nelichotivo: „Maďarský rezort zahraničia jednoducho nedokáže zaujať správny postoj voči Ficovej vláde, opäť to dokázal. Buď reaguje prehnane, alebo šliapne vedľa.“¹⁰ Z maďarských mienkotvorných denníkov nehodnotí Gyurcsányov krok vyslovene negatívne jedine socialisticko-liberálny *Népszabadság*.¹¹ Konzervatívny *Magyar Nemzet*, vyjadrujúci postoje blízke FIDESZ-u, Gyurcsányu síce tiež odsúdil, ale z trochu iných dôvodov. Názor denníka najlepšie vystihuje názov komentára, uverejneného 12. októbra: „Nech nemoralizuje ten, čo sám klame“¹². Slovenská mienkotvorná tlač bola úplne jednotná v posudzovaní udalosti: zrušenie stretnutia považuje za urážlivé nie len voči Robertovi Ficovi, ale aj voči Slovenskej republike ako takej.¹³

Pritom maďarský premiér Gyurcsány ešte 3. septembra v rozsiahlom rozhovore pre renomovaný program maďarskej verejnoprávnej televízie MTV1 *A szólás szabadsága (Sloboda prejavu)* naznačil, že je pripravený stretnúť sa so svojím slovenským partnerom. „... musíme si sadnúť vedľa seba. ... V Európe sa problémy nedajú riešiť ináč, veď aj Francúzi a Nemci, zaťažení omnoho hlbšími historickými ranami, sa nakoniec dohodli ...“¹⁴ Gyurcsány v tomto rozhovore vyjadril veľkú ľútosť nad tým, že počas jeden a pol ročného obdobia od svojho menovania bol slovenský premiér Dzurinda jediným predsedom vlády susednej krajiny, s ktorým sa nestretol medzi štyrmi očami. Podľa jeho názoru zodpovednosť za vzniknutú situáciu po voľbách na Slovensku nepadá rovnakým dielom na obe strany. Je zrejmé, čo je prvotnou príčinou napätia, avšak úlohou zodpovedného politika nie je vážiť minulosť na lekárnických váhach, ale sústrediť sa na podstatu vecí, a hlavne myslieť na budúcnosť.

5. septembra, ako sme už spomenuli vyššie, sa konalo v Bratislave stretnutie ministrov zahraničných vecí V4. Ministri rozhodli o navýšení prostriedkov do rozpočtu

⁹ *Správa o plnení úloh zahraničnej politiky SR v roku 2006*. Bratislava, Ministerstvo zahraničných vecí SR 2007, <http://www.foreign.gov.sk/pk/mat/159-sprava.htm>, s. 40.

¹⁰ Molnár, N.: *Vakvágány. (Slepá kolaj)*. In: *Új Szó* 12. 10. 2006.

¹¹ Kis, T.: *Bárhol és bármikor. (Kdekoľvek a kedykoľvek)*. In: *Népszabadság* 11. 10. 2006.

¹² Neszméri, S.: *Ne moralizáljon, aki hazudik. (Nech nemoralizuje ten, čo sám klame)*. In: *Magyar Nemzet* 12. 10. 2006.

¹³ Pozri napr. Schutz, P.: *Visegrádska aféra*. In: *Sme* 12. 10. 2006.

¹⁴ Gyurcsány, F.: *Előbb-utóbb le kell ülni a kibeszéletlen konfliktus megvitatására Szlovákiával. (Skôr-neskôr si treba sadnúť na prerokovanie nevydiskutovaného konfliktu so Slovenskom)*. Prepis rozhovoru premiéra MR pre televíziu MTV1, 3. 9. 2006, <http://www.miniszterelnok.hu>.

Medzinárodného vyšehradského fondu na 3 milióny eur, o spustení novej webovej stránky V4, o zintenzívnení spolupráce a spoločnej propagácii cestovného ruchu, podporenej novou webovou stránkou. Zároveň sa stretli na bilaterálnom rokovaní ministri zahraničných vecí SR a MR a oficiálne potvrdili prípravu spoločného bilaterálneho stretnutia premiérov.

Pravdepodobne v dôsledku pôsobenia viacerých faktorov k stretnutiu vôbec nedošlo. Jedným z nich bol aj nový vývoj na maďarskej politickej scéne. V polovici septembra sa v Budapešti začala séria nepokojov a protivládnych demonštrácií a prehĺbila sa vnútropolitická kríza. Nepokoje trvali až do 4. novembra, dňa, kedy pred 50 rokmi potlačili sovietske tanky maďarskú protikomunistickú revolúciu. Iskrou, ktorá nepokoje roznieť, bolo zverejnenie časti nahrávky prejavu premiéra Gyurcsány k svojim straníckym kolegom na zasadnutí užšieho grémia MSZP koncom mája v Balatonőszöde. Na tomto stretnutí Gyurcsány varoval pred sebauspokojením, povedal, že maďarské hospodárstvo je vo veľmi zlom stave, k čomu prispeli všetky maďarské vlády za ostatných 6 – 8 rokov, pretože zamlčovali pred voličmi skutočný stav ekonomiky, predhľadali sa v sľuboch a klamali. Aj socialisticko-liberálna vláda pred voľbami v apríli 2006 klamala. „Klamali sme ráno, na obed i večer“, povedal Gyurcsány.

Opozičný FIDESZ na čele s Viktorom Orbánom okamžite naštartoval masívnu protivládnu kampaň, ktorej leitmotívom bolo tvrdenie, že vláda je nelegitímna, pretože sa k víťazstvu vo voľbách dostala klamstvom. Premiér, ktorý je klamár, by mal odstúpiť, nemá morálne právo viesť krajinu. Ak vláda neodstúpi sama, občania by ju mali odvolať. K tomu mali poskytnúť najlepšiu príležitosť nastávajúce miestne a regionálne voľby. Ak v nich vládne strany utrpia porážku, vláda by mala rezignovať.

V danej situácii Gyurcsány a jeho poradcovia hľadali určitú formu odpútania pozornosti od svojich vlastných problémov zrušením stretnutia s Robertom Ficom. Tento aspekt problému však, podľa nášho názoru, nemožno úplne absolutizovať.

Medzitým sa totiž aj na slovenskej strane vyskytlo niekoľko pozoruhodných okolností, ktoré Gyurcsányovu situáciu sťažili. Robert Fico spolu s ministrom vnútra Robertom Kaliňákom na tlačovej besede vyhlásili, že útok proti Hedvige Malinovej sa nestal a že celú udalosť si zrejme v tom lepšom prípade vymyslela. V horšom prípade za celou aférou stoja maďarské kruhy.¹⁵ Slovenský premiér neutíchal v snahe dokázať, že SMK vyvíja „protislovenskú“ činnosť. Robert Fico nebol ochotný pripustiť, že prítomnosť SNS vo vláde jednoducho neprospieva bezproblémovému vývoju slovensko-maďarských vzťahov. SNS síce koncom septembra vydala vyhlásenie, ktorým sa dištancovala od extrémizmu, avšak ani to nezabránilo tomu, aby *Strana európskych socialistov* (PES) pozastavila SMER-u členstvo vo svojich štruktúrach.

¹⁵ Pozri *Prepis spoločnej tlačovej konferencie predsedu vlády SR Roberta Fica a podpredsedu vlády a ministra vnútra Roberta Kaliňáka k objasneniu prípadu údajného napadnutia študentky maďarskej národnosti v Nitre*. Úrad vlády SR 12. 9. 2006, <http://www.government.gov.sk>.

Časová koincidencia plánovaného bilaterálneho stretnutia Gyurcsány – Fico a očakávaného rozhodnutia PES mohla byť ďalším dôvodom zrušenia stretnutia. Gyurcsány jednoducho nechcel SMER „legitimizovať“ tak krátko pred schôdzkou PES.¹⁶

Po čiastočnom upokojení situácie v Maďarsku a po prijatí štátneho rozpočtu a zverejnení správ o pozitívnom vývoji slovenskej ekonomiky sa zdalo, že aj slovensko-maďarské vzťahy sa vrátia do normálnych koľají. Čiastočne sa o to pričínili aj rôzne iniciatívy mimovládnych organizácií a občianskych aktivistov. Skupina intelektuálov vydala 4. septembra *Vyhlásenie proti extrémizmu a národnostnej nevráživosti*¹⁷. Signatárov vyhlásenia prijal aj minister Kubiš. Podujatia a projekty na zlepšenie slovensko-maďarských vzťahov s názvom *Slovensko-maďarské európske fórum* a *Slovensko-Maďarsko: umenie kultúrnej komunikácie* organizovali SFPA spolu s agentúrou RaRa Musica. Tento trojročný projekt sa začal koncertom v SND 26. novembra 2006 a konferenciou *Slovensko a Maďarsko v EÚ: hľadanie spoločných záujmov* 26. februára 2007 na MZV SR. Dialóg v rámci občianskej spoločnosti sa snažili rozprúdiť *Vydavateľstvo Kalligram* spolu s *Nadáciou Friedricha Eberta* sympóziom *Nacionalizmus dnes* 16. novembra 2006 a *Fórum inštitút* 8. a 9. decembra 2006 konferenciou *Slovensko-maďarské vzťahy: ako ďalej?*

Po čiastočnom upokojení situácie sa objavili nové šumy v súvislosti s debatou, ktorá sa na slovenskej politickej scéne rozvinula v súvislosti so štatútom Kosova, a s návrhom splnomocnenca OSN Ahtisaariho. Komentátor denníka *Sme* Marián Leško hodnotil postoje slovenských politických strán tak, že riešia štatút Kosova, ako keby sa jednalo o južné oblasti Slovenska (*Sme* 12. február 2007). Rozruch na slovenskej vnútro politickej scéne vyvolala aj kampaň pred snemom *Strany maďarskej koalície* (SMK) 31. marca 2007. Na sneme bol po 16 rokoch predsedovania SMK (od roku 1990 do roku 1998 MKDH) „zosadený“ z čela strany Béla Bugár, ktorého nahradil Pál Csáky. Za príčinu Bugárovej prehry sa považujú najmä vyjadrenia Miklósa Durayho, ktorý opätovne oživil tému autonómie a ktorého aktivity väčšina slovenských médií považuje za zdroj nervozity na slovenskej vnútro politickej scéne.¹⁸

Ako ďalej?

Slovensko a Maďarsko ako členské štáty Európskej únie a NATO a ako členovia V4, majú mnoho spoločných postojov i záujmov. Tie treba ďalej rozvíjať a spolupracovať pri ich naplňaní.

¹⁶ K tomuto názoru sa prikláňal aj šéf SMK Béla Bugár v *Sme* 14. 10. 2006.

¹⁷ Text sa nachádza na www.konzervativizmus.sk/article.php?1089.

¹⁸ Pričom treba povedať, že v danom prípade ide už o takmer paušálne odmietanie M. Durayho ako osoby, bez hlbšej analýzy jeho názorov.

Hospodárska a cezhraničná spolupráca

Našťastie napätie v politických vzťahoch zatiaľ neovplyvnilo správanie sa hospodárskych subjektov. Možno skonštatovať, že úroveň ekonomickej spolupráce je vcelku vyhovujúca. Maďarská republika bola k 31. 12. 2005 na štvrtom mieste v poradí krajín, čo sa týka podielu zahraničných investícií na Slovensku. Stav celkových investícií (majetkový podiel + preinvestovaný zisk) z MR bol 29,33 miliárd SK, čo tvorilo 7,8 % z celkových zahraničných investícií na Slovensku.¹⁹ K 31. 12. 2006 klesla Maďarská republika síce na 5. miesto so 6,1 % podielom, avšak v absolútnych číslach k zásadnej zmene nedošlo: objem zahraničných investícií z MR tvoril 29,18 miliárd Sk. Čo sa týka odlevu investícií, Maďarsko je na piatom mieste v poradí krajín, kam smerujú investície zo SR. Objemy sú však podstatne menšie ako v opačnej relácii: k 31. 12. 2005 to bolo 1,1 mld Sk, čo tvorilo 4,7 % celkového odlevu.²⁰

V bilancii zahraničného obchodu je na tom Maďarská republika podobne ako v prípade PZI. Z hľadiska objemu vývozu je MR v poradí krajín na 6. mieste: roku 2005 tam smeroval export v hodnote 56 miliárd Sk. Dovoz z Maďarska mal objem cca 39 miliárd Sk (5. miesto). Zahraničný obchod s Maďarskom mal teda z pohľadu SR pozitívne saldo v objeme viac ako 17 miliárd Sk.²¹

Kým maďarské podnikateľské subjekty priťahujú na Slovensko výhodnejšie daňové podmienky, občanov Slovenska z južných okresov láka do Maďarska väčšia možnosť pracovných príležitostí. Pokles nezamestnanosti v okresoch Komárno, Nové Zámky a Dunajská Streda po vstupe do EÚ bol spôsobený skutočnosťou, že z týchto okresov dochádza do závodov v Győri, Komárome, Esztergome a Dorogu podľa odhadov až 20 000 ľudí. Treba podotknúť, že cezhraničná ekonomická migrácia je obmedzená viac-menej na západnú časť územia.

S najväčšími štrukturálnymi problémami však obe krajiny zápasia hlavne v oblastiach pozdĺž spoločných hraníc od Šiah až po Čiernu nad Tisou. Práve v týchto regiónoch by bolo potrebných viac spoločných iniciatív, spojených trebárs aj s lepším zladením regionálnych rozvojových plánov pri využití štrukturálnych fondov EÚ. Ani využitie potenciálu programu cezhraničnej spolupráce EÚ INTERREG v období 2004 – 2006 totiž nebolo najefektívnejšie. Celkové správanie zúčastnených subjektov bolo charakterizované slabším prepojením projektových aktivít a aktuálnych potrieb cieľových skupín, s nízkou pridanou hodnotou cezhraničných efektov, s nízkou angažovanosťou partnerov z druhého štátu na plánovaní a implementácii projektov. Podpora bola zameraná na projekty spoločné, zrkadlové, komplementárne a individuálne. Väčšina predkladaných projektov (až 57 %) však boli projekty

¹⁹ Pozri <http://www.sario.sk/?prilev-a-odlev-pzi>.

²⁰ V poradí krajín vysoko vedie Česká republika, kam smerovalo až 48% slovenských investícií.

²¹ Pozri <http://www.sario.sk/?vyvoj-zahranicneho-obchodu-sr>.

individuálne (i keď nakoniec komisie uprednostnili projekty spoločné alebo komplementárne). Môže to mať viacero príčin: malá zručnosť pri predkladaní spoločných projektov, neschopnosť identifikovať spoločné záujmy a hľadať synergie, ale zrejme aj fakt, že väčšina partnerov zápasí s problémom základného financovania svojej činnosti, a preto aj INTERREG primárne považuje za ďalšiu formu inštitucionálneho financovania. Na tomto príklade je zrejmé, že štrukturálne fondy EÚ jednoducho nemôžu nahradiť regionálnu rozvojovú politiku štátu.²²

Pozdĺž slovensko-maďarskej hranice pôsobí až 9 euroregionálnych zoskupení. Aj tu však platí rovnaký vzorec ako pri vyššie spomenutých formách spolupráce. Aktívne sú predovšetkým tie euroregióny, ktoré sa nachádzajú na západe (treba vyzdvihnúť hlavne euroregióny Ister – Granum a Dunaj – Váh – Ipeľ), kým činnosť euroregiónov pozdĺž strednej a východnej časti spoločnej hranice je viditeľná menej .

Otvorené otázky

Popri spoločných záujmoch a iniciatívach treba spomenúť dve základné otázky, kde sa názory rozchádzajú. Je to otázka ďalšieho postupu pri naplňaní (a interpretácii) rozsudku *Medzinárodného súdneho dvora* z roku 1997 ohľadom sústavy vodných diel Gabčíkovo – Nagymaros²³ a otázka práv a postavenia maďarskej menšiny na Slovensku.

Je evidentné, že bez spoločného názoru na otázku maďarskej menšiny, čo súvisí aj s otázkou interpretácie spoločných dejín, budú aj slovensko-maďarské medzištátne vzťahy vždy zaťažené určitým momentom nedorozumenia (alebo neporozumenia). Kľúč k slovensko-maďarským vzťahom leží vo vzťahu Slovákov a „slovenských“ Maďarov, ako to často zdôrazňuje Rudolf Chmel, prvý „porevolučný“ slovenský veľvyslanec v Budapešti.

Veľkú úlohu pri rozvoji vzájomných vzťahov zohrávajú, samozrejme, premiéri. Po prijatí nového maďarského veľvyslancu Antala Heizera premiérom Ficom sa dostali do tlače informácie, že sa znovu pracuje na príprave bilaterálneho stretnutia, a mohlo by sa uskutočniť ešte pred ďalším summitom premiérov V4 v júni (*Új Szó* 26. január 2007). Predsedníčka maďarského parlamentu Katalin Szili sa po svojich rokovaníach so svojím slovenským partnerom Pavlom Paškom 22. apríla vyjadrila pre *Új Szó* v tom zmysle, že stretnutie by sa mohlo zrealizovať na jeseň. Maďarský veľvyslanec sa však v obsiahlom rozhovore pre ten istý denník 23. januára 2007, teda tesne pred jeho prijatím u premiéra SR, vyjadril, že bilaterálne stretnutie na úrovni premiérov je

²² Pre hodnotenie slovensko-maďarskej cezhraničnej spolupráce pozri *Program cezhraničnej spolupráce Maďarská republika – Slovenská republika 2007 – 2013. Operačný program*. Materiál na rokovanie vlády, november 2006.

²³ Gabčíkovom sa v tejto štúdii vzhľadom na špecifickosť problematiky nebudeme zaoberať.

vhodné zorganizovať až vtedy, keď bude môcť dospieť ku konkrétnym výsledkom. Ako príklady spomenul mosty cez Ipeľ, autostrádu Košice – Miskolc, cezhraničnú spoluprácu, prípadne spoločné projekty zo štrukturálnych fondov. Je veľmi otázne, či takáto stratégia je tá najsprávnejšia. Premiéri dvoch susedných štátov by sa nemali stretávať len vtedy, keď majú k dispozícii „niečo hmatateľné“ – navyše, ak ide o veci, ktoré sú v kompetencii rezortných ministrov. Stretnutia premiérov dvoch susedných štátov majú aj symbolický význam a majú pôsobiť aj ako politický impulz pre iné zložky výkonnej moci. Premiéri dvoch susedných štátov sa nemôžu správať ako „malí chlapi“. Hľadanie zámienok a dôvodov, prečo sa nestretnúť, je v danej situácii horšie, ako sa stretnúť a trebárs mať na niektoré otázky rozdielny názor.

Podpredseda vlády SR Dušan Čaplovič vlni opätovne oživil myšlienku spoločnej slovensko-maďarskej deklarácie, prijatej na pôde oboch parlamentov, o spoločnej minulosti a vzájomných vzťahoch. Táto iniciatíva znovu padla na neúrodnú pôdu. Treba si však položiť otázku, či má takáto spoločná deklarácia vôbec zmysel. Mala by ho len vtedy, ak by obe strany naozaj úprimne prikočili k vecnému, otvorenému dialógu o otvorených otázkach minulosti, súčasnosti a budúcnosti. Takáto deklarácia by sa mohla prijať v dvoch etapách: najprv vo veľmi jednoduchej forme ako gesto dobrej vôle bez poukazovania na konkrétne historické udalosti. V tejto forme by mohla byť impulzom pre naštartovanie dialógu. Po vyjasnení základných problematických okruhov na úrovni politikov, akademickej obce i občianskej spoločnosti, čo by určite trvalo niekoľko rokov, by sa mohlo pristúpiť k formulácii a prijatiu spoločnej deklarácie v obsažnejšej forme, ktorá by reagovala aj na konkrétne historické udalosti, resp. otvorené otázky súčasnosti. Bez seriózneho, intenzívneho dialógu je však prijatie spoločnej deklarácie v takejto zmysluplnej forme iluzórne.

Slovensko-maďarská zmiešaná komisia pre záležitosti menších

V tejto súvislosti treba spomenúť aj postavenie spoločnej zmiešanej komisie pre otázky menších, politicky najcitlivejšej z dvanástich spoločných zmiešaných komisií, konštituovaných v zmysle *Základnej zmluvy o dobrom susedstve a spolupráci medzi SR a MR* z roku 1995. Podľa nášho názoru by mohla táto komisia pracovať intenzívnejšie a mohla by zohrať v procese slovensko-maďarského zblížovania významnejšiu úlohu.

Komisia sa od svojho ustanovujúceho zasadnutia 8. februára 1999 zišla len päťkrát, naposledy 22. septembra 2006. Paradoxne sa však nestretávala práve vtedy, keď bolo na bilaterálnej úrovni potrebné riešiť závažné otázky. V rokoch 2001 – 2002, poznačených spormi o interpretáciu a realizáciu zákona MR o podpore Maďarov v susedných štátoch, sa komisia nestretla vôbec. Zvolanie komisie v septembri 2006 z iniciatívy slovenskej strany bolo zvláštne práve tým, že sa uskutočnilo v čase vyostrenia

vzájomných vzťahov. Je však otázne, či spôsob práce komisie je zárukou jej schopnosti efektívne prispievať k riešeniu otvorených otázok vo vzájomných vzťahoch. Zápisnice zo zasadaní síce schvaľuje vláda (spravidla to trvá niekoľko mesiacov), avšak neexistuje žiadny záväzný mechanizmus implementácie prijatých odporúčaní. Ďalším problémom je reprezentatívnosť zloženia komisie.

V maďarskej delegácii boli na ostatnom zasadnutí prítomní dvaja zástupcovia reprezentatívnych orgánov slovenskej menšiny: predseda *Celoštátnej slovenskej samosprávy* a predseda vedeckej rady *Výskumného ústavu Slovákov v MR*. V slovenskej časti komisie však zástupcovia maďarskej menšiny chýbali. Predsedu parlamentného výboru pre ľudské práva, i keď ide o poslanca za SMK, nemožno považovať za zástupcu maďarskej menšiny podobne, ako ani primátora jedného z miest na južnom Slovensku. Tu sa ukazuje, že zastupovanie záujmov menšín na Slovensku nie je ani legislatívne, ani prakticky doriešené. *Strana maďarskej koalície* je politická strana, ktorá je zastúpená v parlamente na základe práva na slobodné združovanie a na základe práva voliť a byť volený. Slovenská verejnosť (vrátane odbornej verejnosti a politikov) nazerá na SMK protirečivo: na jednej strane ju kritizuje, že je etnická, na strane druhej je presvedčená, že jej prítomnosť v parlamente je naplnením práva na účasť menšiny na rozhodovaní vo veciach, ktoré sa jej týkajú. (V zmysle čl. 34, bod 2c) Ústavy SR). Pravda je však taká, že na uplatnenie tohto ústavného princípu nie sú vytvorené na Slovensku patričné inštitucionálne mechanizmy.

V danom prípade to ústi do paradoxného stavu, že legitímnym zástupcom slovenskej menšiny v Maďarsku chýba na zasadnutí zmiešanej komisie náprotivok. Náprotivkom zástupcu *Výskumného ústavu Slovákov v Maďarsku* by mal byť zástupca podobného výskumného ústavu na Slovensku, ktorý by reprezentoval názor obce maďarských intelektuálov na Slovensku. Bolo by vhodné, keby Slovenská republika zvažila inštitucionálnu podporu pre takýto výskumný ústav. Vzhľadom na to, že národnostné menšiny tvoria cca 15 % obyvateľov Slovenska, je paradoxné, že problematikou menšín sa systematicky nezaobrá žiadna rozpočtová alebo príspevková organizácia.²⁴ Jedno z odporúčaní zmiešanej komisie²⁵ načrtáva možnosť pravidelnej štátnej podpory pre *Výskumný ústav Slovákov v Maďarsku* maďarskou stranou a odborných organizácií, vykonávajúcich výskum v oblasti regionálneho školstva slovenskou stranou. Výskum

²⁴ Marginálne sa danou problematikou zaoberajú *Múzeum židovskej kultúry* a *Múzeum maďarskej kultúry*, niektoré ústavy *Slovenskej akadémie vied* a niektoré vysoké školy. Jediná nerozpočtová organizácia, ktorá sa systematicky tejto problematike venuje, je *Fórum inštitút pre výskum menšín* v Šamoríne. Čiastkové pedagogické a jazykové výskumy sa robia v *Spoločnosti Katedra* a v *Jazykovom byre Gramma* (Dunajská Streda), sociologické skúmania uskutočňuje výskumná skupina *Mercurius*, pedagogikou sa zaoberá *Pedagogický inštitút Comenius* (Komárno) a pred niekoľkými rokmi sa čiastkovými výskumami zaoberala aj *Nadácia Kalligram*, hlavne v oblasti právnych analýz.

²⁵ Pozri *Odporúčanie č. 5*. In: *Správa o priebehu a výsledkoch VI. zasadania Zmiešanej slovensko-maďarskej komisie pre záležitosti menšín*. Bratislava 2006, <http://www.mzv.sk>.

regionálneho školstva je bezpochyby dôležitý, slovenská strana by však mala zväziť rozšírenie inštitucionálnej podpory výskumu problematiky menšín aj na organizácie so širším záberom.

Je ťažké určiť, kto by mal byť náprotivkom predsedu *Celoštátnej slovenskej samosprávy* v komisii. Ak sa slovenská strana „tvári“, že primátor mesta z južného Slovenska zastupuje obce s väčšinovo maďarským obyvateľstvom, a teda v podstate „maďarské“ územné samosprávy, je to jednoznačne nesystémové riešenie a mylný názor. Primátor alebo starosta akejkoľvek obce zastupuje záujmy všetkých občanov, patriacich do kompetencie územnej samosprávy, a preto nemôže byť v zmiešanej komisii oficiálnym zástupcom maďarskej menšiny. Za daného legislatívneho stavu by jediným legitímnym zástupcom mohol byť spoločný nominant fóra maďarských menšinových záujmových a občianskych združení a organizácií z južného Slovenska.

Aj tento príklad jasne naznačuje, že otázka reprezentácie a presadzovania menšinových záujmov nie je na Slovensku dotiahnutá. Na celoštátnej úrovni sa všetci aktéri aspoň môžu tváriť, že túto reprezentáciu zabezpečuje *Strana maďarskej koalície*. Na miestnej a regionálnej úrovni však problémy vystupujú viacej do popredia. Systémovým riešením by v tomto prípade bolo, keby lokálna menšina (čo by podľa okolností mohli byť Maďari, Rómovia, iné menšiny, ale aj Slováci) mala k dispozícii mechanizmy, ktorými by mohla ovplyvňovať tie rozhodnutia orgánov všeobecnej územnej samosprávy (vdaka volebnému systému ovládaného zástupcami miestnej etnickej väčšiny), ktoré sa týkajú zachovania jej etnickej, kultúrnej a jazykovej identity. Na diskusiu o takejto forme riešenia je však potrebná oveľa väčšia otvorenosť zo strany oboch partnerov.

Jednou z citlivých otázok vzájomných vzťahov je aj otázka rôznej interpretácie niektorých etáp a udalostí spoločnej histórie. Zmiešaná komisia odporúča „vytvoriť podmienky na dokončenie a vydanie alternatívnej učebnice pre výučbu dejepisu“. Na takejto učebnici pracujú už niekoľko rokov historici aj praktickí učitelia dejepisu z oboch štátov, no vytvorenie spoločného textu sa im zatiaľ nedarí dotiahnuť do konca. Podľa nášho názoru sa takúto učebnicu nikdy nepodarí napísať, ak k nej obe strany pristupujú ako k nejakému nemennému kánonickému textu. Aj takúto učebnicu treba chápať v kontexte obsahovej reformy školstva. Mohla by to byť jedna z učebníc, ktorú si daná škola môže zvoliť v rámci školského kurikula ako doplnkový text. Nie je pritom potrebné, aby učebnica tlmočila úplnú zhodu názorov oboch strán: učebnica má podať základné fakty a v prípade, že ich interpretácia je rôzna, treba podať aj intepretáciu druhej strany a vysvetliť dôvody, ktoré k nej historikov vedú. Netreba predsa apriórne predpokladať, že renomovaní historici sú zákerní falšovatelia dejín, a netreba sa báť ani vlastného úsudku učiteľa alebo žiaka.

Hladkej slovensko-maďarskej komunikácii však bránia aj prozaickejšie veci ako neexistencia spoločnej učebnice dejepisu. Stále nie je k dispozícii veľký výkladový slovensko-maďarský a maďarsko-slovenský slovník. Môžeme sa iba nádejať, že v budúcom roku sa dokončí a vydá. Takisto však existuje veľký nedostatok slovensko-maďarských a maďarsko-slovenských prekladateľov a tlmočníkov a absentuje skutočne

profesionálna odborná príprava prekladateľov a tlmočníkov v tomto odbore. Tomuto problému by mali obe strany venovať omnoho viacej pozornosti ako doteraz.

Zmienené konštatovanie – možno v ešte väčšej miere – platí aj pre požiadavku zavedenia interkultúrnej výchovy ako prierezovej témy do učebných osnov základných a stredných škôl. Odporúčania smerom k zahrnutiu problematiky histórie, kultúry a tradícií národnostných menšín do všeobecných učebných osnov sú obsiahnuté vo všetkých medzinárodných normách a dokumentoch, zaoberajúcich sa postavením a právami národnostných menšín. V najpregnantnejšej forme sú sformulované v tzv. *Haagskych odporúčaníach Vysokého komisára OBSE pre národnostné menšiny*.²⁶

Jednoznačné a konkrétne odporúčanie vo vzťahu k Slovenskej republike v tejto otázke prijal *Výbor ministrov Rady Európy* naposledy 21. februára 2007.²⁷ Interkultúrne vzdelávanie, ako prostriedok výchovy k vzájomnému porozumeniu, rešpektu a spolužitiu, by malo byť obsiahnuté v novej obsahovej reforme školstva, ktorá sa na Slovensku pripravuje už niekoľko rokov. Je však potrebné podotknúť, že presadenie interkultúrnych elementov do škôl bez zaangažovania menšinových komunít pri tvorbe učebných osnov by nevedlo k žiadaným efektom.

Slovensko by malo prehodnotiť aj svoj vzťah k Slovákom v Maďarsku. Malo by jasne sformulovať, či považuje zachovanie, rozvoj a v mnohých prípadoch revitalizáciu slovenskej komunity v Maďarsku za hodnotu, ktorú má zmysel podporiť. Bez masívnejšej podpory Slovenskej republiky totiž slovenská komunita v Maďarsku nie je schopná revitalizovať sa – chýba jej dostatok kvalitných, jazykovo zdatných učiteľov aj priamy prístup k slovenským médiám. Samotný mechanizmus menšinových samospráv na revitalizáciu slovenskej menšiny nepostačuje. Ak by Slovensko nemalo úprimný záujem o Slovákov v Maďarsku, predznamenovalo by to aj jeho vzťah k menšinám na Slovensku. Znamenalo by to, že ich síce toleruje, ale nemá úprimný záujem o ich rozvoj, o takú formu ich integrácie do slovenskej občianskej spoločnosti, ktorá by zároveň garantovala aj zachovanie ich identity v dlhodobejšom výhľade.

²⁶ „Z pohľadu dôležitosti a hodnôt, ktoré medzinárodné dokumenty pripisujú interkultúrnemu vzdelávaniu a vysvetľovaniu histórie, kultúr a tradícií menšín, by mali štátne vzdelávacie inštitúcie zabezpečiť, aby všeobecne záväznú učebnú osnovu zahŕňovali vyučovanie histórie, kultúr a tradícií príslušných národnostných menšín. Povzbudzovanie členov väčšiny k tomu, aby sa učili jazyky národnostných menšín žijúcich v štáte, by prispelo k posilneniu tolerancie a multikulturalizmu v rámci štátu. Obsah učebných osnov, vzťahujúcich sa na menšiny, by sa mal rozvíjať za aktívnej spoluúčasti organizácií a inštitúcií zastupujúcich dané menšiny. Štáty by mali umožniť zriadenie centier na vypracovávanie a hodnotenie učebných osnov pre jazykové vzdelávanie menšín. Tieto centrá by mohli byť prepojené na existujúce inštitúcie za predpokladu, že tieto môžu adekvátne ufačovať dosiahnutie cieľov, súvisiacich s učebnými osnovami“. In: *Haagske odporúčania, týkajúce sa práv na vzdelávanie národnostných menšín*. OBSE 1996, body 19 až 21).

²⁷ *Odporúčanie RecChL(2007)1 Výboru ministrov o uplatňovaní Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov na Slovensku (prijaté Výborom ministrov dňa 21. februára 2007 počas 988. zasadania Výboru delegátov ministrov)*, bod 4, <http://www.mzv.sk>.

Diplomacie oboch krajín by v citlivej otázke menšín mohli zohrať významnejšiu úlohu. Bolo by vhodné rozvinúť viacej spoločných iniciatív, zameraných na podporu ľudských práv a práv národnostných menšín – v rámci EÚ, Rady Európy i OSN. Obe krajiny sa totiž na medzinárodných fórach pasujú za šampiónov v oblasti garantovania práv národnostných menšín. A predsa, v oboch prípadoch môže byť tento imidž spochybniteľný. V prípade maďarských iniciatív na posilnenie ochrany národnostných menšín, prezentovaných na medzinárodných fórach, je na prvý pohľad zrejmé, že ich primárnym subjektom sú maďarské menšiny za hranicami Maďarskej republiky. V prípade Slovenska je zas pre nezávislého pozorovateľa často nepochopiteľné, s akou zanovitosťou odmieta krajina, ktorá o sebe vyhlasuje, že dodržiava práva národnostných menšín na „nadštandardnej úrovni“, akékoľvek nové iniciatívy v tejto oblasti v rámci EÚ, a stavia sa do šíku s krajinami, ktoré existenciu národnostných menšín vlastne neuznávajú vôbec.

Otázka Kosova paradoxne mohla (a stále môže) zblížiť slovenské a maďarské stanoviská v menšinovej otázke. Obe krajiny majú veľký záujem o stabilitu západného Balkánu. Maďarsko preto, že s touto oblasťou priamo susedí a sú v nej početné maďarské menšiny, z ktorých najväčšia je práve v Srbsku. Slovensko má zase tradične dobré vzťahy s národmi bývalej Juhoslávie a v Srbsku tiež žije pomerne početná slovenská menšina. Slovenská diplomacia vykonala v ostatných rokoch na západnom Balkáne – v Bosne a Hercegovine, v Čiernej Hore, Srbsku a Kosove, obrovský kus záslužnej práce. Slovenskí diplomati na vlastnej koži spoznali, čo znamená byť menšinou v štáte, ale aj to, čo to znamená byť menšinou v rámci menšiny. Pomery na južnom Slovensku sú v porovnaní s Kosovom priam idylické. Avšak vzorce určujúcich vzťahov sú podobné: etnická menšina musí nájsť svoje zodpovedajúce postavenie v rámci štátu a takisto to platí aj pre príslušníkov väčšinového národa, ktorí žijú v menšinovom postavení na územiach obývaných etnickou menšinou. Tu nestačí len empatia a dobrá vôľa, sú potrebné aj jasne určené pravidlá spoluzitia.

Nie je až také jednoznačné, že by Maďarsko jasalo nad nezávislosťou Kosova. Maďarsko chápe Srbsko veľmi dobre. Veď maďarský národ a maďarská politická reprezentácia zažila podobný osud v minulých storočiach niekoľkokrát. Navyše, nezávislosť Kosova zrejme vyvolá exodus Srbov z tejto oblasti. Tí sa budú sťahovať na sever a mnohí sa usídlia práve vo Vojvodine, ešte viacej pretvoriac etnickú skladbu tejto provincie už aj tak pozmenenej v dôsledku niekoľkých balkánskych vojen a konfliktov v ostatnom desaťročí.

Maďarsko aj Slovensko by sa mali zo svojich vlastných „kosovských“ skúsenosti poučiť. Pre slovenskú diplomaciu poskytuje nadchádzajúce obdobie skvelé príležitosti na to, aby bola ešte aktívnejšia v oblasti presadzovania ľudských práv a práv národnostných menšín. Od jesene bude SR pol roka predsedať *Výboru ministrov Rady Európy* a od roku 2008, ak bude svoju ohlásenú kandidatúru brať vážne, môže tri roky pôsobiť v Rade pre ľudské práva OSN.

Záver

Diplomatické snaženia slovenskej strany v minulom roku jasne naznačili, že Slovensko má seriózný záujem, aby ani účasť SNS vo vláde nenarušila slovensko-maďarské bilaterálne vzťahy. Úprimnosť tohto snaženia by nebolo dobré spochybňovať. Avšak udržanie dobrej úrovne bilaterálnych vzťahov nie je zosúladiť s tým, ak na druhej strane oficiálni štátni predstavitelia stavajú menšinových Maďarov na Slovensku a ich politických predstaviteľov do pozície piatej kolóny, ktorá škodí záujmom Slovenskej republiky. Seriózny dialóg s Maďarskou republikou nie je možný, ak doň nejakou vhodnou formou nebudú viacej zapojení aj predstavitelia maďarskej menšiny na Slovensku a slovenskej menšiny v Maďarsku. Bolo by užitočné, keby predstavy a názory oboch menšín boli vypočuté primárne na vnútroštátnych fórach, aby nemuseli byť prezentované oficiálnymi predstaviteľmi susedného štátu.

Skúsenosti v angažovaní sa na západnom Balkáne by mali diplomacie oboch krajín využiť na to, aby do politiky svojich krajín vo vzťahu k národnostným menšinám vniesli nové pohľady a prístupy, v ktorých sa bude snúbiť empatia s odbornou znalosťou a zodpovednosťou. Mali by vyvinúť v tejto oblasti viacej spoločných iniciatív. Predsednícka funkcia SR v Rade Európy a nádejné členstvo SR v Rade OSN pre ľudské práva stavia v tomto zmysle slovenskú diplomáciu pred peknú, ale ťažkú a zodpovednú úlohu.

Referencie

- A pártok egyetértenek a szlovák helyzet kapcsán. (Strany sa zhodujú v názoroch na situáciu na Slovensku.)* In: *Správa zo zasadnutia zahraničného výboru parlamentu MR.* In: *MTI* 4. 9. 2006.
- Eörsi, M.: *Haider után Slotá. (Po Haiderovi Slotá.)* In: *Népszabadság* 12. 7. 2006.
- Fico: *Negatívne reakcie z Európy sú objednané.* In: *TASR* 9. 7. 2006.
- Gyurcsány, F.: *Előbb-utóbb le kell ülni a kibeszéletlen konfliktus megvitatására Szlovákiával. (Skôr-neskôr si treba sadnúť na prerokovanie nevydiskutovaného konfliktu so Slovenskom).* In: *Zápis z rozhovoru premiéra MR pre televíziu MTV1.* 3. 9. 2006.
- Haagske odporúčania týkajúce sa práv na vzdelávanie národnostných menšín.* OBSE 1996.
- Heizer, A.: *Térségünkben egymásra vagyunk utalva. (V našom regióne sme na seba vzájomne odkázaní).* In: *Új Szó* 23. 1. 2007.
- Kis, T.: *Bárhól és bármikor. (Kdekoľvek a kedykoľvek.)* In: *Népszabadság* 11. 10. 2006.
- Kubiš v Bratislave bránil vládu.* In: *ČTK* 12. 7. 2006.
- Marušák, J., Bates, Z., Duleba, A., Strážay, T., Žemlová-Shepperd, J.: *Zahraničná politika – hlavné trendy, dvojstranné vzťahy a regionálna spolupráca.* In: Kollár, M., Mesež-

- nikov, G., Bútorá, M. (eds): *Slovensko 2006. Súhrnná správa o stave spoločnosti*. Inštitút pre verejné otázky, Bratislava 2007.
- Molnár, N.: *Vakvágány. (Slepá kolaj)*. In: *Új Szó* 12. 10. 2006.
- MZV SR odovzdalo maďarskému veľvyslancovi verbálnu nótu*. In: *Vyhlásenie MZV SR. Bratislava, Ministerstvo zahraničných vecí SR*. 31. 8. 2006.
- Neszméri, S.: *Ne moralizáljon, aki hazudik. (Nech nemoralizuje ten, čo sám klame.)* In: *Magyar Nemzet* 12. 10. 2006.
- Priority predsedníctva SR vo Výbore ministrov Rady Európy*. Ministerstvo zahraničných vecí SR, Bratislava 2007.
- Program slovenského predsedníctva V4*. Ministerstvo zahraničných vecí SR, Bratislava 2006.
- Programové vyhlásenie vlády SR*. Vláda SR, Bratislava 2006.
- Report of the Special Commission of Experts on the Demonstrations, Street Riots and Police Measures in September–October 2006. Summary of Conclusions and Recommendations*. 2. 2. 2007, www.gonczolbizottsag.gov.hu/jelentes.html
- Schutz, P.: *Visegrádska aféra*. In: *Sme* 12. 10. 2006.
- Spoločné vyhlásenie Národnej rady Slovenskej republiky k pamätnému Dňu obetí holocaustu a rasového násillia a proti prejavom extrémizmu a neznášanlivosti*. In: *Uznesenie NR SR č. 57*. Národná rada SR, Bratislava 6. 9. 2006.
- Správa o plnení úloh zahraničnej politiky SR v roku 2006*. Ministerstvo zahraničných vecí SR, Bratislava 2007, www.mzv.sk.
- Správa o priebehu a výsledkoch VI. zasadania Zmiešanej slovensko-maďarskej komisie pre záležitosti menšín*. Bratislava 2006, www.mzv.sk.
- Stupňan, I.: *Kubiš: Chcu nás zdiskreditovať*. In: *Sme* 31. 8. 2006.

Karel Hirman

Energetika ako faktor medzinárodnej bezpečnosti

V roku 2006 sa problematika globálnej energetickej politiky a bezpečnosti stala jednou z najdôležitejších a najdiskutovanejších tém medzinárodnej politiky. Bola aj jedným z kľúčových bodov programu vrcholnej schôdzky krajín G8 v ruskom Sankt-Petersburgu. Dominovala v agende krajín EÚ a EK tak vo vnútri samotnej únie, ako aj vo vzťahoch jej členských krajín k tretím štátom, osobitne v spolupráci s Ruskom, ale aj s krajinami Strednej Ázie či Severnej Afriky. Otázkam energetickej bezpečnosti už tradične venovali veľkú pozornosť Spojené štáty a Japonsko, ale aj rýchlo sa rozvíjajúce nové ekonomické veľmoci ako Čína, India alebo Brazília. Problémy spojené s ťažbou a exportom ropy, ktorá je určujúcou energetickou surovinou, sa stali strategicky dôležitým aspektom medzinárodných politicko-bezpečnostných a vnútropolitických kríz v oblasti Perzského zálivu, v niektorých krajinách Afriky (Sudán, Nigéria) a Južnej Ameriky (Venezuela, Bolívia). Môžeme konštatovať, že aj v roku 2006 pokračovala nestabilná a napätá situácia na medzinárodných energetických trhoch, ktorá prevláda posledných šesť rokov. V druhej polovici roka došlo k pomernému upokojeniu a po dlhom období neustáleho nárastu k výraznejšiemu poklesu cien ropy i niektorých ďalších surovín. Vzhľadom na pretrvávajúcu bezpečnostnú krízu v oblasti Stredného východu, hlavne v súvislosti s jadrovým programom Iránu a nepokojmi v Iraku, ako aj vzhľadom na komplikujúce sa vzťahy Ruska s USA, EÚ a krajinami *Spoločenstva nezávislých štátov*, bude nervozita na trhoch pretrvávať aj počas roku 2007, čo môže napriek pozitívnym ekonomickým signálom a trendom v spotrebe energií opäť spôsobiť nárast cien ropy a ďalších surovín.

Karel Hirman dlhodobo spolupracuje ako nezávislý analytik s RC SFPA. Vo svojom výskume sa zameriava na medzinárodné energetické vzťahy (karel.hirman@azet.sk).

Rusko-ukrajinský spor o plyn zasiahol aj EÚ

Pre Slovensko a ďalšie krajiny EÚ začal rok 2006 „plynovým šokom“. Niekoľkomesačný spor Ruska a Ukrajiny okolo kontraktov na dodávky a tranzit zemného plynu vyvrcholil na Nový rok úplným odstavením dodávok ruského plynu na Ukrajinu. Ruský plynárenský koncern *Gazprom*, ktorého väčšinu akcií kontroluje Kremeľ, súčasne zastavil Ukrajincom aj dodávky turkménskeho plynu, ktorý sa tranzituje cez územie Ruska. V špičkovej zimnej sezóne tak Ukrajine ostal len plyn z domácej ťažby, ktorý však pokrýva len zhruba jednu pätinu domácej spotreby. *Gazprom* síce deklaroval, že na Ukrajinu sa ďalej dodáva v plnom objeme plyn, ktorý je určený na tranzit do krajín EÚ, avšak celý rad jeho európskych odberateľov okamžite oznámil, že pocítili výrazný pokles dodávok. To potvrdili aj merania na predávacej stanici vo Veľkých Kapušanoch na slovensko-ukrajinskej hranici, ktorá je vstupným bodom pre ruský plyn na trhy EÚ. Rusi okamžite obvinili Ukrajincov z krádeže tranzitovaného plynu určeného pre EÚ. EK v Bruseli zvolala mimoriadne krízové zasadnutie, pričom tak EK ako aj jednotlivé členské krajiny EÚ vyzvali Moskvu aj Kyjev, aby sporné otázky okamžite vyriešili rokovaním a zabezpečili dodávky plynu do Európy v plnom rozsahu. Tesne pred zasadnutím v Bruseli po štyroch dňoch intenzívnych rokovaní Ukrajina a Rusko dospeli k novým dohodám o dodávkach ruského plynu a jeho tranzite cez Ukrajinu. Rusi otvorili kohútiky a Európania sa upokojili.

Ukrajina aj Rusko sa vzájomne obviňovali z toho, kto túto situáciu zapríčinil. Najmä vo vzťahu k EÚ sa snažili, aby „čierny Peter“ ostal v rukách toho druhého. Ukrajinci poukazovali na dohodu z augusta 2004, podľa ktorej si obe strany pre nasledujúce roky vzájomne stanovili zvýhodnené ceny pre dodávky ruského plynu na Ukrajinu (50 USD za tisíc metrov kubických) a súčasne výhodnú cenu pre tranzit ruského plynu do Európy (zhruba 1 USD za prepravu tisíc metrov kubických na sto kilometrov), čo boli v čase podpísania zmluvy zhruba o polovicu nižšie ceny, ako boli priemerné ceny na európskom trhu. Ukrajinci tak ušetrili na nákupe plynu a Rusi zase na jeho preprave cez Ukrajinu, ktorá je s prepravou zhruba 120 mld. metrov kubických najväčším tranzitérom plynu na svete vôbec. Rusi zase tvrdili, že už nechcú poskytovať ukrajinskej ekonomike dotáciu v podobe nízkych cien plynu. Tie sa postupne v rokoch 2005 – 2006 v dôsledku nárastu cien ropy dostali v Európe na rekordnú úroveň presahujúcu 250 USD za tisíc metrov kubických, čo bola cena viac ako 2,5-násobná oproti augustu 2004. Súčasne trvali na oddelení zmlúv na dodávky a tranzit, pričom pripomínali, že dohody z roku 2004 predpokladajú ich každoročné odsúhlasenie vládami oboch krajín. Rusi navyše obvinili Ukrajincov, že im kradnú tranzitovaný plyn, čo sa prejavilo poklesom dodávok do európskych krajín. Ukrajinci sa bránili, že po úplnom zastavení dodávok ruského aj turkménskeho plynu začala ich plynárenská sústava kolabovať a jednoducho nebolo možné udržať v prevádzke tranzitný systém.

Faktom je, že niekoľkodňové zastavenie dodávok plynu z Ruska na Ukrajinu bolo bezprecedentnou udalosťou vo vyše 30-ročnej histórii dodávok plynu zo Západnej Sibíri do Európy. *Gazprom* si musel byť vedomý, že ak uprostred zimy zastaví plyn

Ukrajine, musí to vzhľadom na technologické podmienky a úzke prepojenie ruskej a ukrajinskej plynárenskej siete automaticky negatívne postihnúť aj ukrajinský tranzit plynu do Európy. Prvý podobný prípad sa stal už vo februári 2004. Tiež v dôsledku sporov o cenu a podmienky dodávok a tranzitu plynu s Bieloruskom *Gazprom* odstavil na niekoľko hodín dodávky Minsku, čo sa vzápätí prejavilo poklesom tranzitných dodávok nielen do susednej Litvy a ruskej enklávy Kaliningrad, ale aj do Poľska a Nemecka. *Gazprom* teda už z bieloruského prípadu vedel, čo bude nasledovať, ak úplne zavrie kohútiky na Ukrajinu. V konečnom dôsledku tak jeho opatrenia postihli a vystrašili Európanov takmer v rovnakej miere ako Ukrajinco. Možno toto nebolo pôvodne cieľom ruského koncernu, ale výsledok bol taký, že odhalil výraznú zraniteľnosť energetiky mnohých najväčších kľúčových krajín EÚ ako Nemecka, Talianska, Francúzska, Rakúska, vrátane nových členských štátov V4, ktoré sú najväčšími odberateľmi ruského plynu.

Nová ruská stratégia

Rusi oprávnenne poukazujú na to, že vyše 30 rokov boli stabilným dodávateľom plynu pre Európu a vzorne si plnili svoje záväzky. Neboli zaznamenané žiadne vážne výpadky v dodávkach, a to dokonca ani v obdobiach vyostrených vzťahov počas studenej vojny či v časoch pádu Berlínskeho múru a rozpadu Sovietskeho zväzu. Ruskí plynári aj pracovníci ropného priemyslu zvládli so cťou aj veľmi zložité časy početných vnútoruských politických a ekonomických kríz konca 20. storočia, vrátane obdobia divokej privatizácie. Treba zdôrazniť, že na bezproblémových dodávkach sibírskeho surovín do Európy v týchto búrlivých časoch majú veľmi podstatný podiel aj tranzitné krajiny ležiace medzi Ruskom a jeho európskymi partnermi, teda hlavne Ukrajinci, Bielorusi i Moldavia.

Prečo sa teda problémy objavujú práve teraz, keď paradoxne v Rusku ani v týchto krajinách nezaznamenávame nejaké vážnejšie krízy podobného rozsahu a hĺbky ako v predošlom desaťročí?

Faktory sú tak politické ako aj ekonomické. Rusko za vlády Vladimíra Putina sa politicky stabilizovalo a aj vďaka rekordnému nárastu cien ropy, zemného plynu, a ďalších surovín, sa stalo finančne, a tým aj politicky, oveľa silnejším a sebavedomejším. V. Putin už v marci 2000 na celoštátnom stretnutí v západosibírskej „ropnej“ metropole Surgut definoval kľúčovú úlohu palivovo-energetického sektora v zahraničnej politike Ruska: „Pri našej práci (export ropy a plynu – pozn. autora) musíme vychádzať z geostrategických záujmov Ruskej federácie“.¹ Práve v čase nástupu do Kremľa sa sformovala Putinova doktrína, ktorá energetickú politiku, opierajúcu sa o kľúčové

¹ <http://www.president.kremlin.ru/text/appears/2000/03/28480.shtml>.

postavenie Ruska ako exportéra ropy a plynu definovala ako jeden z hlavných nástrojov zahraničnej politiky Moskvy nielen vo vzťahu k postsovietskym krajinám, ale aj k hlavným partnerom Ruska, teda vrátane EÚ. „Globálny charakter energetických problémov a ich stále väčšia politizácia, a taktiež objektívne dané vplyvné postavenie ruského palivovo-energetického sektora v systéme svetovej energetiky, vyzdvihujú energetický faktor medzi elementy, o ktoré sa ruská diplomacia opiera, usilujúc sa posilniť reálnu účasť Ruska na svetových procesoch... Navyše v terajších podmienkach a v nadchádzajúcom desaťročí energetický faktor a aktívna energetická diplomacia ostanú najdôležitejšími nástrojmi skutočného vplyvu Ruska na zahranično-politické realie v jeho okolí,“ konštatovalo sa v jednom z materiálov ruského ministerstva energetiky.²

V roku 2000 definoval svoju dlhodobú stratégiu aj *Gazprom*. „Strategickým zámerom *Gazpromu* je znížiť tranzit plynu jednou trasou na 30 až 40 percent celkového objemu dodávok... Preto je cieľom *Gazpromu* v priebehu šiestich až ôsmich rokov znížiť tranzit ukrajinským smerom zhruba o dve tretiny,“ vyhlásil vtedajší podpredseda ruského koncernu, zodpovedný za export, Jurij Komarov.³ O tri roky neskôr sa objavili aj dlhodobé zámery v exporte ruskej ropy, ktoré rovnako ako pri plyne, definovali ako hlavnú úlohu čo najvýraznejšie zníženie tranzitu pri dodávkach do Európy cez Bielorusko a Ukrajinu.

Tieto dlhodobé strategické materiály sa pritom sformovali v časoch, keď vzťahy Moskvy s Minskom a Kyjevom boli na pomerne dobrej úrovni aj vďaka tamojším pro-ruským vládam. Kremľ, ruská vláda, *Gazprom* ako aj ruská štátna ropovodná spoločnosť *Transneft* si však boli vedomé, že tak, ako sú tieto krajiny závislé od dodávok ruských surovín, sú Rusko a jeho spoločnosti závislé od týchto krajín v oblasti tranzitu ropy a plynu do EÚ. Poplatky za tranzit im navyše pomáhali eliminovať svoje negatívne finančné saldo voči Rusku, ktoré je tvorené hlavne platbami za suroviny. Ak chce Moskva skutočne efektívne používať ropu a plyn vo svojej zahraničnej politike a ak chcú ruské ropné koncerny a *Gazprom* priamo prenikať na trhy EÚ, musia sa vyhnúť týmto krajinám.

Aby Rusi presvedčili svojich kľúčových partnerov v EÚ o nevyhnutnosti výstavby nových plynovodov, ktoré v konečnom dôsledku zaplatia európski zákazníci v cenách plynu, musia spochybníť dôveryhodnosť tranzitných krajín. A to sa im veľmi dobre darí aj za výraznej „pomoci“ samotných Bielorusov a Ukrajincov, ktorí sa v posledných rokoch v tejto sfére chovali na jednej strane veľmi naivne a na strane druhej svojím neprofesionálnym prístupom a nekonceptnosťou v oblasti investícií do tranzitných sietí vyvolali vážne obavy medzi európskymi plynárenskými spoločnosťami.

² *Vnešneekonomičeskoje satrudničestvo 1999–2000. Vnešnepolitičeskoje obespečenie energetičeskoj strategii i bezopasnosti Rossii.* In: *TEK, Federalnyj spravocnik* No. 8/2000.

³ Romanova, L.: *Pokupatel' gaza na skvažine eto mečta našich konkurentov.* In: *Nezavisimaja gazeta* 24. 2. 2000.

Dôsledky pre Slovensko

Táto stratégia výrazne zasahuje aj záujmy Slovenska, keďže doteraz bolo hlavnou „vstupnou bránou“ pre ruský plyn na trhy EÚ.⁴ Jednostranná závislosť slovenskej energetiky v pokrývaní svojej spotreby plynu, ropy aj jadrového paliva z Ruska bola podobne ako v prípade Ukrajiny kompenzovaná kľúčovou tranzitnou polohou pri preprave plynu do Európy. Možno preto konštatovať, že každý plynovod alebo ropovod, ktorý smeruje z Ruska do EÚ mimo územia Ukrajiny, obíde aj Slovensko. Z tohto dôvodu je dlhodobá ruská stratégia v rozpore so záujmami Slovenska ako tranzitéra a významného odberateľa ruských energetických surovín. Dôsledky takéhoto vývoja Slovensko vážne pocítilo na začiatku roka 2007, keď v dôsledku tentoraz bielorusko-ruského sporu o ceny a podmienky tranzitu ropy Rusi zastavili jej dodávky cez Bielorusko ropovodom *Družba* ďalej do Európy. Bez ropy na niekoľko dní ostalo aj Slovensko spolu so všetkými krajinami V4. Kríza čiastočne postihla aj niektoré nemecké rafinérie, ležiace na území bývalej NDR, ktoré tiež odoberajú ruskú ropu cez *Družbu*. Ruská štátna ropovodná spoločnosť Transneft vzápätí „vytiahla zo zásuvky“ projekt nového ropovodného prepojenia, ktoré presmeruje až 50 mil. ton ropy doteraz pretekajúcich *Družbou* (z celkového objemu 80 mil. ton) do ruského terminálu Primorsk na pobreží Baltického mora, odkiaľ sa bude exportovať ďalej tankermi. Jeho výstavba nemá trvať viac ako dva roky, keďže povedie výhradne po ruskom území, a mala by si vyžiadať okolo 2,5 mld. USD.⁵ V takom prípade sa ropovod *Družba*, ktorý je už dnes poloprázdny, stane veľmi nestabilnou dodávateľskou trasou. Túto budú ohrozovať nielen politické spory, ale aj vážne hrozby technologických havárií, keďže Rusi deklarovali, že pred investíciami do jeho údržby a opráv jednoznačne preferujú výstavbu nových ropovodov. To ohrozuje dodávky ropy na Slovensko aj do ďalších krajín V4, ktorých rafinérie sú výrazne závislé od dodávok ropy cez tento ropovod, a musia tak hľadať urýchlene nové trasy.

Pre Slovensko je to hlavne ropovod *Adria*, ktorý vedie z chorvátskeho terminálu Omišalj na pobreží Jadranu cez Maďarsko až na Slovensko. Druhou možnosťou je ukrajinský ropovod *Odesa-Brody*, ktorý sa napája na západnej Ukrajine na južnú vetvu *Družby*, vedúcu na Slovensko. Týmito ropovodmi je možné dopravovať surovinu od rôznych dodávateľov, keďže začínajú na pobreží Jadranského a Čierneho mora, kde sa obchoduje ropa v tankeroch rôzneho pôvodu či už z Ruska, Kaspickej oblasti, Severnej Afriky alebo z Perzského zálivu.

Druhým ruským projektom, ktorý môže zásadne oslabiť energetickú bezpečnosť Slovenska, je plánovaná výstavba plynovodu cez Baltické more (*Nord Stream*). Pôvodne pri podpise rusko-nemeckej zmluvy o jeho výstavbe bolo deklarované, že má slúžiť

⁴ Podľa údajov Slovenského plynárenského priemyslu až 1/6 celkovej spotreby plynu v EÚ je pokrývaná dodávkami ruského plynu, ktorý je prepravovaný cez územie Slovenska.

⁵ Gorelov, N.: *Pojekt „Trubaltika“*. In: *Vremja novostej* 2. 2. 2007; www.vremya.ru/2007/18/8/170791.html.

na zvýšené dodávky ruského plynu nad rámec terajších dlhodobých kontraktov do krajín Beneluxu a Veľkej Británie, teda do štátov, kam doteraz ruský plyn skoro vôbec neprúdil. To by znamenalo, že terajšie tranzitné potrubia, vrátane ukrajinsko-slovenského, ostanú aj naďalej zaplnené a v plnej prevádzke. Výstavba len jeho morskej časti cez Baltické more by si mala vyžiadať 5-6 mld. eur, ďalšie miliardy eur sú potrebné na výstavbu napájajúcich plynovodov na súši hlavne v Rusku, ale aj v Nemecku. Už v októbri 2010 by mala byť uvedená do prevádzky prvá línia s kapacitou 27,5 mld. kubíkov a o dva roky neskôr aj druhé potrubie, čím sa jeho prepravná kapacita zvýši na celkových 55 mld. kubíkov ročne. Do konca roka 2006 však boli predané len necelé dve tretiny jeho kapacity⁶, čo je v európskom plynárenstve nezvyčajné, pretože najprv sa podpisujú dlhodobé kontrakty a až potom sa stavajú plynovody. Veľký otáznik vyvstal nad kľúčovým zámerom pôvodnej koncepcie – zvýšenia exportu ruského plynu touto trasou na nové trhy v EÚ. Predbežné údaje o spotrebe plynu v roku 2006 ukazujú, že očakávaný nárast spotreby sa nekoná. Týka sa to aj plynárenského trhu vo Veľkej Británii, kde sa v dôsledku úsporných opatrení a nárastu dovozu plynu z Nórska očakávaný deficit darí eliminovať a priestor pre ruský plyn sa nevytvára. Ešte vážnejší problém sa rysuje na ruskej strane. Podľa údajov a vyhlásení ruských vládnych orgánov a predstaviteľov, stagnujúca fažba plynu nestačí pokrývať narastajúcu spotrebu domáceho trhu, čo sa môže v nasledujúcich rokoch negatívne odraziť aj na exporte do EÚ. Minister energetiky RF Viktor Christenko po zasadnutí vládnej komisie pre rozvoj palivovo-energetického komplexu v októbri 2006 vyhlásil, že export plynu narastie z úrovne 154 mld. kubíkov v roku 2005 na 173 mld. kubíkov v roku 2015.⁷ To znamená, že narastie len o necelých 20 mld. kubíkov, čo je menej, ako je plánovaná kapacita prvého potrubia plynovodu cez Baltické more. Reálne tak hrozí, že Rusi presmerujú výraznú časť svojho tranzitu z ukrajinsko-slovenského koridoru do nového plynovodu, čím by sa objem prepravy cez Slovensko mohol po roku 2010 znížiť o 30 až 40 %. Rusi pritom deklarujú, že chcú ešte postaviť aj druhú líniu plynovodu *Blue Stream* vedúceho cez Čierne more do Turecka, pričom jeho prvá línia po niekoľkých rokoch prevádzky je stále zaplnená len z jednej štvrtiny. „Teraz rozmyšľame nad výstavbou druhej línie buď do Južnej, alebo do Strednej Európy, možno do Maďarska, príp. do inej stredoeurópskej krajiny, možno do Rakúska, Talianska alebo do Izraela,“⁸ vyhlásil V. Putin. Partnerom v tomto projekte by mal byť maďarský *MOL*, ktorého plynárenskú divíziu má *Gazprom* získať od nemeckého koncernu *E.ON Ruhrgas* v rámci výmeny aktív. Tento projekt, ak by mal byť určený aj na prepravu ruského plynu do strednej Európy, by nielen znížil ešte viac tranzit cez

⁶ Reznik, I.: *Operator vseгда prav*. In: *Vedomosti* 4. 9. 2006. <http://www.vedomosti.ru/newspaper/article.shtml?2006/09/04/112020>.

⁷ Christenko: *K 2015 rossijskie gazovie exportnie možnosti vyrastut na 52%*. IA NGV, 10. 10. 2006, http://www.ngv.ru/lenta/lenta_sign.html?id=89022.

⁸ Gorelov, N.: *Pojekt „Trubaltika“*. In: *Vremja novostej* 2. 2. 2007, <http://www.vremya.ru/2007/18/8/170791.html>.

Ukrajinu a Slovensko, ale by výrazne ohrozil realizáciu iného plynovodného projektu pod názvom *Nabucco*. Ten je určený na dopravu plynu z oblasti Kaspického mora tranzitom cez Turecko a Grécko do Talianska a do krajín strednej Európy. Jeho hlavným iniciátorom je rakúsky OMV a znamenal by nový zdroj plynu pre EÚ, čím by sa posilnila diverzifikácia, a tým bezpečnosť plynárenského trhu v Európe. Jeho realizácia je preto, na rozdiel od oboch ruských plynovodov, aj v záujme Slovenska.

Problémy v energetickom dialógu EÚ-Rusko

Plány nových plynovodov z Ruska do Európy na pozadí narastajúcich problémov s ťažbou plynu v Západnej Sibíri už dnes spôsobujú napätie tak vo vzťahu Ruska a EÚ, ako aj medzi samotnými členmi únie. Známy je odpor Poľska a pobaltských krajín k plynovodu cez Baltické more. Kritika tohto projektu narastá aj vo Švédsku. Výhodnosť a zmyslupnosť jeho realizácie v takomto rozsahu a v stanovených termínoch je čoraz viac otázná aj z pohľadu Nemecka a ďalších krajín únie, vrátane Slovenska.

V roku 2006 sa skomplikoval energetický dialóg Ruska s EÚ aj v súvislosti s prípravou novej zmluvy o partnerstve a spolupráci. Kľúčové krajiny únie a partneri Moskvy, Nemecko a Francúzsko za podpory ďalších štátov a EK, trvajú na tom, aby ďalšie prehĺbenie energetickej spolupráce bolo podmienené tým, že Rusko ratifikuje Energetickú chartu, dohovor k nej a Tranzitný protokol, čo však Kreml a ruské spoločnosti zásadne odmietajú. Európska energetická charta, ktorú Rusko podpísalo koncom roka 1991, ale doteraz neratifikovalo, je deklaratívny dokument, ktorý nemá právne záväzky. Avšak dohovor k charte, podpísaný v roku 1994, už zaväzuje signatárske krajiny, aby vo svojej energetickej politike dodržiavali päť princípov: podpora investícií do energetiky, štátna suverenita nad prírodnými zdrojmi, slobodný prístup k energetickým trhom, slobodný tranzit a voľný pohyb kapitálu. Pre Rusko je hlavným problémom, že v prípade ratifikácie charty a dohovoru by muselo otvoriť prístup zahraničným investorom k svojim ložiskám. V prípade tranzitného protokolu by zase muselo zabezpečiť voľný prístup do svojej tranzitnej siete pre prepravu ropy a plynu z oblasti Strednej Ázie do Európy, čo je pre Moskvu neprijateľné.

Naopak, Rusko počas roku 2006 urobilo niekoľko zásadných krokov, ktoré sú v priamom rozpore so zásadami charty. Ruský parlament prijal zákon, ktorým zabezpečil absolútny monopol na export plynu v rukách *Gazpromu*. Ruský koncern za veľmi účinnej podpory Kremľa a vlády, ktoré sa vyhrážali zahraničným akcionárom a investorom v projekte ťažby plynu a ropy *Sachalin-2* odňatím licencie, prinútil nakoniec spoločnosť *Shell* a japonské spoločnosti *Mitsubishi* a *Mitsui*, aby mu predali za veľmi výhodnú cenu väčštinový balík akcií. *Gazprom* nakoniec v poslednom momente zrušil medzinárodný tender na výber partnera pre ťažbu na gigantickom plynovom ložisku *Štokman* v šelfe Barentsovho mora, čím s veľkou pravdepodobnosťou oddialil jeho uvedenie do prevádzky až za rok 2015. Spolu so stagnáciou v príprave nových ložísk plynu na polostrove Jamal to môže viesť

k vážnym problémom s objemom ťažby plynu v Rusku po roku 2010. Podľa *Gazpromu* terajšie hlavné ložiská – *Jamburg, Medvežie a Urengoj* – sa dostali už definitívne do štádia poklesu produkcie. Tento pokles v roku 2006 dosiahol zhruba 25 mld., ale už v roku 2010 to bude až o 100-110 mld. kubíkov menej ako v roku 2005.⁹ Tento výpadok v domácej ťažbe chce *Gazprom* nahradiť dodávkami plynu zo Strednej Ázie, osobitne z Turkménska, ale aj Uzbekistanu a Kazachstanu. Na druhej strane sa *Gazprom* a ruské ropné koncerny cítia diskriminované pri svojej snahe o priame dodávky na trhy EÚ a pri nákupe energetických aktív zo strany európskych krajín.

Veľkú obavu európskych krajín však vzbudzujú ruské úvahy o možnosti vytvorenia kartelu najväčších dodávateľov plynu, akejsi obdoby ropného OPEC. Keď sa tieto obavy objavili v európskej tlači, Kreml ich označil za výmysly a dôrazne ich poprel. Avšak vplyvný predseda výboru Štátnej dumy pre energetiku, dopravu a spoje Valerij Jazev, mimochodom autor zákona o absolútnom exportnom monopole *Gazpromu*, túto myšlienku opakovane verejne prezentoval aj v minulosti a minulý rok sa opäť stala predmetom verejnej diskusie. Podľa Jazeva EÚ vystupuje jednotne ako spotrebiteľ a háji si svoje záujmy voči dodávateľom energetických surovín, akými sú štáty OPEC. „A ja som si položil otázku: prečo neexistuje plynový OPEC? Veď klub štátov-producentov plynu nie je až taký široký. Sú to Turkménsko, Kazachstan, Uzbekistan, Rusko, Alžírsko, Nórsko, Katar, Indonézia. Tieto krajiny môžu mať skonsolidovanú pozíciu. Pre EÚ je to krajne neželateľné, pretože uprednostňuje oddelené rokovania s každým štátom a dohaduje si tak najvýhodnejšie podmienky...Myslím si, že na úrovni krajín a ich spoločností je potrebné vytvoriť plynárenskú alianciu, v rámci ktorej by medzi sebou odsúhlasovali cenovú politiku, tempo a termíny otvárania nových ložísk, nových dopravných koridorov a prerokovávali by pravidlá hry s najväčšími spotrebiteľmi, jedným z ktorých je dnes Európa,“ vyhlásil V. Jazev.¹⁰ Tieto úvahy verejne podporil aj ruský prezident V. Putin počas svojej návštevy krajín Blízkeho východu. Práve v Katar, ktorý je po Rusku najväčším producentom a exportérom zemného plynu na svete, ruský prezident túto myšlienku označil za „zaujímavú ponuku“. „Je možné počuť, že kvôli tomu, že sme producenti suroviny, sme aj konkurenti, ale to nie je vôbec tak – naše trhy sú rozdelené,“ vyhlásil Putin.¹¹ Takéto vyhlásenia sú z pohľadu EÚ, ktorej domáca ťažba klesá a už dnes je v dovoze plynu odkázaná *de facto* len na tri krajiny – Rusko, Nórsko, Alžírsko – veľmi znepokojujúce. Únia pritom ešte nedávno považovala zemný plyn za najlepšiu a najekologickejšiu alternatívu pre rozvoj svojej energetiky. Ekologickejšiu ako domáce uhlie a bezpečnejšiu a lacnejšiu ako jadrová energia. Avšak aj v dôsledku týchto vyhlásení narastajú tlaky na prehodnotenie týchto zámerov, čo by si napríklad vyžiadalo zrušenie plánu na úplnú

⁹ Grivač, A.: *Čistaja matematika. Gazprom priotkryl evropejcam plany po dobyče*. In: *Vremja novostej* 14. 6. 2006, <http://www.vremya.ru/2006/101/8/154129.html>.

¹⁰ Solovjev, V.: *Ja protivnik ratifikacii Energetičeskoj chartii*. In: *Kommersant-Guide* (Rossija i Evropejskij Sojuz), 15. 11. 2006, <http://www.kommersant.ru/application.html?appname=Guide%20%20>

¹¹ Grozovskij, B., Kašin, V., Sterkin, F.: *Gazovaja diplomatia*. In: *Vedomosti* 15. 2. 2007, <http://www.vedomosti.ru/newspaper/article.shtml?2007/02/15/120801>.

odstávku jadrových elektrární v Nemecku. Vlády ďalších krajín tiež začali prehodnocovať svoje strategické zámery v energetike a okrem obnoviteľných zdrojov sa ako jediný schodný variant ukazuje jadrová energetika aj vo Veľkej Británii či Česku.

Slovenské plány na rozvoj jadrovej energetiky sú súčasťou tohto celoeurópskeho trendu, pričom významným partnerom v oblasti elektroenergetiky môže byť Ukrajina, ktorá má výrazný prebytok jej produkcie. Po výstavbe potrebných prenosových sietí a po zvládnutí technologických problémov s kvalitou prenosu v ukrajinskej sieti a jej napojení na európsku rozvodnú sieť, by sa Ukrajina mohla stať významným partnerom a dodávateľom elektrickej energie nielen pre Slovensko, ale aj pre ostatné krajiny EÚ. Slovensko by pritom mohlo zohrať kľúčovú úlohu „energetického mosta“ medzi Ukrajinou a úniou.

Globálny energetický trh

Rok 2006 znamenal istý prelom vo vývoji svetových energetických trhov, ktorým dominuje ropa. Prakticky kontinuálny nárast cien ropy, ktorý prebiehal od začiatku desaťročia, sa v auguste zastavil na úrovni zhruba 75 USD/barel a následne do konca roku cena poklesla až na priemernú úroveň 60 USD, pričom na prelome roku 2006 a 2007 sa cena v dôsledku neočakávane teplej zimy v USA a Európe prepadla až pod 55 USD. Zvrat na svetových trhoch s ropou spôsobilo viacero faktorov. V politickej oblasti síce pokračovalo napätie v Perzskom zálive (jadrový program Iránu, nestabilita v Iraku), ale táto situácia sa ďalej nevyostrovala. Najpodstatnejšie však boli ekonomické faktory. Už v roku 2005 USA a EÚ zaznamenali historický pokles spotreby ropy síce len o 0,1 až 0,2 percentá, avšak stagnácia v dopyte na týchto najväčších trhoch automaticky znížila napätie na ropných trhoch. Podľa predbežných informácií celosvetová spotreba ropy v roku 2006 vzrástla len o jedno percento, čo by potvrdzovalo ďalší pokles spotreby v USA a EÚ, a súčasne sa výrazne spomalil nárast spotreby v Číne a Indii. Práve raketový nárast spotreby ropy v Číne v roku 2004 (až o vyše 15 %) a v ďalších krajinách ázijsko-tichomorskej oblasti (o 9,5 %)¹² spôsobili následne cenovú paniku na ropných trhoch, pretože ťažobné kapacity nestačili pokryť prudko narastajúci dopyt. V minulom roku sa však globálna spotreba ropy stabilizovala, resp. stagnovala, pričom boli do prevádzky uvedené nové ložiská a ropovody, hlavne v Afrike, v oblasti Kaspického mora a v Južnej Amerike. To donútilo OPEC po dlhom období prikrčiť k obmedzeniu ťažobných kvót pre svojich členov. To možno považovať paradoxne za dobrú správu, pretože sa tak vytvárajú voľné ťažobné kapacity, ktoré je možné v prípade potreby urýchlene uviesť opäť do ťažby a stabilizovať tak svetové trhy. Podľa údajov Medzinárodnej energetickej agentúry IEA voľné ťažobné kapacity OPEC (bez Iraku

¹² Pozri *BP Statistical Review of World Energy*. In: <http://www.bp.com/productlanding.do?categoryId=6842&contentId=7021390>.

a Nigérie) dosiahli v novembri 2006 už 2,4 mil. barelov denne, čo teda predstavuje vyše 2,8 % svetovej spotreby, a to je o tretinu viac ako v lete 2005. Na prelome rokov sa táto voľná kapacita zvýšila až na takmer 3 mil. barelov, čo už predstavuje zhruba 3,5 percenta svetovej spotreby. Prezident ruského Inštitútu energetickej politiky Vladimír Milov v tejto súvislosti upozorňuje, že „za posledných 15 rokov ceny ropy nikdy neboli vyššie ako 30 USD za barel, ak celková voľná ťažobná kapacita dosahovala 5% a viac, ako bol svetový dopyt po ropy“.¹³ Preto sa dá očakávať, že aj v priebehu roka 2007 budú ekonomické faktory skôr tlačiť na pokles ceny ropy. Len vážne zosťrenie krízy v Perzskom zálive, ktorá by ohrozila ťažbu a plynulosť dodávok ropy na svetové trhy, alebo vypuknutie inej neočakávanej politickej krízy globálneho významu, prípadne prírodnej katastrofy, akou boli ničivé hurikány v Mexickom zálive v lete 2005, môžu ceny ropy a následne aj plynu opäť výrazne vytlačiť smerom hore.

Referencie

- BP Statistical Review of World Energy*. In: <http://www.bp.com/productlanding.do?categoryId=6842&contentId=7021390>.
- Gorelov, N.: *Pojekt „Trubaltika“*. In: *Vremja novostej* 2. 2. 2007, <http://www.vremya.ru/2007/18/8/170791.html>.
- Grivač, A.: *Čistaja matematika. Gazprom priotkryl evropejcam plany po dobyče*. In: *Vremja novostej* 14. 6. 2006, <http://www.vremya.ru/2006/101/8/154129.html>.
- Grozovskij, B., Kašin, V., Sterkin, F.: *Gazovaja diplomatia*. In: *Vedomosti* 15. 2. 2007, <http://www.vedomosti.ru/newspaper/article.shtml?2007/02/15/120801>.
- Christenko: *K 2015 rossijskie gazovie exportnie možnosti vyrastut na 52%*. IA NGV, 10. 10. 2006, http://www.ngv.ru/lenta/lenta_sign.hsrl?id=89022.
- Milov, V.: *Nikogda ne govori „navsegda“*. In: *Kommersant* 21. 12. 2006, <http://www.kommersant.ru/doc.html?docId=732254>.
- Reznik, I.: *Operator vseгда prav*. In: *Vedomosti* 4. 9. 2006, <http://www.vedomosti.ru/newspaper/article.shtml?2006/09/04/112020>.
- Romanova, L.: *Pokupatel' gaza na skvažine eto mečta našich konkurentov*. In: *Nezavisimaja gazeta* 24. 2. 2000.
- Solovjev, V.: *Ja protivnik ratifikacii Energetičeskoj chartii*. In: *Kommersant-Guide* (Ros-sija i Evropejskij Sojuz), 15. 11. 2006, <http://www.kommersant.ru/application.html?appName=Guide%20%20>.
- Vnešneekonomičeskoje satrudničestvo 1999 – 2000. Vnešnepolitičeskoje obespečenie energetičeskoj strategii i bezopasnosti Rossii*. In: *TEK, Federalnyj spravočnik* No. 8/ 2000).

¹³ Milov, V.: *Nikogda ne govori „navsegda“*. In: *Kommersant* 21. 12. 2006, <http://www.kommersant.ru/doc.html?docId=732254>.

Juraj Marušiak

Slovenské predsedníctvo – druhý dych Vyšehradu?

Podobne ako v predchádzajúcich rokoch, spomedzi početných štruktúr, ktorých cieľom je podpora spolupráce v regióne strednej Európy, si z hľadiska Slovenska zachovala dominantné postavenie kooperácia vo formáte *Vyšehradskej štvorky* (V4). Okrem nej však pomerne dôležitú rolu zohrávalo aj *Regionálne partnerstvo*, ktorého fungovanie bolo poznačené úzkou spoluprácou štátov V4 so Slovinskom. Oproti predchádzajúcim rokom podstatne menšiu rolu zohrávala *Stredoeurópska iniciatíva* (CEI), čo bolo spôsobené aj nevýraznou činnosťou albánskeho predsedníctva.

Hlavné trendy vyšehradskej spolupráce

Z hľadiska Slovenska bolo najdôležitejším momentom prevzatie predsedníctva V4 po Maďarsku v druhom polroku 2006 na obdobie jedného roka. Rok 2006 bol pre Vyšehrad zároveň príležitosťou pre bilanciu 15 rokov svojho pôsobenia a pre hľadanie nových foriem pôsobenia. Vyšehrad potvrdil svoju úlohu konzultačného mechanizmu v rámci EÚ. Podobne ako v predchádzajúcom roku aj v roku 2006 dominovali v jeho agende otázky prehlbovania integrácie členských štátov zoskupenia do EÚ a z hľadiska regionálnych priorít formulovanie spoločnej politiky voči štátom východnej Európy, predovšetkým Ukrajiny a Bieloruska. Kontinuálne sa rozvíjala spolupráca V4 s Ukrajinou. Hoci intenzita kontaktov s *Beneluxom* čiastočne ochabla, o. i. aj vzhľadom na parlamentné voľby v Holandsku, a obmedzila sa na neformálne stretnutie premiérov

Juraj Marušiak pracuje na Ústave politických vied pri Slovenskej akadémii vied (polimars@savba.sk).

v predvečer konania Európskej rady v decembri 2007, novým prvkom sa stala spolupráca s *Baltskou trojkou* (B3).

Vnútropolitický vývoj v štátoch V4 a jeho vplyv na fungovanie Vyšehradu

Vývoj vyšehradskej spolupráce v priebehu roku 2006 podstatným spôsobom poznačil vnútropolitický vývoj v členských štátoch, ktorý sa niesol v znamení parlamentných volieb. Supervolebný maratón odštartovali parlamentné (september 2005) a prezidentské (október 2005) voľby v Poľsku, po nich nasledovali voľby v Maďarsku v apríli 2006 a volebný maratón uzavreli voľby v Česku a na Slovensku v júni 2006. Voľby, následné konzultácie o zostavovaní nových vlád a abdikácia poľského premiéra Kazimierza Marcinkiewicza spôsobili, že od apríla do septembra 2006 bola vyšehradská agenda, prinajmenšom na úrovni politických špičiek, utlmená.

Vo všetkých vyšehradských štátoch, s výnimkou Maďarska, zvíťazili vo voľbách opozičné sily a nahradili elity, ktoré tieto štáty doviedli do Európskej únie (EÚ). Aj z hľadiska budúcnosti vyšehradskej spolupráce mohol vzbudzovať obavy fakt, že víťazné strany počas volebnej kampane alebo v minulosti zdôrazňovali národno-štátne záujmy namiesto univerzálnych hodnôt. Povolebný vývoj a komplikované hľadanie parlamentnej väčšiny potvrdili vysokú mieru polarizácie spoločností vo všetkých štátoch V4. Slovensko je výnimkou z hľadiska rýchlosti, s akou vytvorilo stabilnú vládnu koalíciu, Maďarsko je výnimkou z hľadiska continuity vlády. V prípade Slovenska však pravicová opozícia začala okamžite spochybňovať oddanosť nových elít zásadám demokracie a na pôde Rady Európy navrhovala vytvorenie „monitorovacej skupiny, ktorá by sledovala vývoj politickej situácie na Slovensku.“ Radikalizovaná opozícia v Maďarsku zas spochybňuje legitimitu vlády premiéra Ferencza Gyurcsány. Socialisticko-liberálna koalícia je tak konfrontovaná so silným tlakom nacionalistických síl, používajúcich aj formy pouličného nátlaku.

To poznačilo aj priebeh summitu V4 v maďarskom Vyšehrade 10. októbra 2006, na ktorom Slovensko oficiálne prevzalo predsedníctvo z rúk Maďarska. F. Gyurcsány neočakávane na poslednú chvíľu zrušil plánované dvojstranné stretnutie s premiérom SR Robertom Ficom. Zdôvodňoval to odlišnými názormi na účasť extrémistov v slovenskej vláde. Konflikt, na ktorom sa podpísalo aj pretrvávajúce napätie v Maďarsku, vyvolal mediálne reakcie, ktoré spochybňovali celkové fungovanie vyšehradskej spolupráce.

Politické krízy vo vyšehradských štátoch, ako aj napätie medzi Slovenskom a Maďarskom v letných a jesenných mesiacoch 2006, na prvý pohľad spochybňujú spoločné vyhlásenie premiérov V4 k 15. výročiu zoskupenia, prijaté počas už spomínaného summitu, ktoré označuje Vyšehrad za „užitočné a životaschopné

zoskupenie.“ A naopak, ako keby potvrdzovali obavy členov Zahraničného výboru Senátu USA, ktorí v decembri 2006 nepriamo označili vyšehradský región za možné ohnisko destabilizácie.

Európske dilemy Vyšehradu

Tradičnou súčasťou vyšehradskej agendy je vyrovnávanie rozdielov medzi starými a novými členskými štátmi EÚ. *Vyhlásenie predsedov parlamentov krajín V4 v Prahe 3.* –4. februára 2006 požadovalo umožnenie voľného pohybu pracovných síl pre občanov nových členských štátov. Otázke voľného pohybu pracovných síl venovali pozornosť aj ministri zahraničných vecí na stretnutí v Budapešti 8. marca 2006.

V otázke ďalšieho rozširovania EÚ sa ministri zahraničných vecí dokázali zhodnúť na podpore rozšírenia EÚ o Rumunsko a Bulharsko. Štáty V4, ktoré sa odvolávali na hodnoty európskej solidarity, napr. v otázke otvorenia trhu práce, však v súvislosti s prístupom Bulharska a Rumunska v roku 2007 museli riešiť podobný problém. Vo svojej väčšine sa však, na rozdiel od členských štátov EÚ spreď roku 2004, rozhodli v prospech otvorenia svojho trhu práce pre občanov oboch krajín. Výnimkou bolo Maďarsko, ktoré prijalo ochranné opatrenia.

Agenda západného Balkánu však ustúpila do úzadia, hoci bola predmetom konzultácií predstaviteľov V4. Októbrový summit premiérov deklaroval podporu pokračovaniu prístupových rokovaní s Chorvátskom a Tureckom v závislosti od dosiahnutého pokroku, v prípade Kosova však V4 vzhľadom na postoj Poľska k spoločnému stanovisku nedospela.

V otázke ústavnej zmluvy EÚ a v názoroch na jej ďalší osud vyšehradské štáty vzhľadom na odlišné stanoviská postupovali osobitne. Po nástupe pravicovej vlády Milošlava Topolánka však Česko na jar 2007 nadviazalo úzku spoluprácu s Poľskom. Obe krajiny odmietajú súčasný návrh európskej ústavy. Poľsko a ČR zároveň úzko spolupracujú aj v otázke umiestnenia protiraketových základní USA na svojom území, kým premiér SR R. Fico takúto možnosť jednoznačne odmietol.

Napriek rozdielnym stanoviskám v otázke finančnej perspektívy EÚ na roky 2007-2013, prezentovaných po stretnutí šéfov vlád V4 s britským premiérom Tonym Blairom 2. decembra 2005, ktoré viedli k určitému ochladeniu vo vzájomných vzťahoch, na úrovni ministerstiev financií hľadanie prieniku spoločných záujmov pokračovalo. Výsledkom rokovania zástupcov rezortu s komisárom EÚ pre dane a clá Lászlóom Kovácsom, zvolaného 6. marca 2006 z iniciatívy maďarského predsedníctva V4, bola podpora zjednodušenia systému daní v rámci EÚ.

V druhej polovici roka sa však do popredia dostala téma otvorenia schengenského priestoru pre nové členské štáty, kde V4 postupuje spoločne. Dominovala aj počas septembrového rokovania prezidentov krajín V4 v českých Lánoch, ktorí vyslovili

nesúhlas so zámerom jeho odloženia. Nutnosť vstupu do schengenského priestoru v pôvodne stanovenom termíne zdôraznili aj ministri zahraničných vecí V4 počas rokovaní v Bratislave 5. septembra 2006, pričom minister zahraničných vecí ČR Alexander Vondra kládol dôraz na nutnosť vstupu členských štátov do schengenského priestoru v pôvodnom termíne v októbri 2007. Šéf českej diplomacie navrhol v prípade, ak sa uvedený termín nepodarí dodržať, rokovania nasmerovať tak, aby bremeno zodpovednosti za prípadný posun termínu nezostalo na pleciach členských krajín V4. V podobnej dikcii sa niesla aj deklarácia, prijatá počas stretnutia premiérov V4 vo Vyšehrade, podľa ktorej „ak dôjde k oddiaľovaniu tohto procesu, bude to mať vplyv na dôveryhodnosť európskych inštitúcií“. Vyšehrad našiel v otázke rozšírenia Schengenu spojencov v štátoch Baltskej trojky a v Slovinsku.

Spolupráca krajín V4 sa v otázke vstupu do schengenského priestoru posilnila aj na pôde Regionálneho partnerstva. Táto spolupráca sa prejavila napr. počas rokovania šéfov diplomacie 14. septembra 2006, keď spochybňovali názor, že dôvodom oddialenia pôvodného termínu sú výlučne technické problémy. Podľa maďarskej ministerky zahraničných vecí Kingy Gönczovej išlo „o otázku politiky a dôvery“ k novým členom EÚ v prípade zabezpečenia vonkajších hraníc EÚ.

Hoci dodržanie pôvodného termínu rozšírenia schengenského priestoru sa nepodarilo dosiahnuť, aj vďaka spoločnému postupu nových členov EÚ, ktorý iniciovala V4, prijala Európska rada 14. – 15. decembra 2006 kompromisné rozhodnutie, podľa ktorého kontroly na vnútorných hraniciach EÚ budú zrušené medzi decembrom 2007 a marcom 2008, pokiaľ nové členské štáty splnia požadované kritériá.

Víza do USA

V rokoch 2004 – 2005 sa Slovensko stavalo skepticky k možnosti spolupráce nových členských štátov v otázke zrušenia, resp. zmiernenia vízovej povinnosti pri cestovaní do USA. Slovensko nepodporovalo iniciatívy Poľska a ČR, ktoré sa usilovali o zmeny vo vízovom režime pri bilaterálnych rokovaníach s USA, resp. na pôde EÚ. Charakteristickým bol postoj, ktorý prezentoval vtedajší minister zahraničných vecí SR Eduard Kukan, keď počas návštevy prezidenta SR Ivana Gašparoviča vo Varšave 18. – 19. novembra 2004 uviedol, že v najbližšom čase žiadnu zmenu v tejto otázke nečaká.

Po parlamentných voľbách v júni 2006 nová vláda SR svoj postoj v tejto otázke zmenila, čo sa prejavilo už počas októbrového summitu premiérov V4 vo Vyšehrade, kde práve R. Fico naznačil možnosť zavedenia recipročných krokov voči USA: „Dúfam, že aj krajiny V4 raz dôjdu k záveru a povedia – už sa ďalej jednoducho nedá takýmto spôsobom rokovať.“ Počas konzultácií šéfov diplomacií V4 a B3 v New Yorku počas 61. Valného zhromaždenia OSN uvedené zoskupenia vytvorili neformálnu *Koalicu*

za vízovú rovnoprávnosť. Následne na spoločnom rokovaní v Bruseli 13. novembra 2006 prijali šéfovia diplomacie *Vyšehradskej štvorky* a *Baltskej trojky* spoločné vyhlásenie, v ktorom požadovali zrušenie vízovej povinnosti pri cestách občanov svojich krajín do USA. S uvedenou akciou súvisel aj list 25 poslancov Snemovne reprezentantov so žiadosťou o rozšírenie programu bezvízového styku o štáty V4 a B3 ministerke zahraničných vecí Condoleeze Riceovej, ktorého vypracovanie iniciovali členovia Kongresu USA John Shimkus a Dennis Kucinich. V priebehu roku 2006 a začiatkom roku 2007 sa podarilo dosiahnuť zásadnú zmenu v postojoch USA, keď prezident USA George Bush počas návštevy Tallinu 28. novembra avizoval zámer rozšíriť bezvízový program o nových spojencov v strednej a východnej Európe. Návrh príslušného zákona podporil v marci 2007 Senát USA.

Európska susedská politika a energetická bezpečnosť

Podobne ako v minulosti, aj v roku 2006 prispeli k oživeniu vyšehradskej spolupráce impulzy zo zahraničia. V januári 2006 sa takýmto impulzom stal rusko-ukrajinský plynárenský konflikt a následné zastavenie dodávok zemného plynu, ktoré postihlo aj štáty na východnej hranici EÚ. Ako prvé na situáciu zareagovalo Maďarsko, ktoré navrhlo zjednotiť postoj krajín V4 vo veci dodávok zemného plynu z Ruska cez Ukrajinu. Následne poľský premiér Marcinkiewicz vystúpil s iniciatívou na vytvorenie spoločnej energetickej politiky EÚ. Počas pracovných ciest do ČR, Maďarska a na Slovensko (16. – 18. januára 2006) získal v tejto otázke podporu ostatných vyšehradských partnerov. Spoločnú pozíciu pre energetickú politiku EÚ sa však V4 vypracovať nepodarilo. Poľský návrh tzv. energetického NATO, spočívajúceho v záväzku vzájomnej pomoci v prípade ohrozenia energetickej bezpečnosti ktoréhokoľvek signatára, sa síce stretol s neoficiálnou podporou krajín V4, pobaltských štátov, USA a Rakúska, ale stroskotal najmä kvôli zdržanlivému postoju Nemecka a Veľkej Británie. Konzultácie na úrovni expertov, resp. na bilaterálnej úrovni, v otázke energetickej bezpečnosti pokračujú naďalej. Strategickú úlohu energetickej bezpečnosti pre trvalo udržateľný ekonomický rozvoj v Európe a potrebu koordinovanejšieho postupu zdôraznil aj summit premiérov V4 vo Vyšehrade. Otázkam diverzifikácie energetických zdrojov a prepravných trás venuje pozornosť aj program slovenského predsedníctva. Na druhej strane príprava a implementácia konkrétnych projektov v tejto sfére naráža na individuálne záujmy jednotlivých členských štátov. Paradoxne práve premiér Maďarska, ktoré začiatkom roku 2006 iniciovalo rokovania o spoločnom postupe V4 v otázkach energetiky, uprednostnil v marci 2007 konkurenčný ruský projekt plynovodu *Blue Stream*.

Predmetom záujmu V4 v sledovanom období zostávala Ukrajina a v súvislosti s prezidentskými voľbami v marci 2006 aj Bielorusko. Spolupráca s Ukrajinou sa

rozvíjala vo formáte V4 plus. Ukrajinský minister obrany Anatolij Hrycenko sa 19. januára 2006 zúčastnil rokovania ministrov obrany V4. Členské štáty V4 pokračovali v politike podpory zblížovania Ukrajiny s euroatlantickými štruktúrami. Spolupráca s Ukrajinou má dôležité miesto aj v agende slovenského predsedníctva. Minister zahraničných vecí SR Ján Kubiš počas svojej návštevy v Kyjeve 19. augusta 2006 prisľúbil, že predstavitelia Ukrajiny budú pravidelne prizývaní na rokovania vo formáte V4. Výsledkom bola účasť šéfa ukrajinskej diplomacie Borysa Tarasiuka na rokovaní ministrov zahraničných vecí V4 5. septembra 2006 v Bratislave. Predmetom rokovaní boli okrem vnútro politickej situácie na Ukrajine po vytvorení tzv. antikrízovej koalície aj rozdielne prístupy k zahraničnopolitickej stratégii medzi prezidentom Viktorom Juščenkou a premiérom Viktorom Janukovyčom. Úloha Slovenska ako predsedníckeho štátu V4 pri formulovaní politiky voči Ukrajine sa zvýšila vzhľadom na to, že v priebehu roku 2007 plní veľvyslanectvo SR v Kyjeve úlohu kontaktnej ambasády NATO.

Hoci sa Moldavsko spomínalo medzi prioritnými štátmi Vyšehradu, boli doterajšie aktivity v tomto smere minimálne. Sondovaním potenciálu V4 podporiť reformný proces a približovanie sa Moldavska k EÚ bola medzinárodná konferencia „Smerovanie k EÚ: Pokrok Moldavska od reforiem k efektívnej transformácii,“ ktorá sa konala 24.-25. novembra 2006 v Kišiňove z iniciatívy Poľského inštitútu medzinárodných vzťahov a moldavského think tanku *Institute for Development and Social Initiatives*. Vládu SR na konferencii zastupovala štátna tajomníčka Ministerstva zahraničných vecí SR Oľga Algayerová. Novou iniciatívou slovenského predsedníctva je hľadanie možností spolupráce medzi V4 a iniciatívou GUAM, ktorá združuje Ukrajinu, Moldavsko, Gruzínsko a Azerbajdžan, počas stretnutia veľvyslancov týchto štátov s ministrom zahraničných vecí SR Jánom Kubišom 2. marca 2007.

Sektorálna dimenzia vyšehradskej spolupráce

Spolupráca na úrovni jednotlivých rezortov zaznamenáva vzostupnú tendenciu. V oblasti vojenskej spolupráce si pozornosť zaslúžia rokovania ministrov obrany o spoločnom financovaní leteckej prepravy zahraničných vojenských misíí, čo umožní zabezpečiť väčšiu efektívnosť pri dosahovaní cieľov v rámci operácií EÚ a NATO. V rámci slovenského predsedníctva sa 10. – 11. decembra 2006 v Trenčianskych Tepliciach uskutočnilo zasadanie národných riaditeľov pre vyzbrojovanie. Rokovania sa týkali výmeny informácií o hlavných programoch v oblasti vyzbrojovania a obranného výskumu, ako aj možností posilnenia vzájomnej spolupráce obranného priemyslu. Spoločný postup zvolili aj ministri poľnohospodárstva v otázkach znižovania nadmerných zásob poľnohospodárskych a potravinárskych komodít, keď odmietli zaplatiť pokutu, ktorú od nich vymáha Európska komisia. Ministri poľnohospodárstva V4 tiež podporili vytvorenie fondu pre odstraňovanie následkov živelných pohrôm v rámci EÚ.

Dôležitú úlohu z hľadiska budovania spoločnej vyšehradskej identity zohráva spolupráca v oblasti kultúry. Vďaka programu Vyšehradskej knižnice v sieti vydavateľstiev *Host* (ČR), *Pesti Kalligram* (Maďarsko), *Pogranicze* (Poľsko) a *Kalligram* (Maďarsko) vychádza ročne 4 – 12 diel súčasných autorov. Minister kultúry SR Marek Maďarič oživil staršiu ideu poľského producenta Mirosława Chojeckého vytvoriť spoločný digitálny televízny kanál za účasti verejnoprávnych televízií štátov V4.

Občianska dimenzia vyšehradskej spolupráce

Po troch rokoch na poste riaditeľa *Medzinárodného vyšehradského fondu* nahradil zástupcu Poľska Andrzeja Jagodzińskiego v rámci pravidelnej rotácie maďarský diplomat Kristóf Forrai. Prejavom ocenenia doterajšej činnosti fondu, ako aj záujmu o prehlbenie vyšehradskej spolupráce, bolo rozhodnutie ministrov zahraničných vecí V4 o zvýšení jeho rozpočtu z 3,2 na 5 mil. eur v roku 2007. Novým nástrojom prehlbovania občianskej dimenzie je program umeleckých štipendií (*Artist Residency Program*), zameraný na poskytovanie študijných pobytov umelcom z krajín V4.

Ku skvalitneniu komunikácie V4 s občanmi prispieva aj (zatiaľ nepravidelné) vydávanie elektronického Newslettera. Pri príležitosti 15. výročia vzniku V4 pripravil *Medzinárodný vyšehradský fond* rozsiahlu reprezentačnú publikáciu, mapujúcu historické korene a súčasnosť Vyšehradu. Zásadnými zmenami prešli internetové stránky zoskupenia, posilnil sa aj „vyšehradský“ charakter analytického internetového portálu *Visegrad.info*, financovaného *Medzinárodným vyšehradským fondom*. Okrem hlavného gestora projektu, českého think tanku *Asociácia pre medzinárodné otázky* (AMO) sa na jeho realizácii podieľajú aj *Slovenská spoločnosť pre zahraničnú politiku*, *Batthyány Lajos College Fund* (Maďarsko) a poľské *Stowarzyszenie Willa Decjusza* Kraków. S cieľom skvalitniť prácu s verejnosťou zriadili národní koordinátori V4 v máji 2006 post pracovníka, podriadeného jednak vedeniu fondu, jednak rezortom diplomacie členských štátov, zodpovedného výlučne za túto agendu a za obnovovanie internetovej prezentácie zoskupenia. K posilneniu fungovania V4 smerom dovnútra má prispieť aj nová úprava webovej stránky zoskupenia, ktorá dovedejšiu anglickú verziu doplní verzou v národných jazykoch členských štátov.

O nový rozmer vyšehradskej spolupráce sa pokúsila najsilnejšia poľská vládna strana *Právo a spravodlivosť* (PiS), keď sa na jar 2006 neúspešne pokúsila o vytvorenie spoločného sekretariátu stredoeurópskych pravicových strán. Mala ich zjednocovať spoločná historická skúsenosť a záujem o formulovanie spoločnej politiky voči Rusku, ako aj negatívny postoj voči prehlbovaniu európskej integrácie, ktorý uvedené strany odďaľuje od Európskej ľudovej strany. Pokus nadväzoval na snahu lídra *Volebnej akcie Solidarita* (AWS) Mariana Krzaklewského o vytvorenie *Únie stredoeurópskej pravice* z roku 1999, ktorý sa takisto skončil neúspechom.

Regionálne partnerstvo v tieni Vyšehradu

V priebehu roku 2006 ovládli agendu *Regionálneho partnerstva* štáty V4, ktoré v spolupráci so Slovinskom kritizovali postoj Rakúska, týkajúci sa rozšírenia schengenského priestoru, na stretnutí ministrov zahraničných vecí štátov *Regionálneho partnerstva*. Na rozdiel od V4 však *Regionálne partnerstvo* poskytlo väčší priestor pre diskusiu o problematike západného Balkánu. Predmetom rokovania šéfov diplomacie 14. septembra 2006 boli okrem rozšírenia schengenského priestoru aj možnosti priblíženia Srbska a EÚ prostredníctvom zjednodušenia vízovej procedúry, kontaktu medzi občanmi Srbska a EÚ a mobilizácie reformne orientovaných častí srbskej spoločnosti. Možnosti podobných programov analyzovali aj v súvislosti s Ukrajinou.

Slovenské predsedníctvo vo V4 – kontinuita alebo zmena?

Oficiálna inaugurácia slovenského predsedníctva vo V4, presunutá z letných mesiacov na október, bola výsledkom útlmu vyšehradskej spolupráce a vnútropolitických tenzií v štátoch V4 v súvislosti s parlamentnými voľbami a vládnymi krízami. Na druhej strane však nová vláda SR pristúpila k plneniu svojej úlohy zodpovedne. Vo svojom programovom vyhlásení potvrdila, že vyšehradskú spoluprácu považuje za najdôležitejšiu platformu regionálnej spolupráce na presadzovanie spoločne definovaných záujmov. Zároveň premiér R. Fico akceptoval program slovenského predsedníctva, pripravený predchádzajúcou vládou Mikuláša Dzurindu: „Hoci došlo k obmene vládnej moci, preberajú sa záväzky.“

Novým prvkom je oživenie sektorálnej dimenzie vyšehradskej spolupráce. Tento trend sa začal ešte v druhej polovici roku 2006, výrazne však zosilnel v prvých mesiacoch roku 2007, keď sa začala diskusia aj o projektoch, ktoré boli dovtedy spochybňované, ako napr. o zriadení spoločnej bojovej skupiny v rámci jednotiek rýchleho nasadenia EÚ. Hoci členovia V4 odmietajú diskutovať o zriadení stáleho sekretariátu, vymenovanie pracovníka, zodpovedného za prácu s verejnosťou, ktorý podlieha výlučne národným koordinátorom V4, naznačuje tichú inštitucionalizáciu zoskupenia.

Intenzívna spolupráca v oblasti kultúry potvrdzuje, že Vyšehrad svojím záberom presahuje charakter situatívnej aliancie jeho jednotlivých členov, a to aj napriek tomu, že sa zoskupeniu nie vždy úspešne darí dosahovať svoje ciele v politickej oblasti. Slabým miestom vyšehradskej spolupráce však ostáva ekonomická agenda. K jej posilneniu by prispelo vytvorenie osobitných nástrojov, napr. fondu na podporu budovania cezhraničnej a dopravnej infraštruktúry. Hoci vyšehradský priestor nedisponuje takou osou ekonomickej spolupráce, akou je napr. Baltské alebo Čierne

more, spoluprácu jeho členov môže posilniť vznik podnikateľskej rady, resp. spoločnej banky, na podporu komerčných projektov. Rezervy sú aj v informačnej prepojenosti vyšehradských aktivít, predovšetkým na nižších úrovniach v sektorovej dimenzii spolupráce.

V politickej a ekonomickej oblasti nemôže Vyšehrad zopakovať úspech Beneluxu, ktorý rozvíjal modely integrácie, uplatňované neskôr v rámci celej EÚ. Vyšehrad tak zostáva do značnej miery v polohe intelektuálneho konštruktú, čo potvrdzuje aj už spomínaná reprezentatívna publikácia, zdôrazňujúca korene zoskupenia v tradíciách odporu proti komunistickým režimom pred rokom 1989. Vyšehradská spolupráca však preukázala svoj potenciál nie len z hľadiska posilňovania väzieb medzi členskými štátmi, ale aj na širších fórach, predovšetkým v rámci EÚ, resp. vo vzťahu k tretím štátom, napr. pri propagácii kultúry alebo možnosti cestovného ruchu.

Nárast spoločnej vyšehrskej agendy, podporovaný politickými elitami, je paradoxne sprevádzaný verbálnymi konfliktmi, resp. gestami, aké podnikol maďarský premiér Gyurcsány, keď počas summitu vo Vyšehrade odriekol stretnutie s premiérom R. Ficom. Súčasťou vzájomných vzťahov štátov V4 je aj rivalita, napr. v podobe slovensko-maďarského sporu o značku Tokaj, resp. poľsko-slovenského sporu o značku syra „oštiepok“, alebo „oscypek“. Ich prítomnosť je sprievodným znakom prehlbovania globalizačných a integračných procesov, keď sa inštitúcie národného štátu pokúšajú kompenzovať stratu časti svojej suverenity práve zvýšeným akcentovaním kultúrnych a identitárnych aspektov štátnosti, čo vyjadrujú o. i. aj formou podobných symbolických gest. Takéto medializované škandály poskytujú neraz deformovaný obraz o skutočných rozmeroch vyšehrskej spolupráce, resp. bilaterálnych vzťahov medzi jej členmi.

Referencie

- Bilčík, V.: *Slovenská republika a Európska únia*. In: Kollár, M., Mesežnikov, G., Bútora, M. (eds): *Slovensko 2006. Súhrnná správa o stave spoločnosti*. Inštitút pre verejné otázky, Bratislava 2007, s. 380.
- Declaration of the Prime Ministers of the Visegrad Countries*. Vyšehrad, 10. 10. 2006, <http://www.visegradgroup.eu>.
- Európska rada v Bruseli, 14. – 15. 12. 2006. Závery predsedníctva*. Rada EÚ, Brusel 12. 2. 2007.
- Informácia o priebehu a výsledkoch stretnutia predsedov vlád krajín Vyšehrskej skupiny v Maďarskej republike* (Vyšehrad, 10. októbra 2006). Úrad vlády SR, Bratislava 2006.
- Kahanec, I., Morvay, P.: *Napriek stratégii únie sa Maďarsko rozhodlo postaviť plynovod pre ruský plyn. Cez Slovensko pôjde menej plynu*. In: *Sme* 20. 3. 2007.
- Lőrincz, J.: *Mrazivý dych z Vyšehradu*. In: *Pravda* 11. 10. 2006.

- Marušiak, J., Bates, Z., Duleba, A., Strážay, T., Žemlová-Shepperd, J.: *Zahraničná politika – hlavné trendy, dvojstranné vzťahy a regionálna spolupráca*. In: Kollár, M., Mesežnikov, G., Bútorá, M. (eds): *Slovensko 2006. Súhrnná správa o stave spoločnosti*. Inštitút pre verejné otázky, Bratislava 2007, s. 281 – 352.
- Marušiak, J., Duleba, A., Gábelová-Jančíová, B., Bates-Melišová, Z.: *Zahraničná politika SR: hlavné trendy, dvojstranné vzťahy, vyšehradská spolupráca*. In: Kollár, M., Mesežnikov, G. (eds): *Slovensko 2004. Súhrnná správa o stave spoločnosti*. Inštitút pre verejné otázky, Bratislava 2004, s. 396.
- Meeting of the Ministers of Foreign Affairs of the V4 countries*. MZV SR, Bratislava 5. 9. 2006.
- Pawlicki, J.: *PiS buduje międzynarodówkę środkowoeuropejskiej prawicy*. In: *Gazeta Wyborcza* 18. 4. 2006.
- Pawlicki, J.: *Polska propozycja energetycznego NATO*. In: *Gazeta Wyborcza* 1. 3. 2006.
- Prezident SR Ivan Gašparovič sa zúčastnil na summite V4 v Lánoch*. Prezident SR, Bratislava 16. 9. 2006, <http://www.prezident.sk>.
- Program slovenského predsedníctva V4 2006/2007*. Úrad vlády SR, Bratislava 24. 5. 2006.
- Programové vyhlásenie vlády SR*. Úrad vlády SR, Bratislava 2006.
- Schutz, P.: *Vyšehradská aféra*. In: *Sme* 12. 10. 2006.
- Statement of the Visegrad-4 and Baltic-3 Foreign Ministers*, Brusel 13. 11. 2006, <http://www.visegradgroup.eu>.
- Strážay, T.: *Regionálne iniciatívy v strednej Európe roku 2005 – od tematickej profilácie ku komplementarite postojov?* In: Brezáni, P. (ed): *Ročenka zahraničnej politiky Slovenskej republiky 2005*. Výskumné centrum Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku, n.o., Bratislava 2006, s. 79 – 87.
- Stretnutie ministrov zahraničných vecí Vyšehradskej štvorky v Budapešti*. MZV SR, Bratislava 8. 3. 2006.
- The Final Declaration of the Prague Summit of the Presidents of Parliaments of the V4 Countries*. Praha, 3. – 4. 2. 2006, <http://www.visegradgroup.eu>.
- The Visegrad Group – A Central European Constellation*. Medzinárodný vyšehradský fond, Bratislava 2006.
- Zasadnutie V4 v oblasti vyzbrojovania*. Ministerstvo obrany SR, Bratislava 12. 12. 2006.

Milan Šagát

Zahraničná politika SR voči západnému Balkánu v roku 2006

Zahraničná politika Slovenskej republiky (SR) voči západnému Balkánu v roku 2006¹ sa na úrovni orientácie s predchádzajúcim rokom nelíšila. Posun v smerovaní zahraničnej politiky voči západnému Balkánu nespôsobili ani predčasné parlamentné voľby z júna 2006² a región, napriek istej vágnosti v dokumente *Zameranie zahraničnej politiky SR na rok 2006* ostal jednou zo strategických priorít zahraničnej politiky a slovenskej rozvojovej pomoci. Na druhej strane, rok 2006 bol výnimočným obdobím pre zahraničnú politiku voči regiónu a slovenská diplomacia dosiahla niekoľko úspechov, pričom proces vyhlásenia nezávislosti Čiernej Hory, riadený a kontrolovaný slovenskými diplomatmi, bol najväčším z nich.

V zahraničnej politike SR voči západnému Balkánu v roku 2006 naďalej pretrvával fenomén prednostného zamerania sa na Srbsko a Čiernu Horu, a to napriek niektorým posunom vo vzťahoch k ďalším krajinám regiónu. Tento trend bol, podobne ako v predchádzajúcich rokoch, vyvážený silnou podporou SR Chorvátsku v procese prístupových rokovaní s EÚ a ako bolo spomenuté vyššie, tento vektor, hoci v nižšej

¹ Viac pozri: *Zameranie zahraničnej politiky SR na rok 2006*, s. 30. www.mfa.sk.

² Túto tézu opakovane potvrdil nový minister zahraničných vecí Ján Kubiš. Téza o nezmenenej prioritě západného Balkánu zaznela aj počas jeho pracovnej cesty do Srbska, Čiernej Hory a Kosova v auguste 2007.

Milan Šagát pracuje v Nadácii Pontis, na Filozofickej fakulte i Fakulte sociálnych a ekonomických vied Univerzity Komenského.

Autor týmto ďakuje Milanovi Ničovi, bez ktorého pomoci by článok nevznikol, za užitočné námety a poznámky. Rovnako autor ďakuje aj Eliške Slávikovej za konzultácie.

intenzite, bol zachovaný aj po zmene vlády. Prednostné zameranie sa zahraničnej politiky SR na západnom Balkáne voči Srbsku má niekoľko objektívnych príčin:

- stabilita celého regiónu závisí od stability v Srbsku ako najväčšom a zároveň najproblematickejšom štáte regiónu;
- všetky kľúčové problémy regiónu a zároveň veľké výzvy pre medzinárodné spoločenstvo³ sa priamo alebo nepriamo týkali práve Srbska.

Hlavnými určujúcimi faktormi zahraničnej politiky voči západnému Balkánu v roku 2006 boli navzájom úzko prepojené, a do istej miery vzájomne podmienené, *exogénne* a *endogénne faktory*. Medzi hlavné exogénne faktory sa radí členstvo SR v Európskej únii (EÚ), obohacujúce vzťahy s regiónom o multilaterálnu dimenziu cez optiku *Spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky EÚ*, členstvo SR v *Bezpečnostnej rade Organizácie spojených národov* (OSN) a ďalších medzinárodných organizáciách, najmä v *Organizácii pre ekonomickú spoluprácu a rozvoj* (OECD), zaväzujúce SR k rozvojovej pomoci. Medzi hlavné endogénne faktory patrí všeobecné zameranie celej zahraničnej politiky SR, najmä kolízia medzi jej ideovou a ekonomicko-pragmatickou rovinou, prehĺbenou po parlamentných voľbách, strategické zámery SR v regióne západného Balkánu, kvalita vnútorného slovenského dialógu o západnom Balkáne a takzvané *komparatívne výhody SR*, rozdiskutované v nasledujúcej stati.

Je zrejmé, že v priebehu roku 2006 sa slovenskej zahraničnej politike podarilo v súvislosti s regiónom západného Balkánu dosiahnuť niekoľko pozitívnych výsledkov, najmä v otázke nezávislosti Čiernej Hory, ktoré ďalej posilnili reputáciu SR v inštitúciách EÚ a pridali SR kredit regionálneho experta. SR však opätovne nevyužilo naplno vnútorný potenciál, kapacity slovenskej diplomacie a nástroje zahraničnej politiky SR smerom k rýchlejšiemu a pozitívnejšiemu ovplyvňovaniu vnútorného vývoja v krajinách západného Balkánu. Na dôvažok, dynamika vnútorného dialógu o zahraničnej politike voči západnému Balkánu bola veľmi mäťúca a v poslednej štvrtine roku 2006 spôsobila dojem, že existuje niekoľko centier zahraničnej politiky,⁴ alebo prinajmenšom vyvolala zdanie nekoordinácie medzi kľúčovými inštitúciami ústrednej štátnej správy.

³ Sú to:

- a) budúci, resp. konečný štatút Kosova;
- b) vnútorná rekonštrukcia Bosny a Hercegoviny;
- c) spolupráca s *Medzinárodným súdnym tribunálom pre bývalú Juhosláviu* (ICTY).

⁴ Jasným dôkazom boli, napríklad, vyhlásenia troch aktérov – Ministerstva zahraničných vecí SR, prezidenta SR a predsedu vlády SR – o Kosove počas pracovnej návštevy srbského predsedu vlády Vojislava Koštunicu na Slovensku v októbri 2006.

Slovensko a západný Balkán

Pri pohľade do histórie zahraničnej politiky SR je zrejmé, že západný Balkán je jej stálou prioritou. Slovenská zahraničná politika a slovenskí diplomati reálne ovplyvňovali dianie v regióne už od konca 90-tych rokov minulého storočia a mená ako Miroslav Mojžita, bývalý veľvyslanec SR v bývalej Juhoslávii, či Eduard Kukan, bývalý minister zahraničných vecí SR, ktorý pôsobil na poste osobitného vyslanca generálneho tajomníka OSN pre Balkán, vytvorili slovenskej diplomacii pozitívny imidž.⁵ Inak povedané, ešte pred vstupom do EÚ v roku 2004 sa Slovensko vyprofilovalo ako krajina, ktorá mieni aktívne ovplyvňovať dianie v západnej časti Balkánu. Po vstupe do EÚ si tieto pozície začala slovenská diplomacia efektívne upevňovať. Fakt, že západný Balkán je prioritou zahraničnej politiky SR, má veľmi racionálny podklad, ktorý je možné zhrnúť do niekoľkých bodov. Tie predstavujú takzvané *komparatívne výhody SR* v porovnaní s inými európskymi štátmi, ktoré determinujú pôsobenie zahraničnej politiky na Balkáne. Komparatívnymi výhodami SR sú podobná *historická skúsenosť*, *dobrá znalosť regiónu*, *vzájomná prítomnosť menšín*, ďalej *kultúrna a geografická proximita* a vnútropolitická *nekontroverznosť témy*.⁶ Posledným dôvodom, no nie komparatívnou výhodou, prečo je západný Balkán prioritou zahraničnej politiky, je *geopolitický a strategický záujem SR*, kedy región

⁵ Ako pripomína Eliška Sláviková, ako unikátny model sa „do povedomia významne zapísal aj tzv. bratislavský proces, v ktorom sa v úsilí prispieť k zjednoteniu opozície v Srbsku roku 2000 dopĺňali aktivity slovenskej diplomacie s aktivitami mimovládnych organizácií.“ (Sláviková, E.: *Slovenská politika voči západnému Balkánu*. In: Brezáni, P. (ed): *Ročenka zahraničnej politiky Slovenskej republiky 2005*. RC SPPA, Bratislava 2006) Tento model bol unikátny práve v prepojení vládnej a mimovládnej úrovne a poskytol mimovládnym organizáciám dobrú štartovnú pozíciu pre prácu v regióne.

⁶ Prvým dôvodom je podobná *historická skúsenosť* s autoritárskym režimom, procesom rozpadu štátu a procesom budovania nových demokratických inštitúcií. Táto komparatívna výhoda umožňuje Slovensku byť relevantnejším partnerom pre krajiny bývalej Juhoslávie a Albánsko v procese ich demokratizácie. Druhým dôvodom je *dobrá znalosť regiónu* s jeho špecifikami, charakteristikami a drobnými nuansami, ktorý však postupne dosahuje svoje limity. Na Slovensku chýbajú expertné kapacity a vzdelávacie inštitúcie o západnom Balkáne a neexistuje ani diplomatická akadémia, inštitúcie, ktoré by z dlhodobého strategického hľadiska pripravovali pre Ministerstvo zahraničných vecí SR (MZV) odborníkov na cieľový región. Tretím dôvodom je *prítomnosť menšín*, a to nie len slovenskej menšiny v Srbsku a Chorvátsku, ale aj prítomnosť chorvátskej menšiny na Slovensku. Tento faktor však môže byť maximálnou komparatívnou výhodou pre Slovensko iba v tom prípade, pokiaľ neredukuje zahraničnú politiku na otázku vlastnej menšiny. Štvrtým dôvodom je *kultúrna a geografická proximita*, ktorá sa prejavuje v tradičných väzbách, a to nie len z obdobia pred rokom 1989, ale aj v dávnejšej histórii. Tradičné väzby sú umocnené i fakom, že súčasné Slovensko bolo s pomerne veľkou časťou územia západného Balkánu (celé územie Vojvodiny, veľké časti Chorvátska a Slovinska a na veľmi krátke obdobie aj Bosny a Hercegoviny) spojené tou istou štátnou formou v rámci Rakúsko-Uhorska. Piatym dôvodom je vnútropolitická *nekonfliktnosť témy* západného Balkánu ako priority zahraničnej politiky SR a nie je preto predmetom vnútorného sporu.

západného Balkánu predstavuje kľúčového partnera SR pre ekonomickú a politickú spoluprácu.

Z uvedených argumentov pre SR veľmi jasne vyplývajú racionálne a logické predpoklady, prečo dlhodobo považuje západný Balkán za svoju zahranično-politickú prioritu.⁷ Už spomínanou dôležitou dimenziou je členstvo SR v EÚ a ďalších medzinárodných organizáciách, ktoré nás zaväzujú k participácii na konkrétnych rozhodnutiach, týkajúcich sa západného Balkánu, a k prebratiu skutočnej zodpovednosti za vývoj v regióne. V tomto smere by však mala zahraničná politika dosahovať viac pozitívnych výsledkov, týkajúcich sa najmä Srbska. Členstvo v EÚ by slovenská diplomacia mala považovať za svoju ďalšiu komparatívnu výhodu, využiť ju k stimulovaniu kladných procesov politickej, sociálnej a ekonomickej stabilizácie krajín regiónu a byť pre nich relevantným partnerom v procese integrácie do EÚ a NATO. Vytvorila by tak obrovský kapitál pre posilňovanie ekonomických a politických vzťahov s regiónom pre budúcnosť.

Čierna Hora

Napriek tomu, že dokument *Zameranie zahraničnej politiky SR na rok 2006* nedefinuje špecifické zámery slovenskej zahraničnej politiky voči a v Čiernej Hore a nereflektuje ani prebiehajúce procesy, vedúce smerom k referendu o nezávislosti, slovenská diplomacia v roku 2006 dosiahla najväčšie a najviditeľnejšie úspechy na západnom Balkáne práve v Čiernej Hore.

Na základe takzvanej belehradskej dohody⁸ z 3. marca 2003 bol medzi Srbskom a Čiernou Horou dohodnutý nie len zánik tretej Juhoslávie, ale aj jej nahradenie veľmi voľnou, reálnou úniou. Dohodou bolo vytvorené *Štátne spoločenstvo Srbska a Čiernej Hory*, navrhnuté jej inštitúcie, ich kompetencie a zároveň časový horizont 3 rokov, počas ktorých sa mala definovať nová politická budúcnosť tohto štátneho útvaru. Politickým analytikom bolo jasné, že po uzavretí tejto dohody smeruje Čierna Hora a tiež Srbsko nie len k nezávislosti *de facto*, ale i *de jure*. Prakticky od začiatku roku 2006 dominovala v európskej zahraničnej politike otázka, ako a za akých podmienok by sa malo v Čiernej Hore uskutočniť referendum, ktoré by odpovedalo na otázku nezávislosti. V danej situácii slovenská diplomacia maximalizovala všetky svoje komparatívne výhody a celé referendum o nezávislosti v Čiernej Hore sa nakoniec odohralo pod jej drobnohľadom. Proces kontrolovaného vyhlásenia nezávislosti Čiernej

⁷ Viac pozri: *Strednodobá stratégia zahraničnej politiky Slovenskej republiky do roku 2015*, s. 6. Prepis www.mfa.sk.

⁸ Od tejto dohody existovali obe republiky ako takmer nezávislé, spoločných bolo iba 5 ministerstiev, ktoré spolu s predsedom vlády, ktorý bol zároveň prezidentom únie, tvorili exekutívu štátu.

Hory bol jedným z najväčších úspechov politiky EÚ v regióne a slovenská účasť na ňom posilnila kredit SR ako regionálneho experta.

Už 17. decembra 2005 si Javier Solana, vysoký predstaviteľ EÚ pre *Spoločnú zahraničnú a bezpečnostnú politiku*, vybral Miroslava Lajčáka, bývalého veľvyslanca v Belehrade a generálneho riaditeľa politickej sekcie MZV SR, za svojho osobného predstaviteľa na uľahčenie politických rozhovorov politických strán v Čiernej Hore v súvislosti s prípravou plánovaného referenda. Úlohou Miroslava Lajčáka a slovenskej diplomacie bolo vyjednanie podmienok a dohľad nad celým priebehom referenda o nezávislosti. Na Lajčákov návrh a po jeho schválení poslancami čiernohorského parlamentu sa 15. marca 2006 stal slovenský diplomat František Lipka predsedom čiernohorskej referendovej komisie. Transparentný a profesionálny priebeh vyjednávania podmienok referenda, v ktorom sa stanovila hranica 55 % ako kritérium platnosti výsledkov, posilnil pozície slovenskej diplomacie a EÚ. Referendum sa uskutočnilo v máji 2006 a zúčastnilo sa na ňom takmer 90 % všetkých voličov v krajine. Za nezávislosť sa vyslovilo 55,6 % zúčastnených a napriek protestom prosrbskej opozície, prakticky všetky krajiny EÚ akceptovali legitimitu a výsledok referenda. Aktivity slovenskej diplomacie v Čiernej Hore oceňuje aj Karsten Friis.⁹ Hovorí o „postmodernej diplomacii“ a argumentuje¹⁰, že predreferendové vyjednávania uspeli vďaka odbornosti slovenskej diplomacie.

Pri sformovaní negociačného tímu bolo tiež zapojenie diplomatov Maďarskej republiky (MR), napríklad Józsefa Pandura, bývalého veľvyslanca Maďarska v Belehrade tiež veľmi dôležitým prvkom. Zapojenie maďarských diplomatov vytvorilo priestor pre novú kvalitu bilaterálnych vzťahov SR a MR a prinieslo konštruktívne impulzy. Referendum v Čiernej Hore bolo zároveň ojedinelým príkladom konkrétnej líderskej pozície SR v rámci vyšehradskej skupiny voči západnému Balkánu a príkladom toho, ako Slovensko otváralo pozície v regióne nie len pre EÚ, ale aj pre krajiny V4.

Aplikáciou európskych štandardov v priestore západného Balkánu prispelo Slovensko k vytvoreniu možného modelu riešenia a regulácie konfliktov. Je veľkou škodou, že tento kapitál ďalej nezúročilo k dosiahnutiu konkrétnych benefitov pre SR. Existujú najmenej dva dôvody, prečo môžeme pochybovať o vážnosti tvrdenia slovenskej diplomacie, že západný Balkán je jej prioritou. Po prvé, Slovensko, na rozdiel, napríklad, od Slovinska, neotvorilo v Podgorici veľvyslanectvo a Čiernu Horu diplomaticky pokrýva naďalej z Belehradu, a to aj vo svetle pozitívnych výsledkov referenda, umocnených slovenskou diplomaciou. Veľmi nešťastný a nesprávny bol ekonomický argument, vyplývajúci z priority novej slovenskej vlády o šetrení výdavkov

⁹ Autor je *senior political officer* Misie OBSE v Belehrade. Bol členom negociačného tímu Miroslava Lajčáka.

¹⁰ Friis, K.: *The Referendum in Montenegro: The EU's Postmodern Diplomacy*. In: *European Foreign Affairs Review* Vol.12, No.1 (Spring 2007), s. 67 – 88.

v rezortoch, ktorý však nemôže vysvetliť existenciu slovenských veľvyslanectiev v menej prioritných krajinách. Po druhé, slovenská podpora Čiernej Hore v rokovaníach s EÚ o asociačnej a stabilizačnej dohode (ASA) bola od leta 2006 nedostatočná. V radoch slovenskej diplomacie zaznievali názory, že Podgoricu nemožno odmeniť za odtrhnutie sa od Srbska a že samotná EÚ by nemala v prístupovom procese rozširovať diferenciu medzi Čiernou Horou a Srbskom.. Podgorica tak z Bratislavy nedostala od orgánov Rady EÚ a Európskej komisie výraznejšiu diplomatickú podporu.

Otázka rozvojovej pomoci, bilaterálnych vzťahov s Čiernou Horou a ich ekvilibrizácia v súvislosti so Srbskom ostáva veľkou výzvou pre slovenskú diplomaciu aj pre nasledujúce obdobie.

Srbsko

Zámery slovenskej zahraničnej politiky voči Srbsku definuje *Zameranie zahraničnej politiky SR na rok 2006* v týchto oblastiach:

- posilňovanie bilaterálnych vzťahov oboch krajín;
- pokračovanie v dominantnej podpore Srbska v rámci oficiálnej slovenskej rozvojovej pomoci (ODA);
- inovácia podpory krajinských Slovákov z Vojvodiny;
- podpora integračných snáh Srbska smerom k EÚ a Svetovej obchodnej organizácii (WTO);
- aktívny príspevok k riešeniu otázky štatútu Kosova.

Ako už bolo spomenuté vyššie, zahraničná politika voči západnému Balkánu je zahraničnou politikou najmä voči Srbsku. Srbsko opakovane zlyhávalo v spolupráci s *Medzinárodným súdnym tribunálom pre bývalú Juhosláviu* (ICTY), kvôli čomu boli s krajinou v máji 2006 suspendované rokovania o ASA. V Srbsku doposiaľ neprebehla reforma bezpečnostných zložiek, ktorá je kľúčom k nevyhnutnej dekriminalizácii politiky i spoločnosti a k vysporiadaniu sa s nedávnou minulosťou. Srbsko je zároveň jediným štátom regiónu, kde tretina voličiv podporuje krajne pravicovú, antisystémovú politickú stranu..¹¹ K najväznejším vnútropolitickým udalostiam uplynulého roku v krajine patrilo prijatie novej ústavy, ktorá bola najskôr schválená v srbskom národnom parlamente (Skupština) a na konci októbra 2006 schválená v referende.

¹¹ Dôkazom sú posledné parlamentné voľby v Srbsku, ktoré sa konali 21. januára 2007. Víťazom volieb sa stala *Srpska radikalna stranka* s počtom hlasov 28,7 %. Viac informácií na <http://www.cesid.org/eng/index.jsp>.

Niet pochýb, že Srbsko je krajinou regiónu, s ktorou malo Slovensko v roku 2006 najaktívnejšie bilaterálne vzťahy počnúc návštevou Svetozara Marovića, prezidenta ešte Srbska a Čiernej Hory, ktorý na pozvanie prezidenta SR Ivana Gašparoviča pricestoval na pracovnú návštevu Slovenska vo februári 2006, končiac návštevou srbského premiéra Vojislava Koštunicu, ktorý počas oficiálnej návštevy Slovenska v októbri toho istého roku rokovoval s viacerými ústavnými činiteľmi. Slovenská diplomacia na stretnutiach opakovane zdôrazňovala v otázke Kosova plnú podporu legitímite plánu zvláštneho vyslanca generálneho tajomníka OSN pre Kosovo, Marti Ahtisaariho, zároveň však unisono potvrdzovala, že to bude musieť byť také riešenie, ktoré nebude ani jednej strane nanútené a ktoré prinesie do regiónu stabilitu.. Slovenská diplomacia poskytla počas rokovaní len malý priestor upriameniu pozornosti na problematiku vnútorných reforiem a na spoluprácu s ICTY. Podpora integračných snáh Srbska najmä do EÚ ako priorita zahraničnej politiky voči Srbsku potom vyznieva veľmi nepresvedčivo. Slovenská diplomacia bola zároveň jedným z presadzovateľov, aby sa krajinám západného Balkánu ponúkol vstup do programu *Partnership for Peace* (PfP), ktorý sa považuje za prvý krok k prípadnému členstvu v NATO. Na summite v Rige koncom novembra 2006 bolo nakoniec pristúpenie k PfP, napriek silným protestom ICTY a vďaka podpore slovenskej diplomacie, ponúknuté nie len Srbsku, ale aj Čiernej Hore i Bosne a Hercegovine. Argumentom diplomacie bolo, že pristúpenie umožní lepšie dohliadať na plnenie všetkých podmienok a požiadaviek súvisiacich so vstupom do NATO, a teda aj lepšie vymáhať princíp kondicionality ako v situácii keby krajiny neboli členmi PfP. Pokiaľ si slovenská zahraničná politika bude chcieť zachovať imidž „čestného hráča“¹², ktorý je pragmatický, vypočítateľný a spoľahlivý aj pre nasledujúce obdobie, mala by viac dbať na dodržiavanie kondicionality pre možné členské krajiny nie len NATO, ale i EÚ, a to aj na multilaterálnej, aj na bilaterálnej úrovni.

Žiadna analýza zahraničnej politiky voči západnému Balkánu nemôže obísť otázku oficiálnej rozvojovej pomoci (ODA) ako dôležitého nástroja zahraničnej politiky. A najmä nie vtedy, ak bolo Srbsko (a Čierna Hora) takzvanou programovou krajinou systému slovenskej ODA, čo znamená, že najväčší podiel financií z ODA smeroval do Srbska, Čiernej Hory a Kosova. Z celkového plánovaného rozpočtu slovenskej ODA na rok 2006¹³, ktorý tvoril objem približne 161 miliónov Sk, bolo pre Srbsko, Čiernu Horu a Kosovo v rámci jednej položky vyčlenených 50 miliónov Sk. V rámci 4. výzvy na predkladanie projektov pre Srbsko, Čiernu Horu a Kosovo, ktorú administruje

¹² V rozhovore *Sme čestným hráčom* to pre Euractiv.sk zo 14. 2. 2006 uviedol Maroš Šefčovič, veľvyslanec Stáleho zastúpenia SR pri EÚ.

¹³ Uvedený údaj je ilustračný, keďže hovorí o pridelených financiách pre podprogram rozvojovej pomoci (O5T0A), ktorý priamo zabezpečuje MZV SR, a nie o reálne nakontrahovaných prostriedkoch. Zdroj: *Národný program oficiálnej rozvojovej pomoci na rok 2006*, s. 12. <http://www.slovakaid.sk/index.php/filemanager/download/373/NP2006.pdf>.

*Nadácia pre podporu občianskych aktivít*¹⁴ (NPOA), bolo prihlásených 27 subjektov. Riadiaci výbor NPOA vybral nakoniec iba 7 projektov v celkovom finančnom objeme približne 34 miliónov Sk, ktorých predkladateľmi sú nie len mimovládne organizácie, ale aj podnikateľské subjekty a štátne inštitúcie.

Tematicky sa rozvojová pomoc do Srbska, Čiernej Hory a Kosova v roku 2006, podobne ako v predošlých rokoch, zamerala na tri hlavné okruhy tém, ktorými boli:

- občianska spoločnosť, sociálne oživenie a regionálny rozvoj;
- obnova infraštruktúry a rozvoj malého a stredného podnikania;
- integrácia Srbska (a Čiernej Hory) do medzinárodných zoskupení.

Dôležitou oblasťou je práve stimulovanie občianskej aktivizácie a prenos slovenských skúseností z procesu integrácie do EÚ. Projekty zamerané na transfer slovenského know-how boli uskutočnené, napríklad, *Slovenskou spoločnosťou pre zahraničnú politiku*¹⁵ (SFPA) alebo *Nadáciou Pontis*.¹⁶ Projekty sociálneho oživenia a obnovy infraštruktúry realizovali mnohé inštitúcie, napríklad *Adventistická rozvojová organizácia*¹⁷ (ADRA) alebo *Nadácia Integra*.¹⁸ Po politických zmenách, ktoré sa udiali v regióne (nezávislosť Čiernej Hory) a ktoré sa očakávajú v roku 2007 (otázka štatútu Kosova) a po vypršaní strednodobej koncepcie ODA na roky 2003 – 2008 bude pre slovenskú zahraničnú politiku dôležitá redefinícia strednodobej koncepcie priorit ODA pre západný Balkán, jej metodológia a nástroje.

Nenaplnenou prioritou zahraničnej politiky voči Srbsku bola v uplynulom roku inovácia podpory slovenskej komunity, žijúcej najmä v severosrbskej autonómnej oblasti Vojvodina. Podľa oficiálnych údajov¹⁹ žije vo Vojvodine približne 60 tisíc Slovákov, usídlených v niekoľkých obciach, pričom slovenská menšina predstavuje teritoriálne homogénnu zložku srbskej, respektíve vojvodinskej spoločnosti. Podpora slovenskej menšiny v Srbsku v roku 2006 však oproti predchádzajúcim rokom nezaznamenala žiadnu inováciu.

¹⁴ Viac informácií o *Nadácii pre podporu občianskych aktivít*, administrátorovi Bratislava-Belehrad Fondu, ktorý je mechanizmom rozvojovej pomoci SR voči Srbsku, Čiernej Hore a Kosovu, na www.npoa.sk.

¹⁵ Viac informácií na www.sfpa.sk.

¹⁶ Viac informácií na www.nadaciapontis.sk.

¹⁷ Viac informácií na www.adra.sk.

¹⁸ Viac informácií na www.integra.sk.

¹⁹ Zdroj: *Republički zavod za statistiku Srbije*, Sčítanie obyvateľstva 2002. <http://webrzs.statserb.sr.gov.yu/axd/Zip/NEP1.pdf>.

Kosovo

Existuje predpoklad, že politická a sociálna stabilita regiónu západného Balkánu sú podmienené vyriešením dvoch zásadných otázok. Kým prvá sa týka vnútornej rekonštrukcie Bosny a Hercegoviny, druhá je otázkou budúceho či konečného štatútu Kosova. Priority slovenskej zahraničnej politiky, týkajúce sa Kosova v roku 2006, podobne ako v roku 2005, vychádzali z premisy bezpečnostných priorít. Slovensko teda podporuje také riešenie štatútu Kosova, ktoré „zabezpečí implementáciu demokratických štandardov, bezproblémové fungovanie multietnickej spoločnosti a zároveň posilní regionálnu stabilitu a bezpečnosť“ (MZV, 2006 : 31).

Definovať zahraničnú politiku SR v roku 2006 voči Kosovu a nájsť v nej skutočný trend a hodnotovú orientáciu je napriek tomu veľmi ťažké. Situáciu, v ktorej rôzni aktéri zahraničnej politiky prezentujú rôzne názory²⁰, umocnila v roku 2006 zmena slovenskej vlády. Po jej výmene sa do popredia dostali nezrovnalosti medzi jednotlivými aktérmi. Ministerstvo zahraničných vecí SR, ktoré v horizonte rokov 2005 – 2006 pomerne jasne profilovalo svoju pozíciu v súvislosti s Kosovom, sa najmä ku koncu roku 2006 s presahom do nasledujúceho obdobia dostalo do neľahkej pozície, v ktorej pôsobilo skôr ako vysvetľovateľ pozícií ostatných aktérov a obhajovateľ vlastných. MZV SR pôsobilo v otázke Kosova vyvážene. Po už spomínanej októbrovej návšteve srbského premiéra Vojislava Koštunicu nasledovala v novembri 2006 návšteva kosovského premiéra Agima Čekua, ktorého sprevádzal Joachim Rucker, špeciálny vyslanec generálneho tajomníka OSN v Kosove. Na rozdiel od Koštunicu sa z vysokých štátnych predstaviteľov SR stretol s kosovským premiérom iba minister zahraničných vecí SR Ján Kubiš, ktorý v auguste Kosovo osobne navštívil. V súvislosti s riešením štatútu niekoľkokrát navštívil Slovensko aj Martti Ahtisaari, zvláštny splnomocnenec OSN pre Kosovo, čo môže hovoriť o dobrom vonkajšom imidži slovenskej zahraničnej politiky.

Dôležitým krokom k vyvažovaniu slovenskej optiky voči západnému Balkánu a posilneniu bilaterálnych vzťahov bolo otvorenie diplomatického zastúpenia SR v Kosove²¹, ktoré oficiálne otvoril minister zahraničných vecí SR počas spomínanej pracovnej cesty do regiónu v auguste 2006. V súvislosti s Kosovom sa Slovensko aktívne zapájalo na multilaterálnej úrovni do rozhodnutí inštitúcií EÚ. Napríklad, kľúčovým rozhodnutím minulého roku v súvislosti s Kosovom bol novembrový odklad dátumu predloženia záverečnej správy Martti Ahtisaariho do BR OSN. Slovenská diplomacia sa veľmi angažovala vo vnútornej debata EÚ, aby došlo k odkladu termínu až po srbských parlamentných voľbách, ktoré sa konali v januári 2007, čo sa nakoniec aj stalo. Ďalším dôležitým ukazovateľom, ktorý posilňuje bilaterálne aj multilaterálne

²⁰ Napríklad, Ministerstvo vnútra (MV) SR úspešne blokovalo, aby Slovensko ako jediná krajina EÚ aj v roku 2006 neuznávala doklady vydávané *United Nations Interim Administration Mission in Kosovo* (UNMIK).

²¹ Tzv. *Záujmové zastúpenie SR v Kosove*.

vzťahy SR a Kosova, je účasť 132 slovenských vojakov²² v NATO misii *Kosovo Force* (KFOR).

V otázke slovenskej rozvojovej pomoci Kosovu tvoria projekty podporené ODA veľmi malú časť. Z celkového počtu 65 podporených projektov pre Srbsko, Čiernu Horu a Kosovo v histórii slovenskej ODA boli v Kosove uskutočnené iba 3, kým, napríklad, v srbskej autonómnej provincii Vojvodina 34. Všetky projekty navyše predkladala jediná mimovládna organizácia *Človek v ohrození*²³ (ČVO). Aj toto sú dôvody domnievať sa, že pri Kosove existuje veľký priestor na prehlbovanie rozsahu poskytovanej rozvojovej pomoci a zapájania sa väčšieho počtu aplikantských organizácií.

Rok 2007 bude pravdepodobným rokom vyriešenia štatútu Kosova. Slovenská diplomacia by mala v nasledujúcom období stavať na vlastných výsledkoch roku 2006 a ďalej posilňovať nie len bilaterálne vzťahy s Kosovom a reflektovať tak jasnú dynamiku vývoja v Kosove na základe súčinnosti s partnermi z EÚ a NATO, ale aj upevniť svoje pozície v domácom prostredí ako hlavného aktéra zahraničnej politiky a stanovíť nové kritériá rozvojovej pomoci pre Kosovo.

Chorvátsko

Slovenská zahraničná politika si v roku 2006 voči Chorvátsku vytýčila najmä dva relatívne prepojené ciele, ktorými sú:

- posilňovanie bilaterálnych vzťahov;
- prenos skúseností v otázke EÚ integrácie zo Slovenska do Chorvátska.

Slovenská a chorvátska diplomacia mali tradične dobré, v niektorých aspektoch nadštandardné vzťahy. Zmena vlády SR v roku 2006 nastolila niektoré otázky a isté obavy z narušenia tohto trendu. Z analytického pohľadu, ak naozaj došlo k ochladeniu vzájomných vzťahov Slovenska a Chorvátska, bolo to spôsobené skôr vnútornou konsolidáciou novej slovenskej vlády ako takej, jej preokupácia domácou politikou a preberanie manažmentu štátu a jeho inštitúcií, než vedomou stratégiou oslabovania slovenskej podpory euroatlantických ambícií Chorvátska. Podpora Chorvátsku pokračovala aj po zmene vlády, čo jasne dokazuje návšteva nového ministra zahraničných vecí Jána Kubiša v Chorvátsku koncom októbra, podobe ako návšteva premiéra Fica v januári 2007. Na bilaterálnej úrovni, ktorá je relatívne funkčná vo všetkých vrstvách, mohlo dôjsť k istému stagnovaniu aj vďaka ukončeniu diplomatického pôsobenia Andrey Gustović-Ercegovac, chorvátskej veľvyslankyne na Slovensku na konci roku 2006.

²² Zdroj *Ministerstvo obrany SR*, www.mosr.sk/index.php?page=80.

²³ Viac informácií na www.clovekvohrozeni.sk.

Treba zdôrazniť, že zahraničná politika voči Chorvátsku má objektívne odlišné determinanty ako v prípade ostatných krajín regiónu. V otázke integrácie EÚ je Chorvátsko zo všetkých štátov regiónu najďalej po tom, čo EÚ ukončila stabilizačné a asociačné rozhovory a na jeseň 2005 začala s Chorvátskom prístupové rokovania. Tento fakt dáva bilaterálnym vzťahom širšiu európsku dimenziu. Chorvátsko je zároveň jedinou krajinou regiónu, ktorá, vďaka úrovni ekonomického rozvoja, nie je recipientom slovenskej ODA. Chorvátsko je taktiež najväčším obchodným partnerom Slovenska zo západného Balkánu v otázke vzájomnej obchodnej bilancie.

Pre slovenskú zahraničnú politiku bude veľmi dôležité v nasledujúcom období naďalej posilňovať najmä euroatlantické ambície Chorvátska a asistovať pri dôležitých vnútorných reformách (najmä v boji proti korupcii), ktoré krajinu čakajú.

Bosna a Hercegovina a Macedónsko

Napriek tomu, že slovenská zahraničná politika si na rok 2006 stanovila jasné priority, týkajúce sa krajín Bosna a Hercegovina i Macedónsko, na bilaterálnej aj multilaterálnej úrovni dosiahla veľmi málo viditeľných výsledkov. Napriek tomu, že vnútorné priority jednotlivých krajín sú odlišné, slovenská diplomacia mala v roku 2006 jednotnú prioritu voči obom krajinám: odovzdávanie skúseností z procesu integrácie do EÚ a posilňovanie európskej budúcnosti. Obidve krajiny (posledné dve krajiny bývalej Juhoslávie v regióne) zároveň spája vďaka etnickej heterogenite otázka vnútorného usporiadania a práv jednotlivých národnostných skupín. Obe krajiny tiež spája to, že nemajú v Bratislave svoje diplomatické zastúpenie.

Slovenské pozície sú silnejšie v Bosne a Hercegovine (BiH). Slovensko jednak diplomaticky pokrýva krajinu z vlastného veľvyslanectva v Sarajeve, má v krajine účastníkov v *European Union Police Mission* (EUPM) a v *European Union Force in Bosnia and Herzegovina* (EUFOR)²⁴, jednak má s krajinou liberalizovaný vízový režim. Napriek dobrým štartovacím pozíciám Slovensko nevyužíva naplno svoj potenciál a nezohráva viditeľnejšiu rolu pri presadzovaní ústavnej reformy krajiny, čo bola jedna z priorít slovenskej zahraničnej politiky voči Bosne a Hercegovine v roku 2006.²⁵ Reforma *daytonského systému* pritom predstavuje základnú premisu prekonania národného fungovania štátu a jeho inštitúcií na úkor občianskeho, a teda vnesenie stability. Bosna a Hercegovina ostáva rozdelená aj 11 rokov po ukončení občianskej vojny a predstavuje vážne bezpečnostné riziko. Zmenu v tomto smere nepriniesli ani bosniako-

²⁴ Účasť Slovenska v *European Union Monitoring Mission* (EUMM) je prakticky zanedbateľná. Slovensko má iba jedného terénneho pozorovateľa umiestneného v Belehrade.

²⁵ Viac pozri v *Zameranie zahraničnej politiky SR na rok 2006*, s. 31. www.mfa.sk.

hercegovinské parlamentné voľby 1. októbra 2006. Pokiaľ sa Slovensko definuje ako zodpovedný aktér medzinárodných vzťahov, ktorý považuje západný Balkán za svoju prioritu, musí aj napriek obmedzeným kapacitámkonštruktívnejšie a systematickejšie iniciovať kroky, vedúce k vnútornej reforme krajiny, prehľbovať bilaterálnu spoluprácu a iniciovať domáci dialóg o dianí v krajine, ktorý v roku 2006 takmer úplne absentoval.

Stanovenými cieľmi slovenskej zahraničnej politiky v roku 2006 voči Macedónsku bolo, okrem transmisie slovenských skúseností z procesu integrácie do EÚ, posilňovanie bilaterálnych vzťahov a kontinuita poskytovania pomoci slovenskou ODA. Na všetkých troch úrovniach však výsledky nedosiahli stanovené priority. V prípade, že MZV ako aktér nemá dostatočné kapacity na ich dosahovanie, ostáva paradoxom, že prostredníctvom slovenskej ODA nedelegovalo tieto úlohy na neštátnych aktérov. Macedónsko ostáva napriek silným podobnostiam so Slovenskom v úzadí a ani zďaleka sa nemôže považovať za prioritnú krajinu.

Albánsko

Albánsko je poslednou krajinou skupiny západobalkánskych krajín a okrem Kosova zároveň jedinou neslovanskou krajinou regiónu. Slovensko má s Albánskom tradične minimálne kontakty. Jedinou prioritou voči Albánsku v roku 2006 bolo prehodnotenie jeho statusu ako prijímateľa slovenskej ODA, avšak ani v tomto smere nenastal žiadny posun. Táto otázka, spojená s otázkou jej priorit v Albánsku, môže dominovať aj v nasledujúcom roku vzhľadom k inštitucionalizácii slovenskej ODA do podoby *Slovenskej agentúry pre medzinárodnú rozvojovú spoluprácu* (SlovakAid).

Záver

Analýza zahraničnej politiky SR voči západnému Balkánu v roku 2006 je komplexná a komplikovaná téma, ktorá je veľmi ťažko ohraničiteľná na obdobie jedného roku, tvorí isté kontinuum, pričom chronologicky nadväzuje na predchádzajúce obdobie a presahuje do roku 2007.

V analýze, ktorá je obsahom tohto textu, sa nachádza niekoľko argumentov, formujúcich hlavné tézy. Po prvé, výmena vlády SR z júna 2006 nepriniesla zmenu v otázke smerovania zahraničnej politiky voči západnému Balkánu. Po druhé, bezpochyby najväčším úspechom slovenskej diplomacie v súvislosti s regiónom bolo vynegocovanie podmienok čiernohorského referenda o nezávislosti a manažment celého procesu. Po tretie, slovenská diplomacia zohrávala aktívnejšiu úlohu na európskej úrovni ako v roku 2005 a posilňovala v krajinách regiónu, hoci nie úplne efektívne,

európsku perspektívu. Po štvrté, podobne ako pri prechádzajúcom roku ani v roku 2006 nedokázala slovenská diplomacia naplno využiť svoje komparatívne výhody a zhmotniť konkrétne úspechy do nadväzných aktivít.

Pre nasledujúce obdobie je veľmi dôležité, aby sa slovenská zahraničná politika voči západnému Balkánu viac diverzifikovala, a napriek dominancii Srbska, bola vyvážená voči celému regiónu. Slovensko by sa mohlo viac sústrediť na Čiernu Horu, Bosnu a Hercegovinu, Kosovo a Macedónsko a diverzifikovať svoju pomoc v rámci ODA. Slovensko by malo zúročiť svoje úsilie z referendového procesu v Čiernej Hore a posilniť bilaterálne a ekonomické vzťahy s týmto štátom. Slovensko by malo ostať aktívnym hráčom medzinárodných vzťahov, presadzujúcim svoju agendu a malo by spolu s MZV, ako hlavným aktérom, iniciovať na európskej úrovni témy, ktoré sa týkajú západného Balkánu. Malo by naďalej zúročovať svoje komparatívne výhody a malo by sa sústrediť na presadzovanie európskej perspektívy v regióne, posilňovať stabilitu, a to pri plnom adresovaní potrieb a problémov obyvateľov západného Balkánu. Z tohto pohľadu je ďalej zrejmé, že Slovensko musí aj naďalej ostať lídrom V4 voči západnému Balkánu. MZV by malo v nasledujúcom období viac posilňovať svoje odborné a analytické kapacity pre západný Balkán a dávať impulz domácej odbornej diskusii o smerovaní zahraničnej politiky SR voči regiónu. A predovšetkým, slovenská zahraničná politika by mala byť v roku 2007, aj v súvislosti s diskrepanciami objavujúcimi sa na konci roku 2006, pripravená participovať na vyriešení balkánskeho problému číslo jeden, ktorým je otázka Kosova.

Referencie

- Friis, K.: *The Referendum in Montenegro: The EU's Postmodern Diplomacy*, In: *European Foreign Affairs Review* Vol.12, No.1 (Spring 2007).
- Národný program oficiálnej rozvojovej pomoci na rok 2006*. MZV SR, Bratislava 2006. <http://www.slovakaid.sk/index.php/filemanager/download/373/NP2006.pdf>.
- Strednodobá stratégia zahraničnej politiky Slovenskej republiky do roku 2015*, MZV SR, Bratislava 2004. <http://www.rokovania.sk/app1/material.nsf/0/F8318C1432FEB6EBC1256F160038E5DB?OpenDocument>.
- Zameranie zahraničnej politiky SR na rok 2006*, MZV SR, Bratislava 2005. www.mfa.sk.

Vybrané web stránky

webrzs.statserb.sr.gov.yu.

www.adra.sk.

www.cesid.org/eng/index.jsp.

www.integra.sk.

www.mosr.sk.

www.nadaciapontis.sk.

www.npoa.sk.

www.sfpa.sk.

Marián Čaučík, Zuzana Krátka, Ludmila Pastorová

Slovensko a rozvojová pomoc v roku 2006

Spoluzodpovednosť ekonomicky vyspelých krajín za globálny rozvoj vedie aj Slovenskú republiku ako člena *Organizácie pre ekonomickú spoluprácu a rozvoj* a Európskej únie k zohľadňovaniu oficiálnej rozvojovej pomoci (ODA – *Official Development Assistance*) rozvojovým krajinám vo svojej zahraničnej politike.

Po summite OSN v septembri 2005 v New Yorku sa téma plnenia *Miléniových rozvojových cieľov* (MDGs) dostala opäť do popredia záujmu medzinárodného spoločenstva.

Slovensko sa prostredníctvom svojich najvyšších predstaviteľov na summite k plneniu týchto cieľov jednoznačne prihlásilo. Slovenská republika ako súčasť donorskej komunity chce v rámci svojich možností pomôcť riešeniu globálnych problémov, ako sú: odstránenie chudoby a extrémneho hladu, dosiahnutie všeobecného vzdelania, podpora rodovej rovnosti, zníženie detskej úmrtnosti, zlepšenie zdravia, boj so smrteľnými chorobami ako HIV/AIDS, malária, či zabezpečenie trvalej udržateľnosti životného prostredia a rozvoj globálneho partnerstva pre rozvoj.

Rozvojová pomoc je deklarovaná aj ako priorita vonkajších vzťahov Európskej únie. EÚ sa zaviazala dosiahnuť kolektívnu úroveň výdavkov na ODA (0,51 % GNI¹) s tým, že jednotlivé členské štáty EÚ15 musia zabezpečiť na ODA vo svojich rozpočtoch 0,58 % GNI do roku 2010 a 0,7 % GNI do roku 2017. Uvedomujúc si, že pre nové

¹ GNI – *Gross National Income* (hrubý národný dôchodok)

Marián Čaučík je predsedom mimovládnej organizácie *eRko*, ako aj Platformy MVRO (*maros@erko.sk*). *Zuzana Krátka* pracuje na Platforme MVRO a je manažérom Programu regionálneho partnerstva (RPP) za SR (*office@mvro.sk*) a *Ludmila Pastorová* je výkonným sekretárom Platformy MVRO (*executive@mvro.sk*).

členské krajiny je dosiahnutie uvedeného cieľa ťažké, EK preto pre ne stanovila nový individuálny cieľ – snažiť sa dosiahnuť úroveň 0,17 % ODA/GNI do roku 2010 a 0,33 % do roku 2015.

Slovenská ODA v číslach

Slovensko poskytlo v roku 2006 ODA vo výške 1,64 mld. Sk s podielom ODA/HDP 0,10 %. V absolútnych číslach ide v roku 2006 o zníženie o 101 mil. Sk v porovnaní s rokom 2005 (1,74 mld. Sk). Celková slovenská oficiálna rozvojová pomoc v roku 2006 bola tvorená 55,1 % multilaterálnou a 44,9 % bilaterálnou pomocou (zvýšený podiel u bilaterálnej pomoci spôsobil najmä započítanie odpustenia dlhov rozvojovým krajinám). Objem bilaterálnej pomoci, realizovanej cez rozvojové projekty slovenských subjektov, zostal na nezmenenej úrovni, t.j. 160 mil. Sk už po tretí rok, pričom jej percentuálny podiel (9,8 % v 2006) na celkovej pomoci každý rok klesá.

Napriek tomu, že slovenská verejnosť vie prijímať a akceptovať rozvojovú pomoc cez rozvojové projekty a, takpovediac, ich hmatateľný dopad na znižovanie chudoby vo svete (čo je primárny cieľ rozvojovej pomoci ako takej), doteraz nikto neprejavil potrebnú politickú vôľu na jej zvyšovanie. Rozvojové projekty sú jednou z možností, ako ovplyvniť život konkrétnych ľudí a komunít v rozvojových krajinách s priamou spätnou väzbou, poskytujúcou obraz o reálnom stave obyvateľstva v danej krajine. V súčasnosti sú zároveň nevyhnutným doplnením ODA, realizovanej prostredníctvom priamej finančnej podpory štátnych rozpočtov rozvojových krajín. Rozvojové projekty predstavujú navyše priamy a jediný bilaterálny nástroj zahraničnej politiky SR, využívajú slovenské skúsenosti, prehĺbujú vzťahy s rozvojovými krajinami a efektívne pomáhajú slovenským subjektom etablovať sa v rozvojových krajinách.

Objem finančných prostriedkov na bilaterálnu ODA nebol zvýšený ani na rok 2007 (došlo iba k nepatrnému nárastu na 168,744 mil. Sk) napriek tomu, že bol v *Národnom programe ODA 2006* (NP ODA) stanovený ako jedna z priorít, a napriek úsiliu a podpore tohto zámeru zo strany *Platformy mimovládnych rozvojových organizácií*.

Tabuľka 1: Doterajší a predpokladaný vývoj podielu ODA na HDP v roku 2010 a v roku 2015 (pri predpokladanom 5 % ročnom raste hrubého národného dôchodku)

Rok	V absolútnych číslach (SKK)	% ODA/GNI
2002	257 600 000	0,024
2003	553 500 000	0,048
2004	910 500 000	0,072
2005	1 739 551 000	0,120
2006	1 638 118 000	0,103
Cieľový rok 2010	3 200 000 000	0,17
Cieľový rok 2015	7 800 000 000	0,33

Prioritné oblasti z regionálneho a sektorového hľadiska v roku 2006

Prioritnými krajinami, ktoré boli schválené v NP ODA 2006, boli Srbsko a Čierna Hora (SČH), Keňa, Sudán, Kirgizsko, Kazachstan, Ukrajina a Bielorusko.

Spolupráca so SČH bola v roku 2006 zameraná najmä na 3 sektorové priority: podporu občianskej spoločnosti, rozvoj a obnovu základnej infraštruktúry a podporu integrácie Srbska a Čiernej Hory do medzinárodných zoskupení a organizácií. Projekty pre projektové krajiny z afrického kontinentu – Keňu a Sudán – sa sústredili prioritne na vybudovanie technickej infraštruktúry (vodné hospodárstvo, cestná infraštruktúra, elektrifikácia) a sociálnu animáciu (základné vzdelanie a základná zdravotná starostlivosť, mikrokredity, podpora malého a stredného podnikania a zvýšenie potravinovej dostupnosti). V stredoázijských republikách, Kazachstane a Kirgizsku, boli projekty zamerané na budovanie demokratických inštitúcií a rozvoj trhového prostredia, budovanie lokálnej infraštruktúry s dôrazom na energetickú infraštruktúru a hospodárenie s vodou. Na Ukrajine podporovali slovenské subjekty reformy, budovali demokraciu a posilňovali stabilitu a efektívnosť inštitúcií, garantujúcich demokraciu a právny štát, kým v Bielorusku boli ich aktivity orientované na podporu občianskej spoločnosti, trhového prostredia a zabezpečenie slobodného prístupu občanov k informáciám. V ostatných projektových krajinách – Afganistane, Bosne a Hercegovine, Kambodži, Mongolsku, Mozambiku a Senegale sa program *Slovak Aid* snažil o podporu všetkých troch prioritných oblastí slovenskej ODA.

Administratívne boli bilaterálne projekty, podobne ako v minulých rokoch, zastrešované Trustovým Fondom UNDP a Bratislava-Belehrad Fondom, ktorý spravovala *Nadácia na podporu občianskych aktivít*.

Rozvojová pomoc slovenských MVO – teritoriálne a sektorové zameranie

Každý rok stúpa počet organizácií, pôsobiacich na najchudobnejšom kontinente sveta – v Afrike –, kde sa rozvojové aktivity koncentrujú najmä do Kene, Južného Sudánu, Mozambiku a Malawi. Veľmi silne je zastúpená práca našich MVO na Balkáne alebo vo východnej Európe, menší počet sústreďuje svoju činnosť do Ázie, na Blízky východ a Kubu. Oblasť Latinskej Ameriky v práci slovenských MVO zatiaľ nerezonuje.

Hlavný cieľ projektov slovenských mimovládnych organizácií – znižovanie chudoby – bol realizovaný v roku 2006 v programoch zameraných na zdravotnícku a sociálnu starostlivosť, vzdelávanie, dostupnosť pitnej vody, spravodlivý obchod (tzv. *fair trade*) a podporu malých podnikateľov, ako aj demokratizačných procesov a poskytovanie know-how.

Pôsobnosť slovenských MVO v Afrike

V oblasti zdravotnej starostlivosti pôsobí na najchudobnejšom kontinente *Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce Sv. Alžbety* a *Trnavská Univerzita*, ktoré prevádzkujú kliniky so slovenskými lekármi a liekmi pre chudobných v Keni a Sudáne. Programy prevencie prenosu HIV z matky na dieťa v Keni taktiež realizuje občianske združenie *MAGNA – Deti v núdzi*. Tri zdravotnícke projekty lokálnych partnerov podporilo aj *eRko* v Sudáne a Ugande.

V rámci vzdelávacích a sociálnych programov pôsobí v Afrike už dlhšie *eRko*, ktoré svoje projekty realizovalo v Sudáne, v Keni, v Etiópii, v Ugande a na Madagaskare.² *Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce Sv. Alžbety* otvorila sociálne centrum v Keni a *Ekumenická rada cirkví* podporuje stravovacie centrá pre siroty po rodičoch chorých na AIDS v Malawi. *Slovensko-juhoafrická spoločnosť* zabezpečila zásielku školských pomôcok do Nuba Mountains v Sudáne.

Viacero mimovládnych organizácií, ako *Ekumenická rada cirkví* v Malawi, *PLOP* v Mozambiku, *ADRA Slovensko* v Južnom Sudáne a *eRko* v Keni, sa v roku 2006 venovali projektom zabezpečenia pitnej vody – výstavbe studní. Občianske združenie *PLOP* navyše koordinovalo projekt zameraný na elektrifikáciu vidieka v Mozambiku, *eRko* navyše realizovalo projekt poľnohospodárskej farmy v Severnom Sudáne, *Nadácia Integra* implementovala v Keni projekt spoločensky zodpovedného podnikania pre malých podnikateľov a v južnom Sudáne položila základy mikropôžičkového programu.

Pôsobnosť slovenských MVO v Ázii

Oblasť zdravotníckej starostlivosti zastrešujú v Kambodži dve slovenské organizácie: *MAGNA – Deti v núdzi* a *Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce Sv. Alžbety* - formou spravovania centier pre HIV postihnuté deti, ako aj preventívnym programom prenosu HIV z matky na dieťa. Projekt zameraný na vzdelávanie a zamestnanosť afgánskych dievčat a žien realizovalo občianske združenie *Človek v ohrození*.

Programy sociálnej starostlivosti v Jakutsku uskutočnilo občianske združenie *SAVIO*, ktoré rovnaký program implementovalo v spolupráci so *Slovenskou katolíckou charitou* v Azerbajdžane. Realizáciu projektu budovania demokratických inštitúcií v Afganistane zabezpečoval *Inštitút pre verejné otázky*.

² V Keni bol podporený projekt sociálnej rehabilitácie *Nairobských slumov*, 10 projektov podpory vzdelávania detí, mládeže i dospelých, 4 projekty dostavby základných a stredných škôl v Keni, Ugande, Južnom Sudáne a na Madagaskare a 2 projekty zamerané na komunitný rozvoj v Etiópii a Keni.

Pôsobnosť slovenských MVO v Balkánskom regióne

Väčšina slovenských projektov na Balkáne je zameraná na rozvoj občianskej spoločnosti, budovanie interetnických vzťahov, prácu s miestnymi komunitami, aktivizáciu mládeže, posilnenie sociálnych služieb, vytváranie pracovných miest a podporu malého a stredného podnikania, ako aj spoluprácu MVO s parlamentom.

Medzi slovenské mimovládne organizácie, aktívne pôsobiace na Balkáne patria napr.: *Človek v ohrození* (Bosna, Srbsko, Kosovo), *Nadácia Pontis* (Srbsko), *Nadácia Integra* (Srbsko), *ADRA – Adventistická agentúra pre pomoc a rozvoj* (Srbsko), *Evanjelická DIAKONIA* (Srbsko), *Slovenská spoločnosť pre zahraničnú politiku* (Srbsko), *Občianske oko* (Čierna hora), *Slovenská katolícka charita* (Albánsko).

Pôsobnosť slovenských MVO v ostatných regiónoch

Okrem regiónov, ktoré sú pre slovenskú rozvojovú pomoc prioritnými, pôsobia slovenské subjekty aj na Kube, kde svoje aktivity realizovali 2 slovenské organizácie: *Nadácia Pontis* a *Človek v ohrození*, ktoré sa spoločne venujú pomoci rodinám kubánskych politických väzňov. V regióne východnej Európy (Ukrajina a Bielorusko) pôsobili slovenské MVO najmä v oblasti podpory demokratizačných procesov. Cieľom pôsobenia *Nadácie Pontis* v Bielorusku je rozvoj občianskej spoločnosti, posilňovanie domácej analytickej komunity a príprava reforiem pre obdobie po páde Lukašenkovho režimu. V rámci poskytovania slovenského know-how *Pontis* inicioval aj vznik dvoch pracovných skupín – pracovnej skupiny pre ekonomické reformy a pracovnej skupiny pre občiansku spoločnosť –, ktoré vznikli v partnerstve s *Inštitútom pre verejné otázky*. Už tradične vyslalo na marcové parlamentné voľby 2006 na Ukrajine *Občianske oko* 41 volebných pozorovateľov. Zároveň organizovalo i okrúhle stoly o volebnej legislatíve v Ukrajine. Na jesenné komunálne voľby vyslalo zo SR na Ukrajinu dvoch pozorovateľov. Na východnej Ukrajine kontinuálne pôsobí *Človek v ohrození* s projektmi podpory pre MVO vo forme školení, budovania kapacít a študijných návštev pre pracovníkov z MVO. Materiálnu pomoc poskytol Ukrajine aj *Slovenský Červený kríž*. V Iraku pôsobila *Nadácia Pontis* v projektoch, zameraných na budovanie kapacít mimovládneho sektora, a *Slovenská katolícka charita* prevádzkovala v Indii v roku 2006 už niekoľko rokov bežiaci program adopcie na diaľku.

Dobrovoľníci a rozvojová pomoc

Zapojenie dobrovoľníkov do projektov zahraničnej rozvojovej pomoci je pre mnohé nedoriešené právne otázky stále nedostatočné. Napriek tomu programy na vysielanie dobrovoľníkov uskutočňuje nezisková organizácia *Tabita*, ktorá v roku 2006 vyslala

dobrovoľníkov do Kene, Mozambiku, Kambodže. Ďalšie organizácie, pracujúce v rozvojových projektoch s dobrovoľníkmi, sú *eRko*, *Slovenská katolícka charita*, *SAVIO*, *Slovenský Červený Kríž* a *Človek v ohrození*.

Humanitárna a post-humanitárna pomoc³

V roku 2006 bolo vyhlásených niekoľko verejných zbierok:

- na pomoc záplavami postihnutému Rumunsku (*ADRA Slovensko*);
- pre obeť zemetrasenia na Jáve (*Slovenská katolícka charita*, *UNICEF*, *ADRA*, *Slovenský Červený kríž*, *Človek v ohrození*, *Ekumenická rada cirkví*, *Evanjelická DIAKONIA*);
- na pomoc civilnému obyvateľstvu, postihnutému vojnovým konfliktom v Libanone (*Človek v ohrození a Slovenská katolícka charita* – materiálna pomoc obyvateľstvu).

V rámci post-humanitárnej pomoci sa realizovali projekty aj pre obeť Tsunami.⁴ V roku 2005 poskytovali zemetrasením postihnutému Pakistanu post-humanitárnu pomoc *Slovenský Červený kríž*, *Človek v ohrození*, *Slovenská katolícka charita* a *ADRA*.

Rozvojové vzdelávanie

Rozvojové vzdelávanie a zvyšovanie povedomia o rozvojovej problematike je nevyhnutnou súčasťou rozvojovej politiky štátu, ktorá vedie k získaniu podpory verejnosti pre rozvojovú pomoc a vytváraniu solidárnej spoločnosti. Koncom roku 2006 preto vyhlásil *Trustový fond* grantové kolo na financovanie projektov rozvojového vzdelávania, zamerané na cieľové skupiny deti a mládež, pedagogických a metodických pracovníkov. Cieľom grantového kola bolo podporiť projekty na interaktívne semináre, tréningy, prednášky a metodické materiály rozvojového vzdelávania.

V rámci *Programu regionálneho partnerstva* (RPP)⁵ prebehlo v roku 2006 aj jedno grantové kolo, v ktorom bol podporený jeden projekt, zameraný na vzdelávanie o regióně Balkánu (predkladateľ: *Nadácia Pontis*).

³ V apríli 2006 bol vládou prijatý materiál *Mechanizmus poskytovania humanitárnej pomoci Slovenskej republiky do zahraničia*, ktorý popisuje základné princípy, formy financovania a postup pri poskytovaní humanitárnej pomoci z prostriedkov štátneho rozpočtu.

⁴ *Človek v ohrození* – výstavba dediny s 35 domami na Srí Lanke pre 150 obetí Tsunami; *MAGNA – Deti v núdzi* – výstavba kultúrneho centra v Indickom Sighartope; *Slovenská katolícka charita* – výstavba domov v Banda Acehu; *Slovenský Červený kríž* – vzdelávací komplex pre 350 detí (sirôt) v Banda Acehu na Sumatre.

⁵ Regional Partnership Programme – Program regionálneho partnerstva, ktorého cieľom je posilniť kapacity a povedomie o rozvojovej pomoci v štátoch strednej Európy (SR, ČR, AU, HU, SI). Súčasťou programu sú aj grantové kolá otvorené mimovládny organizáciám, zamerané na podporu projektov rozvojovej spolupráce a rozvojového vzdelávania.

V priebehu roku sa začala intenzívnejšie rozvíjať spolupráca s Ministerstvom školstva SR v oblasti rozvojového vzdelávania projektom *Implementácia rozvojovej pomoci do edukačného procesu* na vypracovanie programu priebežného vzdelávania učiteľov, učebných materiálov a tréningy. Rozpočet vo výške 9,087 mil. Sk predstavoval zvyšnú sumu na štipendiá pre zahraničných študentov, ktorá sa neminula v predchádzajúcom období, z rozpočtu Ministerstva školstva, určeného na ODA 2005.

V druhej polovici roku bol vďaka projektu vyškolený personál piatich metodicko-pedagogických centier, učitelia v piatich regiónoch Slovenska, vytvorila sa prvá slovenská internetová stránka o rozvojovom vzdelávaní (www.rozvojovovzdelavanie.sk), a okrem prekladov zahraničných materiálov rozvojového vzdelávania boli vytlačené materiály slovenských mimovládnych organizácií, ktoré boli použité v rámci školení.

Inštitucionálne a legislatívne zmeny v systéme ODA SR

Na prelome rokov 2006 a 2007 slovenská oficiálna rozvojová pomoc zaznamenala výrazné systémové zmeny. Slovenská republika pristúpila k novej inštitucionalizácii a k 1. januáru 2007 bola založená *Slovenská agentúra pre medzinárodnú rozvojovú spoluprácu*, ktorá nahrádza doterajší mechanizmus dvoch administratívno-kontrakčných jednotiek. Tento významný krok dopĺňa i príprava zákona o oficiálnej rozvojovej pomoci s plánovanou účinnosťou od 1. januára 2008.

Cieľom zriadenia agentúry je zefektívnenie poskytovania oficiálnej rozvojovej pomoci z finančného, politického, právneho, inštitucionálneho, ekonomického pohľadu a lepšia spolupráca a koordinácia medzi jednotlivými zástupcami mimovládneho sektora, akademického a podnikateľského sektora, štátnej a verejnej správy pre poskytovanie ODA.

Agentúra svojím vznikom na seba prevzala kompetencie administratívnych a kontrakčných jednotiek *Trustového fondu* a *Fondu Bratislava – Belehrad*. Svoju prácu začne implementáciou NP ODA 2007 (príprava, vyhlasovanie a vyhodnotenie grantového kola) a v priebehu roku 2007 na seba postupne prevezme zodpovednosť za monitorovanie a evaluáciu projektov NP ODA 2003 – 2006. V roku 2007 preto budú paralelne existovať ACU TF, ACU BBF a agentúra.

Namiesto záveru

Nové vedenie MZV SR i napriek zníženiu absolútnej výšky celkovej pomoci preukázalo záujem o problematiku rozvojovej pomoci urýchlením procesu

nastolenia nového právneho a inštitucionálneho systému, ktorý je však ešte stále v procese formovania. Naklonenosť novej vlády medzinárodným záväzkom, ktoré na seba Slovensko ako člen donorskej komunity prevzalo, preverí rok 2007. Z pohľadu MVO sektora je potrebné zdôrazniť, že iba pomerne malá časť projektov realizovaných slovenskými mimovládnyimi subjektami v roku 2006 mohla byť uskutočnená vďaka podpore zo zdrojov ODA SR. Väčšinu prostriedkov na projekty nachádzali slovenské MVO prostredníctvom rôznych nadácií, podnikateľských subjektov, grantov, a v neposlednom rade, verejných zbierok, ktoré opäť potvrdili záujem slovenskej verejnosti pomáhať či už v prípade rozvojových projektov alebo humanitárnych kríz.

Referencie

- Národný program oficiálnej rozvojovej pomoci na rok 2006.* Ministerstvo zahraničných vecí SR, Bratislava 2006, <http://www.slovakaid.sk/index.php/article/articleview/236/1/2>.
- Národný program oficiálnej rozvojovej pomoci na rok 2007.* Ministerstvo zahraničných vecí SR, Bratislava 2007, <http://www.slovakaid.sk/index.php/article/articleview/250/1/2>.
- Informácia o oficiálnej rozvojovej pomoci poskytnutej SR v roku 2006.* Ministerstvo zahraničných vecí SR, Bratislava 2007, <http://www.slovakaid.sk/index.php/article/articleview/252/1/1>.
- Annual Report 2006.* Slovak-UNDP Trust Fund – Administrative and Contracting Unit, Bratislava 2007.
- Pastorová, L., *Mimovládne neziskové organizácie a dobrovoľníctvo*, In: Bútorá M., Kolár M., Mesežnikov G. (eds): *Slovensko 2006. Súhrn správa o stave spoločnosti*. Inštitút pre verejné otázky, Bratislava 2007.

Prílohy

Chronológia dôležitých udalostí v slovenskej zahraničnej politike v roku 2006

1. 1. Slovenská republika sa stala nestálym členom Bezpečnostnej rady (BR) OSN na obdobie rokov 2006 – 2007. Na svojom prvom zasadnutí 4. 1. rada rozhodla, že Slovensko, zastúpené stálym predstaviteľom pri OSN Petrom Burianom, bude predsedáť výboru, zriadenému na základe rezolúcie č. 1540 (2004) o zbraniach hromadného ničenia. SR bude tiež zastávať funkcie podpredsedov v troch ďalších výboroch.

16. 1. V New Yorku sa uskutočnilo prvé zasadnutie Bezpečnostnej rady OSN za aktívnej účasti Slovenska ako nestáleho člena Rady. Jeho témou bola spolupráca OSN a Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe. Stály predstaviteľ SR pri OSN Peter Burian sa vo svojom príchovore vyslovil za prehĺbenie spolupráce medzi organizáciami v oblasti medzinárodného mieru a bezpečnosti, označil ju za prioritu členstva SR v BR OSN v rokoch 2006 – 2007.

16. – 17. 1. Štátna tajomníčka Ministerstva zahraničných vecí SR Magda Vášáryová absolvovala pracovnú návštevu Nórskeho kráľovstva. So štátnymi tajomníkmi nórskeho Ministerstva zahraničných vecí Monicou Bargem Stubholt a Kjetilom Skograndom a podpredsedníčkou zahraničného výboru Stortingu Ernou Solberg rokovala o energetickej politike, bezpečnosti, partnerstve v NATO, agende NATO-EÚ, aktuálnom vývoji na západnom Balkáne a o prioritách SR v Bezpečnostnej rade OSN.

17. 1. Predseda vlády SR Mikuláš Dzurinda v Bratislave rokoval s predsedom vlády Poľskej republiky Kazimierzom Marcinkiewiczom. V bilaterálnych vzťahoch prebrali

Spracoval Pavol Szalai, redaktor *Zahraničnej politiky* (szalai@sfp.sk). Podľa internetových stránok Ministerstva obrany SR, Ministerstva zahraničných vecí SR, Prezidenta SR a Úradu vlády SR.

najmä otázky posilnenia cezhraničnej spolupráce, obchodnej výmeny a užšej spolupráce pri budovaní infraštruktúry. Zaoberali sa aj možnosťami spoločného postupu na európskom fóre a v ďalších medzinárodných organizáciách.

19. 1. Pri maďarskej obci Hejce sa zrútilo slovenské vojenské lietadlo AN-24, v ktorého troskách zahynulo 42 ľudí. Väčšinu obetí tvorili vojaci, vracajúci sa z misie KFOR v Kosove. Najväčšie letecké nešťastie v histórii Slovenska prežil jeden vojak.

24. 1. Memorandum o porozumení medzi Ministerstvom zahraničných vecí SR a vládou Rakúska rozvojovou agentúrou podpísali v Bratislave štátny tajomník József Berényi a výkonný riaditeľ Michal Linhart. Spolupráca Slovenska a Rakúska v poskytovaní rozvojovej pomoci v rokoch 2006 – 2008 sa bude odohrávať v troch oblastiach: realizácia spoločných projektov, odovzdanie rakúskych skúseností s budovaním mechanizmu a ľudských zdrojov a spoločný postup v uchádzaní sa o financie z rozvojových fondov a nástrojov Európskej komisie.

30. 1. Poslanci Parlamentného zhromaždenia Rady Európy na zasadnutí v Štrasburgu rozhodli o ukončení postmonitorovacieho dialógu so Slovenskom. Postmonitorovací dialóg sledoval plnenie rezolúcie z roku 1999 na základe monitoringu SR v rokoch 1995 – 1999. Rezolúcia SR vyzvala prijať opatrenia na zlepšenie situácie v parlamente, v oblasti národnostných menšín, súdnicte a vo verejnej správe. Po návšteve Slovenska v septembri 2005 podpredsedníčka Monitorovacieho výboru Hanne Severinsen konštatovala veľký pokrok a odporučila postmonitoring ukončiť.

3. – 5. 2. Minister zahraničných vecí SR Eduard Kukan sa zúčastnil na 42. *Mníchovskej bezpečnostnej konferencii*. Hlavnou témou konferencie boli vzťahy medzi EÚ a USA a obnovenie transatlantického partnerstva. Na konferenciu prišlo vyše 40 ministrov zahraničných vecí a obrany, ako aj generálny tajomník NATO a vysoký predstaviteľ EÚ pre spoločnú zahraničnú a bezpečnostnú politiku.

4. – 10. 2. Štátny tajomník Ministerstva zahraničných vecí SR József Berényi navštívil Sudán a Keňu. Obe krajiny sú príjemcami slovenskej rozvojovej pomoci. Hlavným cieľom cesty bolo zefektívniť činnosť SR v tejto oblasti. J. Berényi v sprievode predstaviteľov mimovládnych organizácií a podnikateľského sektora navštívil miesta realizácie rozvojových projektov a stretol sa s najvyššími predstaviteľmi Sudánu a Kene.

17. 2. Na oficiálnu návštevu do Bratislavy pricestoval prezident Srbska a Čiernej Hory Svetozar Marović. Hlavnou témou stretnutia s prezidentom SR Ivanom Gašparovičom bola situácia v Srbsku a Čiernej Hore pred referendum o rozdelení krajiny a európske perspektívy západného Balkánu. V otázke Kosova S. Marović označil za nevyhnutné také riešenie, ktoré uspokojí všetky dotknuté strany.

20. 2. Predseda vlády SR Mikuláš Dzurinda prijal v Bratislave podpredsedu vlády a vedúceho Úradu vlády Ruskej federácie (RF) Sergeja Jevgenijeviča Naryškina. Témou spoločných rokovaní boli vzájomné vzťahy v hospodárskej oblasti a možnosti ich ďalšieho rozvoja. S. J. Naryškin na Slovensko pricestoval na zasadnutie Medzivládnej komisie pre obchodno-hospodársku a vedecko-technickú spoluprácu medzi SR a RF.

1. 3. Slovenská republika vystriedala na predsedníckej stoličke Východoeurópskej regionálnej skupiny v OSN Srbsko a Čiernu Horu. V priebehu marca, počas ktorého skupine predsedala, Stála misia SR pri OSN, vedená Petrom Burianom, zorganizovala brífing UNAIDS k problematike boja s HIV/AIDS, koordinovala kandidatúry a usporiadala podujatia, zamerané na otázku zastúpenia regionálnej skupiny v orgánoch OSN.

8. 3. Budapešť hosťovala stretnutie ministrov zahraničných vecí V4. Minister Eduard Kukan si s rezortnými partnermi pripomenul 15. výročie vyšehradskej spolupráce a prerokoval aktuálne medzinárodnopolitické témy. Ministri potvrdili dôležitosť energetickej bezpečnosti a Lisabonskej stratégie a v súvislosti s ňou podčiarkli význam slobodného pohybu pracovných síl nových členov EÚ. Vymenili si tiež názory na povolebnú situáciu v Bielorusku a Ukrajine a na dianie na západnom Balkáne. Prerokovali rôzne otázky vyšehradskej spolupráce a maďarská strana ohlásila kandidatúru na post výkonného riaditeľa *Medzinárodného vyšehradského fondu*.

9. – 10. 3. Predseda vlády Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska Tony Blair uskutočnil pracovnú návštevu SR. Britského premiéra na jeho vôbec prvej návšteve samostatného Slovenska sprevádzali prezident SR Ivan Gašparovič a predseda vlády SR Mikuláš Dzurinda, s ktorými zároveň rokoval o rozličných európskych a medzinárodnopolitických otázkach, vrátane európskej ústavy a spoločnej energetickej politiky EÚ.

12. – 14. 3. Predseda vlády SR Mikuláš Dzurinda a minister zahraničných vecí Eduard Kukan na pozvanie prezidenta Georgea W. Busha uskutočnili oficiálnu návštevu USA. Partneri počas stretnutia potvrdili vysokú úroveň dvojstranných vzťahov a diskutovali o možnosti uvoľnenia vízového režimu USA pre slovenských občanov. Rokovali aj o boji proti terorizmu, situácii v Iraku a o vývoji v Bielorusku, v súvislosti s ktorým G. W. Bush ocenil slovenskú expertízu. Premiér a šéf diplomacie sa stretli tiež s predsedom Zahraničného výboru Senátu USA a so zástupcami mimovládnej organizácie Friends of Slovakia.

17. 3. Na oficiálnu návštevu Slovenska pricestoval minister zahraničných vecí Ukrajiny Boris Ivanovič Tarasiuk. S prezidentom SR Ivanom Gašparovičom a ministrom zahraničných vecí Eduardom Kukanom diskutoval o bilaterálnych vzťahoch v oblasti

hospodárstva, energetiky a cezhraničnej spolupráce a zvlášť o oživení medzivládnej komisie pre hospodársku, priemyselnú a vedecko-technickú spoluprácu.

22. 3. Prezident Poľskej republiky Lech Kaczyński sa na oficiálnej návšteve Slovenska stretol s prezidentom SR Ivanom Gašparovičom a predsedom vlády SR Mikulášom Dzurindom. S I. Gašparovičom vyzdvihli priaznivú obchodnú bilanciu medzi krajinami a vyslovili sa za potrebu užšej spolupráce pri budovaní diaľnic. V kontexte regionálnej spolupráce sú obaja prezidenti za posilnenie spolupráce vo V4 a v rámci európskej agendy za nahradenie pôvodného textu euroústavy novým. M. Dzurinda s poľským prezidentom prebral otázku podpory eurointegračných ambícií Chorvátska, povolebný vývoj na Ukrajine a zhodol sa s ním v podpore demokracie a občianskej spoločnosti v Bielorusku.

23. – 24. 3. Predseda vlády SR Mikuláš Dzurinda, podpredseda vlády SR a minister financií SR Ivan Mikloš a minister zahraničných vecí SR Eduard Kukan sa zúčastnili na zasadnutí Európskej rady v Bruseli. Hlavnými bodmi rokovania bolo ďalšie ekonomické smerovanie EÚ vo svetle Lisabonskej stratégie, investície do vzdelania a výskumu, vytváranie priaznivého podnikateľského prostredia, zamestnanosť s dôrazom na mládež a spoločná energetická politika EÚ.

2. 4. Prezident SR Ivan Gašparovič a minister zahraničných vecí SR Eduard Kukan sa v Bratislave stretli s ministrom zahraničných vecí Estónskej republiky Urmasom Paetom. Hovorili spolu o posilnení hospodárskej spolupráce najmä v oblasti informačných technológií a v rámci európskej agendy o budúcnosti ústavnej zmluvy.

5. 4. Predseda vlády SR Mikuláš Dzurinda a minister zahraničných vecí Eduard Kukan prijali v Bratislave ministra zahraničných vecí Ruskej federácie Sergeja Ivanoviča Lavrova. Rokovali s ním o bilaterálnych vzťahoch medzi Slovenskom a Ruskom, o hospodárskej spolupráci v oblasti energetiky a o oživení medzivládnej komisie pre hospodársku, priemyselnú a vedecko-technickú spoluprácu. So S. I. Lavrovom si vymenili si názory aj na povolebný vývoj na Ukrajine a Bielorusku.

5. 4. Vláda SR schválila návrh ministerstva obrany na uzavretie *Dohody medzi Slovenskom a Irakom o darovaní vojenského materiálu*. Pomoc predstavuje asi päťtisíc kusov tankovej munície v účtovnej hodnote približne 67 miliónov korún, ktorú slovenské ozbrojené sily už nepotrebujú. Poskytnutie pomoci koordinuje NATO v rámci projektu reformy irackého bezpečnostného sektora.

10. – 11. 4. Prezident SR Ivan Gašparovič a predseda vlády SR Mikuláš Dzurinda prijali v Bratislave predsedu Európskej komisie José Manuela Barrosa. Diskutovali s ním o inštitucionálnej reforme EÚ, perspektívach ústavnej zmluvy, znalostnej ekonomike ako predpoklade pre zvyšovanie konkurencieschopnosti EÚ, dobudovaní vnútorného trhu EÚ v oblasti služieb, voľného pohybu pracovníkov a energetiky a o rozširovaní EÚ o krajiny západného Balkánu a o Ukrajinu.

12. 4. Prezident SR Ivan Gašparovič a minister zahraničných vecí Eduard Kukan absolvovali v Bratislave oficiálne stretnutie s ministrom zahraničných vecí a obchodu Kórejskej republiky Ban Ki-Moonom. Vyjadrili nádej, že úspešná hospodárska spolupráca povedie nie len k zvýšeniu vzájomných investícií, ale bude sprevádzaná aj intenzívnejšou spoluprácou v politickej a kultúrnej oblasti.

12. 4. Vláda SR na svojom zasadnutí schválila *Národný program oficiálnej rozvojovej pomoci na rok 2006*. Slovensko podľa neho bude poskytovať rozvojovú pomoc siedmim krajinám – Srbsku a Čiernej Hore, Keni, Sudánu, Kirgizsku, Kazachstanu, Ukrajine a Bielorusku. Program okrem iného popisuje jednotlivé kroky pre zefektívnenie mechanizmu poskytovania rozvojovej pomoci a zdôrazňuje jej význam ako nástroja zahraničnej politiky SR.

20. 4. Národná rada SR schválila návrh ministra obrany Martina Fedora na rozšírenie mandátu slovenskej ženijnej jednotky v Iraku. 110 príslušníkom ozbrojených síl, ktorí sa doteraz sústredili na odmínovanie krajiny, pribudla nová úloha – školenie príslušníkov irackých bezpečnostných síl v oblasti odmínovania a ničenia ženijnej munície.

2. 5. Na pozvanie prezidenta Jacquesa Chiraca uskutočnil predseda vlády SR Mikuláš Dzurinda oficiálnu návštevu Francúzskej republiky. Obsahom rokovaní bolo zhodnotenie dosiahnutej úrovne a perspektív bilaterálnych vzťahov medzi krajinami, hlavné témy európskej agendy a dôležité medzinárodnopolitické otázky.

4. 5. Prezident SR Ivan Gašparovič prijal ministra zahraničných vecí Slovinska Dimitrija Rupela. I. Gašparovič informoval slovinského partnera o slovenskej skúsenosti s reformami daňového a dôchodkového systému a s reformami zdravotníctva a školstva. Prezidenti prediskutovali aj rozhodnutie EÚ zastaviť asociačné rozhovory so Úniou Srbsko a Čierna Hora a ďalšie otázky zahraničnej politiky.

11. 5. Prezident SR Ivan Gašparovič a predseda vlády SR Mikuláš Dzurinda prijali spolkovú kancelárku Nemeckej spolkovej republiky Angelu Merkel. Prebrali spolu otázky európskeho konštitučného procesu a rozširovania EÚ o krajiny Balkánu, ako aj hospodársku a bezpečnostnú dimenziu slovensko-nemeckých dvojstranných vzťahov.

12. 5. Podpredseda vlády SR Pál Csáky sa v Tirane stretol s albánskou ministerkou pre integráciu Arencou Troshani. Na rokovaní sa zhodli na význame parafovania stabilizačnej a asociačnej zmluvy medzi Albánskom a Európskou komisiou z hľadiska integrácie krajiny do EÚ a P. Csáky potvrdil ponuku SR na expertný potenciál Albánsku. Predstavitelia označili vzťahy medzi krajinami za tradične dobré a vicepremiér ocenil vyvážený postoj Albánska pri riešení konfliktov na Balkáne.

13.5. Prezident SR Ivan Gašparovič sa stretol s prezidentom Spojených štátov mexických Vincentom Foxom Quesadu. Prvej návšteve mexického prezidenta v SR

vôbec dominovala otázka možnej spolupráce v hospodárskej, energetickej a kultúrnej oblasti i turizmu. Prezidenti prerokovali aj návrh zriadenia medzivládnej slovensko-mexickej komisie, ktorej úlohou by bolo navrhnúť konkrétne formy spolupráce.

18. 5. Prezident SR Ivan Gašparovič absolvoval v Rige oficiálne stretnutie s prezidentkou Lotyšskej republiky Vairou Vīke-Freiberg. Na spoločnom rokovaní sa venovali téme budúcnosti európskej ústavnej zmluvy a vyslovili podporu vstupu Turecka do EÚ.

19. 5. Za účasti prezidenta SR Ivana Gašparoviča sa v bulharskej Varne konal 13. samit *Stredoeurópskej iniciatívy* (SEI). Prezidenti Albánska, Bosny a Hercegoviny, Chorvátska, Česka, Litvy, Moldavska, Poľska, Rakúska, Slovenska, Slovinska, Srbska a Čiernej Hory a Ukrajiny hovorili o výmene skúseností členov a nečlenov EÚ a možnostiach nadviazania a inštitucionalizácie vzťahov medzi SEI a EÚ.

24. 5. Prezident SR Ivan Gašparovič a predseda vlády SR Mikuláš Dzurinda prijali predsedu vlády Chorvátskej republiky Iva Sanadera. Slovenskí predstavitelia potvrdili pripravenosť Slovenska odovzdať Chorvátsku skúsenosti z integrácie do EÚ a NATO a spolu s chorvátskym partnerom zhodnotili doterajšiu spoluprácu v hospodárskej oblasti, v medzinárodných inštitúciách a na rozvoji cestovného ruchu medzi oboma krajinami.

31. 5. Prezident SR Ivan Gašparovič absolvoval oficiálnu návštevu Českej republiky. S prezidentom ČR Václavom Klausom hovoril o nadchádzajúcich parlamentných voľbách v oboch krajinách, pokračovaní spolupráce v rámci V4 a o záveroch 13. samitu prezidentov krajín strednej Európy. Prezidenti sa spoločne vyslovili za nevyhnutnosť rozšírenia EÚ o ďalšie krajiny regiónu. Vymenili si tiež názory na budúce smerovanie Európskej únie a európskej ústavnej zmluvy.

14. 6. Prezident SR Ivan Gašparovič navštívil príslušníkov slovenskej jednotky KFOR v Kosove. Stretol sa s veliteľom slovenskej jednotky KFOR Gabrielom Kerekešom a veliteľom kontingentu KFOR Guiseppem Valottom, ktorí ho informovali o situácii v Kosove a prioritách KFOR. Prezident tiež položil veniec k pamätníku obetiam leteckej katastrofy slovenského lietadla AN-24.

15. – 16. 6. Predseda vlády SR Mikuláš Dzurinda a minister zahraničných vecí SR Eduard Kukan sa zúčastnili na zasadnutí Európskej rady v Bruseli. Zasadnutie bolo venované vyhodnoteniu uplynulej fázy obdobia reflexie v kontexte ústavnej zmluvy, rozširovaní, udržateľnému rozvoju, energetickej politike a krízovému manažmentu.

28. 6. Štátny tajomník ministerstva zahraničných vecí SR József Berényi prijal ministra zahraničných vecí Sudánskej republiky Mohameda E. Elsamániho. Na spoločnom

rokovaní sa partneri zaoberali humanitárnou krízou v sudánskej provincii Darfúr, posúdili ďalšie možnosti dvojstrannej spolupráce a konkrétne projekty rozvojovej pomoci poskytovanej v rámci rozvojových programov SR a OSN.

28. 6. Slovenská republika nadviazala diplomatické styky s Čiernohorskou republikou. V nadväznosti na rozhodnutie SR o uznaní samostatnej a nezávislej Čiernej Hory a v deň jej prijatia do OSN E. Kukan súhlasne odpovedal na písomný návrh rezortného partnera Miodraga Vlahovića nadviazať diplomatické styky medzi SR a Čiernou Horou na úrovni veľvyslancov.

1. 7. Na obdobie jedného roka prevzalo Slovensko od Maďarska predsedníctvo vo Vyšehradskej skupine. Program slovenského predsedníctva obsahuje tri priority: vytvoriť z V4 dynamické regionálne fórum v rámci EÚ, posilňovať koordinačný a konzultačný mechanizmus s cieľom nachádzať spoločné stanoviská a napomáhať zlepšeniu informovanosti verejnosti o V4.

4. 7. Prezident SR Ivan Gašparovič vymenoval členov nového vládneho kabinetu. Za predsedu vlády vymenoval Roberta Fica. Minister zahraničných vecí SR Ján Kubiš a minister obrany František Kašický sú nominantmi SMER-SD.

6. – 7. 7. Na pracovnú návštevu Slovenska pricestovala prezidentka Lotyšskej republiky Vaira Vīķe-Freiberg. S predsedom vlády SR Robertom Ficom sa venovala téme spolupráce Slovenska a Lotyšska v rámci euroatlantických štruktúr. Deklarovali spoločný záujem na prehĺbovaní kontaktov s dôrazom na obchodnú a investičnú oblasť.

11. 7. Minister zahraničných vecí SR Ján Kubiš uskutočnil svoju prvú pracovnú cestu, ktorá viedla do Maďarska. S ministerkou zahraničných vecí Kingou Gönczovou rokoval o budúcej agende vzájomných vzťahov a spolupráci v rámci EÚ a V4.

15. 7. Prvá oficiálna zahraničná cesta nového predsedu vlády Roberta Fica viedla do Českej republiky. Stretol sa s predsedom vlády ČR Jiřím Paroubkom, na ktorého pozvanie sa návšteva uskutočnila, a s prezidentom ČR Václavom Klausom. Témou ich rozhovorov bola dvojstranná spolupráca v EÚ, NATO, V4 a ďalších medzinárodných zoskupeniach.

20. 7. Minister zahraničných vecí SR Ján Kubiš absolvoval návštevu Talianska a Svätej stolice. S ministrom zahraničných Talianskej republiky Massimom D'Aleom rokoval o stave slovensko-talianskych vzťahov a vyjadril záujem o intenzívnejšiu výmenu názorov na aktuálne zahraničnopolitické otázky v roku 2007. S vatikánskym sekretárom pre vzťahy so štátmi arcibiskupom Giovannim Lajolom diskutoval J. Kubiš o aktuálnom stave vzťahov medzi SR a Svätou stolicou a poslednom vývoji na Blízkom východe a Balkáne.

17. 8. Predseda vlády SR Robert Fico v sprievode ministra obrany SR Františka Kašického a ministra zahraničných vecí SR Jána Kubiša uskutočnil neočakávanú návštevu Iraku. Po stretnutí s príslušníkmi slovenskej jednotky R. Fico skonštatoval, že v krajine nevykonávajú úlohu, na ktorú tam boli vyslaní, a potvrdil rozhodnutie stiahnuť ich. Na rokovaníach s predsedom irackej vlády a viceprezidentom Iraku hovorili slovenskí predstavitelia o ďalších možnostiach spolupráce vo vojenskej a nevojenskej oblasti.

18. – 19. 8. Minister zahraničných vecí SR Ján Kubiš pracovne navštívil Ukrajinu. Na rokovaníach s rezortným partnerom Borysom Tarasiukom a úradujúcim premiérom Mykolom Azarovom vyjadril podporu vstupu Ukrajiny do Svetovej obchodnej organizácie a jej integrácii do NATO a EÚ. J. Kubiš zároveň prejavil záujem o účasť našich expertov na twinningových projektoch a o intenzívnejšiu slovensko-ukrajinskú spoluprácu v hospodárskej a energetickej oblasti.

21. – 23. 8. Minister zahraničných vecí SR Ján Kubiš uskutočnil pracovnú návštevu Srbska, Čiernej hory a Kosova. V diskusiách s partnermi sa venoval otázkam bilaterálnych vzťahov a regionálnej problematike západného Balkánu, navštívil aj jednotku KFOR v Kosove.

28. 8. Z rozhodnutia ministra zahraničných vecí SR Jána Kubiša navštívil Ministerstvo zahraničných vecí Maďarskej republiky veľvyslanec SR v Maďarsku Juraj Migaš. Informoval, že všetky relevantné politické strany, vrátane SNS, ostro a jednoznačne odsúdili prejavy extrémizmu a neznašanlivosti, ku ktorým došlo v predchádzajúcich dňoch na území SR a MR. Zároveň vyjadril nespokojnosť, že maďarská strana ignoruje snahu slovenských orgánov zabrániť prejavom extrémizmu, neprimeranými reakciami zvyšuje napätie a tému prenáša na medzinárodné fórum, čím poškodzuje dobré meno SR. J. Migaš tlmočil záujem SR na upokojení situácie a na pokračovaní dobrých susedských vzťahov s MR.

5. 9. V Bratislave sa uskutočnilo prvé stretnutie ministrov zahraničných vecí V4 počas slovenského predsedníctva. Minister Ján Kubiš predstavil program predsedníctva a s partnermi prediskutoval pripravenosť krajín V4 na vstup do schengenského priestoru, budúce rozširovanie NATO, aktuálny vývoj na západnom Balkáne, rozšírenie EÚ o Bulharsko a Rumunsko a navýšenie rozpočtu *Medzinárodného vyšehradského fondu* na rok 2007. Do Bratislavy pricestoval aj minister zahraničných vecí Ukrajiny Borys Tarasiuk, s ktorým si ministri krajín V4 vymenili názory na možnosti ďalšej spolupráce s východným susedom.

7. 9. Predseda vlády SR Robert Fico uskutočnil jednodňovú pracovnú návštevu Bruselu. O slovensko-belgických vzťahoch a spolupráci oboch krajín v rámci EÚ, NATO a ďalších medzinárodných organizácií rokoval s belgickým predsedom vlády Guyom

Verhofstadtom. S generálnym tajomníkom NATO Jaap de Hoop Schefferom a predsedom Európskej komisie José Manuelom Barrosom diskutoval o prioritách novej slovenskej vlády.

8. 9. Prezident SR Ivan Gašparovič prijal ministra zahraničných vecí Irackej republiky Hošjára Zabárfho. Iracký šéf diplomacie ocenil vojenskú účasť Slovenska v krajine a uviedol, že si váži ochotu SR spolupracovať aj na hospodárskej obnove a demokratizácii Iraku.

10. 9. Predseda vlády Robert Fico sa vo fínskych Helsinkách zúčastnil na 6. stretnutí Ázia – Európa (ASEM). Témou rokovania medzi najvyššími predstaviteľmi štátov EÚ a Ázie boli otázky multilaterálnej spolupráce za účelom posilnenia bezpečnosti v regióne, prehĺbovanie dialógu medzi európskymi a ázijskými kultúrami a oblasť životného prostredia a energetickej bezpečnosti. V rámci samitu absolvoval R.Fico aj bilaterálne rokovania so zástupcami Číny, Fínska, Poľska, Portugalska a Thajska.

14. 9. Minister zahraničných vecí SR Ján Kubiš rokoval v Rakúsku s rezortnými partnermi z krajín *Regionálneho partnerstva* (Rakúsko, Maďarsko, Česko, Slovinsko a Poľsko). Témou rokovaní bol vývoj na západnom Balkáne, plnenie záverov Budapeštianskeho fóra a vzťahy s Ukrajinou z perspektívy záujmov regiónu a Európskej únie.

14. 9. Predseda vlády ČR Mirek Topolánek pricestoval na oficiálnu návštevu Slovenska. S predsedom vlády SR Robertom Ficom rokoval o dvojstranných vzťahoch medzi krajinami a spolupráci v rámci V4, EÚ a NATO.

20.9. Predseda vlády SR Robert Fico a minister zahraničných vecí SR Ján Kubiš sa zúčastnili na 61. zasadnutí Valného zhromaždenia (VZ) OSN v New Yorku. R. Fico pred VZ vystúpil s prejavom o postoji Slovenska k aktuálnym otázkam medzinárodnej bezpečnosti a k reforme OSN. J. Kubiš s partnermi z krajín V4 hovoril o možnosti spoločných krokov smerom k zrušeniu vízovej povinnosti zo strany USA.

26. 9. Predseda vlády SR Robert Fico v sprievode ministra vnútra Roberta Kaliňáka a ministra obrany Františka Kašického neočakávane odcestoval do Afganistanu. V Kábule sa stretol s 57 príslušníkmi slovenských ozbrojených síl, ktorí tam pôsobia pod vedením NATO. R. Fica prijal aj afganský viceprezident Ahmad Zia Massoud. Slovenský premiér sa vyslovil za zotrvanie slovenskej jednotky v krajine.

2. 10. Na Slovensko pricestoval predseda vlády Srbskej republiky Vojislav Koštunica. Stretnutiam s prezidentom Ivanom Gašparovičom, predsedom vlády Robertom Ficom a ministrom zahraničných vecí Jánom Kubišom dominovala otázka štatútu Kosova. Podľa V. Koštunicu by Kosovo malo získať najvyšší stupeň autonómie okrem medzinárodnoprávnej suverenity. J. Kubiš upozornil, že SR podporuje pozíciu Marti

Ahtissariho. I. Gašparovič sa vyjadril, že Slovensko podporuje riešenie, ktoré zachová územia Srbska celistvé. Všetci traja slovenskí predstavitelia vyslovili podporu srbským ambíciám integrovať sa do euroatlantických štruktúr.

6. 10. Minister zahraničných vecí SR Ján Kubiš prijal ministra zahraničných vecí Cyperskej republiky Yiorgosa Lillikasa. Počas rokovaní sa venovali aktuálnym otázkam EÚ a vymenili si názory na riešenie cyperskej otázky.

10. 10. V maďarskom Vyšehrade sa stretli predsedovia vlád krajín Vyšehradskej skupiny (V4). Premiéri Robert Fico (SR), Ferenc Gyurcsány (MR), Jarosław Kaczyński (Poľsko) a Mirek Topolánek (ČR) zhodnotili 15 rokov vyšehradskej spolupráce a maďarské predsedníctvo, schválili program slovenského predsedníctva a prerokovali zvýšenie rozpočtu *Medzinárodného vyšehradského fondu* od roku 2007 na 5 mil. EUR.

11. – 19. 10. Delegácia SR vedená prezidentom Ivanom Gašparovičom navštívila Singapur a Vietnam. Historicky prvej návšteve slovenskej hlavy štátu v týchto krajinách a na stretnutiach s ich najvyššími predstaviteľmi dominovali ekonomické témy. Minister hospodárstva SR Lubomír Jahnátek podpísal so singapurským rezortným partnerom dohodu o vzájomnej podpore a ochrane investícií. S ministrom obchodu Vietnamskej socialistickej republiky podpísal E. Jahnátek dohodu, ktorá má zvýšiť vzájomnú obchodnú výmenu.

18. 10. Predseda vlády SR Robert Fico prijal v Bratislave zástupcu prezidenta *Medzinárodného menového fondu* (MMF) Takatoshiho Kata. R. Fico zdôraznil, že vláda sa zaviazala k prijatiu strednodobej a dlhodobej stratégie rozvoja SR tak ,ako to MMF požaduje a na diskusiu ju predloží o dva roky. Medzi hlavné témy stretnutia patrilo aj zosúladenie vládneho hospodárskeho programu s plnením kritérií na prijatie eura od roku 2009 a podpora znižovania inflácie zo strany rozpočtovej politiky.

20. 10. Predseda vlády SR Robert Fico odcestoval na neformálne zasadnutie Európskej rady vo fínskom Lahti. Témou stretnutia, ktorého sa zúčastnil aj prezident Ruskej federácie (RF) Vladimir Putin, bolo energetické partnerstvo medzi EÚ a RF a otázka efektívnejšieho využívania energie. Európski lídri požadovali prístup európskych firiem do ruských ropovodov a plynovodov, ak má dovoz energie z Ruska naďalej rásť.

23. 10. Stáleho predstaviteľa SR pri OSN veľvyslanca Petra Buriana zvolila BR OSN za predsedu sankčného výboru voči Kórejskej ľudovodemokratickej republike (KĽDR). Výbor bude dohliadať na dodržiavanie sankcií, ktoré na KĽDR uvalila BR OSN rezolúciou č. 1718 (2006).

23. 10. Na pozvanie ministra zahraničných vecí SR Jána Kubiša pricestoval na Slovensko jeho moldavský rezortný partner Adrei Stratan. J. Kubiš na rokovaní vyjadril pripravenosť Slovenska sprostredkovať Moldavsku skúsenosti z integračného procesu

a konkrétne pomôcť krajine v zložitej ekonomickej situácii. Na programe bola aj otázka nelegálnej migrácie občanov Moldavska cez Slovensko do západnej Európy.

30. 10. Slovensko oficiálne navštívil generálny tajomník NATO Jaap de Hoop Scheffer. Stretol sa s prezidentom SR Ivanom Gašparovičom, predsedom vlády SR Robertom Ficom a ministrom zahraničných vecí SR Jánom Kubišom. Rozhovorom dominoval novembrový samit NATO v Rige a jeho témy – reforma a rozširovanie Aliancie, status Kosova a situácia vo východnej Európe.

2. – 3. 11. Štátna tajomníčka MZV SR Oľga Algayerová sa v Paríži zúčastnila 100. osobitného zasadnutia Výkonného výboru OECD. Na programe zasadnutia boli témy súčasnej ekonomickej situácie v členských a niektorých tretích krajinách, procesy starnutia populácie v súvislosti s udržateľnosťou verejných financií, rozširovanie organizácie o nových členov, vplyv Číny na svetové hospodárstvo a spolupráca OECD s Ruskom.

6. 11. Minister zahraničných vecí SR Ján Kubiš prijal na pracovných raňajkách zvláštno vyslanca Generálneho tajomníka OSN a vedúceho misie UNMIK v Kosove Joachima Rückera, ktorého sprevádzal predseda kosovskej vlády Agim Čeku. J. Rücker ocenil konštruktívnu úlohu, ktorú SR zohráva na západo-balkánskej scéne, a to aj v procese učenia budúceho statusu Kosova. A. Čeku požiadal ministra o podporu nezávislosti Kosova. J. Kubiš zopakoval, že SR je za prijatie takého riešenia, ktoré bude príspevkom k regionálnej stabilite a umožní úspešné zavŕšenie integračných procesov v regióne.

6. – 10. 11. Prezident SR Ivan Gašparovič uskutočnil oficiálnu návštevu Ruskej federácie (RF). Sprevádzali ho ministri zahraničných vecí a hospodárstva, štátna tajomníčka ministerstva školstva a zástupcovia slovenského podnikateľského sektora. I. Gašparovič a prezident RF Vladimir Putin sa na stretnutí zhodli, že je potrebné stimulovať vzájomnú obchodnú výmenu, predĺžiť zmluvu o dodávkach ruského plynu na Slovensko aj na rok 2008 a posilniť technickú spoluprácu v oblasti energetiky a zbrojárskeho priemyslu. Slovenská delegácia sa v mestách Moskva, Omsk a Krasnojarsk stretla aj s ďalšími ruskými predstaviteľmi, s ktorými uzavrela viacero bilaterálnych dohôd.

8. 11. Predseda vlády SR Robert Fico prijal v Bratislave predsedu vlády Helénskej republiky Konstantinosa Karamanlisa. Témou rozhovoru boli bilaterálne slovensko-grécke vzťahy a spolupráca v rámci európskych a transatlantických štruktúr. V ten istý deň sa minister zahraničných vecí SR Ján Kubiš stretol v Aténach s gréckou ministerkou zahraničných vecí Theodorou Bakoyianni.

12. – 13. 11. Predseda vlády SR Robert Fico uskutočnil pracovnú návštevu Írskej republiky. Na stretnutí s prezidentkou Mary McAleese a premiérom Bertiem Ahernom R. Fico vyzdvihol vysokú úroveň slovensko-írskych vzťahov a možnosti ich ďalšieho

rozvoja, najmä v hospodárskej oblasti. Témami rozhovorov bolo aj ďalšie rozširovanie EÚ a európska susedská politika.

13. – 14. 11. Generálny riaditeľ *Organizácie OSN pre priemyselny rozvoj* (UNIDO) Kandeha K. Yumkella uskutočnil oficiálnu návštevu Slovenska. So štátnymi tajomníkmi MZV SR Dianou Štrofovou a Oľgou Algayerovou a s predstaviteľmi MH SR a MŽP SR rokoval o otázkach spolupráce Slovenska a UNIDO.

14. 11. Štátny tajomník ministerstva obrany SR Jaroslav Baška podpísal v Bruseli dokument, v ktorom sa SR zaväzuje zapojiť do spoločnej poľsko-nemecko-lotyško-litovsko-slovenskej bojovej skupiny pod poľským vedením. Slovensko v roku 2010 do skupiny prispeje 200 vojakmi. Vytváranie bojových skupín, ktoré bude možné vyslať do krízových regiónov, je jednou z priorit EÚ.

20. – 21. 11. Predseda vlády SR Robert Fico uskutočnil pracovnú cestu do Portugalska. S portugalským partnerom Joséom Sócratesom diskutoval o vstupe SR do Schengenského priestoru a poďakoval sa mu za rozhodnutie otvoriť pracovný trh pre slovenských občanov. Premiéri sa dohodli na spolupráci portugalských a slovenských odborníkov pri čerpaní eurofondov – v doméne, s ktorou má Portugalsko dlhoročné skúsenosti.

22. 11. Prezident Rakúskej republiky Heinz Fischer vo Viedni prijal prezidenta SR Ivana Gašparoviča. Na pracovnom rozhovore hovorili o povolebnom vývoji v oboch krajinách, otázkach dopravnej infraštruktúry medzi Rakúskom a Slovenskom, dôsledkoch vstupu SR do EÚ, Európskej susedskej politike, integračných ambíciách Turecka, ale aj o Zmluve o ústave pre Európu.

24. 11. Minister zahraničných vecí SR Ján Kubiš vystúpil na samite *Stredoeurópskej iniciatívy* (SEI) v albánskej Tirane. V prejave vyjadril plnú podporu pre integráciu balkánskych členov SEI do Európskej únie a vyzdvihol úlohu SEI v integračnom procese a v procese spolupráce v regióne strednej, východnej a juhovýchodnej Európe. J. Kubiš poukázal aj na potrebu reformy niektorých orgánov SEI a zvýšenia financovania organizácie tak, aby fungovala efektívnejšie.

27. 11. Minister zahraničných vecí SR Ján Kubiš rokoval so starším ministrom vlády Singapurskej republiky Gohom Chokom Tongom. Hovorili spolu o aktuálnych medzinárodných otázkach, integračnom procese v Európe a Ázii a bilaterálnych vzťahoch s dôrazom na rozvoj hospodárskej spolupráce. Starší minister Goh sa stretol aj s prezidentom Ivanom Gašparovičom, podpredsedníčkou NR SR A. Belousovovou a ďalšími ministrami vlády SR.

27. – 29. 11. Delegácia SR, ktorú viedol prezident Ivan Gašparovič a tvorili ju minister zahraničných vecí Ján Kubiš, minister obrany František Kašický a náčelník generálneho

štábu Ozbrojených síl SR genpor. Lubomír Bulík, sa zúčastnila samitu NATO v lotyšskej Rige. Za kľúčovú prioritu Aliancie samit označil obnovenie bezpečnosti a stability v Afganistane.

30. 11. Prezident Ivan Gašparovič, premiér Robert Fico a minister zahraničných vecí SR Ján Kubiš prijali ministra zahraničných vecí Rumunska Mihaia Razvana Ungureana. Obe strany sa zhodli, že slovensko-rumunské vzťahy sú tradične dobré, a vyslovili sa za ich ďalšie zintenzívnenie vo všetkých oblastiach s dôrazom na ekonomickú. M.R. Ungureanu poďakoval slovenským partnerom za podporu Rumunska v integračnom úsilí a za záväzok otvoriť pracovný trh pre rumunských občanov po vstupe krajiny do EÚ.

1. 12. Minister zahraničných vecí SR Ján Kubiš uskutočnil pracovnú návštevu Švajčiarska. Na spoločnom rokovaní v Berne J. Kubiš a ministerka zahraničných vecí Švajčiarskej konfederácie Micheline Calmy-Rey zhodnotili úroveň dvojstranných vzťahov a výmenu skúseností z integrácie krajín do EÚ. Prerokovali tiež realizáciu príspevku Švajčiarska pre 10 nových členských krajín EÚ na zníženie ekonomických a sociálnych rozdielov v únii.

4. – 5. 12. V Bruseli sa konalo 14. zasadnutie Ministerskej rady OBSE, na ktorom Slovensko zastupoval minister zahraničných vecí Ján Kubiš. Vo svojom vystúpení J. Kubiš poukázal na význam dlhodobých misií OBSE (najmä v Kosove a v krajinách Strednej Ázie), vyzdvihol jej úlohu pri posilňovaní regionálnej bezpečnosti a riešení tzv. zmrazených konfliktov, podporil tiež reformné snahy organizácie, smerujúce k zvýšeniu jej efektívnosti.

5. 12. S ministrom zahraničných vecí SR Jánom Kubišom sa v Bratislave stretol štátny minister a hlavný vyjednávač Tureckej republiky s EÚ Ali Babcan. Na stretnutí, ktoré je súčasťou turné A. Babacana po niektorých krajinách EÚ, vyjadril minister presvedčenie, že odporúčania Európskej komisie predstavujú základ pre rozumný kompromis. Minister zdôraznil potrebu plniť zmluvné záväzky na strane Turecka a zároveň záujem EÚ na udržaní prístupového procesu, ktorý o.i. pozitívne ovplyvňuje reformný proces v Turecku.

8. 12. Minister zahraničných vecí SR Ján Kubiš otvoril v New Yorku druhý okrúhly stôl o reforme bezpečnostného sektora. Expertnú diskusiu pripravila Stála misia SR pri OSN v spolupráci s kanadskými partnermi ako súčasť prípravy Slovenska na predsedníctvo v BR OSN vo februári 2007. Ambíciou SR je iniciovať proces, ktorý vyvrcholí vypracovaním spoločného prístupu OSN k bezpečnostnému sektoru.

10. 12. Minister zahraničných vecí Ján Kubiš prijal vedúceho predstaviteľa bieloruskej opozície a bývalého prezidentského kandidáta Alexandra Milinkeviča. Na stretnutí zdôraznil záujem SR a EÚ na rozvíjaní všestranných vzťahov s Bieloruskom, ktoré je však podmienené demokratizáciou krajiny. Minister potvrdil podporu bieloruských

demokratických síl a záujem vlády SR na ďalšej spolupráci s nimi v úzkej koordinácii s občianskym sektorom v Bielorusku a na Slovensku.

11. – 12. 12. V Bratislave sa konala konferencia krajín V4 a Slovinska o oficiálnej rozvojovej pomoci (ODA). Konferencia, ktorú zorganizovala slovenská Platforma mimovládnych organizácií v spolupráci s MZV SR, sa zaoberala stavom prípravy rozvojových zákonov, inštitucionálnymi zmenami v účastníckych krajinách a prezentovala systémy riadenia ODA v západoeurópskych krajinách.

13. 12. Minister zahraničných vecí SR Ján Kubiš prijal predsedu Komisie pre zahraničné veci a národnú bezpečnosť parlamentu Iránskej islamskej republiky Alaeddina Borujerdiho. V rozhovore posúdili stav dvojstranných slovensko-iránskych vzťahov, ktoré zaostávajú za svojím potenciálom. J. Kubiš zdôraznil, že pokiaľ ide o iránsky jadrový program, SR podporuje mierové využívanie jadrovej energie, ale odmieta rozvoj takých technológií, ktoré by mohli narúšať režim nešírenia jadrových zbraní. Minister ďalej vyjadril vážne znepokojenie nad konaním konferencie o holokauste v Teheráne a zdôraznil, že SR odmieta akékoľvek snahy o spochybnenie holokaustu.

14. – 15. 12. Premiér SR Robert Fico a minister zahraničných vecí SR Ján Kubiš sa zúčastnili na zasadnutí Európskej rady v Bruseli. Prioritnými oblasťami rokovaní bolo rozširovanie EÚ, oživenie *Zmluvy o ústave pre Európu* a nadchádzajúce nemecké predsedníctvo. Európska rada tiež prerokovala energetickú, environmentálnu a bezpečnostnú politiku únie.

19. – 21. 12. Minister zahraničných vecí SR Ján Kubiš uskutočnil oficiálnu návštevu Čínskej ľudovej republiky. So svojím čínskym partnerom rokoval o spolupráci EÚ s Čínou v politickej, hospodárskej, kultúrnej a ľudsko-právnej oblasti. Ministri si vymenili aj názory z pozície členstva v BR OSN, osobitne na problematiku jadrového programu KĽDR a Iránu, na štatút Kosova a situáciu v Sudáne. Predmetom rozhovoru bola aj pripravovaná návšteva premiéra SR v Pekingu v roku 2007.

20. 12. Severoatlantická rada rozhodla, že slovenské veľvyslanectvo v Kyjeve bude od januára 2007 plniť úlohu kontaktného veľvyslanectva NATO pre Ukrajinu. Po dva roky bude Slovensko na Ukrajine zastupovať Alianciu a slúžiť ako zdroj informácií o nej. Misia sa zameria hlavne na zlepšenie stereotypného obrazu NATO v mienke ukrajinskej verejnosti a na zužitkovanie skúseností SR z obdobia pred vstupom do Aliancie v prospech integračných aktivít Ukrajiny.

28. 12. Minister zahraničných vecí SR Ján Kubiš sa v Káhire stretol s generálnym tajomníkom Ligy arabských štátov (LAŠ) Amrom Músom a ministrom zahraničných vecí Egyptskej arabskej republiky Ahmedom Abúlom Ghejtom. Rokovali o situácii na Blízkom východe a dvojstranných vzťahoch a minister Kubiš na stretnutí informoval o aktivitách SR ako nestáleho člena BR OSN.

Zoznam zmlúv uzavretých Slovenskou republikou v roku 2006

Prezidentské zmluvy

1. Právny nástroj medzi Slovenskou republikou a Spojenými štátmi americkými podľa článku 3 odsek 3 Dohody medzi Európskou úniou a Spojenými štátmi americkými o vzájomnej právnej pomoci podpísanej 25. júna 2003
(Bratislava 6. februára 2006)
2. Právny nástroj o extradícii medzi Slovenskou republikou a Spojenými štátmi americkými podľa článku 3 odsek 2 Dohody medzi Európskou úniou a Spojenými štátmi americkými o extradícii podpísanej 25. júna 2003
(Bratislava 6. februára 2006)
3. Tretí dodatkový protokol k Ženevským dohovorom z 12. augusta 1949, týkajúci sa prijatia dodatkového rozoznávacieho znaku
(Bern 25. apríla 2006)
4. Zmluva medzi Slovenskou republikou a Spojenými štátmi mexickými o zamedzení dvojitého zdanenia a zabránení daňovému úniku v odbore daní z príjmov
(Bratislava 13. mája 2006)
5. Dohoda medzi Slovenskou republikou a Indickou republikou o podpore a vzájomnej ochrane investícií
(Bratislava 25. septembra 2006)

6. Zmluva medzi Slovenskou republikou a Singapurskou republikou o podpore a vzájomnej ochrane investícií
(Singapur 13. októbra 2006)
7. Zmluva medzi Slovenskou republikou a Maďarskou republikou o spolupráci pri predchádzaní cezhraničnej trestnej činnosti a v boji proti organizovanej trestnej činnosti
(Bratislava 2. októbra 2006)

Medzivládne dohody

1. Dohoda medzi Slovenskou republikou a Bulharskou republikou o vzájomnej ochrane a výmene utajovaných skutočností
(Bratislava 3. februára 2006)
2. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Indonézskej republiky o hospodárskej spolupráci
(Jakarta 2. mája 2006)
3. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Moldavskej republiky o spolupráci a vzájomnej pomoci v colných otázkach
4. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Irackej republiky o darovaní vojenského materiálu
(Bagdad 7. mája 2006)
5. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Maďarskej republiky o prekračovaní štátnej hranice na účel turistiky na turistických chodníkoch, križujúcich štátnu hranicu
(Budapešť 10. mája 2006)
6. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Juhoafrickej republiky o vedecko-technickej spolupráci
(Pretória 15. mája 2006)
7. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a Radou ministrov Albánskej republiky o reštrukturalizácii a splatení záväzku Albánskej republiky voči Slovenskej republike
(Bratislava 26. mája 2006)

8. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a kabinetom ministrov Ukrajiny o vzájomnej ochrane utajovaných skutočností
(Bratislava 22. júna 2006)
9. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Bulharskej republiky o redmisii osôb
(Bratislava 22. mája 2006)
10. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Maďarskej republiky o spolupráci na spoločných kontaktných pracoviskách
(Bratislava 2. októbra 2006)
11. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a Švajčiarskou federálnou radou o readmisii osôb s neoprávneným pobytom
(Bratislava 12. októbra 2006)
12. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Vietnamskej socialistickej republiky o hospodárskej spolupráci
(Hanoj 16. októbra 2006)
13. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Vietnamskej socialistickej republiky o vzájomnom zrušení vízovej povinnosti pre držiteľov diplomatických pasov a o uľahčení vydávania víz pre držiteľov služobných pasov
(Hanoj 16. októbra 2006)
14. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a Rozvojovým programom Organizácie Spojených národov (UNDP) o poskytovaní podporných služieb
(Bratislava 26. októbra 2006)
15. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Ruskej federácie o zabezpečení vzájomných záujmov pri využívaní a rozdelení práv na výsledky duševnej činnosti
(Moskva 7. novembra 2006)
16. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Ruskej federácie o vzájomnej ochrane utajovaných skutočností
(Moskva 7. novembra 2006)
17. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Rumunska o vojnových hroboch
(Bratislava 30. novembra 2006)

Rezortné dohody

1. Plán spolupráce medzi Ministerstvom zdravotníctva Slovenskej republiky a Ministerstvom zdravotníctva Čínskej ľudovej republiky v oblasti zdravotníctva na roky 2006 – 2009
(Peking 19. januára 2006)
2. Plán spolupráce medzi Ministerstvom zdravotníctva Slovenskej republiky a Ministerstvom zdravotníctva Bulharskej republiky na roky 2006 – 2008
(Bratislava 27. apríla 2006)
3. Memorandum o porozumení medzi Ministerstvom hospodárstva SR a Ministerstvom hospodárstva Spojených štátov mexických o zriadení spoločnej hospodárskej komisie
(Bratislava 13. mája 2006)
4. Protokol o spolupráci medzi Ministerstvom zahraničných vecí Slovenskej republiky a Ministerstvom zahraničných vecí Čiernej Hory
(Podgorica 22. augusta 2006)
5. Dohoda medzi Ministerstvom školstva Slovenskej republiky a Ministerstvom vzdelávania a vedy Ruskej federácie o spolupráci v oblasti vzdelávania
(Moskva 7. novembra 2006)
6. Memorandum o porozumení medzi Ministerstvom zdravotníctva Slovenskej republiky a Štátnym sekretariátom pre ekonomické záležitosti Švajčiarska o poskytnutí finančnej podpory pre projekt „Spaľovňa nemocničného odpadu“ v Trnave ako časti programu „Spaľovne nemocničného odpadu v Trnave a Čadci“
(Bratislava 28. novembra 2006)

Mnohostranné dohovory

1. Dohovor o zriadení Európskej organizácie pre využívanie meteorologických satelitov (EUMETSAT) v znení zmien a doplnení Rady EUMETSAT-u v rozhodnutí EUM/C/Res. XXXVI z 5. júna 1991
(Ženeva, 24. mája 1983)
nadobudnutie platnosti: 19. júna 1986
depozitár: vláda Švajčiarskej konfederácie
listina o prístupe SR uložená 3.1.2006

pre SR platný 3. januára 2006
publ. pod č. 97/2006Z. z.

2. Akty Svetovej poštovej únie, pozostávajúce zo Siedmeho dodatkového protokolu k Ústave Svetovej poštovej únie, Generálneho poriadku Svetovej poštovej únie, Svetového poštového dohovoru a Dohody o poštových platobných službách (Bukurešť 5. októbra 2004)
depozitár generálny riaditeľ Medzinárodného úradu Svetovej poštovej únie
RL uložená 4. januára 2006
publ. pod č. 160/2006 Z. z.
3. Dohoda medzi Belgickým kráľovstvom, Dánskym kráľovstvom, Spolkovou republikou Nemecko, Írskou republikou, Talianskou republikou, Luxembuským veľkoveľkostvom, Holandským kráľovstvom, Európskym spoločenstvom pre atómovú energiu a Medzinárodnou agentúrou pre atómovú energiu o implementácii čl. III. ods. 1 a 4 Zmluvy o nešírení jadrových zbraní a Dodatkového protokolu k Dohode medzi Belgickým kráľovstvom, Dánskym kráľovstvom, Spolkovou republikou Nemecko, Írskou republikou, Talianskou republikou, Luxembuským veľkoveľkostvom, Holandským kráľovstvom, Európskym spoločenstvom pre atómovú energiu a Medzinárodnou agentúrou pre atómovú energiu o implementácii čl. III. ods. 1 a 4 Zmluvy o nešírení jadrových zbraní (Brusel 6. apríla 1973)
LoP uložená u depozitára: generálny riaditeľ MAAE, 13. januára 2006
oznámenie č. 36/2006 Z.z.
4. Protokol o výsadách a imunitách Európskej organizácie pre využívanie meteorologických satelitov (EUMETSAT) v znení redakčných zmien a doplnení z 3. decembra 2002
depozitár: vláda Švajčiarskej konfederácie
listina o prístupe SR uložená 24. januára 2006
pre SR platný 23. februára 2006
publ. pod č. 98/2006 Z. z.
5. Protokol vypracovaný na základe článku K.3 Zmluvy o Európskej únii o výklade Dohovoru o používaní inforlačných technológií na colné účely prostredníctvom prejudiciálnych rozhodnutí Súdneho dvora Európskych spoločenstiev (Brusel 29. novembra 1996)
depozitár: generálny tajomník REU
listina o prístupe uložená 6. mája 2004
platnosť pre SR od 25. decembra 2005
publ. pod č. 286/2006 Z. z.

Vyhlasenie Slovenskej republiky k Protokolu uloženému u GT REU 23. februára 2006

platnosť pre SR od 23. februára 2006
publ. pod č. 286/2006 Z. z.

6. Dohovor na ochranu nehmotného dedičstva
(Paríž 17. októbra 2003)
depozitár: generálny riaditeľ UNESCO
RL SR uložená 24. marca 2006
pre SR platná od 24. júna 2006
publ. č. 375/2006 Z.z.
7. Dohovor Rady Európy o boji proti obchodovaniu s ľuďmi
(Štrasburg 19. mája 2006)
depozitár: generálny tajomník RE
podpis SR 19. mája 2006
CETS No.: 197
8. Dohovor Rady Európy o predchádzaní terorizmu
(Štrasburg 19. mája 2006)
depozitár: generálny tajomník RE
podpis SR 19. mája 2006
CETS No.: 196
9. Dohovor OSN proti korupcii
(New York 31. október 2003)
depozitár: generálny tajomník OSN
podpis SR 9. decembra 2003
RL SR uložená 1. júna 2006
platnosť pre SR 1. júla 2006
10. Medzinárodná dohoda o káve 2001
(Londýn 28. septembra 2000)
depozitár: generálny tajomník OSN
prístup SR 1. júna 2006
11. Dohovor o ochrane a podpore rozmanitosti kultúrnych prejavov (UNESCO)
(Paríž 20. októbra 2005)
depozitár: generálny riaditeľ UNESCO
RL SR uložená 18. decembra 2006
pre SR platný od 18. marca 2007

Prehľad vybraných dokumentov so zahranično-politickým dopadom predložených na rokovanie vlády SR v roku 2006

I. Stratégie a programy

1.1. Základné rámcové dokumenty zahraničnej politiky SR

Návrh programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/944CC49745DF10C1C12571B90029F259?OpenDocument>

Návrh Národného programu oficiálnej rozvojovej pomoci na rok 2006

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/45B1A1D9DBBDBF3EC1257149003D0AB5?OpenDocument>

Návrh inštitucionalizácie systému slovenskej rozvojovej pomoci

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/399629FD02203762C12571F50034DA75?OpenDocument>

1.2. EÚ

*Návrh účasti SR v programe Európskej únie Európsky rok rovnakých príležitostí pre všetkých (2007)
na ceste k spravodlivej spoločnosti*

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/D7A22CEF1CBF5A5AC125717200416E90?OpenDocument>

Na základe údajov Úradu vlády SR spracoval Tomáš Siviček, spolupracovník M.E.S.A. 10
(sivicek@mesa10.sk).

Prílohy

Návrh Národného plánu implementácie Európskeho roku rovnakých príležitostí pre všetkých 2007 na ceste k spravodlivej spoločnosti a účasti delegácie SR na otváracej konferencii Európskeho roku rovnakých príležitostí pre všetkých 2007 na ceste k spravodlivej spoločnosti
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/65505026AD5A8562C12572420049D896?OpenDocument>

Obnovená stratégia trvalo udržateľného rozvoja Európskej únie
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/713D8F884394DBD2C12571B7002D5FA2?OpenDocument>

1.3. Spoločnosť založená na vzdelaní

Návrh Inovačnej stratégie SR
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/3019124E98E4CC4BC12571450044084D?OpenDocument>

1.4. Euro

Konvergenčný program Slovenska na roky 2006 až 2010 - aktualizácia 2006
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/8EBDA47F681846E9C125722F0034A45A?OpenDocument>

1.5. V4

Návrh Programu slovenského predsedníctva V4
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/46F8E2532C42528BC12571720040308D?OpenDocument>

II. Stanoviská a pozície SR

2.1. Európska únia

Informácia o vyhodnotení predbežného stanoviska SR k návrhom nariadení Európskej komisie k štrukturálnym fondom a Kohézному fondu
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/01BD57D68591E3DBC12570FF0036D488?OpenDocument>

Informácia o vyhodnotení predbežného stanoviska SR k návrhom nariadení ES k štrukturálnym fondom a Kohézному fondu – záverečné vyhodnotenie
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/543B89CE7C5D4D25C12571860041606F?OpenDocument>

Predbežné stanovisko Slovenskej republiky k Hodnotiacej správe o súlade ustanovení o ochrane osobných údajov s ustanoveniami schengenského acquis

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/9621E1807FF961F8C12571800039E203?OpenDocument>

Informácia o stanovisku Slovenskej republiky k návrhu Komisie na prechod politík stanovených pre oblasť III. piliera (článok 29 Zmluvy o Európskej únii) pod právny režim I. piliera (IV. hlava Zmluvy o založení Európskych spoločenstiev) využitím článku 42 Zmluvy o Európskej únii

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/DA23A614AE75E01DC12571E7003DC4F4?OpenDocument>

Monitoring vývoja stanovísk Slovenskej republiky k návrhom právnych aktov Európskej únie

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/A0722DC63B94F607C125723B003597AC?OpenDocument>

Návrh uznesenia vlády SR k listu Európskej komisie z 22. 11. 2006 vo veci predajných limitov spoločnosti U.S. Steel na trhoch Rumunska a Bulharska

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/A4AAA2B382137432C125724A0043AA3A?OpenDocument>

Návrh na otvorenie trhu práce Slovenskej republiky pre občanov Bulharskej republiky a Rumunska

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/D98C6719F7C3EC99C12572030033A66B?OpenDocument>

Návrh prípravy ponuky vlády SR pre umiestnenie sídla Európskeho inštitútu pre rodovú rovnosť v Slovenskej republike

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/31437C7FDDE8DC67C125720B003CAA8C?OpenDocument>

Informácia o vstupe Slovenskej republiky do konania Súdneho dvora ES na podporu žalobných návrhov Írskej republiky týkajúcich sa zrušenia smernice 2006/24/ES o uchovávaní údajov vytvorených alebo spracovaných v súvislosti s poskytovaním verejne dostupných elektronických komunikačných služieb alebo verejných komunikačných sietí z dôvodu nesprávneho právneho základu

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/FC534C9E1CC4E8C7C1257211002A6596?OpenDocument>

Informácia o predložení Národného plánu pridelovania emisných kvót podľa zákona č. 572/2004 Z. z. o obchodovaní s emisnými kvótami (národný alokačný plán) Európskej komisii

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/21D0A9C4EFDB49EBC125722000311795?OpenDocument>

Návrh postupu SR v súvislosti s Rozhodnutím EK zo dňa 29. novembra 2006, ktoré sa týka Národného plánu pridelovania emisných kvót predloženého Slovenskou republikou podľa smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 2003/87/ES

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/6426C24DE7D9C211C125723C0029E125?OpenDocument>

Informácia o možnostiach postupu SR v súvislosti s rozhodnutím EK zo dňa 29. 11. 2006 k Národnému plánu pridelovania emisných kvót, predloženého Slovenskou republikou (dôverný)

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/8BDAB2819A55A301C12572430036C2B0?OpenDocument>

Prílohy

Návrh ďalšieho postupu SR v súvislosti s Rozhodnutím EK K(2006)5616 zo dňa 29. novembra 2006, ktoré sa týka Národného plánu pridelovania emisných kvót predloženého Slovenskou republikou podľa smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 2003/87/ES

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/9BACF63EA11B6A01C12572490041623D?OpenDocument>

2.2. Spoločnosť založená na vzdelaní

Návrh postupu na zabezpečenie rovnovážnej finančnej podpory výskumu a vývoja z prostriedkov Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rokoch 2007 – 2013 v rámci celého územia Slovenskej republiky

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/43B5EBB783B7AE9B4125711D003F80B8?OpenDocument>

2.3. Iné

Návrh účasti delegácie Slovenskej republiky na 61. zasadnutí Valného zhromaždenia Organizácie Spojených národov a smernice pre postup delegácie

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/CAC619BCE5F4D98BC12571D40031E6AC?OpenDocument>

Druhá periodická správa Slovenskej republiky k Dohovoru proti mučeniu a inému krutému, neludskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/13EAE00D857CEFC8C125723D003A29B8?OpenDocument>

Návrh na umiestnenie Centrálného úradu TER v Bratislave

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/77F842C49D039C4AC12572480037C5E0?OpenDocument>

Návrh na zapojenie Slovenskej republiky do Fondu pre krajiny západného Balkánu v rámci Európskej banky pre obnovu a rozvoj

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/9AAFBE0976280FF2C125724800443DE8?OpenDocument>

Návrh na pristúpenie Slovenskej republiky k financovaniu Iniciatívy na multilaterálne odpustenie dlhov v rámci Medzinárodného združenia pre rozvoj

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/475ABE5240331B8AC12572480044A7CC?OpenDocument>

III. Správy o výsledkoch medzinárodných konferencií a rokovaní

3.1. EÚ

Správa o priebehu a výsledkoch rokovania Európskej rady v Bruseli 15. – 16. decembra 2005
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/2295B64DDA3DC9D6C125710600492C01?OpenDocument>

Správa o priebehu a výsledkoch rokovania Európskej rady v Bruseli 23. – 24. marca 2006
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/77876DE8DB11EE4AC125715A003A0BF4?OpenDocument>

Informácia o priebehu a výsledkoch účasti delegácie SR vedenej predsedom vlády SR Mikulášom Dzurindom na IV. summite EÚ – Latinská Amerika a Karibik vo Viedni v dňoch 11. – 13. 5. 2006
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/C5AE918817AF9358C125718E00408F12?OpenDocument>

Správa o priebehu a výsledkoch rokovania Európskej rady v Bruseli 15. – 16. júna 2006
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/A10365391192EED7C12571B20031EAEB?OpenDocument>

Informácia o priebehu a výsledkoch zahraničnej pracovnej cesty predsedu vlády Slovenskej republiky Roberta Fica v Bruseli 7. septembra 2006
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/67E332B674E8D830C12571F0003D893A?OpenDocument>

Informácia o priebehu a výsledkoch účasti delegácie vlády Slovenskej republiky vedenej predsedom vlády Slovenskej republiky Robertom Ficom na vrcholovej schôdzke „Stretnutie Ázia – Európa 6“ v Helsinkách, Fínsko v dňoch 10. – 11. septembra 2006
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/431BC422CAF0AF4AC12571F500346BA9?OpenDocument>

Informácia o zasadnutí Rady pre všeobecné záležitosti a vonkajšie vzťahy, Luxemburg 16.-17.10.2006
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/CFF7D1B453AE7C19C125721F002B5CE7?OpenDocument>

Informácia o účasti Slovenskej republiky na neformálnom zasadnutí Európskej rady v Lahti 20. októbra 2006 (vyhradený)
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/E30FCD03B3B45BBDC125722C004B97DF?OpenDocument>

3.2. V4

Informácia o priebehu a výsledkoch stretnutia ministrov zahraničných vecí krajín Vyšehradskej skupiny v Bratislave dňa 5.9.2006
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/2347B61606AA3392C12571E6004A7823?OpenDocument>

Prílohy

Informácia o priebehu a výsledkoch summitu predsedov vlád krajín Vyšehradskej skupiny v Maďarskej republike (Vyšehrad 10. októbra 2006)

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/154C49C82CDA6378C125720A002F8982?OpenDocument>

3.3. SEI

Informácia o hodnotení predsedníctva Slovenskej republiky v Stredoeurópskej iniciatíve v roku 2005

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/8FEC16D3FA8CA8ACC125710D0047F0F9?OpenDocument>

Informácia o priebehu a výsledkoch Konferencie ministrov poľnohospodárstva Stredoeurópskej iniciatívy v dňoch 3. – 4. novembra 2005 v Sliači – Sielnici, Slovenská republika

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/29A17ECE3E61D754C125711C004CA821?OpenDocument>

3.4. OSN

Informácia o priebehu a výsledkoch jesennej časti 60. zasadnutia Valného zhromaždenia Organizácie Spojených národov

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/F80F759EB2B49572C125711E0043D82B?OpenDocument>

Informácia – Šiesta správa o implementácii Akčného programu Medzinárodnej konferencie OSN o populácii a rozvoji (Káhira 1994) a Kľúčových opatrení prijatých na 21. Osobitnom zasadnutí Valného zhromaždenia OSN (New York 1999) za rok 2005

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/A335F06669B7F366C1257110003CD291?OpenDocument>

Informácia o 66. zasadnutí Výboru pre ľudské sídla EHK OSN

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/FC29B40537C45C88C12570F3003A6EB0?OpenDocument>

Informácia o priebehu a výsledkoch 33. zasadnutia konferencie Organizácie Spojených národov pre výživu a poľnohospodárstvo – FAO

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/08C8E153FE0CBB46C12571230037F2C6?OpenDocument>

Návrh informatívnej správy o účasti delegácie SR na Svetovom summite o informačnej spoločnosti (16. - 18. novembra 2005, Tunis)

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/1913FA07A577FBB6C125711D0045DFE3?OpenDocument>

3.6. Iné multilaterálne rokovania

Informácia o priebehu a výsledkoch účasti delegácie Slovenskej republiky, vedenej predsedom vlády Slovenskej republiky Mikulášom Dzurindom na Konferencii Euro-stredomorského partnerstva EUROMED v Barcelone v dňoch 27. – 28.11.2005

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/9E4E16A84E619205C12570EA0048D9B1?OpenDocument>

Informácia o priebehu a výsledkoch 13. zasadnutia Ministerskej rady OBSE Lubľana, 5.-6. decembra 2005

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/8A3703120E905B40C12570F900452D4F?OpenDocument>

Informácia o priebehu a výsledkoch VI. Ministerskej konferencie WTO v Hongkongu

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/0FD7010AA160C6E9C125711C0034F479?OpenDocument>

Informácia o priebehu a výsledkoch zasadnutia 2. Pracovného stola Paktu stability pre juhovýchodnú Európu

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/B26BE9518CC76DE0C125711B003D91C1?OpenDocument>

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/7395C3C636F5B26FC12571AF0042C1E7?OpenDocument>

Informácia o priebehu a výsledkoch 50. zasadnutia Generálnej konferencie Medzinárodnej agentúry pre atómovú energiu vo Viedni

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/16A2B5DB3426C4D0C1257213003586D7?OpenDocument>

Správa o priebehu a výsledkoch 95. zasadnutia Generálnej konferencie Medzinárodnej organizácie práce, ktoré sa uskutočnilo od 31. mája 2006 do 16. júna 2006 v Ženeve

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/84FB4B12213CB70FC1257237003D87A1?OpenDocument>

Informácia o priebehu rokovaní a záveroch prijatých XVI. Valným zhromaždením Svetovej organizácie cestovného ruchu v Dakare, Senegal v dňoch 25. 11. – 2. 12. 2005

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/4047338B90A6738DC12571330044FA05?OpenDocument>

Informácia o priebehu a výsledkoch 9. zasadnutia Konferencie zmluvných strán Dohovoru o mokradiach majúcich medzinárodný význam predovšetkým ako biotopy vodného vtáctva

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/48C7E622F8754B10C125711C0033191B?OpenDocument>

Informácia o priebehu a výsledkoch ôsmeho zasadnutia Konferencie zmluvných strán Dohovoru o biologickej diverzite a o priebehu a výsledkoch tretieho stretnutia zmluvných strán Protokolu o biologickej bezpečnosti k Dohovoru o biologickej diverzite

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/B045FBF08F028D68C12571F40031CC7A?OpenDocument>

3.7. Bilaterálne rokovania

Informácia o priebehu a výsledkoch návštevy predsedu vlády Čínskej ľudovej republiky Wen Jiabao v Slovenskej republike v dňoch 7. - 8. decembra 2005

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/BD8C937E1DF9BCFCC125710200489684?OpenDocument>

Prílohy

Informácia o priebehu a výsledkoch pracovnej návštevy predsedu vlády Poľskej republiky Kazimierza Marcinkiewicza v Slovenskej republike dňa 17. januára 2006

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/612C2000D8D27FCFC1257116003FB57C?OpenDocument>

Informácia o priebehu a výsledkoch oficiálnej návštevy predsedu vlády Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska Tonyho Blaira v Slovenskej republike v dňoch 9. –10. marca 2006

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/04D6483C86DE502AC1257140002AA5C4?OpenDocument>

Informácia o priebehu a výsledkoch oficiálnej návštevy predsedu vlády SR Mikuláša Dzurindu v Spojených štátoch amerických v dňoch 12. – 14. marca 2006

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/2C8D02989E4E1DDCC125714C004C8DF4?OpenDocument>

Informácia o priebehu a výsledkoch oficiálnej návštevy spolkovéj kancelárky Nemeckej spolkovéj republiky Angely Merkelovej v Slovenskej republike dňa 11. mája 2006

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/6B04A09FBD4A7870C1257180003A33B8?OpenDocument>

Informácia o uskutočnení pracovnej návštevy delegácie vlády Slovenskej republiky, vedenej predsedom vlády Slovenskej republiky Mikulášom Dzurindom, vo Francúzskej republike dňa 2. mája 2006

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/C9080E1745B3DB37C1257184003B49C3?OpenDocument>

Informácia o priebehu a výsledkoch oficiálnej návštevy predsedu vlády Slovenskej republiky Roberta Fica v Českej republike dňa 15. júla 2006

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/B1441D4A6981A1F0C12571D1002E5ABF?OpenDocument>

Informácia o priebehu a výsledkoch oficiálnej návštevy delegácie Českej republiky vedenej predsedom vlády Českej republiky Mirkom Topolánkom v Slovenskej republike dňa 14. septembra 2006

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/3AEC9AE7AC92B248C12571F500342165?OpenDocument>

Informácia o priebehu a výsledkoch oficiálnej návštevy predsedu vlády Srbskej republiky Vojislava Koštunicu v SR v dňoch 1. – 2. októbra 2006 (vyhradený)

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/EF032500D8A63A27C1257209003A83FE?OpenDocument>

Informácia o priebehu a výsledkoch pracovnej návštevy predsedu vlády Slovenskej republiky Roberta Fica v Talianskej republike dňa 3. októbra 2006

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/34B9B2874194EAF3C125720A002EFBB9?OpenDocument>

Informácia o priebehu a výsledkoch oficiálnej návštevy predsedu vlády Slovenskej republiky Roberta Fica v Poľskej republike dňa 5. októbra 2006

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/A80421CAA4BAFA83C125721200386C5E?OpenDocument>

Správa o priebehu a výsledkoch návštevy generálneho tajomníka NATO Jaap de Hoop Scheffera v Slovenskej republike dňa 30. októbra 2006 (vyhradený)

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/CE41CD7B297F2606C125722700465604?OpenDocument>

Informácia o priebehu a výsledkoch pracovnej návštevy predsedu vlády Slovenskej republiky Roberta Fica v Írsku v dňoch 12. - 13. novembra 2006

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/180DB693DE9AC7FC41257236003C7C27?OpenDocument>

Informácia o priebehu a výsledkoch oficiálnej návštevy delegácie vlády SR vedenej predsedom vlády SR Robertom Ficom v Portugalskej republike 20. a 21. novembra 2006

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/4915B702A8D63FDCC12572420040681F?OpenDocument>

Informácia o priebehu a výsledkoch návštevy ministra zahraničných vecí SR Jána Kubiša v Srbsku, Čiernej Hore a Kosove v dňoch 21.-23. augusta 2006

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/8FCA610E7360D84CC12571E6004B20B1?OpenDocument>

Informácia o priebehu a výsledkoch pracovnej návštevy Jána Kubiša ministra zahraničných vecí Slovenskej republiky vo Francúzskej republike dňa 16. októbra 2006

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/54E32C925D6D8075C12572120030CA62?OpenDocument>

Informácia o priebehu a výsledkoch pracovnej návštevy ministra zahraničných vecí Slovenskej republiky Jána Kubiša v Chorvátskej republike v dňoch 30. – 31. októbra 2006

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/88C4B2CD51E01F6BC125722700311AD5?OpenDocument>

Informácia o priebehu a výsledkoch oficiálnej návštevy ministra zahraničných vecí Slovenskej republiky Jána Kubiša v Helénskej republike v dňoch 8. – 9. novembra 2006

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/747D34741A84D4C8C1257234002F626D?OpenDocument>

Informácia o priebehu a výsledkoch oficiálnej návštevy ministra zahraničných vecí Cyperskej republiky Yiorgosa Lillikasa v Slovenskej republike v dňoch 5. – 6. októbra 2006

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/8B69A6F2A825D7B3C1257212002EEB4B?OpenDocument>

Informácia o priebehu a výsledkoch pracovnej návštevy podpredsedu vlády a ministra zahraničných vecí a európskej integrácie Moldavskej republiky Andreia Stratana v Slovenskej republike

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/056CF76E69311894C12572200031971D?OpenDocument>

Informácia o prijatí veľvyslancu Slovenskej republiky v Maďarskej republike na MZV Maďarskej republiky dňa 28.8.2006

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/149245492D6A3878C12571DA0038D934?OpenDocument>

Správa o priebehu a výsledkoch V. zasadania Zmiešanej slovensko-maďarskej komisie pre záležitosti menších

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/7592EC6405FF7891C1257164004142CE?OpenDocument>

Prílohy

Správa o priebehu a výsledkoch VI. zasadania Zmiešanej slovensko-maďarskej komisie pre záležitosti menšín

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/71EAFCD2DF2CDBF6EC12572420031C1C8?OpenDocument>

Správa o výsledkoch rokovania vládnych delegácií Slovenskej republiky a Maďarskej republiky o realizácii Rozsudku Medzinárodného súdneho dvora vo veci Sústavy vodných diel Gabčíkovo-Nagymaros

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/97440DACEA610353C125722C003A425A?OpenDocument>

Správa o výsledkoch rokovania vládnych delegácií Slovenskej republiky a Maďarskej republiky o realizácii Rozsudku Medzinárodného súdneho dvora vo veci Sústavy vodných diel Gabčíkovo-Nagymaros – dodatok

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/8C605F5254C3F074C125722E003BF703?OpenDocument>

Informácia o príprave 11. zasadnutia Medzivládnej komisie pre hospodársku a vedecko-technickú spoluprácu medzi Slovenskou republikou a Ruskou federáciou

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/8EDC4B93969D264DC12570FB004CC6C8?OpenDocument>

IV. Iné správy, hodnotenia a návrhy

4.1. Správy k základným rámcovým dokumentom

Správa o plnení úloh zahraničnej politiky SR v roku 2005

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/3A5FA775538FC063C125711C003216B3?OpenDocument>

Informácia o oficiálnej rozvojovej pomoci poskytnutej Slovenskou republikou v roku 2005

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/B239EF4AE0A378C5C1257149003C4448?OpenDocument>

Informácia o zriadení Slovenskej agentúry pre medzinárodnú rozvojovú spoluprácu – nové znenie

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/78BB37F34BAE5257C125723400366905?OpenDocument>

4.2. EÚ

Súhrnná správa o druhom roku členstva Slovenskej republiky v Európskej únii 1. 5. 2005 – 30. 4. 2006

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/E9E265CA7D711595C12571700041554A?OpenDocument>

Správa o účasti Slovenskej republiky v komunitárnych programoch Európskej únie za rok 2005

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/33A7272A7FC6D117C12571F80047A112?OpenDocument>

Správa o personálnom zastúpení Slovenskej republiky v inštitúciách Európskej únie
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/BA5949615857D767C12571A000389682?OpenDocument>

Zhodnotenie vplyvu uplatňovania spoločnej obchodnej politiky EÚ na SR
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/3D5C0FEFE0CC3DBAC12570EA003DFABB?OpenDocument>

Správa o vývoji zahraničného obchodu SR za rok 2005 a jeho pozície v rámci EÚ
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/49B9B64D5CEBAD14C1257179003DD362?OpenDocument>

Národný konvent o Európskej únii – vyhodnotenie činnosti v roku 2005 a zameranie v roku 2006
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/3F0103CBBFB44726C125716200310701?OpenDocument>

Informácia o dopadoch zavedenia dokladov formátu Európskej únie na štátny rozpočet
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/E886D5538CBFB231C125714700317E1E?OpenDocument>

Informácia o zmenách v zložení slovenskej delegácie vo Výbore regiónov Európskej únie
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/9D85BB76D0F07142C1257123003877D4?OpenDocument>

Návrh kandidáta Slovenskej republiky na funkciu generálneho advokáta Súdneho dvora Európskych spoločenstiev
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/3A9A32B6ADEB5E28C12571320042EC09?OpenDocument>

Informácia o nominácii členov a náhradníkov slovenskej delegácie do Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na obdobie 2006 - 2010
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/039761CDA5A85A08C1257169003545AF?OpenDocument>

Nové znenie návrhu na zmenu v nominácii členov slovenskej delegácie do Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na obdobie 2006 – 2010
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/6ECA14F29C88A515C12571CC0046FA04?OpenDocument>

Návrh štatútu Kancelárie zástupcu Slovenskej republiky v konaní pred Súdny dvorom Európskych spoločenstiev a Súdom prvého stupňa Európskych spoločenstiev
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/5CD7FEEED7D77DAC12571D40034D9B5?OpenDocument>

4.3. Spoločnosť založená na vzdelaní

Správa o naplňaní Stratégie konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010, jej akčných plánov a Národného programu reforiem SR - nové znenie
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/CC597604E08AC189C125712B003121F3?OpenDocument>

Prílohy

Správa o pokroku v implementácii Národného programu reforiem Slovenskej republiky na roky 2006 – 2008

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/51D71B8EEE2C96E5C1257202004E7C08?OpenDocument>

Návrh dodatku k Národnému programu reforiem Slovenskej republiky na roky 2006 – 2008

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/EE86CF7281D2DD36C125724200324A1E?OpenDocument>

Informácia o plnení vybraných úloh akčného plánu Vzdelávanie a zamestnanosť programu MINERVA

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/616A18AB5C3A53F9C12571400043274D?OpenDocument>

Návrh Implementácie Európskeho paktu mládeže na podmienky Slovenskej republiky a jej začlenenie do stratégie konkurencieschopnosti Slovenskej republiky do roku 2010 – Akčné plány

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/F161511CCABFD4D2C12570EA0041BAC4?OpenDocument>

Návrh strategickej priority „Ľudské zdroje a vzdelávanie“ pre cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť financovanej z Európskeho sociálneho fondu – nové znenie

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/9C9EA5509B19EE22C12570DD00410DBA?OpenDocument>

Návrh Štatútu Komisie pre vedomostnú spoločnosť

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/7A55CC33113C6C4EC1257249003BFF54?OpenDocument>

Návrh Programu Agentúry na podporu výskumu a vývoja pre podporu ľudského potenciálu v oblasti výskumu a vývoja a popularizáciu vedy

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/A56768B9B1C3BD56C125712500432591?OpenDocument>

4.4. Euro

Správa o plnení Národného plánu zavedenia eura v Slovenskej republike

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/9BCC72C8DEB7BEE9C1257123004B9B65?OpenDocument>

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/8E46D336EA3ED143C12571BC00425ACA?OpenDocument>

Návrh na Vyhlásenie Slovenskej republiky o ustanovení Eurovalu ako ústredného úradu na boj proti falšovaniu eura

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/62F13E7DC6AA3A80C12571540041DD74?OpenDocument>

Návrh na odvolanie splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre zavedenie eura z funkcie

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/228EC9873450F138C12571C3002E6331?OpenDocument>

4.5. Legislatíva EÚ – aproximácia, transpozícia

Informácia o vydaných aproximačných nariadeniach vlády Slovenskej republiky v II. polroku 2005 a o zámere prijímania aproximačných nariadení vlády Slovenskej republiky v I. polroku 2006
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/29F4B25880CB89FCC12570F9003F525D?OpenDocument>

Informácia o vydaných aproximačných nariadeniach vlády Slovenskej republiky v I. polroku 2006 a o zámere prijímania aproximačných nariadení vlády Slovenskej republiky v II. polroku 2006
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/5748A97B31B50CFBC12571B6003D3214?OpenDocument>

Správa o formálnych oznámeniach a odôvodnených stanoviskách podľa článku 226 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva zaslaných Európskou komisiou Slovenskej republike
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/1A2877792052EF11C12570FC00461D3B?OpenDocument>

Informácia o transpozičnom deficite Slovenskej republiky
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/DF50992941FE4C30C12571DA002EA86D?OpenDocument>

Legislatívny a pracovný program Európskej komisie na rok 2007 a Správa o prioritách, vyplývajúcich z Legislatívneho a pracovného programu Európskej komisie na rok 2007 pre Slovenskú republiku
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/B30370920B8F2721C12572330043729D?OpenDocument>

Informácia z kontroly plnenia úloh z uznesení vlády splatných v III. štvrtroku 2005 v ministerstvách a ostatných ústredných orgánoch štátnej správy so zreteľom na plnenie uznesenia vlády č. 70/2005 k odpočtu harmonogramu opatrení, vyplývajúcich zo Súhrnnej monitorovacej správy EÚ zo dňa 5. 11. 2003
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/955B91F67E991E2BC125710E004917FB?OpenDocument>

Návrh na určenie gestorských ústredných orgánov štátnej správy zodpovedných za prebratie smerníc a rámcových rozhodnutí
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/37FA855939A3F762C125714500439E6E?OpenDocument>
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/FF9DBF7E699F10D8C12571F80049652D?OpenDocument>

Návrh na určenie zodpovednosti ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy za aplikáciu a prijatie opatrení na vnútroštátnej úrovni k nariadeniam a rozhodnutiam Európskych spoločenstiev
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/5A8179F1B8993EDFC1257209002E95C8?OpenDocument>
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/43B89115DD8575EBC12570EA004932AB?OpenDocument>

Návrh na určenie zodpovedností na implementáciu článkov Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/650B950D96DE8E7CC125716B0041F42B?OpenDocument>

4.6. Finančné mechanizmy / Eurofondy

Návrh aktualizácie Národného strategického referenčného rámca Slovenskej republiky na roky 2007 – 2013

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/A88171CC1842FF7BC12571F80043F1EA?OpenDocument>

Návrh inovatívnych finančných nástrojov pre Národný strategický referenčný rámec 2007 – 2013 (II. etapa)

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/7EAD7E3F162D5930C12571ED002FD18B?OpenDocument>

Návrh Národného strategického referenčného rámca Slovenskej republiky na roky 2007 – 2013

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/959FAC53573BF132C12572370037D331?OpenDocument>

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/1295B724B88E6A14C125716F0043AD95?OpenDocument>

Informácia o komplexnom zhodnotení vzťahov rozpočtu EÚ a SR za rok 2005 (vrátane aktuálnej čistej finančnej pozície)

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/95AD0F58ABA51013C125713700466A52?OpenDocument>

Informácia o zhodnotení funkčnosti a efektívnosti jedného platobného orgánu pre štrukturálne fondy pre roky 2004 – 2006 na Ministerstve financií SR

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/D73817197E0F0372C12570EA004A5DA8?OpenDocument>

Návrh na určenie Ministerstva vnútra Slovenskej republiky ako zodpovedného orgánu Európskeho fondu pre utečencov

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/9A24C238B2E5D13CC12570FB004579BB?OpenDocument>

Správa o implementácii a čerpaní predvstupových nástrojov, štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu k 31. 12. 2005

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/E14F9557D6449E16C125713000450B4C?OpenDocument>

Informácia o činnosti Národného fondu za rok 2005

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/4A9DA15DB1AE8E5CC125713300386558?OpenDocument>

Dodatok ku Koncepcii financovania projektov podporovaných zo štrukturálnych fondov na roky 2004-2006

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/2EE926EC701B0855C125716F0041ECDE?OpenDocument>

Správa o implementácii a čerpaní predvstupových nástrojov, štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu k 30. 4. 2006

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/B6576F0A716D0745C1257180003AF3F9?OpenDocument>

ROČENKA ZAHRANIČNEJ POLITIKY SLOVENSKEJ REPUBLIKY 2006

Informácia o vyhodnotení bilaterálnej pomoci poskytnutej Slovenskej republike členskými štátmi Európskej únie v roku 2005

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/C23CC6AA32FABCB3C12571810039C4DF?OpenDocument>

Správa o pokroku v implementácii finančného mechanizmu EHP a Nórskeho finančného mechanizmu

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/0D35900B1C3BB77FC1257184003BE517?OpenDocument>

Správa o realizácii programu PHARE a Prechodného fondu v Slovenskej republike v roku 2005

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/81EF454ACC039078C125718B003E4259?OpenDocument>

Poskytnutie príspevku pre multidonorský trustový fond Dekády začleňovania rómskej populácie vo výške 20 000,- EUR

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/465F6FEC7F572377C1257184003B985D?OpenDocument>

Správa o ukončení programovania Prechodného fondu (Transition Facility) na rok 2006

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/49E5974918C6D2C9C125719500408970?OpenDocument>

Správa o stave čerpania finančných prostriedkov z Fondu Solidarity Európskej únie

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/E9E990B8BA619FC9C12571B600404767?OpenDocument>

Použitie rezervy na prostriedky Európskej únie a odvody Európskej únii

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/D37C8C951F67F50CC12571DF0039B647?OpenDocument>

Návrh systému riadenia štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu na programové obdobie 2007-2013 – základná verzia

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/D17625629CD2AC2EC12571DF0036107B?OpenDocument>

Návrh stratégie financovania štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu na programové obdobie 2007– 2013

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/908C37A65D6D586DC12571DB003B348E?OpenDocument>

Systém finančného riadenia štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu na programové obdobie 2007 – 2013

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/907CF6F8CCBC52DBC12571DF00356AB1?OpenDocument>

Správa o stave pripravenosti Slovenskej republiky na čerpanie štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu v programovom období 2007 – 2013 (stav k 15.11. 2006)

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/C30EC02CC0D200B5C1257237003CC677?OpenDocument>

Odpočet plnenia harmonogramu zverejňovania výziev na predkladanie projektov za rok 2006

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/D9B4A763E86B7841C1257244003EBD7E?OpenDocument>

4.7. Schengen

Správa o vyhodnotení plnenia úloh vyplývajúcich z aktualizovaného znenia Schengenského akčného plánu Slovenskej republiky a návrh piatej aktualizácie Schengenského akčného plánu Slovenskej republiky

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/3C251518621E132CC12571F0003DE588?OpenDocument>

Návrh na vymenovanie splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre zabezpečenie vstupu Slovenskej republiky do schengenského priestoru

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/D0B4C9019E4ABDE9C12572350036B0C9?OpenDocument>

Správa o plnení harmonogramu Schengenského informačného systému II

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/4D27903C76596E74C12570EA004A9C51?OpenDocument>

4.8. Bezpečnostný rozmer zahraničnej politiky

Návrh na zmenu mandátu ženínej odmiňovacej jednotky ozbrojených síl Slovenskej republiky, pôsobiacej v operácii Iracká sloboda

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/3607397080608BAEC125713B003EEFA6?OpenDocument>

Správa o harmonograme stiahnutia príslušníkov ozbrojených síl Slovenskej republiky z operácie Iracká sloboda

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/C33CF98D79B9076BC125720B003D0109?OpenDocument>

Návrh na ukončenie pôsobenia príslušníkov ozbrojených síl Slovenskej republiky v akcii EÚ na podporu misie Africkej únie (AÚ) AMIS II v Sudáne/Darfúre

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/11607964007AC4E9C1257227003BB053?OpenDocument>

Návrh úhrad príspevkov Slovenskej republiky do rozpočtu Organizácie Severoatlantickej zmluvy na výstavbu nového sídla NATO – nové znenie

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/175A1B24D7B0FBEBEC125715C003A134C?OpenDocument>

Návrh na zmenu uznesenia vlády SR č. 41 z 15. januára 2003 k návrhu podielu príspevkov Slovenskej republiky do spoločných rozpočtov Organizácie Severoatlantickej zmluvy

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/279D4FC95F76AB57C125718D003B9145?OpenDocument>

Návrh na prístup Slovenskej republiky k Dohode medzi Stranami Severoatlantickej zmluvy o bezpečnosti informácií

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/398D8081B8F77B49C12571D800352498?OpenDocument>

ROČENKA ZAHRANIČNEJ POLITIKY SLOVENSKEJ REPUBLIKY 2006

Návrh vyhodnotenia pôsobenia Ozbrojených síl Slovenskej republiky v operáciách medzinárodného krízového manažmentu za rok 2005 s návrhom predpokladanej účasti v rokoch 2006 – 2007

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/005295E3F0292C1EC1257177003AEE6C?OpenDocument>

Organizácia prípravy SR na cvičenie krízového manažmentu NATO CMX 06 v dňoch 1. – 7. marca 2006

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/0B371C717A2C9362C125710E003995E6?OpenDocument>

Návrh na vyslovenie súhlasu vlády Slovenskej republiky s prítomnosťou zahraničných ozbrojených síl na území Slovenskej republiky a s vyslaním príslušníkov ozbrojených síl Slovenskej republiky mimo územia Slovenskej republiky za účelom vojenského cvičenia

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/21B61F5AF03FBCE1C1257195003D3869?OpenDocument>

Návrh na vyslovenie súhlasu vlády Slovenskej republiky s prítomnosťou ozbrojených síl Slovenskej republiky na území Slovenskej republiky na účel vojenského cvičenia

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/1F18373AA98958A4C12572110030AF9C?OpenDocument>

Správa o priebehu cvičenia krízového manažmentu NATO CMX 06

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/7145181375D7BFCDC12572170030B3D2?OpenDocument>

Návrh na povolenie preletov vojenskej leteckej techniky Kanady cez územie Slovenskej republiky, vrátane pristávania na území Slovenskej republiky, v období do 31. decembra 2006

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/220AA9382A3C8988C125714C004C0E9A?OpenDocument>

Návrh programu vojenských cvičení v roku 2007 a s tým súvisiaceho vysielania príslušníkov ozbrojených síl Slovenskej republiky mimo územia Slovenskej republiky a prítomnosti príslušníkov zahraničných ozbrojených síl na území Slovenskej republiky

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/19B4341E0E909C32C12572420032A02A?OpenDocument>

Informácia o havárii vojenského lietadla ozbrojených síl Slovenskej republiky 19. januára 2006

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/9E3815FAC9121C03C12570FC003F6602?OpenDocument>

Správa o odškodnení pozostalých obetí havárie lietadla ozbrojených síl Slovenskej republiky AN-24

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/A99D4602A7F54B9AC1257108003371D8?OpenDocument>

Návrh na použitie finančných prostriedkov z rezervy vlády na odškodnenie pozostalých po štátnom zamestnancovi, ktorý zahynul pri havárii lietadla ozbrojených síl SR AN-24

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/A512EEA0B8AAD838C125710F003C7690?OpenDocument>

Predbežná informácia o stave odborného vyšetrenia leteckej nehody lietadla AN-24 zo dňa 19. januára 2006

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/30B957CE13E3CA4CC125712300366E8F?OpenDocument>

Prílohy

Návrh vyhlásenia Slovenskej republiky podľa článku 3 odsek 2 Opčného protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o účasti detí v ozbrojených konfliktoch

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/7872F0B53382C1A2C1257141003241D0?OpenDocument>

Informácia o návrhu záverečného účtu rozpočtovej kapitoly Ministerstva obrany Slovenskej republiky za rok 2005

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/F5C40F07BDA8302CC12571460036BE7E?OpenDocument>

Návrh zákona o zákaze biologických zbraní a o doplnení niektorých zákonov – nové znenie

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/9F35285F0A8F5B01C125723D0047B14D?OpenDocument>

Návrh nariadenia vlády Slovenskej republiky, ktorým sa mení nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 397/2005 Z. z., ktorým sa vyhlasujú medzinárodné sankcie zabezpečujúce medzinárodný mier a bezpečnosť – nové znenie

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/78E6A81AC584207FC125714100304D3C?OpenDocument>

Návrh nariadenia vlády Slovenskej republiky, ktorým sa mení nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 397/2005 Z. z., ktorým sa vyhlasujú medzinárodné sankcie zabezpečujúce medzinárodný mier a bezpečnosť v znení nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 209/2006 Z. z.

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/CC2F0A7D4D16C40EC12571AF003A920F?OpenDocument>

4.8. Rozvojová pomoc a iné formy podpory

Návrh mechanizmu poskytovania humanitárnej pomoci Slovenskej republiky do zahraničia

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/1323A136A72EC6F7C1257149003C8F9B?OpenDocument>

Vyhodnotenie uznesenia vlády SR č. 1053 zo dňa 13. 11. 2003 k udeľovaniu štipendií vlády SR a návrh postupu pri poskytovaní rozvojovej pomoci SR rozvojovým krajinám a Slovákom, žijúcim v zahraničí na roky 2007 – 2010

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/C3ACCB68644901FAC1257249003F893E?OpenDocument>

Návrh na uzavretie Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Afganskej islamskej republiky o darovaní vojenského materiálu

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/AFF3A708997AC4CDC12570F8004A141D?OpenDocument>

Návrh na uzavretie Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Irackej republiky o darovaní vojenského materiálu

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/65DBD47E53FC5F13C12571410031FE28?OpenDocument>

Návrh na vyčlenenie prostriedkov z rozpočtovej rezervy vlády na humanitárnu pomoc Libanonu

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/92BAA8181ED7F1FDC12571D8002ED56F?OpenDocument>

Návrh na vyčlenenie prostriedkov z rozpočtovej rezervy vlády na zabezpečenie humanitárnej pomoci pre Indonéziu

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/309E12655FA88FF1C12571850044491E?OpenDocument>

Návrh na odvolanie a vymenovanie národného koordinátora zahraničnej pomoci

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/7E006731EEBA2B85C12571B0003E9DC3?OpenDocument>

4.9. Zahraniční Slováci

Informácia o plnení dlhodobej koncepcie činnosti Generálneho sekretariátu pre zahraničných Slovákov za rok 2005

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/413F08EE5442B8A8C12570FA00444763?OpenDocument>

Návrh na rozšírenie pôsobnosti podpredsedu vlády Slovenskej republiky pre vedomostnú spoločnosť, európske záležitosti, ľudské práva a menšiny na oblasť slovenských menšín a komunit v zahraničí

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/D09F2AB4E410D0A6C12571B60040B587?OpenDocument>

Návrh správy o štátnej politike starostlivosti o Slovákov žijúcich v zahraničí a o poskytnutej štátnej podpore Slovákom žijúcim v zahraničí za rok 2005 spolu s návrhom programu štátnej politiky starostlivosti o Slovákov, žijúcich v zahraničí na rok 2007, obsahujúcim predpokladanú sumu rozpočtových prostriedkov potrebných na jej realizáciu

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/2291BE92846572CDC12571CA002EA605?OpenDocument>

4.10. Víza

Návrh na zmenu uznesenia vlády SR č. 310 z 27. apríla 2005 k jednostrannému zrušeniu vízových poplatkov za udelenie tranzitných víz (typ B) a krátkodobých víz (typ C) pre štátnych občanov Ukrajiny

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/FAE9325623814C18C125716B003F2426?OpenDocument>

Návrh na predĺženie jednostranného zrušenia vízových poplatkov za udelenie víz pre štátnych občanov Srbska a štátnych občanov Čiernej Hory – nové znenie

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/21EF7F5F7F8C3F0DC125719200389A16?OpenDocument>

Návrh na jednostranné zrušenie vízových poplatkov za udelenie víz pre štátnych občanov Bosny a Hercegoviny

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/C38D438D0885BC6FC1257192003859CF?OpenDocument>

Návrh na jednostranné zrušenie vízových poplatkov za udelenie víz pre štátnych občanov Macedónskej republiky

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/38FB96EF4B83FC17C1257194004144E5?OpenDocument>

4.11. Iné

Návrh na vyčlenenie rozpočtových prostriedkov na úhradu výdavkov, súvisiacich s výkonom funkcie nestáleho člena BR OSN v roku 2006 a ďalšie výdavkové tituly

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/F077CD851178C685C1257138003F5677?OpenDocument>

Správa o finančných aspektoch členstva Slovenskej republiky v medzinárodných organizáciách a návrh na zmenu spôsobu úhrady členských príspevkov do medzinárodných organizácií – nové znenie

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/430FD4F963F86F9BC12571370045FD75?OpenDocument>

Návrh na zmenu prílohy č. 4 k materiálu Správa o finančných aspektoch členstva Slovenskej republiky v medzinárodných organizáciách a návrh na zmenu spôsobu úhrady členských príspevkov do medzinárodných organizácií

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/BA18B96330A054BFC125715B003CD4FF?OpenDocument>

Informácia o stave plnenia medzinárodných zmlúv za rok 2005

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/F49340226DACEB41C125713A0046FA00?OpenDocument>

Informácia o Programe spolupráce na roky 2006 – 2007

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/4B2486B1DAF72447C125713B00361D8B?OpenDocument>

Druhá periodická správa Slovenskej republiky o implementácii Dohovoru OSN o právach dieťaťa

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/025CAC167AC93803C1257180003A8D71?OpenDocument>

Návrh na uzavretie Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a Rozvojovým programom OSN o poskytovaní podporných služieb

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/4F6E1CD9E7476373C12571D10033A828?OpenDocument>

Informácia o vývoji individuálnych sťažností proti SR v systéme OSN v oblasti ľudských práv a základných slobôd

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/06B49D50FD4B25C9C12571D10032CB3A?OpenDocument>

Správa o činnosti zástupcu Slovenskej republiky pred Európskym súdom pre ľudské práva za rok 2005

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/A54BF1D0E602DD0FC1257140002BB528?OpenDocument>

Správa o činnosti hlavného hraničného splnomocnenca Slovenskej republiky za rok 2005

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/D89A6E7CB3BA9B4CC1257134003485FA?OpenDocument>

Informácia o návrhu záverečného účtu kapitoly Ministerstva zahraničných vecí SR za rok 2005

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/E33B6882C252D71FC12571470042D771?OpenDocument>

ROČENKA ZAHRANIČNEJ POLITIKY SLOVENSKEJ REPUBLIKY 2006

Zhodnotenie medzinárodnej spolupráce v športe za obdobie rokov 2002–2006

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/59C3D726D460AB84C12571EE00210C32?OpenDocument>

Návrh druhej a tretej periodickej správy SR k Dohovoru o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien (CEDAW) (za obdobie 1998 – 2006)

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/2FAE408E4D417FAC12571FC004F2773?OpenDocument>

Návrh správy o priebehu a výsledkoch druhého kola monitorovania úrovne implementácie Rámcového dohovoru Rady Európy na ochranu národnostných menšín na Slovensku

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/9ED3F013DFA833E8C125721700351844?OpenDocument>

Informácia o činnosti Medzinárodného podporného fondu na odstavenie reaktora VI v Jaslovských Bohuniciach

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/EE9C224CD0D96057C12572450043BA9B?OpenDocument>

Správa o Medzinárodnom roku planéty Zem

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/E29C9515BF3FBF01C125713700481F3C?OpenDocument>

Návrh na zmenu určovania podielu Slovenskej republiky pri prispievaní do rozpočtu Wassenaarskeho usporiadania

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/F38DDD1D9FE5710CC125711C0036ABBC?OpenDocument>

Návrh na spôsob úhrady členských príspevkov Slovenskej republiky do Medzinárodného združenia pre skúšanie osív

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/BD0E4A891CEFAE16C125716F004233B3?OpenDocument>

Štruktúra orgánov štátnej správy pôsobiacich v oblasti medzinárodných vzťahov a európskych záležitostí

Prezident Slovenskej republiky

Ivan Gašparovič

Kancelária prezidenta Slovenskej republiky

Štefánikova 2, 810 00 Bratislava 1

tel.: 02/ 5933 3319

www.prezident.sk

Sekcia zahraničných vzťahov a protokolu

Odbor protokolu

riaditeľ: Peter Priputen, tel.: 02/ 5933 3339

Odbor zahraničnej politiky

riaditeľ: Ján Foltín, tel.: 02/ 5720 1139

Národná rada Slovenskej republiky

Námestie Alexandra Dubčeka 1, 812 80 Bratislava

tel.: 02/ 5972 1111

www.nrsr.sk

Predseda Národnej rady SR

Pavol Paška

Zahraničný výbor

Boris Zala, predseda, tel.: 02/ 5972 1233, zv@nrsr.sk

Výbor pre európske záležitosti

Milan Urbáni, predseda, tel.: 02/ 5972 2751, oez@nrsl.sk

Výbor pre ľudské práva, národnosti a postavenie žien

László A. Nagy, predseda, tel.: 02/ 5972 1699, lpn@nrsl.sk

Výbor pre obranu a bezpečnosť

Rudolf Pučík, predseda, tel.: 02/ 5972 1225, vob@nrsl.sk

Úrad vlády Slovenskej republiky

Nám. slobody 1, 813 70 Bratislava

tel.: 02/ 5729 5111

www.vlada.sk

Predseda vlády Slovenskej republiky

Robert Fico

Podpredseda vlády SR pre vedomostnú spoločnosť, európske záležitosti, ľudské práva a menšiny

Dušan Čaplovič, tel.: 02/ 5729 5318

Sekcia európskej politiky a vedomostnej spoločnosti

generálny riaditeľ: Pavel Holík, tel.: 02/ 5729 5500,

Odbor európskych záležitostí

riaditeľ: Daniel Ország, tel.: 02/ 5729 5503

Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky

Hlboká cesta 2, 833 36 Bratislava 37

tel.: 02/ 5978 1111

www.foreign.gov.sk

Minister

Ján Kubiš

Kancelária ministra

riaditeľ: Peter Kmec, tel.: 02/ 5978 3003, kami@foreign.gov.sk

Štátny tajomník

Oľga Algayerová, tel.: 02/ 5978 3201, stat1@foreign.gov.sk

Štátny tajomník

Diana Štrofová, tel.: 02/ 5978 3101, stat2@foreign.gov.sk

Vedúci služobného úradu

Marcel Peško, tel.: 02/ 5978 3301, vedu@foreign.gov.sk

Odbor analýz a plánovania

riaditeľka: Marianna Oravcová, tel.: 02/ 5978 3581, anap@foreign.gov.sk

Politická sekcia

generálny riaditeľ: Miroslav Lajčák, tel.: 02/ 5978 3401, pols@foreign.gov.sk

Odbor spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky

riaditeľ: Anna Tureničová, tel.: 02/ 5978 3181, szbp@foreign.gov.sk

Odbor bezpečnostnej politiky

riaditeľ: Monika Tomašovičová, tel.: 02/ 5978 3481, obep@foreign.gov.sk

3. Teritoriálny odbor – štáty SNŠ a Balkánskeho polostrova

riaditeľ: Štefan Rozkopál, tel.: 02/ 5978 3551, 3teo@foreign.gov.sk

4. Teritoriálny odbor – štáty Blízkeho a stredného východu, Afriky, Ázie a Oceánie

riaditeľ: Marián Tomášik, tel.: 02/ 5978 3531, 4teo@foreign.gov.sk

5. Teritoriálny odbor – Ameriky

riaditeľ: Dušan Krištofík, 02/ 5978 1111, 5teo@foreign.gov.sk

Sekcia európskych záležitostí

generálny riaditeľ: Ján Kuderjavý, tel.: 02/ 5978 3461, seza@foreign.gov.sk

Odbor pre koordináciu sektorálnych politík

riaditeľ: Dušan Bella, tel.: 02/ 5978 3111, okse@foreign.gov.sk

Odbor vnútorných záležitostí a inštitúcií Európskej únie

riaditeľ: Róbert Kirnág, tel.: 02/ 5978 3161, ovz@foreign.gov.sk

1. Teritoriálny odbor – štáty západnej a južnej Európy

riaditeľ: Ján Voderadský, tel.: 02/ 5978 3411, 1teo@foreign.gov.sk

2. Teritoriálny odbor – štáty strednej a severnej Európy

riaditeľ: Jozef Dravecký, tel.: 02/ 5978 3441, 2teo@foreign.gov.sk

Sekcia medzinárodných organizácií a rozvojovej pomoci

generálny riaditeľ: Roman Bužek, tel.: 02/ 5978 3601, smop@foreign.gov.sk

Odbor pre OSN a odborné organizácie systému OSN

riaditeľ: Hana Kováčová, tel.: 02/ 5978 3501, osno@foreign.gov.sk

Odbor pre odzbrojenie, OBSE a boj proti terorizmu

riaditeľ: Karol Mistrík, tel.: 02/ 5978 3141, obot@foreign.gov.sk

Odbor rozvojovej pomoci

riaditeľ: Dušan Dacho, tel.: 02/ 5978 2741, orpo@foreign.gov.sk

Odbor medzinárodnej ekonomickej spolupráce

riaditeľ: Dagmar Repčková, tel.: 02/ 5978 3561, omes@foreign.gov.sk

Sekcia právna a konzulárna

generálny riaditeľ: Igor Grexa, tel.: 02/ 5978 3701, sepk@foreign.gov.sk

Medzinárodnoprávny odbor

riaditeľ: Milan Kollár, tel.: 02/ 5978 3711, mepo@foreign.gov.sk

Konzulárny odbor

riaditeľ: Ľubor Bystrický, tel.: 02/ 5978 3256, konz@foreign.gov.sk

Odbor ľudských práv

riaditeľ: Emil Kuchár, tel.: 02/ 5978 3731, olpr@foreign.gov.sk

Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky

Mierová 19, 827 15 Bratislava

tel.: 02/ 4854 1111

www.economy.gov.sk

Minister

Lubomír Jahnátek

Štátny tajomník

Peter Žiga, tel.: 02/ 4333 1783

Štátny tajomník

Ivan Rybárik, tel.: 02/ 4333 1944

Odbor európskych záležitostí

riaditeľka: Jana Sermeková, tel.: 02/ 4854 2204, sermekova@economy.gov.sk

Ministerstvo obrany Slovenskej republiky

Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava

tel.: 02/ 4425 0320

www.mod.gov.sk

Minister

František Kašický

Štátny tajomník

Jaroslav Baška, tel. 02/ 4425 9946, kancelariaST@mod.gov.sk

Sekcia obrannej politiky, medzinárodných vzťahov a legislatívy

generálny riaditeľ: Jozef Viktorín, tel.: 02/ 4425 8781, Jozef.Viktorin@mod.gov.sk

Odbor bezpečnostnej a obrannej politiky

riaditeľ: Július Demetrian

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky

Pribinova 2, 812 72 Bratislava

tel.: 02/ 5094 1111

www.minv.sk

Minister

Robert Kaliňák

Štátny tajomník

Jozef Buček, tel.: 02/ 5094 1111

Štátny tajomník

Vladimír Čechot, tel.: 02/ 5094 1111

Ministerstvo financií Slovenskej republiky

Štefanovičova 5, 817 82 Bratislava

tel.: 5958 1111

www.finance.gov.sk

Minister

Ján Počiatek

Štátny tajomník

František Palko, tel.: 02/ 5958 2300

Štátny tajomník

Peter Kažimír, tel.: 02/ 2958 2100

Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky

Námestie SNP č. 33, 813 31 Bratislava

tel.: 5939 1111

www.culture.gov.sk

Minister

Marek Maďarič

Štátny tajomník pre médiá a audiovizíu

Ivan Sečík, tel.: 02/ 5939 1101

Štátny tajomník pre menšinové a regionálne kultúry

Augustín Jozef Lang, tel.: 02/ 5939 1215

Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky

Limbová 2, 837 52 Bratislava 37

tel.: 02/ 5937 3111

www.health.gov.sk

Minister

Ivan Valentovič

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky

Špitálska 4-6, 816 43 Bratislava

tel.: 02/ 5975 1111

www.employment.gov.sk

Ministerka

Viera Tomanová

Štátna tajomníčka

Emília Kršíková, tel.: 02/ 5975 1310

Štátny tajomník

Peter Sika, tel. 02/ 5975 2713

Sekcia medzinárodných vzťahov

generálny riaditeľ: Miloslav Hetteš, tel.: 02/ 5975 1613

Odbor záležitostí EÚ a medzinárodných vzťahov

riaditeľ: Juraj Džupa, tel.: 02/ 5975 1611

Odbor medzinárodnej spolupráce a protokolu

riaditeľ: Štefan Lednický, 02/ 5975 1621

Ministerstvo školstva Slovenskej republiky

Stromová 1, 813 30 Bratislava

tel.: 02/ 5937 4111

www.education.gov.sk

Minister

Ján Mikolaj

Štátna tajomníčka

Bibiána Obrimčáková, tel.: 02/ 5477 3977

Štátny tajomník

Jozef Habánik, tel.: 02/ 5477 5524

Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky

Župné námestie 13, 813 11 Bratislava

tel.: 02/ 5935 3111

www.justice.gov.sk

Minister

Štefan Harabin

Štátna tajomníčka

Anna Vitteková, tel.: 02/ 5935 3529

Štátny tajomník

Daniel Hudák, tel.: 02/ 5935 4583

Sekcia medzinárodného a európskeho práva

generálny riaditeľ: Peter Bášas, tel.: 02/ 5935 3605, ms.smep.sek@justice.sk

Odbor medzinárodného práva súkromného a procesného

riaditeľ: Miloš Haľapka, tel.: 02/ 5935 3347, inter.coop@justice.sk

Odbor zahraničných stykov a ľudských práv

riaditeľka: Jana Vnuková, tel.: 02/ 5935 3473, jana.vnukova@justice.sk

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky

Nám. E. Štúra 1, 812 35 Bratislava

tel.: 02/ 5956 1111

www.enviro.gov.sk

Minister

Jaroslav Izák

Štátny tajomník

Jaroslav Jaduš, tel.: 02/ 5956 2012

Štátny tajomník

Dušan Muňko, tel.: 02/ 5956 2490

Sekcia zahraničnej pomoci a medzinárodných vzťahov

Odbor záležitostí Európskej únie

riaditeľ: Gabriela Štefková, tel.: 02/ 5956 2124

Ministerstvo pôdohospodárstva Slovenskej republiky

Dobrovičova 12, 812 66 Bratislava

tel.: 02/ 5926 6111

www.mpsr.sk

Minister

Miroslav Jureňa

Štátny tajomník

Vladimír Palša, tel.: 02/ 5926 6111

Štátny tajomník

Viliam Turský, tel.: 02/ 5926 6111

Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií Slovenskej republiky

Námestie slobody č.6, 810 05 Bratislava

tel.: 02/ 5949 4111

www.telecom.gov.sk

Minister

Lubomír Vážny

Štátny tajomník

Milan Mojš, tel.: 02/ 5273 1462

Štátny tajomník

Dušan Švantner, tel.: 02/ 5244 2301

Sekcia stratégie záležitostí EÚ a medzinárodných vzťahov

generálny riaditeľ: Dušan Rizek, tel.: 02/ 5273 1446, dusan.rizek@telecom.gov.sk

Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky

Preievozská 2/B 8, 825 25 Bratislava

tel.: 02/ 5831 7111

www.build.gov.sk

Minister

Marian Janušek

Štátny tajomník

Martin Glváč, tel.: 02/ 5831 7250

Štátny tajomník

Daniel Ács, tel.: 02/ 5244 2301

Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky

Priemyselná 2, 824 73 Bratislava

tel.: 02/ 5542 3069

www.nku.gov.sk

Predseda

Ján Jasovský, tel.: 02/ 5542 4189

Protimonopolný úrad Slovenskej republiky

Drieňová 24, 826 03 Bratislava

tel.: 02/ 4829 7111

www.antimon.gov.sk

Predsedníčka

Danica Paroulková, tel.: 02/ 4333 7305

Štatistický úrad Slovenskej republiky

Miletičova 3, 824 67 Bratislava

tel.: 02/ 5023 6111

www.statistics.sk

Predsedníčka

Ľudmila Benkovičová, tel.: 02/ 5542 5802

Zoznam zastupiteľských úradov krajín EÚ, NATO a niektorých ďalších krajín

Existujúce zastupiteľské úrady v Slovenskej republike a ich vedúci podľa stavu vo februári 2007

Krajina	Nadviazanie dipl. stykov	ZÚ	vedúci ZÚ
Angolská republika	30/09/1993	Štefánikova 6/A 811 05 Bratislava	Alberto Correira Neto <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Belgické kráľovstvo	01/01/1993	Fraňa Kráľa 5 811 05 Bratislava 1	Alain Cools <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 3. október 2006
Bieloruská republika	01/01/1993	Kuzmányho 3/A 811 06 Bratislava 1	Viktor Navrotsky <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Bosna a Hercegovina	01/01/1993	Opletalova 27 110 00 Praha Česká republika	Ivan Orlić <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 3. október 2006
Bulharská republika	01/01/1993	Kuzmányho 1 811 06 Bratislava 1	Ognjan Garkov <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 13. jún 2006
Cyperská republika	01/01/1993	Parkring 20 A - 1010 Viedeň	Kornelios Korneliou <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 9. máj 2006
Česká republika	01/01/1993	Hviezdoslavovo námestie 8 811 02 Bratislava 1	Vladimír Galuška <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 4. október 2004
Čínska ľudová republika	01/01/1993	Jančova 8 811 02 Bratislava 1	Zhongpo Huang <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 23. september 2003
Dánske kráľovstvo	01/01/1993	Panská 27 816 06 Bratislava	Jorgen Munk Rasmussen <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 15. november 2005
Delegácia Európskej komisie		Palisády 29 811 06 Bratislava	Andrea Elscheková-MatISOVÁ <i>vedúca delegácie EK v SR</i>

Prameň: Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky

ROČENKA ZAHRANIČNEJ POLITIKY SLOVENSKEJ REPUBLIKY 2006

pokrač. tab.

Informačná kancelária Európskeho parlamentu		Palisády 29 811 06 Bratislava	Robert Hajšel <i>vykonná riaditeľka</i>
Egyptská arabská republika	01/01/1993	Ferienčíková 14 P.O. Box 322 814 99 Bratislava 1	Elsayed Ramzy Ezzeldin Ramzy <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 9. september 2004
Estónska republika	01/01/1993	Wohlebengasse 9/13 A - 1040 Viedeň	Katrin Saarsalu <i>mimoriadna a splnomocnená veľvyslankyňa</i> PL: 30. október 2003
Fínska republika	01/01/1993	Palisády 29 811 06 Bratislava	Ravno Tapio Viemerö <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 4. apríl 2004
Francúzska republika	01/01/1993	Hlavné námestie 7 P.O.Box 152, 812 83 Bratislava 1	Henry Cuny <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 16. január 2007
Helénska republika	01/01/1993	Hlavné námestie 4 811 01 Bratislava 1	Constantin Karabetis <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 4. október 2005
Holandské kráľovstvo	01/01/1993	Fraňa Kráľa 5 811 05 Bratislava 1	Rob Swartbol <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 11. september 2006
Chorvátska republika	01/01/1993	Miškova 21 811 06 Bratislava 1	Tomislav Car <i>mimoriadna a splnomocnená veľvyslankyňa</i> PL: 16. január 2007
Indická republika	01/01/1993	Dunajská 4 811 08 Bratislava	Mysore Kapanaiiah Lokesh <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 23. júna 2003
Indonézska republika	01/01/1993	Mudroňova 51811 03 Bratislava 1	Lutfi Rauf <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 21. november 2006
Írsko	01/01/1993	Carlton Savoy Building Mostová 2 811 02 Bratislava	Declan Connolly <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 28. október 2004
Japonsko	01/01/1993	Hlavné nám. 2 813 27 Bratislava	Makato Washizu <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 15. november 2005
Kanada	01/01/1993	Muchova 6 160 00 Praha 6	Michael Calcott <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 11. december 2006
Kórejská republika	01/01/1993	Dunajská 4 811 08 Bratislava	Yong-kyu Park <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 22. február 2007
Kubánska republika	01/01/1993	Somolického 1/A 811 05 Bratislava	David Paulovich Escalona <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 14. novembra 2006
Litovská republika	01/01/1993	Löwengasse 47/4 A - 1030 Viedeň	Jonas Rudalevičius <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 4. júl 2002

Prílohy

pokrač. tab.

Lotyšská republika	01/01/1993	Stefan Esders Platz 4 A - 1190 Viedeň	Aivars Groza <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 9. máj 2006
Luxemburské veľkovojvodstvo	01/01/1993	Wallnerstrasse 2/1/2 1010 Viedeň	Marc Thill <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 9. máj 2006
Macedónska republika	01/01/1993	Maderstrasse 1/10 A - 1040 Viedeň	Vesna Borozan <i>mimoriadna a splnomocnená veľvyslankyňa</i> PL: 21. marec 2007
Maďarská republika	01/01/1993	Sedlárska 3 814 25 Bratislava 1	Antal Heizer <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 16. január 2007
Maltská republika	01/01/1993	Ministerstvo zahranicných vecí Palazzo Parisio Merchants Street CMR 02 Valletta	Francis Cachia <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 4. október 2005
Moldavská republika	01/01/1993	Lowengasse 47/10 1030 Viedeň	Victor Postolachi <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 13. jún 2006
Nórske kráľovstvo	01/01/1993	Palisády 29 811 06 Bratislava	Brit Lovseth <i>mimoriadna a splnomocnená veľvyslankyňa</i> PL: 22. júla 2004
Poľská republika	01/01/1993	Hummelova 4811 03 Bratislava 1	Zenon Kosiniak-Kamysz <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 26. august 2003
Portugalská republika	01/01/1993	Moskovská 10 811 08 Bratislava 1	José Ernst Henzler Viera Branco <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 14. február 2005
Rakúska republika	01/01/1993	Ventúrska 10 811 01 Bratislava 1	Helmut Wessely <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 11. september 2006
Rumunsko	01/01/1993	Fraňa Kráľa 11 811 05 Bratislava 1	Valerica Epure <i>mimoriadna a splnomocnená veľvyslankyňa</i> PL: 3. september 2002
Ruská federácia	01/01/1993	Godrova 4 811 06 Bratislava 1	Alexander Udaltsov <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 23. august 2005
Slovenská republika	01/01/1993	Moyzesova 4 813 15 Bratislava 1	Maja Marija Lovrenčič Svetek <i>mimoriadna a splnomocnená veľvyslankyňa</i> PL: 4. október 2004
Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska	01/01/1993	Panská 16 811 01 Bratislava 1	Judith Anne MacGregor <i>mimoriadna a splnomocnená veľvyslankyňa</i> PL: 3. jún 2004
Spojené štáty americké	01/01/1993	Hviezdoslavovo námestie 5 811 02 Bratislava 1	Rodolphe Vallee <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 23. august 2005

ROČENKA ZAHRANIČNEJ POLITIKY SLOVENSKEJ REPUBLIKY 2006

pokrač. tab.

Spolková republika Nemecko	01/01/1993	Hviezdoslavovo námestie 10 811 02 Bratislava 1	Jochen Trebesch <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 23. august 2005
Srbská republika	01/01/1993	Búdkova 38 811 04 Bratislava 1	Mirjana Nikolić <i>chargé d'affaires a.i.</i>
Svätá stolica	01/01/1993	Nekrasovova 17 811 04 Bratislava 1	Henryk Józef Nowacki <i>apoštolský nuncius</i> PL: 10. máj 2001
Španielske kráľovstvo	01/01/1993	Prepoštská 10 811 01 Bratislava 1	Miguel Aguirre de Cárcer <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 14. jún 2005
Švajčiarska konfederácia	01/01/1993	Tolstého 9 811 06 Bratislava 1	Josef Aregger <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 14. február 2005
Švédске kráľovstvo	01/01/1993	Palisády 29 811 06 Bratislava 1	Mikael Westerlind <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 11. septembra 2006
Talianska republika	01/01/1993	Červeňova 19 811 03 Bratislava 1	Antonino Provenzano <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 22. júl 2004
Turecká republika	01/01/1993	Holubyho 11 811 03 Bratislava 1	Tunç Ügdül <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 22. augusta 2007
Ukrajina	01/01/1993	Radvanská 35 811 01 Bratislava 1	Inna Ohnivec <i>mimoriadna a splnomocnená veľvyslankyňa</i> PL: 10. január 2006
Zvrchovaný vojenský špitálsky rád sv. Jána Jeruzalemského z Ródu a Malty	01/01/1993	Kapitulská 9 811 01 Bratislava	Mariano Hugo princ Windisch-Graetz <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 23. október 2003

Zoznam konzulátov v Slovenskej republike

Vedúci konzulátov v SR podľa stavu vo februári 2007

Krajina	Konzulát	Konzul
Albánska republika	Púlpavová 61 841 04 Bratislava	<i>Juraj Kolesár</i> honorárny konzul
Bangladéšska ľudová republika	Juraja Hronca 44 841 01 Bratislava	<i>Štefan Petkanič</i> honorárny konzul
Belgické kráľovstvo	Hlavná 75 040 01 Košice	<i>Dany R. E. Rottiers</i> honorárny konzul
Brazílska federatívna republika	Botanická 27 Bratislava	<i>Štefan Ižold</i> honorárny konzul
Čilská republika	Laurinská 2 815 08 Bratislava 1	<i>Jaroslav Šoltys</i> honorárny konzul
Dánske kráľovstvo	Letecká 10 831 03 Bratislava	<i>Michal Lőrincz</i> honorárny generálny konzul
Etiópska federatívna demokratická republika	Obchodná 6 Pasáž Zlatý Jeleň 811 08 Bratislava	<i>Štefan Rosina</i> honorárny konzul
Fínska republika	Moyzešova 5 811 05 Bratislava 1	<i>Karol Kállay</i> honorárny generálny konzul
Grenada	Priemyselná 6 824 90 Bratislava 2	<i>Juraj Široký</i> honorárny konzul
Guinejská republika	Devínska cesta 108/A 841 04 Bratislava	<i>Lubomír Schweighofer</i> honorárny vicekonzul
Holandské kráľovstvo	Košická 44 P.O. BOX 21 080 01 Prešov	<i>Matúš Murajda</i> honorárny konzul
Islandská republika	Mlynské nivy 42 821 09 Bratislava 2	<i>Otto Halás</i> honorárny konzul
Juhoafrická republika	Révova 27 811 02 Bratislava	<i>Milan Lopašovský</i> honorárny konzul
Jordánske hášimovské kráľovstvo	Čajakova 26 831 01 Bratislava	<i>Štefan Žiak</i> honorárny konzul
Kirgizská republika	Miletičova 1 821 08 Bratislava	<i>Tibor Podoba</i> honorárny konzul
Kolumbijská republika	Nadácia Slovak Gold Dostojevského rad 3 814 99 Bratislava	<i>Miroslav Behúň</i> honorárny konzul

Prameň: Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky

ROČENKA ZAHRANIČNEJ POLITIKY SLOVENSKEJ REPUBLIKY 2006

pokrač. tab.

Konžská republika	Na Hrebienku 30 811 02 Bratislava	Soňa Klimeková <i>honorárna konzulka</i>
Kórejska republika	Hviezdoslavovo nám. 20 811 02 Bratislava 1	Marián Mojžiš <i>honorárny generálny konzul</i>
Kostarická republika	Palisády 56 811 06 Bratislava	Tomáš Chrenek <i>honorárny konzul</i>
Luxemburské veľkoveľkovoľvodstvo	Hodálova 1 841 05 Bratislava	František Fitoš <i>honorárny konzul</i>
Maďarská republika	Hlavná 67 040 01 Košice	János Czibula <i>konzul</i>
Malajzia	Jaškova 2 821 03 Bratislava	Igor Junas <i>honorárny konzul</i>
Marocké kráľovstvo	Krajná 86 821 04 Bratislava 2	Ľubomír Šidala <i>honorárny konzul</i>
Nikaragujská republika	Stredný hon 430 900 43 Hamuliakovo	Vladimír Kašťák <i>honorárny konzul</i>
Paraguajská republika	Prepoštská 8 811 01 Bratislava	Martin Šamaj <i>honorárny konzul</i>
Peruánska republika	Tuhovská 5 831 07 Bratislava	Andrej Glatz <i>honorárny generálny konzul</i>
Poľská republika	Nám. osloboditeľov 1 031 01 Liptovský Mikuláš	Tadeusz Frackowiak <i>honorárny konzul</i>
Salvador	Zahradnícka 62 821 05 Bratislava	Igor Moravčík <i>honorárny konzul</i>
Senegalská republika	Na kopci 24 010 01 Žilina - Trnové	Souleymane Seck <i>honorárny konzul</i>
Seychelská republika	Beblavého 4 811 01 Bratislava 1	Andrej Hryc <i>honorárny konzul</i>
Sieraleonska republika	Partizánska 16 A 811 03 Bratislava	Branislav Hronec <i>honorárny generálny konzul</i>
Srlánska demokratická socialistická republika	Podunajská 24 821 04 Bratislava	Ľubomíra Károlyiová <i>honorárna konzulka</i>
Sýrska arabská republika	Vysoká 15 811 06 Bratislava	Mustafa Al-Sabouni <i>honorárny konzul</i>
Španielske kráľovstvo	Hutnícka 1 040 01 Košice	Daniel Lučkanič <i>honorárny konzul</i>
Švédske kráľovstvo	Lermontovova 15 811 05 Bratislava	Ruben Kemény <i>honorárny generálny konzul</i>
Thajské kráľovstvo	Viedenská cesta 3 851 01 Bratislava	Alexander Rozin <i>honorárny generálny konzul</i>
Ukrajina	Plzeňská 11 080 01 Prešov	Yevgen Perebyinis <i>generálny konzul</i>
Ukrajina	Budovateľská 29 093 01 Vranov nad Topľou	Stanislav Obický <i>honorárny konzul</i>

Zoznam zastupiteľských úradov Slovenskej republiky, stálych misií, generálnych konzulátov a slovenských inštitútov

Existujúce zastupiteľské úrady Slovenskej republiky a ich vedúci podľa stavu v marci 2007

Zastupiteľský úrad	Adresa	Vedúci ZÚ
Abuja	Abuja, Nigéria Nigéria	Igor Hajdušek <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Ankara	Atatürk Bulvari 06692 Ankara Turecko	Viktor Bauer <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Astana	rajón Sary-Arka, mikrorajón Karatkeľ 5 010000 Astana Kazachstan	Dušan Podhorský <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Atény	Paleo Psychiko 154 52 Atény Grécko	Jaroslav Chlebo <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Bagdad	Street 37 P.O.Box 2038 Bagdad Irak	
Bangkok	No. 21/144, South Sathorn Road 101 20 Bangkok Thajsko	Vasil Pyteľ <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Belehrad	Bulevar umetnosti 18 110 70 Nový Belehrad Srbsko a Čierna Hora	Igor Furdík <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Berlín	Friedrichstrasse 60 101 17 Berlín Nemecko	Ivan Korčok <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Bern	Thunstrasse 3006 Bern Švajčiarsko	Štefan Schill <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>

Prameň: Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky

pokrač. tab.

Brasília	Caixa postal 70359-970 Brasilia Brazília	Marián Masarik <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Brusel	Avenue Moliere Brusel-Ixelles Belgicko	Peter Sopko <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Budapešť	Stefánia út. 1143 Budapešť XIV Maďarsko	Juraj Migaš <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Buenos Aires	Figueroa Alcorta 1425 Buenos Aires Argentína	Vladimír Grác <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Bukurešť	Strada Otetari 702 06 Bukurešť Rumunsko	Ján Šoth <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Canberra	Culgoa Circuit, O' Malley 2606 Canberra Austrália	Peter Procházka <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Damašek	East Villas - Mezzeh 33115 Damašek Sýria	Oldrich Hlaváček <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Dillí	New Delhi 110021 Dillí India	Alexander Ilaščik <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Dublin	Clyde Road, Ballsbridge Dublin Írsko	Ján Gábor <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Haag	Parkweg 2585 Haag Holandsko	Oksana Tomová <i>mimoriadna a splnomocnená veľvyslankyňa</i>
Havana	Calle No. 521 Havana Kuba	Ivo Hlaváček <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Helsinki	Annankatu 00100 Helsinki Fínsko	Viera Štupáková <i>mimoriadna a splnomocnená veľvyslankyňa</i>
Jakarta	Jalan Profesor Mohammad Yamin 29 1368 Jakarta 103 10 Indonézia	Peter Holásek <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Káhira	3 Adel Hosein Rostom 450/11794 Káhira Egypt	Jozef Cibula <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Kodaň	Vesterled 2100 Kodaň Dánsko	Lubomír Golian <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Kuala Lumpur	11, Jalan U-Thant 55 000, Kuala Lumpur Malajzia	Milan Lajčiak <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Kuvajt	Block No.2, Street No.16, Villa No 22 26222 Kuvajt Kuvaj	Ján Lišuch <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>

Prílohy

pokrač. tab.

Kyjev	Jaroslavov val č. 34 010 34 Kiev Ukrajina	Urban Rusnák <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Lisabon	Avenida Fontes Pereira de Melo 19, 7. Dto 1050-116 Lisabon Portugalsko	Radomír Boháč <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Londýn	Kensington Palace Gardens W8 4QY Londýn Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska	Radovan Javorčík <i>chargé d' affaires</i>
Lubľana	Tivolská cesta 4, P.P.395 1000 Lubľana Slovinsko	Roman Paldan <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Madrid	del Pinar 28006 Madrid Španielsko	Ján Valko <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Mexico City	México 11 560 Julio Verne 35 Mexiko	Jozef Adamec <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Minsk	Vostočnaja 220113 Minsk Bielorusko	Eubomír Reháč <i>chargé d' affaires</i>
Moskva	J. Fučíka 17/19 Moskva Rusko	Augustín Čisár <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Nairobi	Milimani Road 30204 Nairobi Keňa	Igor Líška <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Nikózia	4,Kalamatas St., Acropolis, Strovolos 2002 1165 Nikózia Cyprus	Ján Varšo <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Oslo	Thomas Heftyes gate NO-0244 Oslo Nórsko	Dušan Rozbora <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Ottawa	Rideau Terrace K1M 2A1 Ottawa Kanada	Stanislav Opiela <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Paríž	rue du Ranelagh 75016 Paríž Francúzsko	Mária Krasnohorská <i>mimoriadna a splnomocnená veľvyslankyňa</i>
Peking	Jianguomenwai, Ritan Lu 100 600 Peking Čína	Žigmund Bertók <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Praha	Pod Hradbami 1 160 00 Praha 6 Česko	Ladislav Ballek <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Pretória	930 ARCADIA Street 12736 Pretória Juhoafrická republika	Pavol Ivan <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Riga	Smilšu iela 8 1050, Riga	Ivan Špilda <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>

pokrač. tab.

Rím	Via dei Colli della Farnesina 00194 Rím Taliano	Stanislav Vallo <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Sarajevo	Skopljanska br.7 710 00 Sarajevo Bosna a Hercegovina	Miroslav Mojžita <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Sofia	Blv. Janko Sakazov 1504 Sofia Bulharsko	Michal Kottman <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Soul	389-1 Hannam-dong, Yongsam-gu 140-210 Soul Kórea	Pavol Hrmo <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Štokholm	Arsenalsgaten 2/3 TR P.O.Box 7183 Štokholm Švédsko	Alojz Mészáros <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Taškent	18 Yakkasaroy Street 700121 Taškent Uzbekistan	Jozef Mačisák <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Teherán	No.38, Sarlashgar Fallahi Street P.O.Box.11365-4451 Teherán Irán	Anton Hajduk <i>veľvyslanec</i>
Tel Aviv	Jabotinsky 37 P.O.Box 6459 Tel Aviv Izrael	Milan Dubček <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Tokio	2-11-33, Motoazabu, Minato-ku 106-0046 Tokio Japonsko	Peter Vršanský <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Tripolis	Hay Al-Andalus,Gargaresh Street, 3 km P.O.BOX 5721 Tripolis Líbya	Ján Bóry <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Varšava	ul. Litewska 6 00-581, Warszawa Poľsko	František Ružička <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Vatikán	Via dei Colli della Farnesina 144 00 194 Roma Taliano	Dagmar Babčanová <i>mimoriadna a splnomocnená veľvyslankyňa</i>
Viedeň	Armbrustergasse 24 A-1190 Wien Rakúsko	Jozef Klímko <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Washington	3523 International Court, NW 20008, Washington D.C. Spojené štáty americké	Rastislav Káčer <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Záhreb	Prilaz Gjure Deželica br. 10 10000 Záhreb Chorvátsko	Ján Báňas <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>

Stále misie

Stála misia	Adresa	Vedúci misie
SD pri NATO, Brusel	Boulevard Leopold III, NATO HQ 1110 Brusel Belgicko	<i>Igor Slobodník</i>
SM pri OBSE, Viedeň	Blaasstraße 34 A-1190 Viedeň Rakúsko	<i>Peter Lizák</i>
SM pri OECD, Paríž	28,avenue d'Eylau 750 16 Paríž Francúzko	<i>Jana Kotová</i>
SM pri OSN	Blaasstraße 34 A-1190 Viedeň Rakúsko	<i>Juraj Macháč</i>
SM pri OSN, New York	Second Avenue 10017 New York Spojené štáty americké	<i>Peter Burian</i>
SM pri OSN, Ženeva	9,chemin de l'Ancienne Route 1218 Grand Saconnex Švajčiarsko	<i>Anton Pinter</i>
SM pri Rade Európy, Štrasburg	Rue Ehrmann 67000 Štrasburg Francúzko	<i>Anna Lampérová</i>
SZ pri EÚ, Brusel	Avenue de Cortenbergh 79 1110 Brusel Belgicko	<i>Maroš Šefčovič</i>

Generálne konzuláty

Krajina	adresa generálneho konzulátu SR	Generálny konzul
Česká republika	Vodová 10 612 00 Brno	<i>Ivan Nejeschleba</i>
Čínska ľudová republika	Qi Hua Tower 4B 1375 Huai Hai Zhong Lu 200031 Šanghaj	<i>Igor Pacolák</i>
Maďarská republika	Derkovits sor 7 5600 Békešská Čaba	<i>Ján Sülli</i>
Poľská republika	św. Tomasza 34 31 027 Krakov	<i>Ivan Horský</i>
Ruská federácia	ul. Orbeli č. 21/2 194 223 Sankt Peterburg	<i>Ivan Horvat</i>
Spojené štáty americké	10 940 Wilshire Boulevard, Suite 2030 CA 90024 California, Los Angeles	
Spojené štáty americké	801 Second Avenue, 12th Floor New York, N.Y. 10017	<i>Ivan Surkoš</i>
Spolková republika Nemecko	Vollmannstrasse 25 d. 819 25 München	<i>Peter Mišík</i>
Turecká republika	Krizantem Sokak No. :1 Istanbul, Levent, 343 30 Turecko	<i>Katarína Smékalová</i>
Ukrajina	Lokoty 4 880 17 Užhorod	<i>Anton Lukačovič</i>

Slovenské inštitúty

Názov	Štát	Adresa
Slovenský inštitút Berlín	Spolková republika Nemecko	<i>Zimmerstrasse 27D-10117 Berlin</i>
Slovenský inštitút Budapešť	Maďarská republika	<i>Rákóczi út. 15, H-1088 Budapešť</i>
Slovenský inštitút Moskva	Ruská federácia	<i>Ul. J. Fučíka 17/19RF-123 056 Moskva D-47</i>
Slovenský inštitút Paríž	Francúzska republika	<i>125, rue de RanelaghF-75016 Paris</i>
Slovenský inštitút Praha	Česká republika	<i>Jilská 450/16, 110 00, Praha 1</i>
Slovenský inštitút Rím	Talianska republika	<i>Via dei Colli della Farnesina 144I-00194 Roma</i>
Slovenský inštitút Varšava	Poľská republika	<i>ul. Krzywe Kolo 12/14a, PL-00 270 Warszawa</i>
Slovenský inštitút Viedeň	Rakúska republika	<i>Wipplingerstrasse 24-26A-1010 Wien</i>

Zoznam konzulárnych úradov SR vedených honorárnymi konzulmi

Vedúci konzulárnych úradov SR podľa stavu vo februári 2007

Krajina	Konzulárny úrad	Konzul
Albánska republika	Tirana	Faik Dizdari honorárny konzul
Argentínska republika	La Platta	Eduardo Kabát honorárny generálny konzul
Austrálsky zväz	Melbourne	Vojtech Michael Markuš honorárny konzul
Bangladéšska ľudová republika	Dhaka	Reza Ali honorárny konzul
Belgické kráľovstvo	Antverpy	Gunar Riebs honorárny konzul
Belgické kráľovstvo	Gent	Arnold Vanhaecke honorárny konzul
Belgické kráľovstvo	Namur	Fernand Halbart honorárny konzul
Republika Bosny a Hercegoviny	Medžugorie	Rajko Zelenika honorárny konzul
Brazílska federatívna republika	Belo Horizonte	Gécio Cardoso de Britto honorárny konzul
Brazílska federatívna republika	Joinville	Ernesto Heinzelmann honorárny konzul
Brazílska federatívna republika	Recife	Joao Alixandre Neto honorárny konzul
Brazílska federatívna republika	Sao Paulo	Peter Paulíček honorárny generálny konzul
Cyperská republika	Limassol	George Vassos Hadjitheodossiou honorárny generálny konzul
Čínska ľudová republika	Hong Kong	Willy Sun Mo Lin honorárny konzul
Dánske kráľovstvo	Aarhus	Štefan Peto honorárny konzul

Prameň: Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky

pokrač. tab.

Egyptská arabská republika	Alexandria, Port Said	Ibrahim Ahmed Gomma El Zeiny honorárny konzul
Filipínska republika	Cebu City	Antonio N. Chiu honorárny konzul
Filipínska republika	Manila	Robert Chin Siy honorárny konzul
Fínska republika	Teerijärvi	Mikael Albäck honorárny konzul
Francúzska republika	Lyon	Kathy Bayoud- Vidal honorárny konzul
Francúzska republika	Nantes	Philippe Pouquet honorárny konzul
Francúzska republika	Saint Pol De León	Yan Mélenec honorárny konzul
Guinejská republika	Conakry	Boubakar Lombonna Diallo honorárny konzul
Helénska republika	Thessaloniki	Konstantinos Mavridis honorárny generálny konzul
Holandské kráľovstvo	Amsterdam	Marc Jan Bolland honorárny konzul
Holandské kráľovstvo	Rotterdam	Jacob Ten Hoop honorárny konzul
Indická republika	Kalkata	Patra Sadham Bosé honorárny konzul
Islandská republika	Reykjavík	Runolfur Oddsson honorárny konzul
Izraelský štát	Beer Sheva	Samuel David Sax honorárny konzul
Izraelský štát	Ha Sharon	Karol Nathan Steiner honorárny konzul
Izraelský štát	Haifa	Dan Mandel honorárny konzul
Izraelský štát	Jeruzalem	Dr.Martin Rodan honorárny konzul
Jemenská republika	Saná	Adel Mohamed Al Huraibi honorárny konzul
Jordánske hášimovské kráľovstvo	Amman	Khaldun A. Abuhassan honorárny generálny konzul
Kanada	Calgary	Ludovít Zanzotto honorárny konzul
Kanada	Montreal	Mark Kmec honorárny konzul
Kanada	Toronto	John Vojtech Stephens honorárny konzul
Kanada	Vancouver	Stanislav Lišiak honorárny konzul
Kanada	Winnipeg	Jozef Kiška honorárny konzul

Prílohy

pokrač. tab.

Kenská republika	Mombasa	Christoph Modigell honorárny konzul
Kórejská republika	Pusan	Bok Soon Ha (Seung Hee, Ha) honorárny konzul
Libanonská republika	Bejrút	Roy Antoine Samaha honorárny generálny konzul
Luxemburské veľkvojvodstvo	Luxemburg	Blanche Mourtrier honorárny konzul
Macedónska republika	Skopje	Vlade Tome Stojanovski honorárny konzul
Malawijská republika	Blantyre	Salim David Babu honorárny konzul
Moldavská republika	Kišiňov	Iurie Grigore Popovič honorárny konzul
Monacké kniežatstvo	Monako	Cristine Noghés-Ménio honorárny konzul
Mongolsko	Ulanbátar	Munchijn Enchtajvan honorárny konzul
Mozambická republika	Maputo	Ismael Mussá Mangueira honorárny konzul
Nepálske kráľovstvo	Káthmandu	Chatur Dhoj Karki honorárny konzul
Nikaragujská republika	Managua	Francisco Cifuentes Navas honorárny konzul
Nórske kráľovstvo	Bergen	Morten L. Gjesdahl honorárny konzul
Nórske kráľovstvo	Drammen	Zuzana Opavská Wahl honorárny konzul
Nórske kráľovstvo	Trondheim	Erik Frederiksen honorárny konzul
Nový Zéland	Auckland	Peter Kiely honorárny konzul
Spolková republika Nemecko	Bad Homburg	Imrich Donath honorárny konzul
Spolková republika Nemecko	Hamburg	Ursula Meyer-Waarden honorárny generálny konzul
Spolková republika Nemecko	Hannover	Dirk Bettels honorárny konzul
Spolková republika Nemecko	Lipsko	Wolfgang Fritz Eschment honorárny konzul
Spolková republika Nemecko	Stuttgart	Christoph Goeser honorárny konzul
Spolková republika Nemecko	Wuppertal	Ivan Koval honorárny konzul
Pakistanská islamská republika	Karáči	Abdula Sikander Ghulamali honorárny konzul
Panamská republika	Panama	Julio César Benedetti honorárny konzul

pokrač. tab.

Paraguajská republika	Asunción	Ricardo Moreno Azorero <i>honorárny konzul</i>
Paraguajská republika	Cuidad del Este	Charif Hammoud <i>honorárny konzul</i>
Poľská republika	Katovice	Marian Czerny <i>honorárny konzul</i>
Poľská republika	Poznaň	Piotr Stanisław Styczinski <i>honorárny konzul</i>
Poľská republika	Rzeszow	Adam Góral <i>honorárny konzul</i>
Poľská republika	Sopot	Jerzy Leśniak <i>honorárny konzul</i>
Poľská republika	Štefín	Roman Pomianowski <i>honorárny konzul</i>
Portugalská republika	Porto	Manuel de Sá Bastos <i>honorárny konzul</i>
Rakúska republika	Innsbruck	Jurgen Bodenseer <i>honorárny konzul</i>
Rakúska republika	Linz	Ernst Papesch <i>honorárny konzul</i>
Rakúska republika	Viedeň	Walter Hildebrand <i>honorárny konzul</i>
Salvadorská republika	San Salvador	Nicolas Antonio Salume Babun <i>honorárny konzul</i>
Senegalská republika	Dakar	Mapathé Ndiouck <i>honorárny konzul</i>
Seychelská republika	Victoria	<i>honorárny konzul</i>
Singapurská republika	Singapur	Chio Kiat Ow <i>honorárny konzul</i>
Spojené štáty americké	Cleveland	Edward George Keshock <i>honorárny konzul</i>
Spojené štáty americké	Denver	Gregor James Fasing <i>honorárny konzul</i>
Spojené štáty americké	Detroit	Edward Zelenak <i>honorárny konzul</i>
Spojené štáty americké	Chicago	Thomas Kenneth Klimek Ward <i>honorárny konzul</i>
Spojené štáty americké	Indianapolis	Steve Zlatos <i>honorárny konzul</i>
Spojené štáty americké	Kansas City	Ross Marine <i>honorárny konzul</i>
Spojené štáty americké	Miami	Robert J. Petrik <i>honorárny konzul</i>
Spojené štáty americké	Minneapolis	John J. Luknic <i>honorárny konzul</i>
Spojené štáty americké	Pittsburgh	Joseph T. Senko <i>honorárny konzul</i>

Prílohy

pokrač. tab.

Spojené štáty americké	San Francisco	Barbara M. Pivnicka <i>honorárny konzul</i>
Spojené štáty mexické	Guadalajara	Jorge Gutiérrez Orvañanos <i>honorárny konzul</i>
Spojené štáty mexické	Monterrey	Dr. Atalo Luévano Bueno <i>honorárny konzul</i>
Demokratická socialistická republika Srí Lanka	Colombo	Mahen Roshan Andrew Kariyawasan <i>honorárny konzul</i>
Sudánska republika	Chartúm	Nasreldin Ibrahim Shulgami <i>honorárny konzul</i>
Sýrska arabská republika	Lattakia	Anas Dīb Joud <i>honorárny konzul</i>
Španielske kráľovstvo	Barcelona	Joan Ignacio Torredemer <i>honorárny konzul</i>
Španielske kráľovstvo	Zaragoza	Jean-Pol Jules Marie Bastiaanas <i>honorárny konzul</i>
Švajčiarska konfederácia	Zürich	Michal Čierny <i>honorárny konzul</i>
Švédske kráľovstvo	Göteborg	Carl Henric Kuylenstiern <i>honorárny konzul</i>
Švédske kráľovstvo	Malmö	Pavol Miklián <i>honorárny konzul</i>
Talianska republika	Florencia	Massimo Sani <i>honorárny konzul</i>
Talianska republika	Miláno	Luigi Cuzzolin <i>honorárny konzul</i>
Talianska republika	Palermo	Roberto Helg <i>honorárny konzul</i>
Talianska republika	Terst	Miljan Todorovič <i>honorárny konzul</i>
Talianska republika	Turín	Giuseppe Pellegrino <i>honorárny konzul</i>
Tožská republika	Lomé	Viwoto James Victor Sossou <i>honorárny konzul</i>
Turecká republika	Edirne	Coskun Molla <i>honorárny konzul</i>
Ukrajinská republika	Užhorod	Ivan Julievič Šufrič <i>honorárny konzul</i>
Uruguajská republika	Montevideo	Carlos Alberto Tellería López <i>honorárny konzul</i>
Venezuelská bolivarovská republika	Caracas	Dušan Poloni <i>honorárny konzul</i>
Zambijská republika	Lusaka	Jaroslav Kulich <i>honorárny konzul</i>

Počty príslušníkov OS SR v súčasných misiách na podporu mieru

Skutočný počet k marcu 2007

Misia	Miesto pôsobenia	Skutočný počet príslušníkov OS SR
OSN		
UNDOF (United Nations Disengagement Observer Force)	Sýria, Golanské výšiny	95
UNFICYP (United Nations Peacekeeping Force in Cyprus) – OSN	Cyperská republika	196
UNIFIL (United Nations Interim Force in Lebanon)	Libanon	6
UNTSO (United Nations Truce Supervision Organization) – OSN	Sýrska arabská republika, Štát Izrael	2
NATO		
ISAF (International Security Assistance Force)	Afgánsky islamský štát	57
KFOR (Kosovo Force)	Kosovo	135
NTM-I (NATO výcviková misia)	Iracká republika	5
Veliteľstvo NATO Sarajevo	Bosna a Hercegovina	2
EÚ		
ALTHEA	Bosna a Hercegovina	35
ALTHEA (Veliteľstvo)	Bosna a Hercegovina	4
EUMM (EU Monitoring Mission) - EÚ	štáty bývalej Juhoslávie	2
Iné misie		
Iracká sloboda	Iracká republika	6

Prameň: Ministerstvo obrany Slovenskej republiky (www.mosr.sk)

ROČENKA
zahraničnej politiky
Slovenskej republiky
2006

© Výskumné centrum Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku, n.o.,
Bratislava 2007

Editor
Peter Brezáni

Edičná rada
Peter Brezáni, Alexander Duleba, Ivan Korčok, Milan Nič, Urban Rusnák,
Tomáš Strážay, Štefan Šebesta a Peter Weiss

Jazyková redaktorka
Magdaléna Hatinová

Vydanie prvé, strán 204.

Tlač AEPRESS, Bratislava 2007

ISBN 978-80-969186-9-0